

KONGL. MAJ:TS
NÅDIGA
PROPOSITION
TILL
Riksdagen
angående statsverkets tillstånd och behof;

Gifven Stockholms slott den 16 januari 1899.

Jemlikt grundlagens bud afgifver Kongl. Maj:t härmed nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Dervid förekommer först frågan om beräkningen för nästa statsregleringsperiod af *statsverkets inkomster*.

Med åberopande af de beslut, hvarom bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande månad *) lemnar närmare upplysning, och under de i samma protokoll angifna förutsättningar föreslår Kongl. Maj:t, att statsverkets inkomster för år 1900 upptagas sålunda:

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "**Inkomstberäkningen**".

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1:a Saml. 1:a Afd.

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	983,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	270,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	51,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	28,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,200,000: —
Mantalspenningar	»	700,000: —
Bötesmedel	»	250,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	30,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	1,510,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	10,000,000: —
Skogsmedel	»	4,600,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —

säger 22,541,000: —

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	42,000,000: —
Postmedel	»	10,800,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	750,000: —
Stämpelmedel	»	4,400,000: —
Bränvinstillverkningskatt	»	16,000,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	9,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	»	3,000,000: —

säger 85,950,000: —

summa kronor 108,491,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda
protokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande
månad:

 Transport kronor 108,491,000: —

	Transport kronor 108,491,000: —	
att såsom tillgång vid förevarande statsreglering må beräknas och användas öfverskott å statsregle- ringarna för föregående år.....	»	21,316,000: —
och att för statsverkets behof må till utbetalning vid den tid under år 1900, som af Riksdagen bestäm- mes, af riksbankens vinst för år 1898 anvisas	»	1,000,000: —
hwarefter det för nästa statsregleringsperiod disponibla beloppet af statsverkets tillgångar uppgår till.....		<u>kronor 130,807,000: —</u>

Första hufvudtiteln,

innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna.

Nu gällande riksstat upptager såsom årliga eller ständiga utgifter:		
för kongl. hofstaten.....	kronor	1,196,900: —
» » slottsstaten	»	123,100: —
	tillsammans kronor	1,320,000: —

Häruti föreslår Kongl. Maj:t icke någon ändring.

Extra anslag.

Med åberopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari*) vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att å extra stat under denna hufvudtitel bevilja

[1.] för yttre restaurering af Stockholms slott en femtedel af det beviljade anslaget 500,000 kronor eller..... kronor 100,000: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Första hufvudtiteln".

En jemförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1899 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	1,320,000: —	1,320,000: —	
extra »	150,000: —	100,000: —	således minskning kronor 50,000: —
summa kronor	1,470,000: —	1,420,000: —	således minskning kronor 50,000: —

Andra hufvudtiteln,

innefattande anslagen till justitiedepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 3,842,450 kronor, har Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementsärenden den 13 innevarande månad,*) beträffande

Ordinarie anslag

icke att föreslå någon förändring, hvadan de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel fortfarande komma att uppgå till..... kronor 3,842,450: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under andra hufvudtiteln, vill Kongl. Maj:t, på sätt förutnämnda protokoll öfver justitiedepartements-

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Andra hufvudtiteln".

ärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att bevilja såsom extra anslag för år 1900:

[1.] för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet	kronor	25,000: —
[2.] till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter	»	3,250: —
[3.] för uppförande af nya hägnader vid vissa länsfängelser	»	31,305: —
[4.] till ersättande af förskott, som statskontoret utbetalt till en i statsrådsprotokollet omnämnd komité, ...	»	35,145: —
Summa kronor		94,700: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1899 upptagen och sådan den nu är af Kongl. Maj:t föreslagen, utfaller sålunda:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	3,842,450: —	3,842,450: —	
extra »	28,250: —	94,700: —	således ökning kronor 66,450: —
summa kronor	3,870,700: —	3,937,150: —	således ökning kronor 66,450: —

Tredje hufvudtiteln,

innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 606,750 kronor, vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 13 innevarande månad,*) föreslå,

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Tredje hufvudtiteln".

att nedannämnda ordinarie anslag må af Riksdagen anvisas att utgå emot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till deras användande och under enahanda villkor som hittills, nemligen:

Kabinettskassans utgifter:

[1.] departementschefen, ministern för utrikes ärendena	kronor	24,000: —	
[2.] utrikesdepartementet	»	32,365: —	
[3.] ministerstaten	»	337,941: —	
[4.] militärattachéer	»	8,471: —	
[5.] skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	»	63,523: —	466,300: —

Konsulskassans utgifter:

[6.] utrikesdepartementet	kronor	8,923: —	
[7.] konsulsstaten	»	231,198: —	
[8.] skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	»	15,399: —	255,520: —
eller efter afdrag af hvad som häraf beräknas kunna bestridas af inflytande konsulat- och expediti- afgifter		95,520: —	160,000: —
		summa kronor	626,300: —

Utgifter, som bestridas af svenska statsverket allena:

[9.] svenska kyrkan i Paris	»	2,950: —	
		tillsammans kronor	629,250: —

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i statsrådsprotokollet för den 13 innevarande månad finnes antecknad, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att bevilja:

[10.] för fortsatt utgifvande af »Sveriges traktater»	kronor	4,500: —
---	--------	----------

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1899 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag....	606,750: —	629,250: —	således ökning kronor 22,500: —
extra »	4,500: —	4,500: —	— — — — —
summa kronor	611,250: —	633,750: —	således ökning kronor 22,500: —

Fjerde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i 1899 års riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt:

kontant.....	kronor 25,835,060: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
ersättningar.....	» 693,400: —
	<u>tillsammans kronor 26,528,460: —</u>

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden den 13 innevarande januari,*) föreslå Riksdagen beträffande

Arméförvaltningen:

[1.] att, under förutsättning af bifall till hvad under [3, 4 b och c, 5, 6, 7 och 8] föreslås, *dels*, med godkännande af de i statsrådsprotokollet angifna grunder för förändrad organisation af arméns centrala styrelse samt de för artilleristyrelsen, fortifikationsstyrelsen, in-

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Fjerde hufvudtiteln".

tendenturstyrelsen och arméns sjukvårdsstyrelse upprättade, vid statsrådsprotokollet fogade nya stater, äfvensom de för åtnjutande af de i dessa stater upptagna aflöningsförmåner i statsrådsprotokollet angifna villkor, i riksstaten för år 1900 å fjerde hufvudtiteln uppföra följande nya anslag till nedannämnda belopp, nemligen:

till artilleristyrelsen.....	kronor	20,300: —
» fortifikationsstyrelsen.....	»	16,800: —
» intendenturstyrelsen	»	94,000: —
» arméns sjukvårdsstyrelse	»	17,798: —
<i>dels ock</i> , vid bifall härtill, ur riksstaten för samma år utesluta anslaget till arméförvaltningen, kronor 147,265;		

Generalitetsstaten:

[2.] *dels* att medgifva, att staten för generalitetet må sålunda ändras, att deri näst efter arfvodet till en kavalleriinspektör upptages till arfvoden, lönetillägg och fourageersättning åt ordonnansofficerare hos fördelningsgeneral ett belopp af 12,620 kronor,

<i>dels ock</i> att, vid bifall härtill, öka anslaget till generalitetsstaten, nu kronor 132,660, med nämnda belopp	»	12,620: —
till kronor 145,280;		

Artilleristaben:

[3.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för artilleristaben, öka anslaget till artilleristaben, nu kronor 12,200, med

till kronor 13,400;	»	1,200: —
---------------------	---	----------

Aflöning och rekrytering:

[4.] a) att medgifva, att stammanskapet vid gardsregementena och ingenjörtrupperna må aflönas enligt

Transport kronor	162,718: —
------------------	------------

Transport kronor 162,718: —

det i reglementet för arméns aflöning under fred upptagna aflöningssystem III med de af arméförvaltningen föreslagna, i statsrådsprotokollet omförmälda jemkningar i fråga om handtverkaresoldaterna och remontdressyren vid lifgardet till häst, äfvensom att aflöningsstaterna för gardesregementena och fortifikationen må under rubriken *manskapsaflöning m. m.* i de delar, som häraf beröras, få den i statsrådsprotokollet angifna affattning;

b) att medgifva,

dels att dagaflöningen under tjenstgöring må förhöjas:

för fanjunkare, styckjunkare, regimentstrumslagare och regimentstrumpetare samt förvaltare vid intendenturcorpsen från 1 krona till 1 krona 50 öre;

för sergeanter, hautboister, stabs-, sqvadrons- och batteritrumpetare, fältmusikanter vid Vermlands fältjägarcorps, Gotlands infanteriregemente, Hallands bataljon, Vesternorrlands regemente och Blekinge bataljon, trumslagare och hornblåsare vid Gotlands infanteriregemente och Hallands bataljon samt trumpetare vid Gotlands artillericorps från 80 öre till 1 krona 20 öre;

för gevärshandverkare och pistolssmeder vid den icke garnisonerade armén från 40 öre till 60 öre;

för korpraler, sjukvårdssoldater, hofbeslagssoldater och gevärshandverkaresoldater vid den icke garnisonerade armén från 25 öre till 50 öre; och

för vice korpraler vid den icke garnisonerade armén från 10 öre till 50 öre;

dels att dagaflöning af 50 öre tillägges vaktmästarne vid intendenturcorpsen;

dels att månadsarfvodena må förhöjas:

för distinktionskorpraler och 1. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente från 15 kronor till 18 kronor;

för korpraler och 2. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt

Transport kronor 162,718: —

Transport kronor 162,718: —

Norrlands dragonregemente från 10 kronor till 13 kronor; och

för vice korpraler vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente från 5 kronor till 8 kronor;

dels ock att staterna för vederbörande truppförband, intendenturcorpsen samt garnisonssjukhuset i Stockholm må ändras i öfverensstämmelse härmed;

c) att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, medgifva, att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för fortifikationen, att de i samma stat för en sekreterare, tillika auditör vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmåner, tillhopa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, uteslutas samt i stället i nämnda stat uppföres arfvode åt en auditör vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor;

d) att, vid bifall till hvad under a), b) och c) föreslagits, öka anslaget till aflöning och rekrytering, nu kronor 8,533,370, med » 333,611: — till kronor 8,866,981;

Intendenturcorpsen:

[5.] att, vid bifall till hvad under [1.], [4.] och [30.] föreslås,

ej mindre medgifva, att staten för intendenturcorpsen må sålunda ändras, att *dels* det till arfvoden åt examinerade intendentsaspiranter och underintendenter uppförda belopp af 25,000 kronor minskas till 20,000 kronor, *dels ock* i staten uppföras ytterligare fyra förvaltare och två vaktmästare,

än äfven öka anslaget till intendenturcorpsen, nu kronor 391,529, med » 18,863: — till kronor 410,392;

Transport kronor 515,192: —

Transport kronor 515,192: —

Ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne:

[6.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, öka anslaget till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne, nu kronor 41,911, med » 1,265: —
till kronor 43,176;

Inqvarteringskostnader:

[7.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, öka anslaget till inqvarteringskostnader, nu kronor 172,470, med » 560: —
till kronor 173,030;

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation:

[8.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, minska anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, nu kronor 47,000, med 115 kronor till kronor 46,885;

Artilleriskjutskolor:

[9.] att, för utvidgande af fältartilleriets skjutskolor, höja anslaget till artilleriskjutskolor, nu kronor 22,200, med » 5,700: —
till kronor 27,900;

Krigsskolan:

[10.] att, under förutsättning af bifall till hvad under [4.] föreslagits i fråga om förhöjning af förvaltares dagaflöning, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för krigsskolan, öka anslaget till krigsskolan, nu kronor 76,729, med... » 11,571: —
till kronor 88,300;

 Transport kronor 534,288: —

Transport kronor 534,288: —

Volontärskolor:

[11.] att, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, öka anslaget till volontärskolor, nu kronor 158,345, med » 4,816: —
till kronor 163,161;

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg:

[12.] att, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, öka anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, nu kronor 70,650, med » 328: —
till kronor 70,978;

Det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar:

[13.] att öka anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar, nu kronor 1,107,580,
dels, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, med » 3,036: —
dels ock, vid bifall till hvad under [27.] föreslås, » 26,530: —
med
till kronor 1,137,146;

De värnpligtiges vapenöfningar:

[14.] att öka anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar, nu kronor 3,094,960,
dels, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, med » 1,444: —
dels ock, vid bifall till hvad under [27.] föreslås, » 53,060: —
med
till kronor 3,149,464:

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel:

[15.] ej mindre att, vid bifall till hvad under
[16.] föreslås om ökning af anslaget till arméns bygg-

Transport kronor 623,502: —

Transport kronor 623,502: —

nader och kommendantskapsutgifter samt fortifikations-
öfningar och materiel med 15,000 kronor, minska
anslaget till arméns vapen, ammunition och skjut-
öfningar samt artilleriets öfningar och materiel med
lika belopp 15,000 kronor,

än äfven höja sistnämnda anslag
för ökad ammunition åt fältartilleriets skjutskola för
aldre officerare, med kronor 34,000: —
för ammunition åt fältartilleriets skjut-
skola för subalternofficerare, med » 10,000: —
för ammunition åt fästningsartilleriets
skjutskola, med » 10,000: —
för ökad ammunition åt fältartilleri-
regementena, med » 68,000: —
och för ökad ammunition åt fästnings-
artillericorpserna, med » 5,000: —
eller sammanlagdt kronor 127,000: —
kommande, vid bifall till hvad sålunda föreslagits, ifråga-
varande anslag, nu kronor 1,318,155, att på det hela
ökas med »
till kronor 1,430,155;

112,000: —

**Arméns byggnader och kommendantskapsutgifter
samt fortifikationens öfningar och materiel:**

[16.] att, vid bifall till hvad under nästföregående
punkt föreslagits om minskning af anslaget till arméns
vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets
öfningar och materiel med 15,000 kronor, öka anslaget
till arméns byggnader och kommendantskapsutgifter
samt fortifikationens öfningar och materiel, nu kronor
480,000, med »
till kronor 495,000;

15,000: —

**Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för
den garnisonerade armén:**

[17.] att, vid bifall till hvad under [14.], [15.]
och [27.] föreslagits, minska anslaget till arméns ka-

Transport kronor 750,502: —

Transport kronor 750,502: —

sernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, nu kronor 251,610, med kronor 38,232 till kronor 213,378;

Lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna:

[18.] att, för beredande af ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, öka ifrågavarande anslag, nu kronor 2,327,700, med » 672,300: —
till kronor 3,000,000;

Omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland:

[19.] att, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, öka anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu kronor 1,786,083, med » 13,398: —
till kronor 1,799,481;

Fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland:

[20.] att i riksstaten för år 1900 uppföra anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland såsom förslagsanslag med oförändradt belopp, kronor 249,000.

Summa kronor 1,436,200: —

Beträffande öfriga under fjerdte hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kongl. Maj:t icke någon förändring.

Efter afdrag af föreslagen minskning å vissa anslag,
tillhoppa » 185,612: —
utgör förhöjningen kronor 1,250,588: —
Transport kronor 1,250,588: —

Transport kronor 1,250,588: —

Lägges till detta belopp summan af hufvudtitelns
ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat..... » 26,528,460: —
skulle denna hufvudtitels ordinarie anslag enligt Kongl.
Maj:ts förslag uppgå till..... kronor 27,779,048: —

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i statsrådsprotokollet för den 13 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

- [21.] att för tillämpning af nya värnpligtslagens
föreskrifter i fråga om de värnpligtiges
inskrifning och redovisning m. m. på
extra stat för år 1900 bevilja kronor 53,000: —
- [22.] att af det för anskaffning af nya eldhand-
vapen åt armén beviljade, men ännu ej
anvisade belopp, 1,224,750 kronor, till
utgående på extra stat för år 1900
anvisa » 1,147,000: —
- [23.] att af det till inköp af skjutfält för Första
Göta artilleriregemente beviljade belopp,
200,000 kronor, till utgående på extra stat
för år 1900 anvisa återstående..... » 100,000: —
- [24.] att för anställande af försök med nya fält-
kanoner jemte tillhörande lavetter och
fordon samt för anskaffning af därför
erforderlig materiel och ammunition på
extra stat för år 1900 bevilja » 235,000: —
- [25.] att dels medgifva Kongl. Maj:t rätt att under
innevarande år använda den ännu ej
disponerade återstoden, 1,500,000 kronor,
af det utaf 1898 års Riksdag på extra
stat för år 1899 till stärkande af landets
nuvarande fasta försvar beviljade anslag;

Transport kronor 1,535,000: —

	Transport kronor	1,535,000: —
dels för samma ändamål på extra stat för år 1900 bevilja ett belopp af...	»	2,200,000: —
dels ock medgifva, ej mindre att 50,000 kronor af en per millefonden må under innevarande år ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att användas till befästningsarbeten jemte bestyckning och anordningar för försvarets ledning vid inloppet till Göteborg, än äfven att för samma ändamål nämnda fonds återstod, beräknad till 220,000 kronor, må få under år 1900 användas;		
[26.] att till anskaffning af intendenturtrustning åt armén på extra stat för år 1900 anvisa	»	500,000: —
[27.] att till anskaffning af lakan och handdukar åt den icke garnisonerade armén och de värnpliktige på extra stat bevilja 418,144 kronor samt till utgående under år 1900 deraf anvisa	»	209,072: —
[28.] att för år 1900 till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän anvisa... med rättighet för Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas;	»	9,000: —
[29.] att till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande på extra stat för år 1900 bevilja med rättighet för Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas;	»	160,000: —
[30.] att för anläggande af trängförråd i II, III, IV och V arméfördelningarne på extra stat för år 1900 anvisa.....	»	224,600: —
[31.] att för anläggande af telegrafledningar på sträckorna Sollefteå—Boden—Luleå och Ockelbo—Krylbo—Sala samt för anskaffande af erforderlig materiel för en		

Transport kronor 4,837,672: —

	Transport kronor	4,837,672: —
	telegraffinie Jörn—Glommerträsk på extra stat för år 1900 anvisa ett belopp af....	» 39,400: —
[32.]	att för uppförande af byggnader för beväringsskicket vid Vendes artilleriregemente på extra stat för år 1900 anvisa.....	» 91,000: —
[33.]	att för anläggning af ett militärbageri i Mjölby på extra stat för år 1900 anvisa ett belopp af.....	» 115,000: —
[34.]	att för utförande under år 1900 af försöksmobilisering och dermed sammanhängande fälttjänstövningar vid en arméfördelning på extra stat för sagda år bevilja.....	» 700,000: —
	<u>tillsammans kronor</u>	<u>5,783,072: —</u>

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1899 års riksstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	26,528,460: —	27,779,048: —	således ökning kronor 1,250,588: —
extra	» 5,431,390: —	» 5,783,072: —	» » » 351,682: —
summa kronor	31,959,850: —	33,562,120: —	således ökning kronor 1,602,270: —

Femte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet.

I afseende på regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt:

kontant.....	kronor 7,138,156: —
indelning och dermed jämförlig anvisning, på förslag:	
friheter.....	» 405: —
ersättningar.....	» 26,404: —
	<u>tillsammans kronor 7,164,965: —</u>

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver sjöförvarsärenden den 13 i denna månad,*) föreslå Riksdagen beträffande

Marinförvaltningen:

[1.] att höja den i staten för marinförvaltningen uppförda anvisning till vikariatsersättningar, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden med 3,500 kronor till 8,500 kronor och följaktligen i riksstaten för år 1900 upptaga anslaget till marinförvaltningen, för närvarande 38,600 kronor, till ett med..... kronor 3,500: — höjdt belopp, eller till 42,100 kronor;

Aflöning för flottans kårer och stater:

[2.] att medgifva, att till erhållande af det årliga tillägg till fasta lönen af 2,000 kronor, som Riksdagen beviljat att tilldelas endera af innehafvarne af chefsbefattningen i marinförvaltningen, chefsbefattningen vid flottans stab eller stationsbefälhafvarebefattningen i Carlskrona, derest han icke uppbär flaggmans lön, må kunna ifrågakomma äfven stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm, derest denne icke uppbär flaggmans lön, med iakttagande att, om två af nämnde befattningshafvare icke uppbära dylik lön, tillägget skall tilldelas den af dem, som är i sin befattning äldst; samt att detta medgifvande må få gälla från och med 1899 års början;

[3.] att i riksstaten för år 1900 under femte hufvudtiteln uppföra såsom reservationsanslag ett belopp af

till repetitionsöfningar för reservofficerare;

[4.] att medgifva, att reservofficer vid flottan, för hvilken insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt skett i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen angående utbildande af reservbefäl för flottan

» 11,900: —

Transport kronor 15,400: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Femte hufvudtiteln".

Transport kronor 15,400: —

den 13 juli 1887, må, derest han fullgör den tjänstgöringsskyldighet, som nu är eller framdeles kan för sådana reservofficerare varda stadgad, efter uppnådda femtiofem års ålder under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension lika stor med det belopp, hvarmed den lifränta, som på grund af den verkställda insättningen skulle honom tillkomma vid femtiofem års ålder, understiger 300 kronor;

[5.] att medgifva sådan ändring i gällande stat för flottans civilstat, dels att kammarskrifvarnes lön, som enligt nu gällande bestämmelser efter 5 års tjänstgöring i samma grad ökas med 500 kronor, må efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring i denna grad ökas med ytterligare 500 kronor, dels att väbel, för hvilken lönen enligt nu gällande bestämmelser efter 5 års tjänstgöring i nämnda egenskap ökas med 200 kronor, må efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring såsom väbel kunna erhålla en ytterligare lönetillökning af 200 kronor;

[6.] att godkänna förändrad stat för de militära befattningar vid flottan, hvilkas innehafvare åtnjuta bostad eller inqvarteringsbidrag i penningar, af den lydelse, bilagan A vid ofvannämnda protokoll utvisar;

[7.] att godkänna stat för flottans poliskår af den lydelse, bilagan B vid samma protokoll utvisar, samt medgifva, dels att den redan anställda personalen vid varfspolisen i Carlskrona må vid öfverflyttning till den nya staten komma i åtnjutande af ålderstillägg, motsvarande nu innehafvande lönetillägg, dels att i öfrigt personalen vid varfspolisen i Carlskrona må vid öfverflyttningen till ordinarie stat få, i fråga om rätt till ålderstillägg, räkna sig till godo då innehafd tjänstetid vid kåren;

[8.] att anslaget till aflöning för flottans kårer och stater må i riksstaten för år 1900 upptagas till ett med höjdt belopp eller till 1,786,052 kronor samt att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i

57,000: —

Transport kronor 72,400: —

Transport kronor 72,400: —

Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut bör inräknas bland tillgångarna till aflöning för flottans kårer och stater må likasom föregående år användas för fyllande af behovet under denna anslagstitel år 1900;

Carlskrona artillerikår:

[9.] att medgifva, att ersättning för naturaportion, beräknad efter hittills gällande grunder, må, der sådan ersättning författningsenligt ifrågakommer, till underofficerarne vid Carlskrona artillerikår från och med början af innevarande år och tills vidare utgå med 62 öre för hvarje portion,

[10.] dels att medgifva, att vid Carlskrona artillerikår dagaflöningen under tjenstgöring må höjas för styckjunkare från 1 krona till 1 krona 50 öre och för sergeant från 1 krona till 1 krona 20 öre, samt månadsarfvodet för 1:e konstapel från 15 kronor till 18 kronor, för 2:e konstapel från 10 kronor till 13 kronor och för 1:a kl. artillerist från 5 kronor till 8 kronor äfvensom att staten för Carlskrona artillerikår må i öfverensstämmelse härmed ändras,

dels ock att i riksstaten för år 1900 höja reservationsanslaget till Carlskrona artillerikår, nu utgörande 293,795 kronor, med » 6,200: — till 299,995 kronor;

Ålderstillägg:

[11.] att i riksstaten för år 1900 höja förslagsanslaget till ålderstillägg, som nu utgör 32,000 kronor, med » 6,300: — till 38,300 kronor;

Flottans öfningar:

[12.] att i riksstaten för år 1900 höja reservationsanslaget till flottans öfningar från 720,000 kronor till 870,000 kronor, eller med » 150,000: —

Transport kronor 234,900: —

Transport kronor 234,900: —

Sjökarteverket:

[13.] att i riksstaten för år 1900 uppföra reservationsanslaget till sjökarteverket till ett med » 10,000: —
förhöjdt belopp, eller till 70,000 kronor;

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna:

[14.] att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna erforderliga penningeanslag må upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,500,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 1,500,409 kronor, eller » 100,000: —
mera än i riksstaten för innevarande år; hvarvid Kongl. Maj:t tillika förutsätter, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hittills få användas för de med anslaget afsedda ändamål;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[15.] att för jemnande af hufvudtitelns slutsumma förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m., nu utgörande 46,944 kronor, må höjas med ... » 75: —
eller till 47,019 kronor;

Summa ökning kronor 344,975: —

Lägges härtill slutsumman af femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 7,164,965: —
skulle femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till kronor 7,509,940: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i statsrådsprotokollet den 13 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

[16.] att till anskaffning af ny krigsfartygsmateriel dels af det utaf 1898 års Riksdag beviljade anslaget till anskaffning af krigsfartygsmateriel anvisa för år 1900 återstående 2,447,000 kronor, dels ock ytterligare för år 1900 bevilja 1,053,000 kronor, eller tillhopa kronor 3,500,000: —

[17.] att till försättande i fullt tidsenligt skick af 1:a kl. pansarbåtarna Svea, Göta och Thule bevilja ett anslag af 4,920,000 kronor och deraf för år 1900 anvisa » 2,500,000: —

Vidare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att bevilja till:

[18.] bestyckning af befästningarna vid Carlskrona och batterierna vid Färösund » 800,000: —

[19.] artilleriammunition för stridsfartygen » 630,500: —

[20.] ersättning af förbrukadt kanonkrut » 45,800: —

[21.] anskaffning af torpeder m. m. » 241,400: —

[22.] anställande af skjutförsök » 10,000: —

[23.] uppförande vid Carlskrona station å Kalsholmen af ett förrådshus för laddade projektiler och patroner » 41,200: —

Af redan beviljade anslag föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att för år 1900 anvisa

[24.] af det år 1897 beviljade anslaget å 475,000 kronor till byggande af en ny docka i Carlskrona återstående » 175,000: —

[25.] af det år 1898 beviljade anslaget å 49,000 kronor till anskaffning af ytterligare beklädnads- m. fl. persedlar för värnpliktige vid Carlskrona artillerikår återstående » 19,000: —

Slutligen föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att bevilja:

[26.] till minväsendet » 100,000: —

[27.] till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan » 1,860: —

tillsammans kronor 8,064,760: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1899 års riksstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	7,164,965: —	7,509,940: —	således ökning kronor 344,975: —
extra »	3,569,335: —	8,064,760: —	» » » 4,495,425: —
summa kronor	10,734,300: —	15,574,700: —	således ökning kronor 4,840,400: —

Sjette hufvudtiteln,

innefattande anslagen till civildepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor	5,742,239: —
indelning och dermed jämförlik anvisning, på förslag:		
friheter	»	7,730: —
ersättningar	»	6,231: —
	<u>tillsammans kronor</u>	<u>5,756,200: —</u>

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 13 innevarande månad, *) föreslå be-
träffande

Statistiska Centralbyrån:

[1.] att Riksdagen må medgifva, att det under anslagstiteln statistiska centralbyrån uppförda ordinarie reservationsanslaget: »till arfvoden åt tillfälliga biträden samt till vikariatsersättningar» må höjas från 12,200 kronor till 20,000 kronor eller med 7,800 kronor;

[2.] att Riksdagen må medgifva, att det under anslagstiteln statistiska centralbyrån uppförda ordinarie

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjette hufvudtiteln".

reservationsanslaget: »till en statistisk tidskrift» må höjas från 1,000 kronor till 1,800 kronor eller med 800 kronor;

kommande, i händelse af bifall till hvad i dessa båda punkter föreslagits, summan af reservationsanslagen under anslagstiteln statistiska centralbyrå att höjas från 33,000 kronor till 41,600 kronor, eller med kronor 8,600: —
 samt följaktligen hela anslagstiteln att med samma belopp höjas, eller från 61,400 kronor till 70,000 kronor;

Landsstaterna i länen:

[3.] att detta anslag må, med anledning af sju boställens indragning, höjas med » 3,055: —
 kommande, i händelse af bifall härtill, anslaget till »landsstaterna i länen (deraf 120,000 kronor reservationsanslag)» att höjas från 2,699,386 kronor till 2,702,441 kronor;

Väg- och vattenbyggnadsstaten:

[4.] att Riksdagen må medgifva, att i den för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställda stat uppföras aflöningar *dels* till ytterligare en tredje gradens tjänsteman (byråchef), ledamot i styrelsen och föredragande för ärenden angående enskilda jernvägar, med 6,400 kronor, deraf 4,400 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 600 kronor, samt 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, *dels* till ytterligare två första gradens tjänstemän (notarier) med 3,000 kronor för hvardera, deraf 1,800 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor, samt 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar, *dels ock* till ytterligare en vaktmästare med 800 kronor, deraf 500 kronor i lön, som efter fem år kan höjas med 100 kronor, samt 300 kronor i tjänstgöringspenningar;

Transport kronor 11,655: —

Transport kronor 11,655: —

[5.] att reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten må höjas från 30,000 kronor till 35,000 kronor eller med 5,000 kronor;

kommande, i händelse af bifall till hvad i dessa båda punkter föreslagits, anslagstiteln väg- och vattenbyggnadsstaten med följande ändrade lydelse: »väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf två särskilda reservationsanslag, till expenser för allmänna arbeten och till vägundersökningar, hvarterda å 35,000 kronor)» att höjas från 140,700 kronor till 158,900 kronor eller med » 18,200: —

Veterinärstipendiater:

[6.] att Riksdagen må medgifva, att anslaget till länsveterinärer må, under förändrad benämning: »länsveterinärer och veterinärstipendiater», höjas med » 2,400: — eller från 48,500 kronor till 50,900 kronor;

Fiskerinäringens understöd:

[7.] att Riksdagen må medgifva, att anslaget till fiskerinäringens understöd må höjas från 36,000 kronor till 67,000 kronor, eller med » 31,000: —

Skiften och afvittringar:

[8.] att Riksdagen må dels medgifva, att de belopp, hvarmed inkomsterna af tjensten under år 1900 för afvittringslandtmätarne i Vesterbottens och Norrbottens län kunna komma att understiga 2,500 kronor för dem, som tillhöra första lönegraden, och 3,000 kronor för dem, som på grund af ålder i tjensten åtnjuta arfvodesförhöjning, må desse tjenstemän godtgöras af anslagen till storskiftes- och afvittringsverken, dels ock för år 1900 åt föredraganden af afvittringsärendena i Norrbottens län samt till skrifbiträde åt honom bevilja en tillökning af 400 kronor i det åt honom anslagna belopp;

Transport kronor 63,255: —

Transport kronor 63,255: —

Hästafvelns förbättrande:

[9.] att det under reservationsanslaget till »hästafvelns förbättrande» uppförda särskilda anslag till prisbelöningar för hästar må höjas från 50,000 kronor till 100,000 kronor, eller med

» 50,000: —

kommande vid bifall härtill anslaget till »hästafvelns förbättrande» att i sin helhet höjas från 109,620 kronor till 159,620 kronor;

Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader:

[10.] att Riksdagen må medgifva, att i riksstaten under sjette hufvudtiteln näst efter anslaget till hästafvelns förbättrande uppföres, under benämning: »bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader», ett anslag af

» 40,000: —

att, såsom bidrag till bestridande af sjömanshusens förvaltningskostnader, sjömanshusen emellan årligen fördelas i mån af antalet vid hvarje sjömanshus under näst föregående året inskrifne sjömän samt med hänsyn jemväl tagen till andra omständigheter, som med afseende å anslagets ändamål anses böra på en sådan fördelning öfva inflytande;

Statens jernvägstrafik:

[11.] att Riksdagen må medgifva att, med ändring af bestämmelserna i nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar om högsta arfvode för lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakt, arfvode inom tolfte löneklassen med årligt belopp af 780 kronor må kunna tilldelas lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakt;

Transport kronor 153,255: —

Transport kronor 153,255: —

Patent- och Registreringsverket:

[12.] att Riksdagen, med godkännande för år 1900 af samma utgiftsstat för patent- och registreringsverket, som faststälts för år 1899, må medgifva,

att afgifterna för patent och registrering af varumärken må användas till bestridande af de utgifter, hvilka i eulighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning under år 1900 af förordningen angående patent och lagen om skydd för varumärken; samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren afven- som för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af tillämpning under år 1900 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, och lagen om registrering af bankaktiebolag eller ock af Kongl. Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1900 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[13.] att detta anslag ökas med »
eller från 219,712 kronor till 219,757 kronor;

45: —

Arbetareförsäkringen:

[14.] att Riksdagen må medgifva, att Kongl. Maj:t må ega för år 1900 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjuk-

Transport kronor 153,300: —

Transport kronor 153,300: —

kassors bildande afsatta belopp, i mån af behof, dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under enahanda villkor, som i Riksdagens skrifvelse den 11 maj 1898 (n:r 77) äro angifna, dels ock till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Summa ökning kronor 153,300: —

Om till förestående ökning lägges de ordinarie anslagens nuvarande slutsumma..... » 5,756,200: —

komma sjetten hufvudtitelns ordinarie anslag att uppgå till kronor 5,909,500: —

Extra anslag.

Kongl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver civilärenden för den 13 innevarande januari,

att under denna hufvudtitel må å extra stat beviljas till:

- | | | | |
|-------|---|--------|-----------|
| [15.] | handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna..... | kronor | 4,500: — |
| [16.] | utarbetande af näringsstatistik | » | 6,200: — |
| [17.] | att af det för arbetsstatistiska undersökningar beviljade anslag å 20,000 kronor må på extra stat för år 1900 anvisas återstående beloppet..... | » | 10,000: — |
| | att under ifrågavarande hufvudtitel må vidare å extra stat beviljas till: | | |
| [18.] | fortsatt utgifvande af »polisunderrättelser» .. | » | 15,000: — |
| [19.] | aflöning m. m. åt särskild polisstyrka på landet..... | » | 95,000: — |
| [20.] | ersättning för juridiskt biträde åt de svenske lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän..... | » | 13,000: — |

Transport kronor 143,700: —

	Transport kronor	143,700: —
[21.]	undersökningar af mindre hamnar och farleder m. m. »	10,000: —
[22.]	bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningsar, såsom förslagsanslag »	50,000: —
[23.]	aflöningar och öfriga utgifter vid Ultuna landbruksinstitut. »	29,000: —
[24.]	uppehållande af undervisningen vid mejeriet vid Alnarp. »	8,000: —
[25.]	bidrag till bestridande af kostnaderna för allmänna landbruksmöten »	7,500: —
[26.]	prisbelöningar vid allmänna landbruksmöten för husdjur, redskap, maskiner m. m. »	12,500: —
[27.]	bidrag till underhåll af åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof »	32,000: —
[28.]	bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län. »	6,250: —
[29.]	understöd åt frökontrollanstalter »	10,000: —
[30.]	utbildande af en elev i boskapsskötsel och mejerihushållning »	1,000: —
[31.]	understöd åt svenska mosskulturföreningen »	15,000: —
[32.]	de geologiska undersökningarna. »	95,500: —
[33.]	anställande af en andre instruktör i husslöjd och personligt ålderstillägg till andre instruktören Jonas Wallander »	3,000: —
[34.]	bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till aflönande af en andre lärare vid samma skola. »	4,800: —
[35.]	understöd åt Göteborgs handelsinstitut och Frans Schartaus praktiska handelsinstitut i Stockholm »	20,000: —
[36.]	befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar »	15,000: —
[37.]	handelsstipendier. »	20,000: —
[38.]	bergsskolorna i Filipstad och Falun. »	14,000: —
[39.]	bidrag till belöningar för dödande af sjelar »	5,000: —
	Transport kronor	502,250: —

	Transport kronor	502,250: —
[40.]	anordnande af fabriksinspektion..... »	33,000: —
[41.]	förekommande och hämmande af tuberkel- sjukdomar hos nötkreaturen..... »	50,000: —
[42.]	ersättning för åtskilliga af statskontoret förskottswis bestridda utgifter..... »	47,050: —
[43.]	bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i 1900 års verldsutställning i Paris och till understöd åt teknici och arbe- tare för att besöka nämnda utställning, utöfver förut anvisadt belopp..... »	375,000: —
[44.]	bidrag för anläggning af nya samt förbät- tring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar..... »	1,000,000: —
[45.]	understödjande af brobyggnader och, före- trädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder..... »	300,000: —
[46.]	understödjande, medelst anslag utan åter- betalningsskyldighet, af sådana myrutdik- ningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd,..... »	300,000: —

hvarjemte Kongl. Maj:t föreslår, att i afseende å de tre sistnämnda anslagen må gälla de villkor och bestämmelser, som i statsrådsprotokollet omförmålas.

Vidare anmärkes här:

- [47.] att enligt 1898 års Riksdags beslut skola till odlingslånefonden under år 1900 af riksgäldskontoret, i mån af behof, öfverlemnas medel till så stort belopp, som jemte de till fonden ingående annuiteter å odlingslån kan erfordras till fyllande af högst 1,000,000 kronor; samt
- [48.] att enligt 1896 års Riksdags beslut blifvit för år 1900 beviljade till understödjande medelst lån af enskilda jernvägsanläggningar 1,500,000 kronor.

Transport kronor 2,607,300: —

Transport kronor 2,607,300: —

Ytterligare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

- [49.] dels att för år 1900 anvisa å riksstatens sjet-
te hufvudtitel till utförande af nya bygg-
nader och anläggningar vid statens jern-
vägstrafik, med rätt för Kongl. Maj:t att
låta utaf detta belopp förskottsvis under
innevarande år af tillgängliga medel ut-
anordna 648,100 kronor,..... » 2,228,600: —
- dels ock att medgifva, ej mindre att, till
fullbordande af den påbörjade reparations-
verkstaden vid Boden, må af uppkommet
öfverskott å de till arbetena å stambanan
mellan Vännäs (Nyby) och Öfver-Luleå
(Boden) af Riksdagen beviljade medel an-
vändas ett belopp af 53,000 kronor, än
äfvén att, till påbörjande af ny lokomo-
tivistallbyggnad vid Boden, må af det an-
slag, 1897 års Riksdag anvisat för upp-
förande af stall för 10 lokomotiv samt
nedläggning af vändskifva jemte erfor-
derliga stallspår å Svartön vid Luleå,
användas ett belopp af 23,400 kronor;
- [50.] att för år 1900 anvisa å riksstatens sjet-
te hufvudtitel för utläggning af ytterligare
ett jernvägsspår mellan Lunds och Eslöfs
stationer ett belopp af..... » 600,000: —
- [51.] att för år 1900, till anskaffande af ny rörlig
materiel vid statens redan trafikerade jern-
vägar, anvisa å riksstaten utom hufvud-
titlarne 5,590,000 kronor, med rätt för
Kongl. Maj:t att låta utaf detta be-
lopp förskottsvis under innevarande år
af tillgängliga medel utanordna 590,000
kronor; *)
- [52.] att till fortsättning af statsbanan mellan
Boden och Ytter-Morjärv för år 1900

Transport kronor 5,435,900: —

*) Se vidare här nedan pag. 66.

Transport kronor 5,435,900: —

	bevilja å riksstaten utom hufvudtitlarne ett anslag af 1,000,000 kronor; *)	
[53.]	att till fortsättning af statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen för år 1900 anvisa 4,000,000 kronor; **)	
[54.]	att af det till ombyggnad och förbättring af Vaddö kanal beviljade anslag å 500,000 kronor på extra stat för år 1900 anvisa återstående beloppet.....	» 150,000:
[55.]	att af det till bestridande af kostnaderna för upprepning å uppgifna platser af inomskärsfarled mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka beviljade anslag å 404,440 kronor på extra stat för år 1900 anvisa ett belopp af.....	» 200,000: —
	<u>tillsammans kronor</u>	<u>5,785,900: —</u>

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1899 års riksstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	5,756,200: —	5,909,500: —	således ökning kronor 153,300: —
extra anslag	4,354,350: —	5,785,900: —	» » » 1,431,550: —
summa kronor	10,110,550: —	11,695,400: —	således ökning kronor 1,584,850: —

*) Se vidare här nedan pag. 66.

**) Se vidare här nedan pag. 70.

Sjunde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till finansdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 19,219,310: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
friheter och kyrkotionde.....	» 40: —
tillsammans kronor	19,219,350: —

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande månad,*) föreslå beträffande

Statskontoret:

[1.] att Riksdagen må å statskontorets stat för en tjänsteman i andra lönegraden uppföra lön med 3,000 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, med rätt derjemte för tjänstens innehafvare till ålderstillägg efter vissa år i likhet med öfrige tjänstemän i samma grad;

hvarigenom anslaget till statskontoret skulle höjas med kronor 4,500: —
eller från 102,800 kronor till 107,300 kronor.

Postverket:

[2.] att Riksdagen, med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet för den 13 innevarande januari tillstyrkta ändringar i postverkets stater äfvensom af de bestämmelser, hvilka, i sammanhang med ifrågasatt reglering af aflöningsförmånerna för en del tjänstemän och betjente vid postverket, enligt samma statsråds-

Transport kronor 4,500: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjunde hufvudtiteln".

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1:a Saml. 1:a Afd.

	Transport kronor	4,500: —
protokoll tillstyrkts, må för år 1900 bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 10,295,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen, hvarigenom postverkets utgiftsstater skulle ökas med.....	»	1,151,400: —
Och föreslår derjemte Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva:		
att till den redan bildade fonden för anskaffande af tomt till nytt posthus i Stockholm må afsättas ej mindre den behållning, som för år 1899 kan å postverkets rörelse uppstå utöfver det redan för statsregleringen beräknade öfverskottet för samma år, än äfven, sedan postverkets bokslut för år 1900 verkstälts, af det för sistnämnda år uppkomna öfverskottet den del intill	»	200,000: —
som kan komma att öfverstiga 305,000 kronor, och att den sålunda förstärkta fonden, under benämning »fond till posthusbyggnader», må, i den mån Kongl. Maj:t finner sådant erforderligt, användas dels till fortsättande af uppförandet af ett posthus i Malmö, dels ock till betäckande af de kostnader, som utöfver förut beräknade kunna uppstå för uppförande af posthus i Stockholm och Helsingborg;		

Telegrafverket:

[3.] att Riksdagen, med godkännande af de enligt ofvannämnda protokoll öfver finansärenden tillstyrkta ändringar i telegrafverkets stater, må, under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behovet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafmedlen, till telegrafverket för år 1900 anvisa enahanda belopp, 1,510,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegrafmedlen beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å dessa inkomster uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring;

Transport kronor 1,355,900: —

Transport kronor 1,355,900: —

Tullverket:

[4.] att Riksdagen, med godkännande af de enligt förut omförmälda protokoll öfver finansärenden tillstyrkta ändringar i tullverkets stater, må för år 1900 bestämma anslaget till tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,810,200 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen, hvarvid uppstår en ökning i anslagets nuvarande belopp af.....

» 97,200: —

Skogsväsendet:

[5.] att Riksdagen må

dels i den för skogsstaten gällande stat uppföra ytterligare en jägmästare med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor och resepenningar 400 kronor samt fyra kronojägare med för hvardera lön 400 kronor, tjänstgöringspenningar 100 kronor samt hyresersättning 100 kronor, och

för sådant ändamål höja det bestämda anslaget för skogsstaten, nu 446,108 kronor, med 5,300 kronor till 451,408 kronor;

dels höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, nu 794,742 kronor, med 216,150 kronor till 1,010,892 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet erhåller följande uppställning:

bestämdt anslag:

för skogsstaten.... kronor 451,408: —

» statens skogs-

läroverk..... » 50,500: — kronor 501,908: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten och

skogsinstitutets lärarepersonal » 84,400: —

Transport kronor 586,308: — kronor 1,453,100: —

Transport kronor 586,308: — kronor 1,453,100: —

reservationsanslag:

till enskilda skogs-
undervisnin-

gen kronor 4,800: —

» kronoskogarnes
förvaltning och
befrämjande af
skogsväsendet i
allmänhet

» 1,010,892: — » 1,015,692: —

Summa kronor 1,602,000: —

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet
i dess helhet skulle ökas med

» 221,450: —

dels ock medgifva, att till bestridande af de kost-
nader för kronoskogarnes förvaltning och befrämjande
af skogsväsendet i allmänhet, till hvilka det för år 1899
för berörda ändamål anvisade reservationsanslag icke
lemnar tillgång, må efter Kongl. Maj:ts bemyndigande
af domänstyrelsen under år 1899 förskjutas ett belopp
af högst 106,000 kronor, att af samma års skogsmedel
ersättas;

Och föreslår Kongl. Maj:t derjemte Riksdagen att
medgifva:

att jägmästare må i fråga om rätt till ålderstillägg
få räkna sig till godo den tid, hvarunder han innehaft
befattning såsom statens skogsingeniör;

Byggnader och reparationer:

[6.] att Riksdagen må höja reservationsanslaget
till byggnader och reparationer med
eller från 200,000 kronor till 300,000 kronor;

» 100,000: —

Städers friheter:

[7.] att det i riksstaten för innevarande år under
anslaget »Städers friheter» och rubriken »indelning och

Transport kronor 1,774,550: —

Transport kronor 1,774,550: —

dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» upptagna belopp 40 kronor må minskas med 10 kronor;

i följd hvaraf anslaget till »Städers friheter» kommer att minskas med nyssnämnda belopp 10 kronor från 21,590 kronor till 21,580 kronor.

Beträffande öfriga under sjunde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kongl. Maj:t icke någon förändring.

Summa kronor 1,774,550: —

Härför afgår ofvan angifna minskning i anslaget till städers friheter med » 10: —

hvidan förhöjningen på det hela å de ordinarie anslagen blifver kronor 1,774,540: —

Lägges härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 19,219,350: —

skulle denna hufvudtitels ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till kronor 20,993,890: —

Extra anslag.

Kongl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari, att under denna hufvudtitel må å extra stat beviljas till

[8.] arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå kronor 4,000: —

[9.] ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet, af förut beviljadt anslag å 15,000 kronor » 5,000: —

[10.] ersättning för af statskontoret gjorda förskott » 316,119: —

[11.] arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd kronor 12,800: —

Transport kronor 12,800: — kronor 325,119: —

Transport kronor	12,800: —	kronor	325,119: —
[12.] arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad	» 4,700: —		17,500: —
[13.] påbyggnad å det åt telegrafverket upplåtna hus vid Skeppsbron i Stockholm	»		27,000: —
i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen att medgifva, att till bestridande af kostnaden för omförmälda påbyggnad må användas det belopp, 7,036 kronor 27 öre, som qvarstår odisponerad af det af Riksdagen på extra stat för år 1898 för tillbyggnad å ifrågavarande hus beviljade anslag, 113,730 kronor;			
[14.] de på Sveriges del belöpande kostnaderna för anbringandet af en genom tyska telegrafförvaltningens försorg mellan Sveriges kust och Neu Mucran på Rügen nedlagd ny telegrafkabel äfvensom de i anledning af kabelns nedläggning och förbindande med svenska telegrafnätet föranledda utgifter	»		220,000: —
[15.] anläggning af telefonledningar: dels från Stockholm till Malmö, återstående beloppet af förut beviljad anslag till telefonanläggningar, 1,091,000 kronor,	»		369,000: —
dels ock från Stockholm till Luleå, från Luleå till Gellivare, från Stockholm till Sundsvall, från Stockholm till Söderhamn, från Östersund till Storlien, från Hudiksvall till Sveg och från Sundsvall till Ragunda, från Stockholm till Norberg, från Stockholm till Vesterås, från Stockholm till Eskilstuna, från Örebro till Carlstad, från Örebro till Falun, från Örebro till Gefle och Söderhamn, från Stockholm till Örebro, från Örebro till Nässjö, från Örebro till Göteborg, från Carlstad till Filipstad och Mora, från Mora till Bollnäs och Söderhamn, från Stockholm till Norrköping och från Stockholm till Nyköping, från Norrköping till Örebro och från Norrköping till Nässjö, från Norrköping till Göteborg, från Norrköping till Sköfde, från Linköping till Hultsfred, från Nässjö till Malmö och från Nässjö till Vexjö och Carlshamn, från Halmstad till Nässjö			
Transport kronor			958,619: —

och från Halmstad till Vexjö, från Borås till Varberg, från Göteborg till Skara, från Oskarshamn till Ystad samt från Sundsvall till Östersund och norska gränsen vid Storlien 2,994,000 kronor, af hvilket anslag för år 1900 skulle anvisas.....	Transport kronor	958,619: —
till utförande af dem bland ofvan uppräknade telefonlinier, som Kongl. Maj:t finner skäligt bestämma; [16.] anläggning genom telegrafverkets försorg af en dubbeltrådig telefonledning från Visingsö till staden Grenna.....	»	600,000: —
under i statsrådsprotokollet angifna villkor; [17.] yttre restaurering af Örebro slott, en tionde- del af det beviljade anslaget, 44,000 kronor, att utgå under i statsrådsprotokollet angifvet villkor med.....	»	11,550: —
[18.] uppförande af två nya flygelbyggnader vid länsresidenset i Östersund.....	»	4,400: —
[19.] uppförande af en tillbyggnad mellan läns- residensets i Vexjö hufvudbyggnad och dess östra flygel.....	»	57,000: —
[20.] aflöning åt domänintendenter och uppehållande af domängörömlägen hos länsstyrelserna	»	21,000: —
[21.] resekostnader vid domänförvaltningen, för- slagsvis	»	43,200: —
[22.] afdikningar å kronans skogar i Norrbottens och Vesterbottens län.....	»	40,527: —
[23.] reglering af flottleder i Norrbottens och Kopparbergs län.....	»	150,000: —
i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t föreslår Riks- dagen att medgifva, att de afgifter, som läggas å flottningen, må för enahanda ändamål disponeras; [24.] skogsodlingens befrämjande	»	100,000: —
[25.] gäldande af årspremie för brandförsäkring af den nya operabyggnaden i Stockholm.....	»	50,000: —
		18,314: —
	tillsammans kronor	2,054,610: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1899 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1899.	1900.	
ordinarie anslag	19,219,350: —	20,993,890: —	således ökning kronor 1,774,540: —
extra »	901,150: —	2,054,610: —	» » » 1,153,460: —
summa kronor	20,120,500: —	23,048,500: —	således ökning kronor 2,928,000: —

Åttonde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 13,457,821: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
friheter och kyrkotionde	» 251,190: —
ersättningar	» 513,088: —
	tillsammans kronor 14,222,099: —

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden för den 13 i denna månad,*) föreslå beträffande

Kleresistaten:

[1.] att Riksdagen må bevilja dels, såsom årlig ersättning för prostetunna, tillkommande kontraktsprosten i det blifvande Ångermanlands sydvästra kontrakt för Graninge församling, 12 kronor 60 öre, dels ock, såsom årlig ersättning till kontraktsprosten i det blifvande Medelpads östra kontrakt för prostetunnor från Sundsvalls och Holms församlingar, 25 kronor 20 öre, eller tillhopa, i jemnad kronor		38: —
Transport kronor		38: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Åttonde hufvudtiteln".

Transport kronor

38: —

[2.] att den under förevarande anslag i riksstaten upptagna »anvisning i kontant» måtte ökas med

dels ersättning för prostetunnor kronor 8,592: 44

dels ersättning till fattiga prest-enkor i Halland » 774: 63

och dels ersättning för till fattiga prestenkor från kyrkor i Bohuslän och en del af Elfsborgs län utgående anslag » 217: 50

eller med tillhopa kronor 9,584: 57

samt att från anslaget må afgå hvad af 1856—1858 års Riksdag beviljats till ersättning för indragen kyrkotionde..... » 204: 75

hvidan ökningen alltså skulle utgöra kronor 9,379: 82

eller, under iakttagande att 3 kronor 26 öre å anslaget äro odisponerade, i jemnadt tal..... » 9,377: —

kommande, under förutsättning af bifall till hvad under punkterna 1 och 2 föreslagits, den under kleresistaten uppförda anvisning i kontant, nu 20,674 kronor, att ökas med 9,415 kronor eller till 30,089 kronor;

att i riksstaten för år 1900 må upptagas under anslaget till kleresistaten och under rubrik »indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter» endast 2,500 kronor.

Vid bifall till hvad i punkterna 1 och 2 föreslagits kommer *summan* af de under anslaget till kleresistaten uppförda belopp, nu 373,761 kronor, att utgöra 369,676 kronor;

Domkapitlens expeditioner:

[3.] att den under anslaget till domkapitlens expeditioner förefintlga anvisning i kontant, nu 27,659

Transport kronor

9,415: —

Transport kronor	9,415: —
kronor, må för godtgörande af vissa i statsrådsprotokollet angifna ersättningsbelopp ökas med	» 515: —
eller till 28,174 kronor;	
kommande vid bifall härtill <i>summan</i> af de under anslaget till domkapitlens expeditioner uppförda belopp, nu 33,500 kronor, att ökas till 34,015 kronor.	

Universiteten:

[4.] att Riksdagen <i>ej mindre</i> må bevilja	
<i>dels</i> till aflöning åt en vice bibliotekarie vid universitetsbiblioteket i Upsala ett årligt anslag af.....	» 4,000: —
deraf 2,500 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar;	
<i>dels</i> till aflöning åt en ny ordinarie amanuens vid nämnda bibliotek ett årligt anslag af.....	» 2,500: —
deraf 2,000 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar;	
<i>dels</i> slutligen till aflöning åt ytterligare en vaktmästare vid biblioteket ett anslag af.....	» 600: —
ärligen;	
<i>än äfven</i> medgifva,	
att lönen åt vice bibliotekarierna vid universitetsbiblioteket i Upsala må kunna höjas efter 5 års tjänstgöring med 500 kronor och efter 10 års tjänstgöring med ytterligare 500 kronor;	
att innehafvaren af den nya vaktmästaresysslan må åtnjuta två ålderstillägg, hvardera å 100 kronor, efter 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring;	
att den nuvarande vice bibliotekarien må i fråga om åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han efter sin utnämning till vice bibliotekarie tjänstgjort vid biblioteket;	
samt att berörda ålderstillägg åt vice bibliotekarierna och vaktmästaren må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag: ålderstillägg;	

Transport kronor 17,030: —

	Transport kronor	17,030: —
[5.] att till förhöjning af den till konservatorn vid botaniska museet vid universitetet i Upsala utgående aflöning från dess nuvarande belopp 750 kronor till 1,800 kronor må beviljas ett årligt anslag af.....	»	1,050: —
[6.] att till förbättrande af arfvodena åt vikarie- rande akademiska lärare, utöfver de nu i utgiftsstaterna för universiteten i Upsala och Lund den 13 november 1885 upptagna, för ändamålet tillgängliga anslag å 1,500 kronor för universitetet i Upsala och 1,000 kronor för universitetet i Lund, må beviljas särskilda årliga anslag, nemligen:		
för universitetet i Upsala	»	3,500: —
och för universitetet i Lund	»	4,000: —
desså båda anslag att användas enligt de bestämmelser, som af Kongl. Maj:t meddelas;		
[7.] att för inrättande af en ny ordinarie professur inom juridiska fakulteten vid universitetet i Lund må beviljas ett årligt anslag af	»	6,000: —
deraf 4,500 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgörings- penningar;		
[8.] att Riksdagen må, dels till förhöjande af vice bibliotekariens vid universitetsbiblioteket i Lund af- löning från 3,500 kronor till 4,000 kronor, deraf 2,500 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, bevilja ett årligt anslag af	»	500: —
dels ock medgifva, att lönen för bemålde vice biblio- tekarie må kunna höjas efter 5 års tjänstgöring, in- fallande före eller efter dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, med 500 kronor och efter 10 års sådan tjänstgöring med ytterligare 500 kronor, samt att ifråga- komna två ålderstillägg må utgå af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg;		
[9.] att anvisningen i kontant till universiteten må förhöjas med ersättningsbelopp till Lunds universi- tet för vaxljusmedel 819 kronor 80 öre och till samma universitet för afskrifven kyrkotonde 31,773 kronor 2 öre, eller med tillhopa i jennadt tal	»	32,593: —
	Transport kronor	64,673: —

Transport kronor 64,673: —

Under förutsättning af bifall till hvad under punkterna 4—9 föreslagits kommer anslaget i kontant till universiteten, nu 757,781 kronor, att ökas med tillhopa 54,743 kronor eller till 812,524 kronor;

att det i 1899 års riksstat under anslaget till universiteten och rubriken »indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» upptagna belopp, 35,820 kronor, må uteslutas;

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[10.] att till förbättrande af arfvodena åt vikarie-
rande lärare vid karolinska mediko-kirurgiska institutet
må beviljas ett årligt anslag af » 2,000: —
att användas enligt de bestämmelser, som af Kongl.
Maj:t meddelas;

[11.] att Riksdagen må förhöja anslaget till biblio-
tekets vid karolinska mediko-kirurgiska institutet under-
håll och förökande, nu 4,000 kronor, med » 4,000: —
eller till 8,000 kronor, samt medgifva, att ett belopp
af 500 kronor deraf må kunna användas till arbets-
biträde vid biblioteket;

[12.] att till aflöning åt en vaktmästare vid karo-
linska mediko-kirurgiska institutets bakteriologiska la-
boratorium må beviljas ett årligt anslag af » 1,050: —

Vid bifall till hvad under punkterna 10—12 före-
slagits kommer anslaget till karolinska mediko-kirur-
giska institutet, nu 191,900 kronor, att ökas med 7,050
kronor, eller till 198,950 kronor;

Allmänna läroverken:

[13.] att Riksdagen må å ordinarie stat för all-
männa läroverken bevilja
dels till höjning af anslaget till ålderstillägg » 60,000: —
dels till ökning af anslaget till arfvoden åt extra
lärare och vikarier samt oförutsedda behof » 65,000: —

[14.] att i stället för det nu från Meurlingska skol-
fonden utgående bidrag till aflönande af tre adjunkter

Transport kronor 196,723: —

	Transport kronor	196,723: —
vid allmänna läroverket i Linköping må beviljas ett årligt anslag af	»	360: —
[15.] att det i 1899 års riksstat under rubriken <i>allmänna läroverken</i> uppförda reservationsanslag må ökas med belopp, motsvarande ersättning för studiet-skatten i Halland 66 kronor 92 öre och för bidraget till Karlshamns skolstat 53 kronor 54 öre, eller med sammanlagdt i jernadt tal	»	121: —
Under förutsättning af bifall till hvad under punkterna 13—15 föreslagits kommer reservationsanslaget till allmänna läroverken, nu 2,923,880 kronor, att ökas med tillhoppa 125,481 kronor, eller till 3,049,361 kronor;		

Pedagogier och folkskolor:

[16.] att ur 1900 års riksstat må uteslutas det under anslaget till *pedagogier och folkskolor* under rubriken »indelnings och dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» i riksstaten för år 1899 uppförda belopp, 1,010 kronor;

kommande vid bifall härtill *summan* af de under nyssberörda anslag uppförda belopp, nu 26,176 kronor, att utgöra 25,166 kronor;

Folkundervisningen:

[17.] att för beredande af medel för tillgodo-seende af vissa lärares och lärarinnors rätt till ålders-tillägg det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande må från och med år 1900 ökas med

» 900: —

[18.] att för beredande af ytterligare medel till materiel, ved och ljus m. m. vid vissa folkskolelärareseminarier anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande må från och med år 1900 ökas med

» 3,300: —

Vid bifall till hvad under punkterna 17 och 18 föreslagits kommer anslaget till seminarier för folkskole-

Transport kronor 201,404: —

Transport kronor 201,404: —

lärares bildande, nu 330,125 kronor, att ökas med tillhopa 4,200 kronor, eller till 334,325 kronor;

De tekniska läroverken:

[19.] att Riksdagen må till arfvode åt en extra lärare i läran om metallernas egenskaper vid tekniska högskolan anvisa ett årligt anslag af

» 2,500: —

[20.] att Riksdagen må, med uteslutande af de för Chalmers' tekniska läroanstalt beviljade anslag till en lärare i allmän och husbyggnadskonst 1,500 kronor, till befrämjande af undervisningen i byggnadskonst och ornamentalsritning 2,000 kronor, till en lärare i elektroteknik 2,000 kronor samt till en lärare i mekanisk teknologi, mekanik och konstruktion af enkla maskindelar 2,000 kronor, eller tillsammans 7,500 kronor,

dels på ordinarie stat bevilja:

till höjning af aflöningen för en hvar af fyra nuvarande lektorer, nemligen i matematik och beskrifvande geometri, i kemisk teknologi samt mineralogi och geognosi, i maskinlära och maskinkonstruktioner samt i skeppsbyggeri, från 3,500 kronor till 4,500 kronor.....

kronor 4,000: —

till upprättande af ett nytt lektorat i byggnadskonst och ornamentalsritning

» 4,500: —

till upprättande af ett nytt lektorat i elektroteknik.....

» 4,500: —

till höjning af aflöningen för en andre lärare i matematik från 1,000 kronor till 3,000 kronor

» 2,000: —

till höjning af aflöningen för en andre lärare i allmän kemi från 2,000 kronor till 3,000 kronor.....

» 1,000: —

till höjning af aflöningen till en andre lärare i skeppsbyggeri från 1,800 kronor till 3,000 kronor

» 1,200: —

 Transport kronor 203,904: —

Transport kronor 203,904: —

till höjning af aflöningen för en lärare i väg- och vattenbyggnadskonst från 1,200 kronor till 2,000 kronor	kronor 800: —
till höjning af aflöningen för en lärare i allmän mekanik från 1,500 kronor till 2,500 kronor	» 1,000: —
till aflöning för en lärare i mekanisk teknologi	» 1,500: —
till aflöning för en lärare i konstruktion af enkla maskindelar	» 1,200: —
till aflöning för en lärare i elementär mekanik	» 1,200: —
till aflöning för en lärare i elektrokemi	» 800: —
till aflöning för en lärare i landtmäteri	» 400: —
till höjning af aflöningen för en lärare i svenska språket och bokföring från 400 kronor till 900 kronor	» 500: —
till höjning af aflöningen för en lärare i frihandsteckning från 1,000 kronor till 2,500 kronor	» 1,500: —
till höjning af aflöningen för en lärare i modellering från 500 kronor till 1,200 kronor	» 700: —
till höjning af bibliotekariens arfvode från 300 kronor till 800 kronor	» 500: —
till höjning af aflöningen för en vaktmästare från 750 kronor till 1,200 kronor, med bibehållande af rätt till fri bostad,	» 450: —
till höjning af anslaget till repetitörer från 1,200 kronor till 2,000 kronor	» 800: —

dels förklara, att för ifrågavarande lektorsbefattningar aflöningen skall fördelas i lön och tjänstgöringspenningar med 2,600 kronor såsom lön och 1,900 kronor såsom tjänstgöringspenningar;

Transport kronor 203,904: —

Transport kronor 203,904: —

dels ock medgifva:

att samtliga lektorer och läraren i verkstadsarbete vid anstalten må efter fem års väl vitsordad tjänstgöring åtnjuta ett ålderstillägg å lönen af 500 kronor och efter ytterligare fem års sådan tjänstgöring ett andra ålderstillägg likaledes af 500 kronor, med rätt för nuvarande lektorer och läraren i verkstadsarbete att i fråga om åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, de efter sin utnämning i sådan egenskap tjänstgjort vid anstalten;

att andre läraren i matematik, allmän kemi och skeppsbyggeri må efter fem års väl vitsordad tjänstgöring åtnjuta ett ålderstillägg af 500 kronor; samt

att ålderstilläggen må utgå af det å riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag: ålders-tillägg;

kommande, vid bifall till framställningen om nyss berörda anslags beviljande och uteslutning af omfördälda fyra anslag, det ordinarie anslaget till Chalmers' tekniska läroanstalt, nu 56,000 kronor, att ökas med .. eller till 77,050 kronor;

21,050: —

[21.] att den årliga aflöningen för föreståndare och lektorer vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås må bestämmas sålunda, att föreståndaren, som tillika är lektor, erhåller 4,500 kronor, deraf 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, lektorn i byggnadskonst, beskrifvande geometri m. m. vid skolan i Örebro erhåller 3,000 kronor, deraf 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, samt en hvar af öfrige lektorer erhåller 3,500 kronor, deraf 2,200 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, med rättighet tillika för en hvar af lektorerna att efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, infallande före eller efter dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, åtnjuta ett ålders-tillägg å lönen af 500 kronor och efter ytterligare fem års sådan tjänstgöring ett dylikt tillägg af 500 kronor,

Transport kronor 224,954: —

Transport kronor 224,954: —

att utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag till ålderstillägg;

samt att för ändamålet det ordinarie anslaget till de tekniska elementarskolorna må höjas med ett belopp af

» 8,000: —

Vid bifall till hvad under punkterna 19—21 föreslagits kommer anslaget till tekniska läroverken, nu 444,025 kronor, att ökas med tillhopa 31,550 kronor, eller till 475,575 kronor;

Medicinalstyrelsen med tillhörande stater:

[22.] att, i händelse aflöning för öfverfältläkaren uppföres å fjerde hufvudtiteln, hvad om honom förekommer i medicinalstyrelsens stat må uteslutas och i stället anslås motsvarande aflöning till ytterligare ett medicinalråd, samt att, vid bifall härtill, staten i den del, som angår aflöningen för medicinalstyrelsens ledamöter, må erhålla följande lydelse:

	Lön.		Tjenstgöringspenningar.		Summa.		
1 ledamot, medicinalråd	4,400	—	2,000	—	6,400	—	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 ledamöter, d:o	13,200	—	6,000	—	19,200	—	

Ett bifall härtill föranleder icke någon ändring i slutsumman af medicinalstyrelsens aflöningsstat eller anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater;

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[23.] att allmänna barnbördshusets ordinarie anslag, nu utgörande 23,760 kronor, må höjas med eller till 29,760 kronor;

» 6,000: —

Transport kronor 238,954: —

	Transport kronor	238,954: —
[24.] att arfvodena åt hvar och en af biträdande lärarne vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg må höjas från 1,500 kronor till 2,500 kronor samt att för sådant ändamål de till barnmorskeundervisningsanstalterna nu utgående ordinarie anslag må ökas med		
	»	2,000: —
[25.] att anvisningen i kontant å anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen må ökas med ett belopp, motsvarande ersättning till barnmorskeläraren i Lund 1,357 kronor 71 öre, eller med i jernadt tal		
	»	1,358:
Vid bifall till hvad under punkterna 23—25 föreslagits kommer anslaget i kontant till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen, nu 32,750 kronor, att ökas med sammanlagdt 9,358 kronor eller till 42,108 kronor;		
att det under rubriken »indelning och dermed jämförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» uppförda belopp å 700 kronor må ur riksstaten utgå;		

Akademien för de fria konsterna:

[26.] att följande under rubriken »diverse anslag» i akademiens för de fria konsterna stat förekommande poster må upptagas sålunda:

belysning, undervisningsmateriel m. m. kronor 8,000: —
 samlingarnas ökande och underhåll.... » 4,500: —

Vid bifall härtill komma »diverse anslag» att uppgå till sammanlagdt 18,000 kronor såsom gemensamt reservationsanslag och anslaget till akademien för de fria konsterna i sin helhet, nu 61,900 kronor, deraf två reservationsanslag å tillhoppa 21,000 kronor, ökas med » 6,000: —
 och sålunda i riksstaten uppföras med 67,900 kronor, deraf två reservationsanslag å tillhoppa 27,000 kronor;

Transport kronor 248,312: —

Transport kronor 248,312: —

Meteorologiska centralanstalten:

[27.] att, för beredande af ökad arfvode åt amanuensen vid meteorologiska centralanstalten och inrättande af en andre amanuensbefattning derstädes äfvensom i öfrigt för uppehållande af väderlekstjensten vid anstalten i dess nuvarande omfattning, det till anstalten utgående årliga anslag må höjas med » 9,350: —
deraf 5,850 kronor såsom reservationsanslag, hvarigenom anstaltens ordinarie anslag skulle uppnå en slutsumma af 34,400 kronor, deraf 21,850 kronor reservationsanslag;

Lasarets underhåll:

[28.] att i riksstaten för år 1900 må *ej mindre* förhöjas den under anslaget till lasarets underhåll uppförda anvisning i kontant; nu 94,836 kronor, med ersättning för den till Lunds lasarett för dess utvidgning och för understöd af ett kliniskt institut derstädes från åtskilliga församlingar i Malmöhus län och en församling i Kristianstads län anslagna kyrkotionde, beräknad till 3,038 kronor 54 öre, eller, vid det förhållande att å anslaget 98 öre äro odisponerade, med ett jemnadt belopp af » 3,038: —
då anslaget alltså upptages till 97,874 kronor, *än äfven* uteslutas det vid samma anslag under rubriken »indelnings och dermed jämförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» hittills uppförda belopp 4,360 kronor;

Hospitals underhåll:

[29.] att Riksdagen må *dels* godkänna följande aflöningsstat för läkare vid Upsala asyl:
asylläkaren, kontant aflöning kronor 4,500: —
jemte boställsvåning med bränsle och lyse äfvensom derutöfver ett första ålderstillägg af 500 kronor efter

Transport kronor 260,700: —

Transport kronor 260,700: —

fem års samt ett andra ålderstillägg af likaledes 500 kronor efter ytterligare fem års väl vitsordad tjänstgöring, med rättighet dessutom till sex veckors semester årligen,

1 underläkare, kontant aflöning kronor 2,000: —

1 d:o d:o d:o » 2,000: —

hvilka begge underläkare derjemte skola ega att åtnjuta bostad med möbler och sängkläder, bränsle, lyse, tvätt och första klassens kost,

dels beträffande denna stats tillämpning jemväl godkänna, att af kontanta aflöningen för hvar och en af dessa läkare två tredjedelar skola utgöra lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar,

dels ock medgifva, att hvad som erfordras för be-
redande af ifrågavarande aflöningsförmåner åt läkarne
skall utgå af förslagsanslaget till hospitals underhåll
med undantag af ålderstilläggen, hvilka böra påföras
åttonde hufvudtitelns förslagsanslag till ålderstillägg;

[30.] att Riksdagen må medgifva, att, sedan genom
nådiga förordningen den 14 oktober 1898 den till
Malmö asyl från Lunds landsförsamling ingående kyrko-
tionde, med forsellön beräknad till 115 kronor 91 öre,
blifvit från och med år 1900 afskrifven, den ersättning
härför, som bör Malmö asyl tillkomma, må få utgå
från förslagsanslaget till hospitals underhåll;

Kyrkors underhåll:

[31.] att i riksstaten för år 1900 under anslaget
till kyrkors underhåll må ej mindre såsom »anvisning i
kontant», efter afdrag från nuvarande beloppet 7,528
kronor af 6,500 kronor 50 öre, uppföras i jemnadt tal
1,028 kronor än äfven uteslutas det under rubriken »in-
delning och dermed jemförlig anvisning, på förslag: fri-
heter och kyrktionde» uppförda belopp 193,300 kronor;

kommande vid bifall härtill *summan* af de under
anslaget till kyrkors underhåll uppförda belopp, nu
370,228 kronor, att utgöra 170,428 kronor;

Transport kronor 260,700: —

Transport kronor 260,700: —

Resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande:

[32.] att reservationsanslaget till resestipendier samt läroböckers och lärda verks utgifvande må höjas från 24,000 kronor till 30,000 kronor, eller med » 6,000: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[33.] att detta förslagsanslag, nu 23,053 kronor, må höjas till 23,056 kronor, eller med » 3: —

Beträffande öfriga under åttonde hufvudtiteln i riksstaten uppförda ordinarie anslag har Kongl. Maj:t icke att föreslå någon ändring.

Summa kronor 266,703: —

Härför afgår ofvan angifna minskning i anslaget i kontant till kyrkors underhåll » 6,500: —

hvidan förhöjningen på det hela å de ordinarie anslagen i kontant utgör kronor 260,203: —

Om efter afdrag från hufvudtiteln ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat kronor 14,222,099: — af belopp, som under rubriken »indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag: friheter och kyrkotionde» föreslagits skola nedsättas eller uteslutas, tillhopa » 248,690: —

lägges återstående ordinarie anslag enligt nämnda riksstat » 13,973,409: —

skulle åttonde hufvudtiteln ordinarie anslag i dess helhet enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till kronor 14,233,612: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under åttonde hufvudtiteln, vill Kongl. Maj:t, på sätt omförmälda protokoll öfver ecklesiastikärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att på extra stat bevilja i afseende å

Riks- och landsarkiven:

[34.] till arvoden åt extra ordinarie tjenstemän...	kronor	1,700: —
[35.] till fortsatt utgifvande i tryck af sådana skrifter och handlingar, som äro af vigt för fäderneslandets historia, ...	»	3,000: —
[36.] till fortsatt utgifvande genom riksarkivet af »Svenska riksdagsakter jemte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718», ...	»	1,500: —
[37.] för uppförande af byggnader för ett landsarkiv i Lund återstoden af förut beviljad anslag	»	82,563: —
[38.] till beredande af lokaler för ett landsarkiv i Upsala återstoden af förut beviljad anslag	»	53,000: —
[39.] till anordnande af värmeledning i de för landsarkivet i Vadstena afsedda lokaler	»	5,500: —

Nationalmuseum:

[40.] till vård, underhåll och tillökning af statens konstindustriella samlingar	»	4,000: —
[41.] för restaurering af taflor tillhörande statens i nationalmusei förråd, i landsortsmuseer och å de kongl. slotten, företrädesvis Gripsholm, befintliga konstsamlingar, 25,000 kronor, deraf för år 1900	»	10,000: —
[42.] för anordnande af nattlig bevakning vid nationalmuseibyggnaden	»	2,000: —
[43.] till inlösen af en utaf amanuensen F. R. Martin gjord samling af orientaliska konstslöjdföremål	»	4,860: —
Transport kronor		168,123: —

Transport kronor 168,123: —

Lifrustkammaren:

[44.] för tillsyn, underhåll och vård af samlingarna m. m. » 5,800: —

Domkapitlens expeditioner:

[45.] för löneförbättring åt tjenstemännen vid dessa expeditioner » 3,716: —

[46.] för betäckande af brister, som före år 1897 uppkommit i domkapitlens expeditionskassor, i den mån de anmälas och blifvit till siffran i behörig ordning fastställda, » 5,000: —

Universiteten:

[47.] till arfvode åt en lärare vid universitetet i Upsala i finsk-ugriska språk » 2,500: —

[48.] till lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Upsala af förut beviljadt anslag » 6,000: —

[49.] för uppehållande af undervisningen och examinationen i geografi vid universitetet i Upsala » 1,000: —

[50.] till arfvoden åt extra ordinarie amanuenser vid universitetsbiblioteket i Upsala » 3,500: —

[51.] till fyllande af den summa, som beräknats för till- och ombyggnader samt dermed förbundna förbättringar vid akademiska sjukhuset i Upsala i hufvudsaklig öfverensstämmelse med framlagda ritningar och förslag 293,835 kronor, deraf för år 1900 » 150,000: —

[52.] till aflöning åt en extra ordinarie professor inom juridiska fakulteten vid universitetet i Lund » 4,000: —

[53.] till lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Lund af förut beviljadt anslag » 6,000: —

[54.] till särskildt arfvode åt docenten vid universitetet i Lund Sven Söderberg, under i statsrådsprotokollet angifvet vilkor, » 3,000: —

Transport kronor 358,639: —

	Transport kronor	358,639: —
[55.] såsom personligt lönetillägg för år 1900 åt akademikamreraren i Lund Oscar Gerhard Regnell	»	750: —
hvaraf 150 kronor såsom tjänstgöringspenningar,		
[56.] till arfvoden åt extra biträden vid universitetsbiblioteket i Lund	»	2,500: —
[57.] till arfvode åt en assistent vid växtfysiologiska laboratoriet vid botaniska institutionen i Lund....	»	1,500: —
[58.] till arfvode åt en instrumentmakare vid fysiologiska institutionen i Lund	»	500: —

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[59.] till arfvode åt en amanuens vid institutets gynekologiska klinik	»	900: —
» » » » » vid institutets kemiska laboratorium	»	900: —
[60.] till en pediatrik klinisk vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	»	1,800: —
till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm, under i statsrådsprotokollet omfördäldt vilkor, ...	»	2,800: —
[61.] till bekostande af teckningar i vetenskapliga ändamål vid institutet	»	1,500: —
[62.] för anskaffande och underhåll af materiel för oftalmiatrikska kliniken vid institutet	»	500: —
[63.] för anskaffande till användning vid klinikerna å serafimerlasarettet af en fullständig s. k. Röntgenapparat jemte apparater för fotografering	»	3,000: —
[64.] till fyllande af brist, som å det allmänna materielanslaget vid institutet uppstått, ...	»	2,690: —

Allmänna läroverken och pedagogierna:

[65.] till tillfällig löneförbättring åt lärarne vid de allmänna läroverken och pedagogierna, att utgå efter samma grunder som för innevarande år, ...	»	429,725: —
Transport kronor		807,704: —

	Transport kronor	807,704: —
[66.] dels till betäckande af brist å det gemensamma reservationsanslaget till de allmänna läroverken, för år 1898 84,000 kronor och för år 1899 105,000 kronor, eller tillhopa.....	»	189,000: —
dels till arfvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken.....	»	128,000: —

Högre lärarinneseminariet:

[67.] till löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid seminariet, efter samma grunder som för innevarande år, ...	»	3,250: —
[68.] för fortsatt uppehållande af den valfria fjerde årskursen vid seminariet	»	3,000: —
samt för beredande af fortsatt undervisning i huslig ekonomi vid seminariet och normalskolan..... »	»	5,000: —

Folkundervisningen:

[69.] för anordnande af parallellklasser vid två folkskolelärareseminarier..... »	»	19,400: —
[70.] till löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärareseminarierna samt till arfvoden åt teckningslärare för extra tjänstgöring och extra arfvoden åt musiklärare vid dessa seminarier, efter samma grunder som för innevarande år, ...		
[71.] till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid sådana folkhögskolor, som åtnjuta bidrag af statsmedel, ...	»	20,000: —

De tekniska läroverken:

[72.] till förstärkning af lärarekrafterna vid tekniska högskolan 8,300 kronor;

Transport kronor 1,211,654: —

	Transport kronor	1,211,654: —
till ökning af sekreterarens och kamrerarens derstädes arfvoden 500 kronor;		
till förändring i hufvudbyggnadens vid högskolan inredning samt värmelednings- och belysningsanordningar 30,400 kronor, samt		
till förstärkning af undervisningsmaterielen derstädes 8,254 kronor, eller tillhopa.....	»	47,454: —
[73.] dels till förstärkning af lärarekrafterna vid tekniska skolan i Stockholm 2,000 kronor, dels till inköp och underhåll af inventarier och undervisningsmateriel vid skolan 10,750 kronor, eller tillsammans.....	»	12,750: —
[74.] till understöd, på det i statsrådsprotokollet omförmälda villkor, åt lägre tekniska yrkesskolor och till bestridande af kostnader för deras inspektion.....	»	45,000: —

Gymnastiska centralinstitutet:

[75.] till aflönande af en extra lärare i sjukgymnastik vid institutet.....	»	2,500: —
---	---	----------

Medicinalstyrelsen med dithörande stater:

[76.] dels till arfvode för granskning af hospitalens räkenskaper.....	»	1,200: —
dels ock till ökad biträde hos medicinalstyrelsen vid hospitalsärendenas behandling en summa af.....	»	6,000: —
dock, hvad denna summa beträffar, under förbehåll att deraf innehålles ett belopp, motsvarande hvad serafimerordensgilletts förre sekreterare T. A. Billbergh kan komma att af de till honom för år 1900 i ersättning för sekreterareaflöning från allmänna indragningsstaten utgående medel afstå till bekostande af biträde åt medicinalstyrelsen vid handläggning af sekreteraregöromål å hospitalsafdelningen;		

Transport kronor 1,326,558: —

Transport kronor 1,326,558: —

Sanatorier:

[77.] för åstadkommande af ett sanatorium för
lungsotspatients i södra Sverige af förut beviljad
anslag » 250,000: —

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[78.] till anordnande af repetitionskurser för äldre
barnmorskor och till beredande, så vidt ske kan, af fri
bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnorna deri under
den tid, de genomgå dessa kurser, ... » 2,000: —
[79.] såsom bidrag till uppehållande af allmänna
barnbördshusets verksamhet » 6,000: —

Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien:

[80.] till arfvoden åt vetenskapligt bildade biträ-
den vid ordnandet och vården af de under akademiens
inseende ställda samlingar samt till aflöning åt vakt-
betjening » 4,000: —
till undersökning och beskrifning af fäderneslan-
dets fornlemningar m. m. » 3,200: —
till utgifvande af planschverk öfver fornsaker och
andra märkvärdiga föremål i statens historiska mu-
seum m. m. » 2,000: —
[81.] till vidtagande af konserveringsåtgärder vid
Visby stadsmur återstoden af förut beviljad anslag.... » 9,025: —

Naturhistoriska riksmuseum:

[82.] till inköp och insamling af naturalier vid
museets afdelning för arkegoniater och fossila växter,
till arbetsbiträden derstädes och till bestridande af
andra med arbetena vid afdelningen förenade utgifter » 2,000: —
[83.] till vård, underhåll och förkofran af museets
etnografiska samling » 7,300: —

Transport kronor 1,612,083: —

Transport kronor 1,612,083: —

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:

[84.] till uppehållande af undervisningen vid två läroanstalter för öfveråriga döfstumma	»	32,800: —
[85.] till handverksskolan i Kristinehamn för blinda	»	10,000: —
[86.] för uppehållande af förskolans för blinda å Tomtebodas verksamhet	»	10,350: —
[87.] till tryckning af blindskriffter	»	2,500: —
till understöd åt blindlärareelever samt till reseunderstöd åt blindlärare	»	1,200: —
[88.] till förhyrande af lokal för förskolan för blinda i Vexjö	»	4,000: —
[89.] till uppförande af en byggnad för förskolan för blinda i Vexjö m. m. återstoden af förut beviljad anslag	»	57,000: —

Hospitalsvården:

[90.] till förvärfvande af vissa Gotlands läns lands- ting tillhöriga byggnader och tomter, som nu användas för länets lasarets och kurhus' behof, ...	»	28,000: —
[91.] till underhåll af Jerfsö sjukhus för spetelske	»	18,000: —

Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen vidare att på extra stat bevilja i afseende å

Diverse anslag:

[92.] till svenska fornskriftsällskapet	»	2,000: —
[93.] till beredande af religionsvård åt svenske sjömän m. fl. i utländska hamnar	»	10,000: —
[94.] till anställande af två kontraktsadjunkter inom Vesterbottens fjerde kontrakt 12,000 kronor, deraf	»	4,000: —

att utgå under år 1900;

Transport kronor 1,791,933: —

	Transport kronor	1,791,933: —
till resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunk-		
ter 1,500 kronor, deraf.....	»	500: —
att utgå under år 1900; samt		
till två stipendier för utbildande vid universitet		
af prester, förtrogna med finska språket, 4,500 kronor,		
deraf.....	»	1,500: —
att utgå under år 1900;		
med rätt för Kongl. Maj:t att meddela de när-		
mare bestämmelser, som må erfordras rörande ansla-		
gens användande;		
[95.] till anställande af tre kontraktsadjunkter inom		
södra lappmarkens samt de delar af Vesterbottens an-		
dra och tredje kontrakt, som tillhöra lappmarken, af förut		
beviljadt anslag.....	»	6,000: —
samt till resekostnadsersättning åt dessa kontrakts-		
adjunkter af förut beviljadt anslag.....	»	750: —
[96.] till nordiska museet.....	»	25,000: —
[97.] till understöd, på de villkor Kongl. Maj:t kan		
finna lämpligt bestämma, för utgifvande äfven under år		
1900 af tidskriften »Nyare bidrag till kännedom om		
de svenska landsmålen och svenskt folklif».....	»	3,650: —
[98.] till understöd för fortsatt utgifvande af tid-		
skriften »Nordiskt Medicinskt arkiv».....	»	3,000: —
[99.] till understöd för fortsatt utgifvande af tid-		
skriften »Acta mathematica».....	»	3,000: —
[100.] till understöd, på de i statsrådsprotokollet		
angifna villkor, åt sådana anstalter eller föreningar, som		
anordna föreläsningskurser för arbetsklassen,.....	»	55,000: —
[101.] till understöd, under de villkor Kongl. Maj:t		
kan finna skäligt bestämma, för anordnande af vissa		
i statsrådsprotokollet angifna undervisningskurser för		
utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi.....	»	5,000: —
[102.] till underhåll och tillsyn af de i riket in-		
rättade vattenhöjdmätningstationerna m. m. 2,500		
kronor samt till fortsatt sammanställning och bearbe-		
	Transport kronor	1,895,333: —

	Transport kronor	1,895,333: —
tande af anteckningar öfver registrerade vattenhöjder 1,300 kronor, eller tillhopa.....	»	3,800: —
[103.] för utgifning och spridning af nykterhets- skrifter.....	»	4,000: —
[104.] till understöd åt kuranstalten Sans Souci invid Upsala på vilkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga,.....	»	2,000: —
[105.] till understöd åt Stockholms alkoholisthem på vilkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga,.....	»	7,500: —
[106.] för anställande af historiska forskningar rö- rande Sverige i Vatikanska arkivet i Rom.....	»	3,000: —
att utgå enligt de i statsrådsprotokollet omförmälda vilkor och bestämmelser;		
[107.] såsom bidrag till restaurering af Maria- kyrkan i Sigtuna i hufvudsaklig öfverensstämmelse med öfverintendentsembetets förslag.....	»	23,000: —
[108.] till bidrag för uppförande af en kapell- byggnad i Qvickjock.....	»	12,000: —
under i statsrådsprotokollet angifven förutsättning och enligt deri i öfrigt omförmälda bestämmelser;		
[109.] för uppförande af en kapellbyggnad i Juno- suando by af Pajala församling, i hufvudsaklig öfver- ensstämmelse med af öfverintendentsembetet uppgjord ritning, samt till anläggning af begravningsplats.....	»	22,000: —
[110.] för bestridande af kostnaderna för utred- ningar angående presterskapets aflöningsförhållanden med mera, såsom förslagsanslag.....	»	10,000: —
[111.] till bestridande af kostnader för en grad- mätning å Spetsbergen återstoden af förut beviljad anslag.....	»	50,000: —
[112.] till det af Stockholms läraresällskap grun- dade pedagogiska biblioteket i Stockholm.....	»	4,000: —
[113.] till återgåldande af förskott för tekniska skolans i Stockholm deltagande i verldsutställningen i Paris år 1900 3,000 kronor samt till reseunderstöd i afseende å nämnda utställning 12,000 kronor, eller till- sammans.....	»	15,000: —
	Transport kronor	2,051,633: —

Transport kronor 2,051,633: —

Slutligen föreslår Kongl. Maj:t, att på extra stat beviljas

[114.] till ersättning för belopp, som af statskon-
toret förskottsvis utbetalts, ... » 28,945: —

Summa kronor 2,080,578: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1899 års riksstat upptagen och sådan den nu blifvit af Kongl. Maj:t för år 1900 föreslagen, utfaller sålunda:

	1899.	1900.		
ordinarie anslag	14,222,099:—	14,233,612:—	således ökning kronor	11,513:—
extra »	1,945,101:—	2,080,578:—	» » »	135,477:—
summa kronor	16,167,200:—	16,314,190:—	således ökning kronor	146,990:—

Nionde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Pensionsstaten:

I afseende å denna stat, för hvilken gällande riksstat upptager kontant 1,628,798 kronor, föreslår Kongl. Maj:t enligt bilagda statsrådsprotokoll*) Riksdagen att, i afseende å kostnaderna för *småskolelärares m. fl. ålderdoms-understödsanstalts* förvaltning och verksamhet under år 1900, medgifva,

[1.] att Kongl. Maj:t må för sistnämnda år bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blifva erforderliga; samt

att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel må af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas utaf tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året ingå, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas hertill otillräckliga, anmålans till ersättande af Riksdagen.

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Nionde hufvudtiteln".

Allmänna indragningsstaten:

För allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat anvisadt kontant 1,800,652 kronor.

Beträffande denna stat föreslår Kongl. Maj:t:

[2.] att för verkmästarna vid salpetersjuderistaten **Carl Peter Hansson** och **Bror Christian Johansson** må å allmänna indragningsstaten uppföras pensioner till belopp af 50 kronor för hvardera, att räknadt från 1898 års ingång af dem under deras återstående lifstid årligen åtnjutas;

[3.] att för drängen vid krigsskolan **Lars Erik Lindblom** må å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af 250 kronor, att af honom under hans lifstid årligen åtnjutas med beräkning från och med månaden näst efter den, då han från sin befattning vid krigsskolan erhållit entledigande;

[4.] att för lektorn vid sjökrigsskolan **Johan Fredrik Lagerlund** må å allmänna indragningsstaten uppföras en årlig pension af 3,500 kronor, att under hans återstående lifstid utgå från och med månaden näst efter den, då afsked från hans anställning vid sjökrigsskolan varder honom beviljadt;

[5.] att den vaktmästaren vid sjökrigsskolan **Gustaf Petersson** beviljade pension å allmänna indragningsstaten af 400 kronor må höjas till 500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller entledigande från sin befattning;

[6.] att förre bokhållaren vid statens järnvägsbyggnader **Carl Petter Thorén** må, räknadt från och med den 1 januari 1899, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,200 kronor;

[7.] att extra ordinarie professorn i exegetisk teologi vid universitetet i Lund **Martin Gabriel Rosenius** må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin extra ordinarie professorsbeställning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 4,300 kronor årligen;

[8.] att kollegan vid Södertelge pedagogi **Fredrik August Björkman** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljadt från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension med ett belopp af 3,000 kronor årligen;

[9.] att teckningsläraren vid treklassiga allmänna läroverket i Varberg **Bernhard Edvard Lundberg** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom beviljadt från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 300 kronor årligen;

[10.] att musikläraren vid högre allmänna läroverket å Södermalm i Stockholm **August Wilhelm Larsson** må från och med månaden näst efter den,

i hvilken afsked varder honom beviljadt från hans berörda befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 1,250 kronor årligen;

[11.] att föreståndaren och förste läraren vid läroanstalten i Skara för öfveråriga döfstumma **Per Aron Borg** och andre läraren vid samma läroanstalt **Carl Oskar Julius Carlström** må från och med månaden näst efter den, under hvilken hvar och en af dem entledigas från sin nuvarande befattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension: den förre af 1,500 kronor och den senare af 1,000 kronor, med vilkor dock att, derest någon af dem framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel eller vid någon af de med statsbidrag understödda läroanstalter för döfstumma, hans pensionsbelopp skall för den tid, sålunda vunnen anställning varar, minskas, i den mån den nya aflöningen tillhopa med pensionen öfverskjuter det nu till honom utgående årsarfvodet;

[12.] att å allmänna indragningsstaten må för år 1900 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 300 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst, men derifrån erhållit afsked före år 1867; samt

[13.] att från allmänna indragningsstaten må utgå dels skilnaden mellan det anslag till *ersättning för prostetunnor*, som uppföres under åttonde hufvudtiteln, och hvad till nuvarande tjensteinnehafvare skall erläggas såsom ersättning för prostetunnor och dels den nuvarande tjensteinnehafvare tillkommande *ersättning för prostens omaks- och underskrifningspenningar*.

[14.] Enligt hvad af åberopade statsrådsprotokoll framgår, anser Kongl. Maj:t sig icke böra föreslå någon ändring i beloppet af anslaget till allmänna indragningsstaten. Detta anslag skulle således äfven för år 1900

utgöra	kronor	1,800,652: —
Lägges härtill anslaget till pensionsstaten	»	1,628,798: —
blifver slutsumman af nionde hufvudtitelns ordinarie		
anslag för år 1900	kronor	<u>3,429,450: —</u>

Extra anslag.

Beträffande extra anslag å denna hufvudtitel föreslår Kongl. Maj:t:

[15.] att å extra stat för år 1900 må anvisas ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensions-

kassan att afstå det för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående.

Vid jämförelse med 1899 års riksstat finnas slutsummorna å anslagen under denna hufvudtitel vara oförändrade.

De under de särskilda hufvudtitlarne äskade anslag för år 1900 utgöra sålunda:

	Ordinarie:	Extra:	Summa:
I hufvudtiteln:	1,320,000: —	100,000: —	1,420,000: —
II »	3,842,450: —	94,700: —	3,937,150: —
III »	629,250: —	4,500: —	633,750: —
IV »	27,779,048: —	5,783,072: —	33,562,120: —
V »	7,509,940: —	8,064,760: —	15,574,700: —
VI »	5,909,500: —	5,785,900: —	11,695,400: —
VII »	20,993,890: —	2,054,610: —	23,048,500: —
VIII »	14,233,612: —	2,080,578: —	16,314,190: —
IX »	3,429,450: —	1,540,000: —	4,969,450: —
summa kronor	85,647,140: —	25,508,120: —	111,155,260: —

Härtill komma de belopp, hvilka Kongl. Maj:t i sammanhang med reglering af utgifterna under sjetten hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att till utgående under år 1900 utom hufvudtitlarne å riksstaten anvisa, nemligen:

till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar.....	kronor 5,590,000: —
till fortsättning af statsbanan mellan Boden och Ytter-Morjärv. »	1,000,000: — kronor 6,590,000: —

De riksgäldskontorets utgifter för riksdags- och revisionskostnader samt räntor och afbetalningar å statsskulden m. m., hvilka Kongl. Maj:t, med åberopande af omförmälda protokoll öfver finansärenden den

Transport kronor 117,745,260: —

Transport kronor 117,745,260: —

13 innevarande januari, *) anser böra i riksstaten upp-

föras, äro:

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m.,

förslagsvis..... kronor 790,500: —

räntor och afbetalningar å stats-

skulden..... kronor 13,744,540: —

efterafdrag af det till

riksgäldskontoret

ingående ränte- och

kapitalbetalningar » 3,123,300: —

förslagsvis..... kronor 10,621,240: — » 11,411,740: —

Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen vidare, under
åberopande af nyssnämnda protokoll, att afsätta

till arbetareförsäkringsfonden..... » 1,400,000: —

samt till underlättande af åtgärder för arbetares

olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande..... » 250,000: —

Summan af dessa belopp..... kronor 130,807,000: —

utvisar totalsiffran af de i riksstaten förekommande utgifter, hvilka sålunda
uppgå till enahanda belopp, hvartill statsverkets tillgångar för år 1900 här
ofvan beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Finansplanen".

Riksstat

Tillgångar och inkomster:		Kronor.
<i>Öfverskott å statsregleringarna för föregående år</i>		21,316,000
<i>Statsverkets inkomster:</i>		
ordinarie inkomster.....	22,541,000	
bevillningar	85,950,000	108,491,000
<i>Af Riksbankens vinst för år 1898</i>		1,000,000
Summa kronor		130,807,000

fö r å r 1900.

Utgifter:	Ordinarie anslag.	Extra anslag.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>att utgå från statskontoret:</i>			
I hufvudtiteln	1,320,000	100,000	1,420,000
II »	3,842,450	94,700	3,937,150
III »	629,250	4,500	633,750
IV »	27,779,048	5,783,072	33,562,120
V »	7,509,940	8,064,760	15,574,700
VI »	5,909,500	5,785,900	11,695,400
VII »	20,993,890	2,054,610	23,048,500
VIII »	14,233,612	2,080,578	16,314,190
IX »	3,429,450	1,540,000	4,969,450
Utom hufvudtitlarne	—	6,590,000	6,590,000
Säger	85,647,140	32,098,120	117,745,260
<i>att utgå från riksgäldskontoret:</i>			
riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., förslagsvis		790,500: —	
räntor och afbetalningar å statsskulden 13,744,540: — efter afdrag af de till riksgälds- kontoret ingående ränte- och ka- pitalbetalningar	3,123,300: —		
förslagsvis		10,621,240: —	11,411,740
Afsättning till arbetareförsäkringsfonden			1,400,000
Afsättning till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfalls- försäkring och sjukkassors bildande			250,000
	Summa kronor		130,807,000

Kongl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed enligt beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 innevarande januari,*) att Riksdagen må medgifva, att vid statsregleringen för år 1900 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 Maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarne fortfarande må blifva gällande.

Utgifter utom riksstaten.

Beträffande slutligen det under sjette hufvudtiteln omförmälda anslag af 4,000,000 kronor till fortsättning af statsbanan mellan Gellivare och riksgänsen föreslår, jemlikt nyssnämnda statsrådsprotokoll,*) Kongl. Maj:t, som anser det omförmälda beloppet böra bestridas af upplånta medel, att samma belopp, 4,000,000 kronor, må anvisas till utgående af riksgäldskontoret.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för öfrigt med statsregleringen sammanhang egande handlingar skola Riksdagens statsutskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

ER. GUST. BOSTRÖM.

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Finansplanen".

Bilagor

till

Kongl. Maj:ts

nådiga proposition

om statsverket år 1899.

Inkomstberäkningen.

Utgifterna & I—IX hufvudtitlarne.

Finansplanen.

Propositionens justering.

Inkomstberäkningen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Tillförordnade chefen för finansdepartementet, herr statsministern Boström anhöll att få underställa Kongl. Maj:ts pröfning de delar af statsregleringen vid nu instundande riksdag, som rörde beräkningen af statsverkets tillgångar för de behof, hvilka vid ifrågavarande statsreglering borde fyllas, dervid herr statsministern, efter att hafva anmält statskontorets den 10 december nästlidet år afgifna berättelse om stats-

verkets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse finnes detta protokoll bilagd under litt. A, vidare anförde:

1897 års
statsreglering.

Beträffande först resultatet af 1897 års statsreglering har statskontoret i underdånig skrifvelse den 15 juli sistlidet år anmält, att å statsverkets inkomster samt ordinarie och extra förslagsanslag uppstått ett nettoöfverskott af kronor 20,129,227: 23 hvartill borde läggas:

af myntverkets behållning för år 1897 enligt nådigt bref den 5 maj 1882	„	1,102,616: 84
besparing å nionde hufvudtitelns anslag »bidrag till folkskolelärares pensionering»	„	916: 67
samt odisponerade behållningar å en del extra statsanslag enligt särskilda nådiga föreskrifter	„	82,988: 15
så att öfverskottet i sin helhet uppginge till	kronor	21,315,748: 89.

I samma skrifvelse redogjorde statskontoret jemväl för den i rikshufvudboken under benämning af »fonden för reserverade medel» upplagda särskilda räkning öfver öfverskott och brister i statsregleringarne, hvaraf inhemtas, att behållningen å denna fond vid 1897 års början utgjorde kronor 35,140,471: 50 hvartill komme ofvannämnda öfverskott „ 21,315,748: 89 tillsammans kronor 56,456,220: 39

att om derifrån afräknades hvad i 1897 års riksstat blifvit anvisadt att från fonden utgå „ 8,296,000: — uppkomme det belopp af kronor 48,160,220: 39,

hvertill enligt 1897 års rikshufvudbok behållningen å ofvannämnda särskilda räkning vid samma års slut uppginge, samt att af denna behållning, hvaraf vore disponerad enligt 1898 års riksstat 14,229,000 kronor och enligt 1899 års riksstat 12,615,000 kronor, alltså återstode att disponera en summa af 21,316,220 kronor 39 öre; och hemställer jag, att detta belopp måtte få under benämning *öfverskott å statsregleringarne för föregående år* tagas i beräkning för 1900 års statsreglering, dervid summan torde få jemnas till 21,316,000 kronor.

1898 års
statsreglering.

Så vidt hittills kan vara känt eller beräkneligt, hafva följande öfverskott uppstått å 1898 års statsreglering:

	Kronor.
<i>Jernvägstrafikmedel</i> , beräknade till 9,000,000 kronor, hafva till statskontoret influtit med 11,000,000 kronor och således lemnat ett öfverskott af	2,000,000
<i>Skogsmedel</i> . Enligt meddelande från domänstyrelsen hafva skogsmedlen för år 1898 belöpt sig till 7,726,772 kronor 34 öre, hvilken summa öfverstiger den beräknade, 3,500,000 kronor, med i jemnadt tusental	4,226,000
<i>Tullmedel</i> , för år 1898 beräknade till 39,000,000 kronor, hafva enligt meddelande från generaltullstyrelsen belöpt sig till 52,208,327 kronor 48 öre och således öfverstigit beräkningen med i jemnadt tusental	13,208,000
<i>Bränvinstillverkningsskatten</i> , för år 1898 beräknad till 15,500,000 kronor, har enligt uppgift från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå influtit med 19,958,277 kronor 65 öre. För denaturerad bränvin restituerades samma år, likaledes enligt uppgift från nämnda byrå, 977,503 kronor 87 öre, hvadan behållna inkomsten af bränvinstillverkningsskatten under år 1898 komme att utgöra 18,980,773 kronor 78 öre, hvilken summa öfverstiger beräkningen med i jemna tusental	3,480,000
<i>Bevillning af fast egendom samt af inkomst</i> , för år 1898 beräknad till 5,600,000 kronor, kan med ledning af förhållandena under föregående år antagas lemna ett öfverskott af omkring	400,000
Summa	23,314,000
Deremot har <i>hvitbetssockertillverkningsavgiften</i> , i riksstaten för år 1898 beräknad till 8,000,000 kronor, under samma år debiterats med allenast 6,317,671 kronor 14 öre, hvadan en brist af 1,682,328 kronor 86 öre uppstår, som från nämnda öfverskott afräknas med i jemnadt tusental	1,682,000
då återstoden utgör	21,632,000

I öfrigt å en del inkomstitlar uppkommande öfverskott kunna antagas ungefärligen motsvara de brister, som å andra inkomstitlar uppstått.

Enligt rikshufvudboken för år 1897 hade å samma års förslagsanslag uppstått:

brister	kronor 3,806,575: 96
besparingar	„ 2,060,198: 56
eller en nettobrist af	kronor 1,746,377: 40.

Å de i 1898 års stat uppförda förslagsanslag till riksdags- och revisionskostnader, aflöningar m. m. samt till räntor och afbetalningar å statsskulden torde, enligt meddelande från riksgäldskontoret, i anledning af ökade ränteinkomster m. m. kunna förväntas en besparing af omkring 1,000,000 kronor eller ungefärligen samma belopp, som enligt 1897 års rikshufvudbok å förenämnda förslagsanslag besparades. Hvad förslagsanslagen i öfrigt angår, torde nettobristen, om ock under år 1898 något ökad, icke i någon mera afsevärd grad öfverstiga enahanda brist för år 1897; och anser jag vid sådant förhållande nettobristen å 1898 års förslagsanslag kunna beräknas uppgå till 2,000,000 kronor.

Om från ofvan beräknade öfverskott å inkomsterna för år 1898	kronor 21,632,000: —
drages denna nettobrist	„ 2,000,000: —
skulle öfverskottet å 1898 års statsreglering blifva omkring	kronor 19,632,000: —

I öfverensstämmelse med hvad under en lång följd af år iakttagits, att nemligen öfverskottet för det år, som närmast föregått det, under hvilket statsregleringen för ett visst gifvet år uppgjorts, icke tagits i anspråk för denna statsreglering, torde det öfverskott, som uppkommit å statsregleringen för år 1898, böra reserveras för den statsreglering, som skall framläggas för 1900 års Riksdag.

Då frågan om beräkningen af statsverkets inkomster för 1899 års statsreglering den 14 januari sistlidet år underställdes Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, ifrågasatte statsrådet och chefen för finansdepartementet, huruvida icke skäl kunde förefinnas att åt en del af det, enligt hvad redan då kunde förutses, betydliga öfverskottet å 1897 års statsreglering söka bereda en sådan användning, att derigenom på ett verksamt och varaktigt sätt bereddes ökad styrka åt kommande statsregleringar. Det hade nemligen sedan längre tid tillbaka anmärkts såsom en oegentlighet, att flere inkomstitlar och främst bland dem be-

villningen af fast egendom samt af inkomst inflöte till statsverket först under året näst efter det, till bestridande af hvars utgifter de påräknats. Tydligt vore att, om anordningar kunde vidtagas, genom hvilka sagda inkomster kunde beräknas såsom tillgång för det år, under hvilket de verkligen inflöte, härigenom skulle för all framtid beredas en mot ifrågasvarande inkomsters belopp svarande tillökning i statsverkets rörelsekapital eller kassaförlag. Det vore endast en tidsfråga, när den direkta beskattningen komme att intaga ett mera betydande rum i statens skattesystem än dithills, och det vore icke länge sedan en tilläggsbevillning till lika belopp med bevillningen utgick. Det vore derföre önskvärdt, att en förändrad ordning för särskildt bevillningens upptagande i riksstaten läte sig genomföras; och fann Eders Kongl. Maj:t godt att på departementschefens af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan anbefalla statskontoret och kammarrätten att efter öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvandes i länen hörande inkomma med utredning i den föreliggande frågan.

Efter att hafva anmält det sålunda infordrade och af nyssbemälda två embetsverk den 19 november sistlidet år afgifna underdåniga utlåtande, hvilket under litt. AA finnes detta protokoll bilagdt, yttrade herr statsministern vidare:

Den för statsverkets behof af rörelsekapital afsedda kassaförlagsfonden har genom afsättningar vid statsregleringarne för åren 1882—1893 samt 1897—1899 efter hand ökats så, att densamma vid innevarande års slut kommer att utgöra 15,000,000 kronor, till hvilket belopp nämnda fond ansetts böra minst uppgå, enligt en af särskildt förordnade komiterade år 1890 gjord utredning, hvilken är bilagd Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1891 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof.

Statskontoret och kammarrätten hafva i sitt förutnämnda utlåtande uttalat den åsigt, att den ifrågasatta förändringen borde för bibehållande i möjligaste måtto af reda och öferskådlighet i redovisningen omfatta alla de statsinkomster, som inflyta vid kronouppbördsstämmorna året efter det, för hvilket de äro beräknade, och således omfatta äfven grundskatt, kavalleriregementenas hästvakansspanmål, afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet, den af rusthåll utgående trosspassevolansafgiften, tillfälliga rotevakansafgifter, soldatvakansafgift, båtsmansvakansafgift, arrendemedel och mantalspenningar, hvilka inkomstitlar, i händelse förändringen skulle genomföras vid den statsreglering, som skall upprättas af 1899 års Riksdag, skulle uteslutas ur 1900 års riks-

stat. Hvad särskildt bevillningen angår, hafva embetsverken ansett, att ändamålet kunde vinnas på det sätt, att 1899 års Riksdag på förslag af Eders Kongl. Maj:t beslöte, att den i riksstaten för samma år redan såsom tillgång beräknade bevillningssumma skulle utgå ur nämnda års af 1898 års Riksdag fastställda riksstat och i stället upptagas i statsregleringen för år 1900 samt såsom fyllnad i staten för år 1899 anvisas ett berörda bevillningssumma motsvarande belopp af öfverskotten å 1897 års statsreglering.

Utan att vilja förneka, att skäl tala för att, såsom embetsverken ifrågasatt, låta förändringen omfatta samtliga ofvan uppräknade inkomstitlar, anser jag mig dock böra för närvarande endast tillstyrka åtgärden i hvad den afser bevillningen af fast egendom samt af inkomst. Då de olika slagen af inkomster i fögderiernas och städernas specialräkenskaper redovisas, en hvar under sitt särskilda konto, lärér från räkenskaps-synpunkt ingen betänklighet böra möta, om ej förändringen genomföres i sin helhet. Med undantag af bevillningen samt mantalspenningarne och arrendemedlen äro samtliga ofvanomförmälda skattetitlar af sådan natur, att de jemlikt föreskrifterna i lagarne af den 2 december 1892 komma att inom kort upphöra att utgå eller ock ersättas de skattskyldige till hela sitt belopp, och med afseende å det jemförelsevis konstanta belopp, hvarmed mantalspenningarne och arrendemedlen inflyta, kan det afsedda ändamålet, såvidt dessa skattetitlar angår, lika väl vinnas genom afsättande till kassaförlagsfonden af ett deremot svarande belopp. Men äfven om man skulle anse lämpligare så anordna, att dessa skatter inflöte under det år, till bestridande af hvars utgifter de påräknats, lärér dock en sådan åtgärd ej böra vidtagas, förr än den ojemförligt vigtigare åtgärden med bevillningen blifvit genomförd.

Men vigten af att reformen i denna del genomföres ligger för öppen dag dels till följd af den stegring i bevillningssumman, som är en följd af landets ökade välstånd och rörelse, dels och än mera när, såsom afsedt varit och af statsrådet och chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet sistlidet år framhölls, den direkta beskattningen i högre grad än hittills tages i anspråk för fyllande af statsverkets behof.

Jag vågar dock icke förorda det sätt att dervid gå till väga, som af embetsverken föreslagits. Enligt detsamma skulle visserligen bevillning hvarje år utgöras af den skattskyldige, men bevillningssumman skulle dock för ett år uteslutas ur riksstaten och ersättas med andra statsverkets tillgångar till motsvarande belopp. Tilläfventyrs skulle då någon betänklighet kunna uppstå rörande tillämpningen af vissa i riksdags-

ordningen meddelade bestämmelser angående valbarhet och valrätt. Någon sådan betänklighet torde deremot ej vara att befara, om förändringen genomföres på det sätt, jag nu tillåter mig föreslå, nemligen att, utan rubbning i den för år 1899 fastställda riksstat, innevarande års Riksdag åtager sig en bevillning för år 1900, hvilken, i enlighet med nu gällande bestämmelser, inflyter vid uppbördsstämmorna år 1901, men hvilken skulle utgå endast med halfva beloppet af den nuvarande bevillningen eller med 3 öre för hvarje fulla 100 kronor af det uppskattade värdet af jordbruksfastighet, med $2\frac{1}{2}$ öre för samma belopp af det uppskattade värdet af annan fastighet och frälseränta samt med en half procent af uppskattad beskattningsbar inkomst. Det återstående halfva beloppet af den nuvarande bevillningen skulle betäckas från öfverskotten å 1897 års statsreglering.

Men härmed vore förändringen icke genomförd. Den förutsätter medverkan äfven af 1900 års Riksdag. Då jag likväl ej kan antaga annat, än att äfven denna Riksdag skall befinnas villig att fortsätta den så viktiga och nyttiga åtgärd, som af 1899 års Riksdag påbörjats, kan jag i denna omständighet ej finna något, som skulle göra detta förslag olämpligt eller oantagligt. På 1900 års Riksdag skulle nemligen ankomma, då den reglerade staten för år 1901, att bestämma, att den bevillning, den åtog sig för nämnda år, äfven skulle inbetalas samma år. Lämpligast borde bevillningen äfven då bestämmas till hälften af nu utgående belopp. Den skattskyldige finge således år 1901 betala bevillning både för år 1900 och 1901, men dock tillsammans endast med samma skattesats, som nu utgår på ett år, och de redan kända öfverskotten å 1898 års statsreglering lemna tillgång till betäckande i 1901 års riksstat af skilnaden mellan hel och half bevillning. Förändringen vore härmed genomförd, då den bevillning, 1901 års Riksdag åtog sig för år 1902, komme att sistnämnda år inflyta o. s. v. Riksdagen hade då för hvarje år åtagit sig bevillning, för hvarje år hade uppskattning af fast egendom och af inkomst egt rum och för hvarje år hade bevillning influtit.

Några ändringar i hittills gällande bestämmelser erfordras emellertid. Om än, såsom embetsverken anført, åtgärderna för bevillningens påförande måste vidtagas under året näst före det, då bevillningen erlägges, och dessa åtgärder måste förberedas och delvis verkställas redan innan Riksdagen kan komma i tillfälle att besluta om den bevillning, som skall i nästföljande års riksstat uppföras och samma år erläggas, anser jag dock ej nödvändigt att, såsom af embetsverken ifrågasatts, från sjelfva

bevillningsförordningen utbryta och i en särskild tills vidare och intill dess annorlunda förordnas gällande författning upptaga alla de i bevil-lingsförordningen nu befintliga föreskrifter om uppskattning af fast egendom samt af inkomst genom dertill särskildt utsedde taxerings-myndigheter, om verkställighet af och besvärns anförande öfver dessa myndigheters beslut, om debitering, uppbörd och redovisning äfvensom instruktionen för taxeringsmyndigheterna. Då nemligen taxeringsnäm-nerna sammanträda först efter den 20 juni samt den af Riksdagen efter den nya ordningens införande antagna bevil-lingsförordning kan utfärdas och vara tillgänglig före denna tid, äro dessa nämnder i tillfälle att tillämpa de af Riksdagen sist antagna bevil-lingsstadgar. De föregående taxeringsåtgärderna afse hufvudsakligen insamlande af erforderliga upp-gifter, och bevil-lingsberedningarne uppgöra endast förslag till uppskatt-ningar, hvilket arbete alltid torde komma de blifvande taxeringarne till godo, äfven om de blifvit verkställda efter den förut gällande bevil-lingsförordningen. Då det för öfrigt är antagligt, att med bevil-lingsförord-ningen måste företagas en väsentlig omarbetning med anledning af det förslag, som från den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta komité för utred-ning angående sättet för kommunalbeskattningens skiljande från bevill-ningen är att förvänta, anser jag, att ändringar i bevil-lingsförordnin-gen nu böra begränsas så långt möjligt är.

Sistlidet års Riksdag föreskref, såsom vanligt, att nu gällande bevil-lingsförordning skulle lända till efterrättelse för år 1899 och intill slutet af det år, under hvars lopp ny förordning angående denna bevill-ning blefve af Riksdagen fastställd. Då det beslut om bevillningen för 1901, hvilket 1900 års Riksdag kommer att fatta, måste kunna omedel-bart tillämpas, på det att samma bevillning må kunna under år 1901 inflyta, lär in-nevarande års Riksdag besluta om nu gällande bevil-lingsförordnings tillämpning, icke till slutet af år 1900, utan till dess annor-lunda af Riksdagen förordnas; hvarjemte det är klart, att de i sjelfva bevil-lingsförordningen intagna skattesatserna »sex öre», »fem öre» och »en för hundra» skulle af in-nevarande års Riksdag ändras till resp. »tre öre», »två och ett halft öre» samt »en half procent». Om till-äfvventyrs erforderlig höjning af det i § 70 af nu gällande bevil-lingsförordning till viss procent af bevillningssumman bestämda belopp, som skall användas till arfvoden och bestridande af andra kostnader för taxe-ringen, torde 1900 års Riksdag komma att besluta.

Mot embetsverkens utlåtande, i hvad det afser den anordning, som, under förutsättning att den här ofvan omförmälda förändring angående bevillningen komme till stånd, erfordras för att revision af räkenskaperna,

hvad bevillningen angår, ändock komme att ega rum å samma tid och i samma ordning som nu, har jag intet att erinra; lärande det jemlikt nådiga brefvet den 5 juli 1884 ankomma på statskontoret att vidtaga de jemkningar i räknenskapsformulären, som af förändringen påkallas.

Då vid bestämmande af kommunalbeskattningen densamma skall enligt gällande författningar alltid utgå efter visst förhållande till den erlagda bevillningen, lär, ehvad denna utgår med större eller mindre belopp, någon ändring i dessa bestämmelser ej vara erforderlig.

I fråga om beräkningen af statsverkets inkomster för år 1900 och dervid först de *ordinarie inkomsterna* får jag, hvad särskildt angår kyrkotionden, hvilken sedan längre tid tillbaka i riksstaten upptagits såsom en särskild inkomstitel, hemställa, att, sedan i nådig förordning den 14 oktober sistlidet år föreskrifter meddelats om denna utskylds afskrifning, Eders Kongl. Maj:t måtte bifalla statskontorets i underdånigt utlåtande den 22 påföljande november gjorda framställning, att kyrkotionden icke vidare må bland statsverkets inkomster i riksstaten uppföras. Med hänvisning i öfrigt till statskontorets berättelse och förslag, hvad beräkningen af de *ordinarie statsinkomsterna* angår, hemställer jag, att dessa inkomster, med uteslutande således af kyrkotionden, må få upptagas till de af statskontoret beräknade belopp.

Hvad derefter angår bevillningarne, får jag, hvad bevillningen af fast egendom samt af inkomst beträffar, med åberopande af hvad jag förut anfört rörande denna bevillning, hemställa, att densamma må i riksstaten upptagas till hälften af det af statskontoret beräknade belopp eller 3,000,000 kronor, samt att öfriga hit hänförliga inkomstitlar må beräknas till de belopp, statskontoret föreslagit.

Ehuru jag hemställer, att statsverkets inkomster för år 1900 må med de belopp jag föreslagit få i statsverkspropositionen upptagas i den ordningsföljd, som hittills varit iakttagen, och likaledes med den vanliga fördelningen i *ordinarie inkomster* och *bevillningar*, torde det tillåtas mig att, likasom vid föregående tillfällen egt rum, här låta införa en gruppering af dessa inkomster, som bättre än den sedvanliga uppställningen lemna en öfersigt af dessa inkomsters olika natur ur finansiell synpunkt och närmare sammanför inkomster af närbeslägtad art.

Denna öfversigt angifver såsom

Statsverkets inkomster.

A. Inkomster, som ej utgöra skatter.

arrendemedel	kronor	2,200,000: —	
skogsmedel	„	4,600,000: —	
jernvägstrafikmedel	„	10,000,000: —	
postmedel	„	10,800,000: —	
telegrafmedel	„	1,510,000: —	
bötesmedel	„	250,000: —	
extra uppbörd	„	100,000: —	29,460,000: —

B. Skatter.

a) allmänna:

tullmedel	kronor	42,000,000: —	
bränvinstillverk- ningsskatt	„	16,000,000: —	
hvitbetssockertill- verkningsafgift	„	9,000,000: —	
stämpelmedel ...	„	4,400,000: —	
mantalspenningar	„	700,000: —	
bevillning af fast egendom samt af inkomst	„	3,000,000: —	75,100,000: —

b) af viss fastighet:

grundskatt	kronor	983,000: —	
kavallerirege- mentenas häst- vakansspanmål	„	270,000: —	
afgifter för per- sedelunderhållet vid rusthållsin- fanteriet	„	51,000: —	
trosspassevolans- afgift	„	19,000: —	
tillfälliga roteva- kansafgifter	„	150,000: —	

Transport kronor 1,473,000: — 75,100,000: — 29,460,000: —

Transport kronor	1,473,000: —	75,100,000: —	29,460,000: —
soldatvakansafgift „	28,000: —		
båtsmansvakansafgift	„ 150,000: —	1,651,000: —	
c) särskilda afgifter:			
fyr- och båkmedel kronor	1,500,000: —		
kontrollstämpel medel	„ 30,000: —		
bevillningsafgifter försärskilda förmåner och rättigheter	„ 750,000: —	2,280,000: —	79,031,000: —
		Summa kronor	108,491,000: —

Med undantag af två år, 1885 och 1887, då riksbankens hela vinst bibehållits åt banken, har sedan år 1874 minst hälften af bankens vinst aflemnats åt statsverket, under de senare åren till och med vida mer än hälften. Med anledning af statsverkets nuvarande ställning hemställer jag dock, att Eders Kongl. Maj:t ville hos Riksdagen göra framställning, att af riksbankens vinst för år 1898, hvilken enligt mig från fullmäktige i riksbanken tillhandakommen uppgift beräknas utgöra 3,886,374 kronor 9 öre, måtte anvisas för statsverkets behof endast ett belopp af 1,000,000 kronor, att från riksbanken utbetalas de tider under år 1900, Riksdagen bestämmer. Jag har anledning till denna min framställning äfven deri, att fullmäktige i sin skrifvelse till 1898 års Riksdags bankoutskott uttalat såsom önskvärdt, att för banken reserverades något ökad kapital, en åsigt, som äfven af Riksdagen omfattades, och de skäl, hvarpå denna åsigt grundades, torde ega giltighet äfven i fråga om användande af riksbankens under det förflutna året upplupna vinst.

*Riksbankens
vinstmedel.*

Om, under förutsättning af bifall till hvad jag nu föreslagit, till slutsumman af statsverkets ofvan beräknade inkomster kronor 108,491,000: — läggas:

det af mig såsom öfverskott å statsregleringarne för föregående år beräknade belopp	„	21,316,000: —
och af riksbankens vinstmedel för år 1898	„	1,000,000: —
så erhålles för statsregleringen för år 1900 en tillgång af		kronor 130,807,000: —

Inkomstberäkningen: statsrådsprotokollet.

De af herr statsministern sålunda i afseende å beräkningen af statsverkets ofvan omförmälda tillgångar och dermed sammanhängande ämnen gjorda hemställanden och förslag, i hvilka statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ex protocollo:

Fredrik Zethelius.

Bil. Litt. A.

Till Konungen.

Jemlikt gällande instruktion åligger det statskontoret att årligen före den 15 december till Eders Kongl. Maj:t afgifva berättelse om statsverkets inkomster under det sistförflutna året jemte förslag till deras beräkning vid nästföljande statsreglering med hvad mera, som kan tjena till upplysning vid uppgörande af den nådiga propositionen till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof; och får stats-

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1 Saml. 1 Afd.

kontoret härmed i underdånighet fullgöra denna nådiga föreskrift för innevarande år.

Riksdagens under detta år församlade revisorer hafva verkställt granskning af 1897 års rikshufvudbok jemte öfriga räkenskaper öfver statsverkets och andra allmänna medels förvaltning under samma år; och statskontoret får i underdånighet hänvisa till innehållet i den berättelse angående statsverkets tillstånd under nämnda år, hvilken före revisionsförrättningens början blifvit af detta embetsverk afgifven och sedermera till revisorerna öfverlemnad. Jemlikt 39 § af riksdagsordningen skola räkenskaper och öfriga statsverket rörande handlingar för Riksdagens statsutskott hållas tillgängliga för verkställande af den granskning, som vid fullgörande af bemälda utskotts åliggande att utreda och uppgifva statsverkets tillstånd och behof må vara erforderlig.

Beträffande undsättningsfonden afgifver statskontoret särskild underdånig berättelse, och redovisas för öfrigt förhållandet med denna fond genom räkenskaper och handlingar, som äfvenledes skola hållas statsutskottet tillhanda.

Statsverkets inkomster för år 1900 hafva af statskontoret ansetts böra beräknas på sätt bilagda tabell litt. a) utvisar, och, enligt hvad tabellen litt. b) ådagalägger, hafva för denna beräkning i allmänhet lagts till grund medeltalen af de senaste tre årens inkomstbelopp, hvilka åter äro hemtade från de för samma år afslutade rikshufvudböckerna. Vid upprättande af förslaget till inkomstberäkningen har för öfrigt afseende blifvit fästadt dels derpå, huruvida inkomsterna varit i jemnt stigande eller fallande, dels på de vid vissa titlar förekommande särskilda förhållanden, för hvilka statskontoret får här nedan underdånigst närmare redogöra.

Ordinarie inkomster.

Uti väckt fråga om förändradt sätt för upptagande i riksstaten af vissa statsinkomster hafva statskontoret och kammarrätten i underdånigt utlåtande den 19 sistlidne november uttalat den mening, att, derest en sådan förändring i berörda hänseende ansåges böra vidtagas, att statsinkomsterna komme att upptagas i riksstat och räkenskaper först för det år, hvarunder de inflöte, densamma borde omfatta alla de inkomster, som efter föregående debitering inflöte vid kronouppbördsstämmorna, och således, förutom bevillningen af fast egendom och af inkomst, jemväl statsinkomsterna grundskatt, kavalleriregementenas hästvakansspanmål,

afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet, trosspassevolansafgift, tillfälliga rotevakansafgifter, soldatvakansafgift, båtsmansvakansafgift, arrendemedel och mantalspenningar, hvilka inkomster, i händelse förändringen komme att genomföras vid den statsreglering, som af 1899 års Riksdag skulle upprättas, alltså borde ur riksstaten för år 1900 uteslutas.

För den händelse emellertid att en förändring i berörda hänseende ej anses böra ifrågakomma vid nu instundande statsreglering, får statskontoret i vanlig ordning härmed föreslå de belopp, hvartill samtliga ordinarie inkomsterna hvar för sig synas böra beräknas för nämnda år.

Grundskatt. Genom nådiga förordningen den 11 September 1885 medgafs under vissa villkor inlösen för statsverkets räkning af skattefrälseräntor och kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom, och stadgades dervid, bland annat, att vederbörande egare till förenämnda räntor, tionde eller rätt till arbete eller hofveri, hvilka ville begagna sig af den medgifna inlösen, skulle inom ett år från den dag, författningen utfärdades, derom göra anmälan hos kammarkollegium. Genom nådiga kungörelsen den 13 juli 1887 förordnades, att sådan inlösen skulle fortfarande ega rum, derest vederbörande egare derom gjorde anmälan inom utgången af år 1888. Tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor m. m. blef vidare utsträckt genom nådiga kungörelsen den 29 maj 1891 till utgången af år 1892 och senast genom nådiga kungörelsen den 8 mars 1895 till utgången af år 1896.

Enligt uppgift från kammararkivet hafva löseskillingarne för skattefrälseräntor och kronotionde, om hvilkas inlösen anbud inkommit till kammarkollegium och derstädes intill den 1 innevarande månad handlagts, beräknats utgå:

för skattefrälseräntor	kronor 3,113,728: 70
» kronotionde	» 122,271: 50
tillsammans kronor	3,236,000: 20

Någon inlösen af hofveriskyldighet har, enligt hvad samma uppgifter gifva vid handen, icke blifvit af kammarkollegium beviljad.

För inlösen af skattefrälseräntor och kronotionde äro i riksstaterna för åren 1887, 1888, 1889, 1890 och 1891 anvisade tillhopa 3,070,000 kronor, hvaraf utgifvits:

år 1887	kronor 798,314: 50
» 1888 (efter afdrag af återdebiterade 88: 44) »	1,001,266: 31
» 1889	» 790,801: 24

Transport kronor 2,590,382: 05

		Transport kronor	2,590,382: 05
år 1890	(efter afdrag af återdebiterade	351: 25)	» 148,627: —
» 1891	(» » » »	1,469: —)	» 71,226: 50
» 1892	(» » » »	250: —)	» 2,767: 25
» 1893		»	13,614: 30
» 1894		»	17,404: 50
» 1895		»	114,757: 25
» 1896		»	65,168: —
» 1897		»	45,126: 75
samt under innevarande år		»	926: 40
summa kronor			3,070,000: —

Härförutom äro, jemlikt nådiga brefvet den 3 december 1897, för samma ändamål under förskottstitel af statskontoret anordnade 9,858 kronor 85 öre.

De skatter och utlagor, som, med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i högstberörda nådiga förordning den 11 september samma år angående inlösen af skattefrälseräntor m. m., blifvit nedsatta med trettio procent, skola enligt lagen den 2 december 1892 angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter afskrifvas under loppet af tolf år, räknadt från och med år 1893, i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda nådiga kungörelse, skatterna och utlagorna nedsättas från och med hvart och ett af åren 1893, 1894, 1896, 1898, 1900 och 1902 med tio procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt nämnda nådiga kungörelse beräknats, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1904 eftergifves.

Enligt den utredning, som meddelats i de vid Eders Kongl. Maj:ts till 1892 års urtima Riksdag aflåtna nådiga propositioner angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter med flere dermed sammanhang egande ämnen bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 14 oktober samma år, skulle den grundskatt, hvarå afskrifning kunde ega rum, utgöra 4,604,819 kronor 29 öre. Tio procent derå motsvara 460,481 kronor 92 öre, eller i rundt tal 461,000 kronor. I riksstaten för år 1899 är grundskatten upptagen med 1,444,000 kronor, hvilken summa, minskad med förenämnda 461,000 kronor, eller sedermera återstående 983,000 kronor torde böra uppföras i riksstaten för år 1900.

Kyrkotionden. Sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådig förordning den 14 oktober innevarande år förordnat angående afskrifning af den

från viss jord inom Skåne med flere provinser utgående kyrkotionde, har statskontoret i den 22 sistlidne november afgifvet underdånigt utlåtande hemställt, att kyrkotionden icke vidare måtte bland statsverkets inkomster upptagas, hvadan densamma ej heller blifvit i bifogade tabell uppförd.

Kavalleriregementenas hästvakansspanmål erlägges, årligen och intilless annorlunda kan varda förordnad, af rusthållen vid det afsutna kavalleriet och blef i riksstaten för år 1899 beräknad till 270,000 kronor. Beroende af växlande markegångspris, har denna afgäld, som för år 1897 influtit med 279,275 kronor 66 öre och i medeltal för åren 1895—1897 belöpt sig till 267,235 kronor, i tabellen upptagits med oförändradt belopp, 270,000 kronor.

Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet utgöras enligt 1885 års Riksdags beslut och nådiga kungörelsen den 23 december samma år af de effektiva rusthållen vid rusthållsinfanteriet med 20 kronor af hvarje nummer för upphörande af skyldigheten att anskaffa och underhålla beklädnads-, bevärnings- och remtygspersedlar samt äro sedan år 1890 upptagna bland statsverkets inkomster med ett efter rusthållens antal beräknadt belopp af 51,000 kronor, hvilken summa torde få upptagas äfven i riksstaten för år 1900.

Trosspassevolansafgiften. Till följd af 1892 års urtima Riksdags beslut om skånska husar- och dragonregementenas sättande på vakans blef vid 1894 års Riksdag från inkomstberäkningen uteslutet beloppet af de trosspassevolansafgifter, som erlades af rusthållen vid dessa regementen; och är denna inkomstitel, för sistnämnda år beräknad till 26,000 kronor, i riksstaterna från och med år 1895 upptagen med ett med summan af dessa afgifter, 7,500 kronor, minskadt belopp, eller till jemnadt tusental 19,000 kronor, hvilken summa uppförts i bifogade tabell.

Tillfälliga rotevakansafgifterna. I beräkningen af denna statsinkomst för år 1899 innefattas, utom afgifter af rusthåll och rotar för uraktlåten rekrytering,

de vid början af år 1878 till statsverket tillsvidare indragna afgifterna, minskade med sjuttio procent, af åtskilliga till underofficerars aflöning förut anslagna vakanta rusthåll och rotar;

vakansafgifter, minskade med sjuttio procent, för rusthåll och rotar vid infanteriet, som jemlikt 1892 års urtima Riksdags beslut samt nådiga brefven den 2 december 1892, 28 september 1893, 5 oktober 1894 och 15 november 1895 till ett antal af 1,289 blifvit vakanssatta för infanteriets omorganisation;

vakansafgifter, minskade med sjuttio procent, för de rusthåll vid skånska husar- och dragonregementena, hvilka, i mån af ryttarnes afgång, jemlikt samma Riksdags beslut och nådiga brefvet den 30 maj 1893 blifvit eller antagits blifva inom utgången af år 1899 satta på vakans för regementenas ombildning till värfvade;

dito, dito, för de dubbelrotar vid Jemtlands hästjägarekår, hvilka jemlikt nämnda Riksdags beslut blifvit eller antagits blifva inom utgången af år 1899 vakanssatta för kårens ombildning till värfvadt regemente, samt

dito, dito, af de för särskilda ändamål anslagna rusthåll och rotar vid skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente, hvilka, med anledning af för dessa regementen fastställda staters trädande i full tillämpning, skolat från och med år 1897 till statsverket indragas, nemligen:

för 110 rusthåll vid hvarterdera af de båda förstnämnda regementena, och

„ 11 dubbelrotar (20 manskapsnummer och 2 hästnummer) vid det sistnämnda regementet.

Belöpande afgifter för sådana rusthåll och rotar vid båtsmanshållet, som jemlikt nådiga kungörelsen den 13 juli 1887 angående båtsmanshållets sättande på vakans inflyta, skola redovisas under titel »båtsmansvakansafgift»; dock hafva, på sätt statskontoret i föregående berättelser angående statsverkets inkomster meddelat, afgifterna för de år, hvarunder vakanssättningen medgifvits, i räkenskaperna upptagits under förevarande inkomstitel.

Enligt § 1 i lagen den 2 december 1892 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna skall i dessa besvär på sätt samt under iakttagande af de särskilda bestämmelser och undantag, som i lagen omförmälas, lindring ega rum, att årligen utgå från och med år 1893 med fyrtio procent, från och med år 1894 med femtio procent, från och med år 1896 med sextio procent, från och med år 1898 med sjuttio procent, från och med år 1900 med åttio procent och från och med år 1902 med nittio procent, allt af dessa besvärers uppskattade värde, samt från och med år 1904 med hela beloppet af samma värde; varande dels i lagens § 2 stadgadt, att vid uppskattning af rustnings- och roteringsbesvärerna för det i § 1 angifna ändamål prestationerna för hvarje rusthåll eller rote skola, vid båtsmanshållet kompanivis samt för tiden intill år 1900 vid rust- och rotehållet i öfrigt regements- och kårvis, bestämmas till de i §:n nämnda värden, samt dels i § 3 föreskrifvet, att år 1899 och derefter hvar tionde år, hvarje gång för de närmast

följande åren, rustnings- och roteringsbesvärens värde skall för det i § 1 angifna ändamål af Konungen bestämmas efter föregående utredning af en nämnd och utlåtande af vederbörande landsting.

Uti nådiga kungörelsen den 23 juli 1897 äro vissa bestämmelser meddelade rörande den nämnd, som omförmäles i nyssberörda lag, af innehåll, bland annat, att nämnden skulle sammanträda första gången år 1898 och derefter hvar tionde år, senast under förra hälften af juli månad, att det skulle åligga nämndens ordförande att senast före den 1 augusti det år, nämnden sammanträdt, insända protokollet till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, genom hvars försorg det samma borde öfverlemnas till vederbörande landsting för afgifvande vid lagtima sammanträdet samma år af det på landstinget ankommande yttrande, samt att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande derefter hade att före den 15 näst derpå följande oktober till Eders Kongl. Maj:t insända landstingets yttrande jemte eget utlåtande och öfriga handlingar i ärendet.

I enlighet med dessa bestämmelser hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets län till Eders Kongl. Maj:t under sistförflutna oktober och november månader insänt handlingarne i fråga om ny uppskattning af rustnings- och roteringsbesvären, hvarefter dessa handlingar remitterats till kammarkollegium och statskontoret för gemensamt yttrandes afgifvande, hvilket yttrande embetsverken emellertid ännu icke varit i tillfälle att afgifva; och har statskontoret, då kännedom om de värden, som kunna vardas bestämda att gälla från och med år 1900, ännu saknas, till grund för beräkningen af ifrågasvarande inkomstitel lagt de i ofvannämnda lag bestämda värden å rustnings- och roteringsbesvären.

Beräkningen af denna statsinkomst beröres endast i nedannämnda hänseenden af omförmälda lindring.

Derest de vid 1878 års lönereglering indragna vakansafgifter erlades enligt de i lagen den 2 december 1892 för lindringens beräknande bestämda värden, skulle, efter afräkning af rustnings- och roteringsunderstöd, som utbetalas af statsmedel, desamma utgöra:

för 44 rusthåll	kronor 7,397: 06
„ 431 rotar	„ 67,016: 51

tillsammans kronor 74,413: 57,

derå tio procent utgöra 7,441 kronor 35 öre, varande minskningen i inkomst genom medgifven lindring med tio procent af 1892 års urtima Riksdag antagen till i rundt tal 8,000 kronor.

Vakansafgifterna af de för infanteriets omorganisation vakanssatta 1,289 rusthåll och rotar uppgå, enligt förenämnda värden, oafkortade till 210,560 kronor, derå tio procent utgöra 21,056 kronor.

Enligt här förvarade, från länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län inkomna handlingar i fråga om den rusthållen vid skånska husar- och dragonregementena för innevarande år tillkommande lindring i rustningsbesväret skulle vakanssättning för regementenas ombildning till värfvade hafva egt rum för 410 rusthåll vid det förra och 417 rusthåll vid det senare regementet. Uti vederbörande arméfördelningschefs skrifvelse af den 10 sistlidne november till statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet, af hvilken skrifvelse statskontoret undfått del, skulle med visshet kunna antagas, att under år 1900 rustningen komme att effektivt fullgöras af högst 410 rusthåll vid hvartdera regementet, eller vid båda regementena 820 rusthåll. Vakanssatta rusthållen skulle alltså uppgå till omkring 1,180 vid båda regementena, deraf 110 nummer vid hvartdera regementet eller tillsammans 220 nummer, på sätt ofvan nämnts, under särskild rubrik ingå i beräkningen af denna inkomsttitel. Värdet, enligt ofvannämnda lag, å afgifterna för återstående 960 rusthåll, minskadt med åttio procent, utgör 57,600 kronor, hvadan och då värdet å afgifterna för de i anledning af dessa regementens ombildning till värfvade vakanssatta rusthåll, minskadt med sjuttio procent, ingår i den för år 1899 antagna beräkningen med 90,000 kronor, en minskning i beräkningen torde böra ega rum med 32,400 kronor.

Af handlingarne angående den rotehållen vid Jemtlands hästjägarekår eller Norrlands dragonregemente för innevarande år tillkommande lindring inhemtas, att vakanssättningen för detta regementes ombildning till värfvadt intill innevarande år fortgått så, att 110 nummer vore satta på vakans. Från vederbörande fördelningschef till förenämnda departementschef lemnad uppgift, af hvilken statskontoret jemväl undfått del, skulle kunna antagas, att 68 dubbelrotar komme att under år 1900 utgöra roteringen effektivt. Regementet består af 200 dubbelrotar och vakansernas antal skulle alltså komma att utgöra 132, deraf 11, på sätt ofvan nämnts, under särskild rubrik ingå i inkomsttitelns beräkning. Värdet, enligt förenämnda lag, å återstående 121 dubbelrotar, minskadt med åttio procent, utgör 7,260 kronor. I beräkningen af inkomsttiteln för år 1899 ingår värdet af afgifterna för de för regementets ombildning vakanssatta rotarne, minskadt med sjuttio procent, med 12,690 kronor. En minskning i denna beräkning bör alltså ega rum med 5,430 kronor.

Värdet af afgifterna för de till särskilda ändamål vid förenämnda tre kavalleriregementen förut anslagna, från och med år 1897 till statsverket indragna 231 nummer utgör, minskadt med åttio procent, 13,860 kronor. I beräkningen för år 1899 ingår detta värde, minskadt med sjuttio procent, med 20,790 kronor, hvadan en nedsättning i beräkningen bör ega rum med 6,930 kronor.

Inkomsttiteln »tillfälliga rotevakansafgifter» är i riksstaten för år 1899 upptagen med	kronor 222,000: —
Om derifrån dragas, i enlighet med hvad ofvan anförts, för de vid 1878 års lönereglering till statsverket indragna rusthåll och rotar	kronor 8,000: —
„ de för infanteriets omorganisation vakanssatta nummer	„ 21,056: —
„ skånska husar- och dragonregementenas ombildning vakanssatta nummer	„ 32,400: —
„ Norrlands dragonregemente dito dito	„ 5,430: —
„ de till särskilda ändamål vid dessa tre kavalleriregementen förut anslagna nummer	„ 6,930: —
	„ 73,816: —
uppkommer en summa af	kronor 148,184: —

hvilken, afjämnd till 150,000 kronor, torde få upptagas i rikstaten för år 1900.

Soldatvakansafgiften, i riksstaten för år 1899 upptagen med 42,000 kronor, motsvarande trettio procent af afgifternas värde enligt sistnämnda lag, torde, med afseende å den för år 1900 medgifna ytterligare lindring af tio procent, för nämnda år uppföras med ett nedsatt belopp af 28,000 kronor.

Båtsmansvakansafgiften. Vid 1887 års riksdag beslutades, att båtsmanshållet skulle sättas på vakans samt derigenom inflytande vakansafgifter, beräknade efter de i lagen om lindring i rustnings- och rotationsbesvären den 5 Juni 1885 bestämda värden, ingå bland statsverkets inkomster; dock finge vakanssättningen under öfvergångstiden till den i sammanhang dermed beslutade organisationen af en sjömanskår icke ega rum med mera än en åttendedel af dåvarande effektiva rotar årligen. Den tillökning i båtsmansvakansafgiften, som härigenom vore att påräkna, antogs uppgå i jemnadt tal till 45,000 kronor för hvart och ett af de följande åren. I sjelfva verket har tillökningen

för hvart och ett af åren 1888—1892, under hvilka år afkortning å afgifterna egde rum med trettio procent, belöpte sig endast till:

år 1888 (inkomst af vakanssättningen kronor 37,033: 81)	kronor 37,033: 81
„ 1889 („ „ „ „ 73,328: 49)	„ 36,294: 68
„ 1890 („ „ „ „ 108,197: 91)	„ 34,869: 42
„ 1891 („ „ „ „ 137,199: 52)	„ 29,001: 61
„ 1892 („ „ „ „ 163,657: 01)	„ 26,457: 49.

Under år 1893, då lindring egde rum med fyrtio procent, belöpte sig inkomsten af vakanssättningen till 160,074: 19.

För åren 1894 och 1895, då lindring var medgifven med femtio procent, och för åren 1896 och 1897, då lindringen utgjorde sextio procent, belöpte sig inkomsten:

år 1894 till	kronor 148,990: 46
„ 1895 „	„ 166,707: 12
„ 1896 „	„ 148,701: 83
„ 1897 „	„ 169,974: 93.

Lindring för år 1900 skall utgå med åttio procent, men med afseende å den fortgående vakanssättningen och deraf föranledda ökning i inkomst torde någon förändring i den för år 1899 antagna beräkningen, 150,000 kronor, icke böra ega rum, utan hemställer statskontoret, att båtsmansvakansafgiften, under hvilken inkomstittel jemväl ingå afgifter af ny båtsmansrotering, af utsockne frälsehemman i Halland, af städernas båtsmanshåll samt af sex båtsmansrotar på Visingsö, måtte äfven i riksstaten för år 1900 upptagas med 150,000 kronor.

Arrendemedlen blefvo, med fäst afseende å den enligt Riksdagens beslut fortgående försäljningen af mindre kronoegendomar och då inkomsten alltsedan år 1893 varit i fallande, i riksstaten för år 1897 upptagna med ett från 2,400,000 kronor till 2,300,000 kronor nedsatt belopp, hvilken beräkning bibehölls äfven i riksstaten för år 1898. I riksstaten för år 1899 är denna statsinkomst upptagen med ett till 2,200,000 kronor ytterligare nedsatt belopp. Under sistförflutna tre åren har inkomsten fortfarande varit i fallande, men då densamma icke något år understigit 2,300,000 kronor, hemställer statskontoret, att arrendemedlen måtte i riksstaten för år 1900 uppföras med oförändradt belopp af 2,200,000 kronor.

Mantalspenningarne, som i riksstaten från och med år 1889 beräknats till 665,000 kronor, hafva i medeltal för åren 1895—1897 influtit med 705,660 kronor. Vid det förhållande att inkomsten varit i

stigande samt från och med år 1894 öfverstigit beräkningen, år 1894 med mera än 7,900 kronor, år 1895 med mera än 29,000 kronor, år 1896 med mera än 40,000 kronor samt för år 1897 belöpt sig till mera än 716,000 kronor, torde denna inkomsttitel få i riksstaten för år 1900 upptagas med ett till 700,000 kronor förhöjdt belopp.

Bötesmedel. Denna inkomsttitel är i 1899 års riksstat beräknad till 250,000 kronor, och har samma summa upptagits i bilagda tabell.

Kontrollstämpelmedel, som allt sedan år 1886 varit i riksstaten upptagna till 25,000 kronor, uppfördes i riksstaten för år 1899 med ett förhöjdt belopp af 30,000 kronor, hvilken summa upptagits i bilagda tabell.

Fyr- och båkmedel äro för år 1899 beräknade till 1,400,000 kronor, eller samma belopp, hvarmed de i riksstaterna upptagits från och med år 1894. Inkomsten har utgjort:

år 1895	kronor 1,533,014: —
” 1896	” 1,581,458: —
” 1897	” 1,664,659: —

hemställande statskontoret, att, då fyr- och båkmedlen sålunda visat sig vara i stigande och, efter hvad statskontoret inhemtat, för januari med november månader debiterats med 1,655,219 kronor 76 öre, desamma måtte för år 1900 få beräknas till 1,500,000 kronor.

Telegrafmedlen äro i riksstaten för år 1899 upptagna med 1,510,000 kronor och hafva, enligt hvad statskontoret inhemtat, af telegrafstyrelsen beräknats äfven för år 1900 till 1,510,000 kronor, hvilken summa alltså i bilagda tabell upptagits.

Jernvägstrafikmedel. Jemlikt § 3 i nådiga instruktionen för jernvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar den 15 oktober 1897 åligger det nämnda styrelse, bland annat, att före utgången af november månad till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag till beräkning af den behållna inkomst af statens jernvägar, som må upptagas i riksstaten för året näst efter det påföljande. Efter hvad statskontoret inhemtat, har styrelsen beräknat denna inkomst till 10,000,000 kronor; varande detta belopp upptaget i nyss omförmälda tabell.

Skogsmedel, som upptagas uti innevarande års riksstat med 3,500,000 kronor, äro beräknade för år 1899 till 4,000,000 kronor och hafva utgjort:

år 1895	kronor 4,209,306: —
” 1896	” 4,242,128: —
” 1897	” 5,426,312: —
eller i medeltal för dessa tre år	” 4,625,915: —

Enligt från domänstyrelsen erhållen uppgift hafva statsverkets skogsmedelsinkomster under innevarande års tre första kvartal belöpt sig till 6,995,423 kronor och skulle, i händelse skogsmedelsuppbörden under fjerde kvartalet komme att motsvara uppbörden under samma tid af sistlidet år, 334,495 kronor, för år 1898 således uppgå till mera än 7,329,918 kronor och öfverstiga den senast antagna beräkningen med mera än 3,300,000 kronor. På sätt statskontoret vid flera föregående tillfällen erinrat, är emellertid denna statsinkomst beroende af förhållanden, som ej på förhand med någon säkerhet kunna beräknas. Statskontoret anser därför den betydliga ökningen i inkomsten under sistlidet och innevarande år icke böra i vidare mån föranleda förändring i den senast antagna beräkningen, än att skogsmedlen i riksstaten för år 1900 upptagas med ett förhöjdt, medelinkomsten för åren 1895—1897 ungefärligen motsvarande belopp af 4,600,000 kronor.

Extra uppbörd. Denna inkomstitel är af tillfällig och vexlande natur och torde få i riksstaten för år 1900 upptagas med oförändradt belopp af 100,000 kronor.

Bevillningar.

Tullmedel. Till följd af de förändringar i tullbevillningen, som af 1896 och 1897 årens Riksdagar beslutats, och med hänsyn till det höga belopp, hvartill inkomsterna under år 1896 uppgått, beräknades denna bevillning för år 1898 till 39,000,000 kronor.

Då denna statsinkomst, för år 1896 debiterad med mera än 42,200,000 kronor, i medeltal för åren 1894—1896 uppgått till öfver 40,000,000 kronor samt för år 1897 kunde antagas belöpa sig till mera än 43,000,000 kronor, föreslog statskontoret, att tullmedlen för år 1899 måtte beräknas till ett förhöjdt belopp af 41,000,000 kronor, hvilket förslag af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen godkändes.

Tullmedlen hafva enligt räkenskaperna inbragt:

år 1895	kronor 39,348,796: —
„ 1896	„ 42,201,218: —
„ 1897	„ 43,537,911: —
eller i medeltal för dessa tre år	„ 41,695,975: —

För januari—november månader innevarande år hafva, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, tullmedlen utgjort 47,510,327 kronor och skulle, i händelse uppbörden för innevarande månad blefve

lika den för december månad sistlidet år, för innevarande år uppgå till 50,955,996 kronor.

Af förestående redogörelse framgår, att denna statsinkomst fortfarande varit i stigande, hvarför en förhöjning i den senast antagna beräkningen torde böra ega rum; dock anser statskontoret tullmedlen icke böra för år 1900 i riksstaten uppföras med högre än ett medelinkomsten för åren 1895—1897 motsvarande, dock till 42,000,000 kronor afjemnadt belopp, hvilket i bilagda tabell upptagits.

Postmedlen. Efter hvad statskontoret inhämtat, har generalpoststyrelsen vid afgifvande af förslag till de postverkets inkomst- och utgiftsstaten, som böra till nästkommande års Riksdags pröfning öfverlemnas, beräknat inkomsten af postmedlen till 10,800,000 kronor, hvadan denna summa blifvit å bilagda tabell uppförd.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. De särskilda avgifter, som innefattas under denna titel, hafva enligt räkenskaperna debiterats med:

	år 1895.		år 1896.		år 1897.	
för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar	1,739	63	1,739	63	1,739	63
af bankbolag med sedelutgifningsrätt	676,034	59	631,765	34	712,459	93
„ vissa handlande och handelsexpediter	240,500	—	248,100	—	266,100	—
„ utländingar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar	15,765	—	13,486	50	8,425	50
säger	934,039	22	895,091	47	988,725	06
hvertill kommer tillfällig uppbörd...	4	50	—	—	—	—
summa	934,043	72	895,091	47	988,725	06

Af 1897 års Riksdag beslutades en sådan ändring af § 4 i kongl. förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 december 1892, att den afgift, som utländsk handelsresande jemlikt detta författningsrum skulle erlägga för rättigheten att här i riket idka handel med utländska varor, skulle beräknas för hvarje tidrymd af trettio på hvarandra följande dagar, räknade från och med den dag, afgiften erlades, och icke, såsom förut varit förhållandet, för hvarje kalendermånad. Ehuru det kunde antagas, att i följd af denna

förändring en minskning i ifrågavarande afgifter komme att ega rum, ansåg Riksdagen dock, att minskningen icke kunde blifva af någon större betydhet; och blef inkomsttiteln af Riksdagen för år 1898 i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts förslag beräknad till ett från 800,000 kronor till 850,000 kronor förhöjdt belopp.

Med fästadt afseende å den minskning i bankbolags sedelutgifning, som under år 1899 tilläfventyrs kunde ega rum i följd af stadgandet i § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 sistlidne maj, beräknade innevarande års Riksdag bevillningsavgifterna för särskilda förmåner och rättigheter för år 1899 till ett nedsatt belopp af 750,000 kronor.

Nyss omförmälda lagrum innehåller, bland annat, att enskilda banker ega att intill utgången af år 1903 utgifna egna sedlar, samt att från början af år 1899 till utgången af år 1903 enskild bank, som, efter minst tre månader förut hos chefen för finansdepartementet derom gjord anmälan, afstått från sin rätt att utgifva egna sedlar samt icke indragit något af sina den 1 januari 1896 befintliga afdelningskontor, eger åtnjuta hos riksbanken vissa förmåner.

Enligt hvad statskontoret inhemtat, lär en sådan anmälan ännu icke blifvit gjord hos chefen för finansdepartementet, men deremot skall till nämnda departement ingått anmälan från en enskild, sedelutgifvande bank, att den med innevarande års utgång upphör med sin rörelse, som då öfvertages af ett nybildadt bankaktiebolag; och hemställer statskontoret, att ifrågavarande statsinkomst, som, enligt hvad ofvan berörts, under år 1897 debiterats med mera än 988,000 kronor, måtte med oförändradt belopp, 750,000 kronor, upptagas i riksstaten för år 1900.

Stämpelmedlen äro i innevarande års riksstat, likasom i sistlidet års, upptagna med 5,000,000 kronor, och var denna beräkning af Eders Kongl. Maj:ts föreslagen att gälla äfven för år 1899, men då innevarande års Riksdag beslutat, att skyldigheten att vid utställandet af inrikes vaxel förse densamma med stämpel skulle vid nästkommande års ingång upphöra, och den härigenom uppkommande minskning i inkomst af Riksdagen beräknats till 600,000 kronor, ansåg Riksdagen stämpelmedlen böra för år 1899 i riksstaten upptagas med ett till 4,400,000 kronor nedsatt belopp.

Denna statsinkomst har belöpt sig till:

år 1895 kronor 4,891,704: — deraf bevillnings-	
avgift för spelkort	kronor 92,551: —
„ 1896 kronor 5,240,923: — deraf bevillnings-	
avgift för spelkort	„ 83,661: —
„ 1897 kronor 5,957,170: — deraf bevillnings-	
avgift för spelkort	„ 111,832: —

Under januari—november månader innevarande år hafva i länens ränterier och till statskontoret influtit stämpelmedel med 5,788,375 kronor, deraf 112,713 kronor kortstämplingsavgift, mot 5,014,039 kronor, deraf kortstämplingsavgift 97,419 kronor, under motsvarande tid sistlidet år.

Enligt i finansdepartementet utarbetade uppgifter för åren 1895, 1896 och 1897 å beloppet af de stämpelar, som användts till nedan nämnda handlingar, har detta belopp utgjort:

	år 1895.		år 1896.		år 1897.	
handlingar till lagfartsprotokollet	1,190,522	90	1,616,653	30	1,787,031	95
dito till inteckningsprotokollet.....	212,223	11	269,287	27	329,896	78
dito till äktenskapsförordsprotokollet	4,646	—	4,645	—	4,411	—
dito till bouppteckningsprotokollet	1,117,537	80	1,107,903	90	1,400,414	65
summa kronor	2,524,929	81	2,998,489	47	3,521,754	38

Bevillningsavgiften för spelkort, som enligt 1892 års Riksdags beslut förhöjdes från 75 öre till 1 krona 50 öre för hvarje kortlek, har jemlikt 1896 års Riksdags beslut och nådiga kungörelsen den 1 maj samma år från och med den 1 derpåföljde juli nedsatts till 50 öre för hvarje kortlek.

Stämpelmedlen hafva i medeltal för åren 1895—1897 belöpt sig till 5,363,266 kronor. Då emellertid den väsentligaste delen af skattetiteln är af vexlande natur, samt någon erfarenhet ännu ej kunnat vinnas om resultatet af beslutet om upphörande af stämpelavgiften för vexlar, anser statskontoret någon förändring i beräkningen häraf ej nu böra ske, utan hemställer, att stämpelmedlen måtte i riksstaten för år 1900 upptagas med oförändradt belopp af 4,400,000 kronor.

Bränvinstillverkningskatt. Enligt räkenskaperna har bränvinstillverkningen i riket utgjort:

år 1893	liter	31,721,077
„ 1894	„	33,068,884
„ 1895	„	34,886,895
„ 1896	„	32,804,168
„ 1897	„	36,295,172
utgörande medeltalet för femårsperioden	„	33,755,239.

Medeltalet för femårsperioden 1892—1896

uppgick till liter 32,857,168.

Tillverkningen under innevarande år intill den 1 i denna månad har, enligt meddelande från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, uppgått till liter 31,661,443,1

och om härtill lägges tillverkningen under december månad sistlidet år „ 5,706,155,3

skulle, under förutsättning att sistnämnda litertal

komme att motsvara tillverkningen för samma

månad innevarande år, detta års tillverkning blifva liter 37,367,598,4.

Beträffande tillverkningsskatten meddelas följande öfversigt för femårsperioden 1893—1897.

	Influten skatt.	Restitution för		Statsverket behållet.
		denaturerad brännvin.	för högt erlagd skatt.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
år 1893	15,849,588	534,549	5,017	15,310,022
„ 1894	16,277,549	606,960	4,712	15,665,877
„ 1895	16,558,451	710,025	1,709	15,846,717
„ 1896	17,545,976	744,617	5,279	16,796,080
„ 1897	18,438,057	919,989	5,643	17,512,425

Bränvinstillverkningsskatten är för år 1899 af Riksdagen beräknad till 15,500,000 kronor.

Enligt hvad förestående öfversigt utvisar belöpte sig statsverkets behållna inkomst af bränvinstillverkningsskatten år 1897 till 17,512,425 kronor. Under innevarande år intill den 1 dennes är dylik skatt inbetald med 17,635,361 kronor 5 öre, och under förutsättning att inkomsten för denna månad komme att inflyta med lika stort belopp som under december månad sistlidet år, eller 2,246,670 kronor, skulle årets inkomst uppgå till mera än 19,800,000 kronor. Om derifrån afräknas hvad för denaturerad brännvin under innevarande år blifvit eller än vidare blifver restitueradt, här förslagsvis beräknadt till 1,000,000 kronor, skulle återstå 18,800,000 kronor.

Den fortgående ökningen i denna statsinkomst torde böra föranleda en höjning i beräkningen, i hvilket afseende statskontoret, med afseende derå att inkomsten, som visserligen i medeltal för de sistför-

flutna tre åren influtit med mera än 16,700,000 kronor, dock under ett af dessa år belöpt sig till endast något öfver 15,800,000 kronor, underdånigst hemställer, att bränvinstillverkningsskatten måtte i riksstaten för år 1900 upptagas med ett till 16,000,000 kronor förhöjdt belopp.

Hvitbetssockertillverkningsafgiften. Uti förnyade nådiga förordningen den 19 maj 1893 om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket är stadgadt för att gälla från och med den 1 derpåföljde juli, bland annat, att för all tillverkning af hvitbetssocker inom riket skall erläggas tillverkningsskatt i förhållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda hvitbetor enligt nedan omförmälda grund antagas hafva lemnat; att denna skatt skall utgöra hälften af gällande tullsats för utländskt socker af mörkare färg än n:o 18 af den i verldshandeln antagna holländska standard; samt att det beskattningspligtiga råsockret skall, med ett visst undantag, beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af 9 kilogram socker; dock att utbytet skall beräknas intill den 1 september 1894 till 7,5 kilogram och intill den 1 september 1895 till 8,25 kilogram, allt för 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor; och är sedermera genom nådiga kungörelsen den 15 maj 1896 förordnadt, att lända till efterrättelse från och med den 1 derpåföljde september, att det beskattningspligtiga råsockret skall beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lemna ett utbyte af tio och ett halft kilogram socker.

I enlighet härmed och då tullen för socker, till färgen mörkare än ofvannämnda standardnummer, är bestämd till 23,5 öre per kilogram, utgör skatten, som utgick till den 1 september 1894 med 8 kronor 81 öre, derefter till den 1 september 1895 med 9 kronor 69 öre och derefter intill den 1 september 1896 med 10 kronor 57 öre, från sistnämnda dag 12 kronor 33 öre, allt per ton (1,000 kilogram) afverkade betor, dock så att skatten utgår vid fyra fabriker, hvilka åtnjuta lägre utbytesberäkning än den i allmänhet stadgade, med lägre belopp, vid tre af dem till den 1 september 1899 och vid en till den 1 september 1900, hvarefter all sådan undantagsförmån, jemlikt nådiga kungörelsen den 15 maj 1896, upphör.

Under nedannämnda tillverkningsår (från och med den 1 september till och med den 31 augusti nästföljande år) har vid samtliga fabriker inom landet afverkats följande myckenhet betor:

	September —december. ton.	Januari— mars. ton.	Summa ton.	Högsta antalet af under till- verkningsåret i gång varan- de fabriker.
1893—1894	256,861	117,101	373,962	10
1894—1895	400,191	228,283	628,474	17
1895—1896	493,125	45,584	538,709	18
1896—1897 (under år 1897 har till- verkningen utsträckt till april månad)	624,897	265,343	890,240	19
1897—1898	660,349	55,792	716,141	19

Enligt meddelande från ofvannämnda byrå har afverkningen under de tre första månaderna af nu löpande tillverkningsår utgjort:

september och oktober	ton 134,603: 4
november	„ 242,743: 9
tillhopa ton 377,347: 3.	

Under samma månader sistlidet år utgjorde betafverkningen 473,288,6 ton.

Inkomsten af denna skattetitel har utgjort:

år 1893	kronor	2,718,927: —
„ 1894	„	4,723,275: —
„ 1895	„	7,139,148: —
„ 1896	„	7,726,387: —
„ 1897	„	11,008,906: —

I medeltal för de tre åren 1895—1897 har inkomsten belöpt sig till 8,624,814 kronor.

Enligt meddelande af ofvannämnda kontroll- och justeringsbyrå har tillverkningsafgiften under januari—november månader innevarande år debiterats med 5,130,292 kronor 39 öre. Under december månad 1897 afverkades 187,060,2 ton betor, och om myckenheten af under innevarande månad afverkade betor blefve lika med afverkningen under december månad 1897, skulle den debiterade afgiften för innevarande månad komma att, efter 12 kronor 33 öre per ton, belöpa sig till 2,306,452 kronor och 1898 års inkomst till 7,436,744 kronor 39 öre.

Denna statsinkomst är i innevarande års riksstat uppförd med

8,000,000 kronor. Då anledning icke förefunnes att antaga, det hvitbetssockertillverkningen inom riket komme att minskas, utan fastmer torde behöfva ökas för att kunna motsvara konsumtionen af socker inom landet, hvilken visat sig vara i ständigt stigande, ansåg innevarande års Riksdag denna skatt böra för år 1899 i riksstaten beräknas med ett till 9,000,000 kronor förhöjdt belopp; hemställande statskontoret, då minskningen i inkomsten under innevarande år icke torde böra föranleda att härutinnan för närvarande vidtaga någon ändring, att denna beräkning måtte få gälla äfven för år 1900.

Bevillning af fast egendom samt af inkomst, i nästkommande års riksstat uppförd med 5,600,000 kronor, har belöpt sig år 1895 till 5,408,384 kronor, år 1896 till 5,730,320 kronor och år 1897 till 6,108,078 kronor, eller i medeltal för dessa tre åren till 5,748,927 kronor; hemställande statskontoret, med afseende derå att denna statsinkomst under flera år visat sig vara i oafbrutet stigande med omkring 2 å 300,000 kronor årligen, att bevillning af fast egendom samt af inkomst måtte upptagas i riksstaten för år 1900 med ett till 6,000,000 kronor förhöjdt belopp.

Beträffande resultatet af 1897 års statsreglering är af statskontoret i underdånig skrifvelse den 15 sistlidne juli anmält, att å statsverkets inkomster samt ordinarie och extra ordinarie förslagsanslag uppstått ett nettoöfverskott af kronor 20,129,227: 23 hvartill borde läggas:

af myntverkets behållning för år 1897, enligt		
nådiga brefvet den 5 Maj 1882, ...	„	1,102,616: 84
besparing å nionde hufvudtitelns anslag »bidrag till folkskolelärares pensionering»	„	916: 67
odisponerade behållningar å en del extra statsanslag, enligt särskilda nådiga föreskrifter, ...	„	82,988: 15
så att öfverskottet på det hela uppginge till		kronor 21,315,748: 89.

Vidare anfördes i samma skrifvelse, beträffande förhållandet med den uti rikshufvudboken under benämning af »fonden för reserverade medel» upplagda särskilda räkning öfver öfverskott och brister i statsregleringarne, att behållningen å denna fond enligt 1896 års rikshufvud-

bok utgjorde	kronor 35,140,471: 50
hvar till komme ofvannämnda öfverskott	„ 21,315,748: 89
	summa kronor 56,456,220: 39
att om derifrån afräknades hvad i 1897 års riks-	
stat blifvit anvisadt att från fonden utgå	„ 8,296,000: —
uppkomme det belopp af	kronor 48,160,220: 39
hvar till, enligt 1897 års rikshufvudbok, behållningen å nyssnämnda	
särskilda räkning vid samma års slut uppginge; samt att af denna be-	
hållning, hvaraf vore disponerade enligt 1898 års riksstat 14,229,000	
kronor och enligt 1899 års riksstat 12,615,000 kronor, alltså återstode	
att disponera en summa af 21,316,220 kronor 39 öre.	

— — — — —
 Stockholm den 10 december 1898.

Underdånigst:

ALB. ANDERSON.

L. W. RIBEN.
Föredragande.

C. G. SYLVAN.

F. W. HOFFSTEDT.

C. Kinberg.

Tab. Litt. a.

Statsverkets inkomster.

Ordinarie inkomster.	Kronor.	
Grundskatt	983,000	—
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	270,000	—
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	51,000	—
Trosspassevolansafgift	19,000	—
Tillfälliga rotevakansafgifter	150,000	—
Soldatvakansafgift	28,000	—
Båtsmansvakansafgift	150,000	—
Arrendemedel	2,200,000	—
Mantalspenningar	700,000	—
Bötesmedel	250,000	—
Kontrollstämpelmedel	30,000	—
Fyr- och båkmedel	1,500,000	—
Telegrafmedel	1,510,000	—
Jernvägstrafikmedel	10,000,000	—
Skogsmedel	4,600,000	—
Extra uppbörd	100,000	—
Säger	22,541,000	—
Bevillningar.		
Tullmedel	42,000,000	—
Postmedel	10,800,000	—
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	750,000	—
Stämpelmedel	4,400,000	—
Bränvinstillverkningsskatt	16,000,000	—
Hvitbetssockertillverkningsafgift	9,000,000	—
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	6,000,000	—
Säger	88,950,000	—
Summa	111,491,000	—

Statsverkets

Ordinarie inkomster.		Beräknade i riksstaten för år 1899.
Grundskatt	1,444,000	—
Kyrkotionde	250,000	—
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	270,000	—
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	51,000	—
Trosspassevolansafgift	19,000	—
Tillfälliga rotevakansafgifter	222,000	—
Soldatvakansafgift	42,000	—
Båtsmansvakansafgift	150,000	—
Arrendemedel	2,200,000	—
Mantalspenningar	665,000	—
Bötesmedel	250,000	—
Kontrollstämpelmedel	30,000	—
Fyr- och båkmedel	1,400,000	—
Telegrafmedel	1,510,000	—
Jernvägstrafikmedel	10,000,000	—
Skogsmedel	4,000,000	—
Extra uppbörd	100,000	—
Säger	22,603,000	—
Bevillningar.		
Tullmedel	41,000,000	—
Postmedel	9,925,000	—
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	750,000	—
Stämpelmedel	4,400,000	—
Bränvinstillverkningsskatt	15,500,000	—
Hvitbetssockertillverkningsafgift	9,000,000	—
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	5,600,000	—
Säger	86,175,000	—
Summa	108,778,000	—
Tillkommer: tilläggsbevillning	—	—

Tab. Litt. b.

inkomster.

Enligt räkenskaperna				Statskontorets beräkning för år 1900.
För år 1895.	För år 1896.	För år 1897.	Medium.	
2,350,957	1,882,056	1,882,115	2,038,376	983,000
207,911	207,786	211,891	209,196	— —
257,954	264,476	279,276	267,235	270,000
50,485	50,220	49,840	50,182	51,000
24,841	24,272	23,675	24,263	19,000
193,113	202,762	268,744	221,540	150,000
75,504	61,371	62,451	66,442	28,000
272,403	230,279	243,443	248,708	150,000
2,441,156	2,348,955	2,309,988	2,366,700	2,200,000
694,135	705,871	716,974	705,660	700,000
276,096	291,467	319,671	295,745	250,000
37,064	40,388	48,213	41,888	30,000
1,533,014	1,581,458	1,664,659	1,593,044	1,500,000
1,445,572	1,520,224	1,624,208	1,530,001	1,510,000
9,000,000	9,800,000	13,800,000	10,866,667	10,000,000
4,209,306	4,242,128	5,426,312	4,625,915	4,600,000
236,643	110,680	120,483	155,935	100,000
23,306,154	23,564,393	29,051,943	25,307,497	22,541,000
39,348,796	42,201,218	43,537,911	41,695,975	42,000,000
8,548,268	9,035,371	9,704,637	9,096,092	10,800,000
933,852	886,668	991,828	937,449	750,000
4,891,704	5,240,923	5,957,170	5,363,266	4,400,000
15,846,717	16,796,080	17,512,425	16,718,407	16,000,000
7,139,148	7,726,387	11,008,906	8,624,814	9,000,000
5,408,384	5,730,320	6,108,078	5,748,927	6,000,000
82,116,869	87,616,967	94,820,955	88,184,930	88,950,000
105,423,023	111,181,360	123,872,898	113,492,427	111,491,000
5,219,175	1,473,064	— —	— —	
110,642,198	112,654,424			

Bil. Litt. AA.

Till Konungen.

Eders Kongl. Maj:t, som ansett det böra komma under öfvervägande, huruvida icke de statsinkomster, som inflyta till statsverket först under året näst efter det, till bestridande af hvars utgifter de beräknats, lämpligen borde till större eller mindre del upptagas i riksstaten för det år, under hvilket de inflyta, har under den 14 sistlidne januari i nåder anbefalt statskontoret och kammarrätten att efter öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1 Saml. 1 Afd.

samtliga befallningshafvandes i länen hörande gemensamt afgifva underdånigt utlåtande i omförmälda fråga och dervid särskildt inkomma med utredning, huruvida icke, under förutsättning att berörda förändring kommer till stånd, en sådan anordning kunde vidtagas, att revision af räkenskaperna rörande de statsinkomster, som komme att i riksstaten upptagas ett år senare än för närvarande och sålunda anses tillhöra detta senare år, ändock komme att ega rum på samma tid och i samma ordning som nu.

Sedan öfverståthållareembetet och Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande i länen med infordrade underdåniga utlåtanden i ämnet inkommit, få embetsverken, med öfverlemnande af dessa handlingar, underdånigst anföra följande:

Frågan om statsinkomsternas upptagande i riksstat och räkenskaper för det år, hvarunder de inflyta, är ej ny, utan har vid flera tillfällen varit under behandling, senast, enligt hvad af det vid nådiga propositionen den 15 sistlidne januari afgående statsverkets tillstånd och behof fogade protokoll öfver finansärenden den 14 samma månad inhemtas, vid afgifvande af denna proposition. Vid detta protokoll är bilagdt ett af statskontoret under den 29 december sistlidet år i detta ämne afgifvet infordradt underdånigt utlåtande, deri statskontoret till en början redogjort för den behandling denna fråga vid föregående tillfällen erhållit, och få embetsverken underdånigst hänvisa till denna redogörelse. Vidare hade statskontoret, som fått sig anbefaldt att yttra sig i då väckt fråga särskildt om upptagande af bevillningen af fastighet och af inkomst i riksstaten för det år bevillningen inflöte, uttalat den mening, att en sådan förändring icke borde ega rum, med mindre än att förändringen omfattade äfven öfriga statsinkomster, som vid kronouppbördsstämmorna inflöte året efter det, för hvilket de vore beräknade, samt funnit förändringen, äfven om den finge en sådan omfattning, icke vara att förorda. Statskontoret ansåge nemligen åtgärden numera icke vara af något verkligt behof påkallad, emedan dels det förnämsta skälet för de i förevarande hänseende tillförene väckta förslagen eller att derigenom vore att vinna en tidigare afslutning af statsverkets räkenskaper förlorat sin betydelse, sedan anordningar vidtagits, hvarigenom äfven utan omförmälda förändring en sådan tidigare afslutning möjliggjorts, dels statsverkets kassaförlagsfond ökats till i det närmaste 15,000,000 kronor, utom det att fondens förmåga att motsvara sitt ändamål ökats derigenom, att i följd af afskrifning å grundskatter och vakansafgifter minskning egt rum och fortfarande komme att i mån af afskrifningens fortgång ega rum i de inkomsttitlar, hvilka inflöte först året efter det, för hvilket de vore påräknade, under det att samtidigt utgifterna till indelningsersättningar och lindring i rustnings- och roteringsbesvären, hvilka utgifter skulle bestridas först under året efter det, för hvilket de

belöpte, ökats och fortfarande i mån af lindringsåtgärdens fortgång komme att ökas. Statskontoret förmålte sig ock hafva med tillhjälp af den succesivt ökade kassaförlagsfonden och å statsregleringarne uppkomna öfverskott kunnat bestrida statsutgifterna utan att, annat än i jernförelsevis mindre omfattning och endast för kortare tider, behöfva anlita riksgäldskontoret om kassaförstärkning. Vidare anmärkte statskontoret, att följden af den ifrågasatta förändringen blefve den, att alla de handlingar, hvar på debiteringen grundades, komme att bifogas räkenskaperna för ett år senare än efter närvarande redovisningsmetod, hvarigenom ock kontrollen å utskyldernas debitering komme att ega rum ett år senare än nu, hvilken omständighet, om den ock icke i och för sig utgjorde hinder för förändringens vidtagande, dock icke vore utan betydelse och i allt fall stode i strid med nu antagna ordning för redovisningen, hvarmed åsyftats ej allenast en tidigare räkenskapsafslutning, utan äfven en tidigare revision. Statskontoret uttalade vidare den åsigt, att, ehuru kassaförlagsfonden visserligen ännu icke vunnit den storlek, att densamma framgent under mindre gynsamma förhållanden kunde anses vara för sitt ändamål tillräcklig, tillgodoseende af statsverkets behof af kassaförlags förstärkande icke påkallade den nu ifrågasatta förändringen, utan att samma behof i erforderlig grad lämpligen kunde och borde fyllas i den ordning, som hittills följts.

Uti sitt i anledning af statskontorets utlåtande till ofvanberörda statsrådsprotokoll afgifna yttrande förklarade departementschefen, att, äfven om han med statskontoret ville erkänna, att genomförandet af ifrågavarande förändring icke under närvarande förhållanden egde fullt samma betydelse och räckvidd som vid vissa föregående tillfällen, då åtgärden jemväl blifvit ifrågasatt, vore han likväl i så måtto af afvikande mening från den af statskontoret uttalade, som han ansåge de skäl, hvilka allt fortfarande talade för förändringens genomförande, vara af den vikt, att, derest icke ur andra synpunkter hinder mötte, desamma borde få fälla utslaget till förmån för sagda förändring. Den i viss mån ökade stadga i statskontorets kassaförvaltning, som vunnits, på sätt statskontoret erinrat, genom den i mån af grundskatteafskrifningens fortgång inträdda minskningen i beloppet af de inkomster, som inflöte först under året efter det, i hvars riksstat de upptagits, kunde, såsom statskontoret jemväl medgifvit, endast ega rum under förutsättning, att inkomstminskningen icke i vidare mån, än som redan skett, ersattes af på taxering och debitering beroende direkt beskattning. Ett vidsträcktare ersättande på sådant sätt af den genom grundskatteafskrifningen och lindringen i rustnings- och roteringsbesvären inträdda minskning i statens tillgångar hade emellertid enligt Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens samfälda mening varit och vore afsedt. Att detsamma hittills icke i afsedd utsträckning kunnat genomföras hade

berott derpå, att bevillningen af fast egendom samt af inkomst icke i sin nuvarande form visat sig mäktig af den utveckling, som erfordrats för att göra densamma tjenlig till grundval för en i afsevärd mån utvidgad direkt beskattning. Men syftemålet vore därför ingalunda uppgifvet, utan borde tvärtom oafåttligt fasthållas. Det vore endast en tidsfråga, när den direkta beskattningen komme att intaga ett mera betydande rum i statens skattesystem än hittills, och det vore icke länge sedan en 100 procents tilläggsbevillning utgick jemte bevillningen, i följd hvaraf denna sålunda i sjelfva verket utgjordes med dubbelt belopp mot eljest. Uppenbart vore emellertid, att, om ock större olägenhet för statsverket icke skulle uppkomma deraf, att en bevillning till belopp af fem och en half millioner kronor icke inflöte förr än året efter det, för hvars behof den påräknats, förhållandet gestaltade sig helt annorlunda, om den sålunda efter statsregleringsåret inflytande summan uppginge till dubbla beloppet eller måhända ännu högre; och det borde dervid icke förgätas, att man väl äfven för framtiden finge räkna med det hittills vanliga förhållandet, att bevillningen i ökad mån toges i anspråk just för statsregleringar, som egde rum under perioder af nedgående konjunkturer för statsinkomsterna och då kassaförlagsfonden, som skolat under statsregleringsåret lemna förskott till belopp, motsvarande den först efter årets slut inflytande bevillningen, i högre grad än eljest behöfde tagas i anspråk för täckande af den på nedgången i andra inkomsttitlar beroende kassaminskning. Principiellt vore det önskvärdt, att den förändrade ordningen för bevillningens upptagande i riksstaten låte sig genomföra, äfvensom att åtgärden komme att omfatta äfven öfriga statsinkomster, som inflöte först efter budgetsårets slut, dock måhända med undantag af grundskatten samt de i riksstaten upptagna vakansafgifter, hvilka ju efter några års förlopp komme att upphöra.

Härvid mötte likväl, enligt hvad departementschefen vidare anförde, den af statskontoret framhållna betänklighet, att en följd af förändringens genomförande skulle varda den, att samtliga handlingar rörande debitering och uppbörd af bevillningen likasom äfven af öfriga hithörande statsinkomster skulle komma att hänföras till räkenskapsåret näst efter det, till hvilket de för närvarande höra, och sålunda ett år senare än för närvarande undergå revision. Att afslutade räkenskapshandlingar på detta sätt komme att ett helt år ligga ogranskade skulle uppenbarligen innebära en oegentlighet, som med afseende på den allmänt erkända önskvärdheten af den hastigast möjliga afslutning och revision af offentliga räkenskaper skulle utgöra ett steg i orätt riktning och så till vida medföra ett äfventyrande af statsverkets rätt, som uppkommande anmärkningar först ett år senare än för närvarande kunde delgifvas de redovisningsskyldige eller de skattskyldige. Men vid det förhållande, att hithörande räkenskaper äfven efter förändringen komme att föreligga afslutade alldeles vid

samma tid som för närvarande, syntes som om möjlighet icke skulle saknas för en sådan anordning, att äfven räkenskapernas granskning, oafsedt att desamma komme att anses tillhöra ett senare år än för närvarande, egde rum på samma tid och i samma ordning som nu. Skulle än härigenom ur räkenskaps-synpunkt någon oegentlighet uppkomma, syntes densamma i allt fall icke varda af sådan betydighet, att förslaget om den ifrågasatta viktiga förändringen för dess skull borde förfalla.

Af det återopade statsrådsprotokollet inhemtas, att den af departementschefen i frågan uttalade åsigt af Eders Kongl. Maj:t godkänts, men att, då den närmare utredning af frågan, som vore erforderlig, icke kunde medhinnas till den tid, då 1899 års statsreglering borde föreläggas Riksdagen, förslag till den ifrågasatta förändringen ansågs icke böra i sammanhang med den då förestående statsregleringen framläggas för Riksdagen, utan erhölle, på sätt ofvan förmåls, statskontoret och kammarrätten befallning att med denna utredning inkomma.

I anledning af hvad sålunda förekommit få embetsverken till eu början förklara sig anse förändringen böra, för bibehållande i möjligaste måtto af reda och öfverskådlighet i redovisningen, omfatta alla de statsinkomster, som inflyta vid kronouppbördsstämmorna året efter det, för hvilket de äro beräknade, oberoende deraf att några af dessa inkomster, såsom grundskatten och vissa vakansafgifter, efter några års förlopp komma att upphöra. Embetsverken finna ej heller något hinder möta mot förändringens vidtagande i afseende å följande statsinkomster, nemligen *grundskatt, kavalleriregementenas hästvakansspanmål, afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet, trosspassevolansafgift, tillfälliga rotevakansafgifter, soldatvakansafgift, båtsmansvakansafgift, arrendemedel och mantalspenningar*. I händelse förändringen skulle genomföras vid den statsreglering, som skall upprättas af 1899 års Riksdag, skulle jemväl dessa inkomsttitlar uteslutas ur 1900 års riksstat.

För vinnande af det åsyftade målet i afseende å bevillningen af fastighet samt af inkomst skulle, med tillämpning af hvad i statsrådsprotokollet anføres under förutsättning att förändringen ^{kommit} till genomförande vid nästlidne Riksdag, vid 1899 års Riksdag, för förändringens genomförande, då det icke vore öfverensstämmande med stadgandet i § 62 regeringsformen, att 1899 års Riksdag åtog sig en bevillning, som först af 1900 års Riksdag komme att för sitt ändamål disponeras, vidtagas en så beskaffad anordning, att ur bevillningsförordningen utbrötes de bestämmelser, som ^{förde} ^{sjelfva} afgiftsbeloppen, så att, medan 1899 års Riksdag beslöte erforderliga bestämmelser om grunderna för bevillningens utgörande och sättet för dess påförande, 1900 års Riksdag skulle bestämma de bevillningsafgifter, som med tillämpning i öfrigt af de

förut fastställda grunderna sistnämnda år, skulle debiteras för att i början af år 1901 erläggas. Äfven om en sådan anordning skulle kunna anses förenlig med stadgandet i § 61 regeringsformen, enligt hvilket den af innevarande års Riksdag åtagna bevillning bör utgå intill slutet af det år, under hvars lopp ny bevillning af Riksdagen fastställd blifver, synes dock ändamålet lämpligare kunna vinnas på det sätt, att 1899 års Riksdag, uppå förslag af Eders Kongl. Maj:t, beslutade, att den i riksstaten för samma år redan såsom tillgång beräknade bevillningssumma skulle utgå ur nämnda riksstat och i stället upptagas i statsregleringen för år 1900, och såsom fyllnad i staten för år 1899 i stället anvisade ett berörda bevillningssumma motsvarande belopp af öfverskotten å 1897 års statsreglering. Den bevillning, som 1900 års Riksdag derefter borde åtaga sig för samma år och hvilken komme att inflyta under år 1901, skulle upptagas i sistnämnda års riksstat.

Då i hvilketdera fallet som helst hvarje från och med år 1900 sammanträdande lagtima Riksdag skulle åtaga sig en bevillning för det löpande året att inflyta vid uppbördsstämorna följande år, måste naturligtvis de åtgärder, hvilka stå i sammanhang med bevillningens påförande, redan under det löpande året varda genom utfärdad författning bestämda.

Dessa åtgärder måste förberedas och delvis verkställas redan innan Riksdagen kan komma i tillfälle att besluta om den bevillning, som skall i nästföljande års riksstat upptagas. Af sådan orsak lärer blifva nödigt att från bevillningsförordningen utbryta och i en särskild, tillsvidare och intill dess annorlunda förordnas gällande författning upptaga alla de i bevillningsförordningen nu förekommande föreskrifter om uppskattning af fast egendom samt af inkomst genom dertill särskildt utsedda taxeringsmyndigheter, om verkställighet af och besvärs anförande öfver dessa myndigheters beslut, om debitering, uppbörd och redovisning äfvensom instruktioner för taxeringsmyndigheterna.

Beträffande slutligen den anordning, som, under förutsättning att nu omförmälda förändring komme till stånd, erfordrades för att revision af räkenskaperna rörande de statsinkomster, som komme att i riksstaten upptagas ett år senare än för närvarande och sålunda anses tillhöra detta senare år, ändock komme att ega rum på samma tid och i samma ordning som nu, få embetsverken till nådigt bifall förorda det af länsstyrelserna i Stockholms med flera län framställda förslag, enligt hvilket ofvanberörda statsinkomster fortfarande skulle upptagas i uppbördsräkenskaperna (fögderiernas och städernas specialräkningar) för det år, hvarunder debiteringen af dem eger rum, dock endast inom linien, för att i räkenskaperna för det följande året, då de inflyta, utföras i kolumn, samt med iakttagande att alla handlingar rörande debitering

och uppbörd af bevillningen likasom af öfriga lithörande statsinkomster bifogas uppbördsräkenskaperna för förstnämnda år.

I händelse en sådan förändrad disposition af den utaf 1898 års Riksdag åtagna bevillning som den ofvan ifrågasatta varder beslutad, bör den här föreslagna förändring i uppbördsräkenskaperna, beträffande bevillningen, vidtagas redan med år 1899. De af en sådan anordning påkallade jemkningar i formulären till länens räkenskaper torde, jemlikt nådiga brefvet den 5 juli 1884, kungjordt genom statskontorets kungörelse den 14 derpåföljde oktober, böra af statskontoret vidtagas.

Stockholm den 19 november 1898.

Underdånigst:

AUG. ÖSTERGREN.

ALB. ANDERSON.

J. A. WALLENSTEEN.

L. W. RIBEN.
Föredragande.

C. G. SYLVAN.

CARL JUEL.

C. Kinberg.

Utgifterna.

Första hufvutiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Tillförordnade chefen för finansdepartementet, herr statsministern Boström anförde vidare:

Beträffande regleringen af första hufvudtiteln hemställer jag, att i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof må för

Ordinarie anslag

under denna hufvudtitel beräknas enahanda belopp, som nu finnes för sagda ändamål anvisadt, eller 1,320,000 kronor.

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1 Saml. 1 Afd.

I fråga om

Extra anslag

under denna hufvudtitel anförde herr statsministern: Med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t gjord framställning beslöt 1898 års Riksdag att såsom tillökning i det till Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar till Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan beviljade anslag på extra stat för år 1899 anvisa ett belopp af 50,000 kronor. Då emellertid, på sätt af det i ärendet förda statsrådsprotokoll framgår, denna förhöjning varit afsedd att utgå endast så länge Hans Kongl. Höghet Kronprinsens från Norge utgående apanage utginge med det af 1893 års Storting i Norge från 80,000 kronor till 30,000 kronor nedsatta belopp, men Storthinget år 1898 höjt samma apanage till dess förut varande belopp eller 80,000 kronor, lär något anslag, motsvarande nyssnämnda af 1898 års Riksdag beviljade å 50,000 kronor, icke nu böra äskas af Riksdagen.

Beträffande frågan om

Yttre restaurering af Stockholms slott

[1.]
Yttre restaurering af
Stockholms
slott.

anförde herr statsministern vidare: Sedan med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t gjord framställning 1897 års Riksdag för yttre restaurering af Stockholms slott beviljat 500,000 kronor och deraf på extra stat för hvartera af åren 1898 och 1899 anvisat en femtedel eller 100,000 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1900 af nämnda anslag bevilja ytterligare en femtedel eller 100,000 kronor.

Häruti instämde statsrådets öfrige ledamöter.

Hvad statsrådet sålunda hemställt och föreslagit beträffande anslagen under första hufvudtiteln behagade Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ex protocollo:
Fredrik Zethelius.

Andra hufvudtiteln.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 13 januari 1899

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Departementschefen statsrådet Annerstedt föredrog de frågor, som rörde regleringen af andra hufvudtiteln stat, och yttrade dervid beträffande:

Ordinarie anslag.

I fråga om de i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag har jag icke att föreslå någon förändring.

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1 Saml. 1 Afd.

*Ordinarie
anslag.*

Extra anslag.

[1.] För fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet torde Eders
Lagbyrån. Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen:

att på extra stat för år 1900 anvisa ett belopp
 af 25,000 kronor.

I sammanhang härmed torde angående lagbyråns verksamhet under
 år 1898 böra meddelas, att lagbyrån under nämnda år utarbetat,
 förutom åtskilliga författningsförslag af mindre omfattning, förslag
 till lagar och författningar i syfte att möjliggöra ratifikation af en
 för de Förenade Rikenas del undertecknad internationel konvention
 angående vissa till civilprocessen hörande ämnen af internationel natur,
 till lagar och författningar angående domsagas kansli och dermed samman-
 hängande ämnen samt till lag om underhåll af vissa vägar på landet.

Härförutom hafva ledamöterna i lagbyrån dels varit sysselsatta
 med utarbetande af motiver till förut upprättade förslag till författning-
 ar angående stämning samt angående fullföljd af talan emot domstols
 utslag dels ock inför högsta domstolen föredragit nyssnämnda lagför-
 slag jemte andra inom lagbyrån upprättade.

[2.] Högsta domstolen har numera afgifvit af Eders Kongl. Maj:t in-
Arfvoden åt fordradt yttrande öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag
krigshofrät- till lag om krigsdomstolar och rättegången derstädes, enligt hvilket
tens ordförän- förslag krigshofrätten skulle i väsentlig mån omorganiseras. Då emel-
de och militäre lertid de af högsta domstolen mot förslaget framställda anmärkningar
ledamöter. äro af beskaffenhet att föranleda en genomgripande omarbetning af
 förslaget, kan frågan om krigshofrättens organisation ännu icke fram-
 läggas till afgörande. Jag hemställer därför i underdånighet, att Eders
 Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen:

att för år 1900 till arfvoden åt krigshofrättens
 ordförande och militäre ledamöter på extra stat. an-
 visa enahanda belopp, som för närmast föregående år
 dertill anslagits, eller 3,250 kronor.

I underdånig skrifvelse den 30 sistlidne september har fängvårdsstyrelsen anført, att reservationsanslaget till vård och underhåll af läns- och kronocellfängelserna, hvilket vid 1882 års riksdag bestämdes till 30,000 kronor, alltsedan bibehållits oförändradt vid sagda belopp, som jemte vissa kommuners bidrag af tillsammans omkring 2,400 kronor om året utgjorde den tillgång, som för nyssnämnda ändamål stode till fängvårdsstyrelsens förfogande; att emellertid efter 1882 dels uppförts nya kronohäkten och dels anordnats nya bostäder åt vaktbetjente, hvilket i förening med den omständighet, att behovet af underhåll af fängelserna i mån af deras ålder ökats, under det att prisen å byggnadsmaterialier och dagsverken betydligt stigit, föranledt, att allt större svårighet mött att få reservationsanslaget att räcka till för de arbeten, som för fängelsebyggnadernas vidmakthållande varit mest nödvändiga; att, hvad särskildt anginge de vid fängelserna befintliga plank, som i allmänhet vore uppförda för omkring fyrtio till femtio år sedan, dessa, så länge de ännu kunnat repareras, erhållit det nödtorftiga underhåll, reservationsanslaget kunnat medgifva utan äfventyr för beståndet af andra viktigare byggnadsdelar, men att planken vid vissa fängelser nu börjat visa sig till stomme och beklädnad så uppruttna, att de icke vidare kunde tjena sitt ändamål eller repareras utan måste ersättas med nya hägnader; att detta behof under de senaste åren visat sig så trängande, att fängvårdsstyrelsen nödgats att i sina underdåniga förslag till stater å reservationsanslaget upptaga nybyggnad af fänggårdarne vid en del af fängelserna, men att följderna deraf, att sålunda betydliga summor undandragits det egentliga byggnadsunderhållet, blifvit, att i och för sig synnerligen behöfliga reparationsarbeten måst år efter år uppskjutas, till dess det nu blifvit nödvändigt att bereda utväg för deras verkställande; att det nuvarande reservationsanslaget desto mindre kunde tåla några vidare utgifter för nya hägnader, som i de från fängelserna inkomna besigtningssinstrument för underhåll af byggnaderna under 1899, oafsedt de belopp, som flerstädes äskats för nya hägnader, begärts den afsevärda summan af mera än 60,000 kronor; att fängvårdsstyrelsens biträdande arkitekt dels meddelat, att i följd af de gamla träplankens otjenstbarhet nybyggnad måste omedelbart eller under den närmaste framtiden företagas af omfattningshägnader och fänggårdar vid vissa fängelser, dels ock uppgjort beräkning af kostnaden därför, i hvilken beräkning upptagits, att ombyggnad förestode omedelbart vid länsfängelserna i Jönköping, Halmstad, Mariestad och Falun samt under de närmaste åren vid åtskilliga andra uppgifna fängelser, samt kostnaden beräknats alternativt för hägnadernas byggnad

[3.]

*Hägnader vid
vissa fängelser.*

af sten eller af trä; att fångvårdsstyrelsen, med afseende å den högre kostnaden för stenhägnader, ansåge sig icke böra ifrågasätta användande af sten till omfattningshägnaderna men, hvad anginge fånggårdarne, hvartill icke behöfde byggas murar af samma tjocklek som till omfattningshägnaderna och hvartill sten såsom byggnadsmaterial skulle ställa sig allenast 24,35 procent dyrare än trä, ville, med hänsyn jemväl dertill, att gårdar af sten i längden skulle genom sin långt större varaktighet blifva betydligt billigare, förorda användandet af sten; att, då reservationsanslaget hade till uppgift att lemna nödiga medel till vidmakthållande af befintliga fängelsebyggnader, det icke torde böra till sitt belopp bestämmas efter ett tillfälligt och mera sällan återkommande behof såsom det nu ifrågavarande, hvilket enligt fångvårdsstyrelsens åsigt borde betraktas såsom nybyggnad och tillgodoses genom anvisande af extra anslag; samt att fångvårdsstyrelsen förty, med anslutning till den af arkitekten uppgjorda kostnadsberäkning, i underdånighet hemställde, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande af ett extra anslag å 73,500 kronor för uppförande af nya hägnader och fånggårdar vid ett antal af rikets läns- och kronocell-fängelser.

Härefter har fångvårdsstyrelsen på anmodan inkommit med instrument öfver besigtningar, som under sistliden höst verkstälts af behörigen förordnade magistratsledamöter med biträde af sakkunniga personer, utvisande, att vid de fyra fängelser, der, enligt hvad ofvan anförts, behof af omedelbar ombyggnad förefunnes, nemligen länsfängelserna i Jönköping, Halmstad, Mariestad och Falun, planken omkring fängelseområdet samt vid sistnämnda fängelse jemväl de så kallade fånggårdarne vore i så dåligt skick, att deras ombyggande ansetts nödvändigt; hvarjemte dels af sagda besigtningssinstrument dels ock af särskilda af de vid besigtningarna biträdande byggmästare uppgjorda kostnadsberäkningar framgår, att kostnaden för nya omfattningsplank af trä uppskattats i Jönköping till 6,800 kronor, i Halmstad till 6,300 kronor, i Mariestad till 4,498 kronor och i Falun till 8,680 kronor 75 öre, samt att nya fånggårdar af sten vid länsfängelset i Falun ansetts medföra en utgift af 4,996 kronor, hvadan hela den sålunda uppskattade kostnaden utgör tillhopa 31,274 kronor 75 öre.

Då af hvad fångvårdsstyrelsen sålunda anført och ofvannämnda besigtningssinstrument utvisa framgår, att ett oafvisligt behof förefinnes, att medel anvisas till ombyggnad af hägnader och fånggårdar vid oförmålda fyra länsfängelser, får jag, med iakttagande af anslags bestämmande till

fullt tal af kronor och för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att för uppförande af nya hägnader och fångårdar vid länsfängelserna i Jönköping, Halmstad, Mariestad och Falun för år 1900 anvisa ett extra anslag af 31,305 kronor.

Med underdånig skrifvelse den 10 december 1898 har statskontoret öfverlemnadt förteckning å sådana förskottsvis bestridda utgifter, hvilka, jemlikt meddelade föreskrifter, skola hos Riksdagen till ersättande anmälas; och upptages å denna förteckning för andra hufvudtiteln ett belopp af 37,104 kronor 20 öre, utgörande kostnader, som, jemlikt nådiga brefven den 29 november och 20 december 1895, den 10 och 14 augusti 1896, den 21 och 28 maj, den 1 juli och den 15 och 16 september 1897 samt den 22 januari, den 11 och 18 februari, den 13 maj, den 8 juli och den 11 december 1898, föranledts af komitén för utarbetande af förslag till ändrade bestämmelser i afseende å Sveriges och Norges förening.

[4.]
Statskontorets
förskott.

Under erinran, att Eders Kongl. Maj:t den 30 december sistlidet år i nåder förordnat angående ersättande af en i detta belopp ingående post å 1,960 kronor 17 öre, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att till betäckande af återstoden af ofvan omnämnda af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter anvisa ett anslag af 35,145 kronor.

Statsrådets öfrige ledamöter biträdde hvad föredragande departementschefen sålunda hemstält;

och tacktes Hans Maj:t Konungen dertill i nåder lemna bifall.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Tredje hufvudtiteln.

*Protokoll öfver utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena föredrog regleringen
af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel för år 1900 och yttrade:

Kabinettskassan.

Med afseende å *kabinettskassans* utgifter för år 1900 beräknades behovet i det budgetförslag, som förelades Eders Kongl. Maj:t den 9 nästlidne december, till 784,500 kronor för de Förenade Rikena tillsammans. Som emellertid Eders Kongl. Maj:t förut denna dag vid förnyad underdåmig föredragning i sammansatt svenskt och norskt statsråd af berörda budgetförslag behagat i nåder besluta, att de för en ifrågasatt ny beskickning i Peking beräknade kostnaderna, dels 53,000 kronor för aflöning af beskickningens personal, dels 60,000 kronor för inköp af tomt samt uppförande derå af beskickningshotell, dels slutligen 15,000 kronor, hvarmed kabinettskassans hufvudrubrik skrifmaterialier, expenser och extra utgifter med hänsyn till den nya beskickningen ansetts böra ökas, eller tillhopa 128,000 kronor, skulle ur budgetförslaget utgå, utgör kabinettskassans utgiftsbehof 656,500 kronor. Af detta belopp skulle Sverige bestrida dels hela det till hemliga utgifter beräknade anslaget, 9,900 kronor, dels ock af återstoden, 646,600 kronor, enligt vedertagen proportion, ^{12/17} eller 456,400 kronor, således tillhopa 466,300 kronor.

[1.] Af de i budgetförslaget ingående anslag är löneanslaget till *departementschefen*, ministern för utrikes ärendena, uppfördt med samma belopp som i nu gällande riksstat, eller 24,000 kronor.

[2.] Det till en del från kabinettskassan och till en del från konsulskassan utgående gemensamma anslaget till *utrikesdepartementet* är genom det föreslagna inrättandet af tre nya tjänstebefattningar i departementet förhöjdt med 10,000 kronor från 56,450 kronor till 66,450 kronor. Af sistnämnda belopp äro 45,850 kronor beräknade att utgå från kabinettskassan och 20,600 kronor från konsulskassan. Enligt proportion 12: 5 belöper på Sverige af den från kabinettskassan utgående andelen 32,365 kronor.

[3. 4.] Under anslagen till *ministerstaten* och *militärattachéer* förekommer ingen ändring.

[5.] Det gemensamma anslaget till *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter*, hvilket i nu gällande riksstat är upptaget till 70,900 kronor, har för år 1900 beräknats till ett med 25,000 kronor förhöjdt belopp eller till 95,900 kronor. Af detta belopp, i hvilket ingår anslaget till hemliga utgifter, belöper på Sverige 63,523 kronor.

Konsulskassan.

Hvad *konsulskassan* angår, äro inkomster och utgifter i detta budgetförslag beräknade till 589,900 kronor, deraf 255,520 kronor beräknats belöpa på Sverige och 334,380 kronor på Norge, efter proportionen mellan

de under år 1897 till konsulskassan influtna svenska och norska konsulat- och expeditiönsafgifter jemte statsanslagen. Fördelningen af utgifterna å de särskilda rubrikerna har skett efter proportionen af bidragens i detta budgetförslag beräknade slutsummor med 43,3158 % för Sverige och 56,6842 % för Norge.

De särskilda rubrikerna utgöras af:

Utrikesdepartementet. Af det från konsulskassan beräknade gemensamma bidraget, 20,600 kronor, är enligt ofvannämnda fördelningsgrund den svenska andelen uppförd med 8,923 kronor eller 43,3158 % af hela beloppet. [6.]

Konsulsstaten. Slutsumman 533,750 kronor har blifvit fördelad i förhållande till hvarje lands bidrag och således ett belopp af 231,198 kronor eller 43,3158 % uppfördt för Sverige. [7.]

Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter. Slutsumman är oförändrad, men med användande af nyssberörda proportion har den svenska andelen blifvit beräknad till 15,399 kronor. [8.]

Under *utgifter, som bestridas af svenska statsmedel allena*, uppföres understöd åt *svenska kyrkan i Paris* med oförändradt belopp af 2,950 kronor. [9.]

Å tredje hufvudtiteln finnes uppfördt endast ett *extra anslag*, nämligen för utgifvande af »Sveriges traktater». [10.]

I den redogörelse, som utgifvaren af detta verk afgifvit öfver sin verksamhet under sistförflutet år, har han beträffande arbetets fortskridande an- fört följande:

»Under loppet af nämnda år har verkets elfte del blifvit fullbordad och af trycket utgifven. Den omfattar åren 1846—1867, alltså tio år mindre än tillämnadt var. Orsaken till denna begränsning har varit afseende fästadt vid volymens storlek. Den utgöres nämligen ändock af 49 ark eller 774 sidor, ett mått hvars öfverskridande skulle gjort den alltför obehvä. Fortsättningen, den 12:te delen, är redan lagd under pressen. För fyllande af lakunen 1630—1814 hafva under året forskningarna fortsatts och materialet allt mer kompletterats, så att tryckning af denna afdelning af verket under

innevarande år bör kunna börjas och fortgå parallelt med den förstnämnda delens».

Jag erinrar vidare, att Eders Kongl. Maj:t vid underdånig föredragning förut denna dag behagat besluta, att i särskild proposition äska riksdagens medgifvande, att af öfverskotten å de från kronans fastighet i Konstantinopel inflytande hyresinkomster må för svenska kyrkan i Paris användas *dels* under fem år från och med år 1900 ett belopp af 1,169 kronor årligen att utgå såsom lönetillökning för pastor vid nämnda kyrka, *dels ock* för år 1900 ett belopp af 2,210 kronor för en gång till betäckande af kyrkans skuld samt till bestridande af kostnaden för reparation af kyrko-byggnaden.

På grund af hvad jag nu i olika punkter anført och föreslagit, får jag i underdånighet hemställa:

att Eders Kongl. Maj:t måtte af riksdagen för år 1900 äska de anslag under tredje hufvudtiteln, som finnas intagna i kolumnen b af den i likhet med hvad föregående år egt rum utarbetade tablå, som torde böra fogas vid denna dags protokoll såsom bilaga A;

att de ordinarie anslagen måtte föreslås att utgå mot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till deras användande och under enahanda vilkor som hittills;

och att afskrifter af protokollen vid föredragning i sammansatt statsråd den 9 nästlidne december och denna dag angående den för de För-enade Rikena gemensamma utrikesbudgeten för år 1900 måtte såsom bilagor B och C åtfölja protokollet öfver denna föredragning.»

Jemlikt öfrige statsrådsledamöters tillstyrkande

behagade Hans Maj:t Konungen, med gillande af det föredragna förslaget till riksstatens tredje hufvudtitel för år

1900 samt af hvad herr ministern för utrikes ärendena i öfrigt hemställt och föreslagit, befalla, att afskrift af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlemnas för att tjena till ledning vid författandet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

In fidem:

C. H. Strömfelt.

Bil. A.

Ordinarie anslag.		Riksstaten 1899.	Förslag till riksstat 1900.	Norges andel i utrikes- budgeten 1900.	Sveriges och Norges ge- mensamma utrikesbud- get 1900.
<i>Kabinetskassans utgifter.</i>		<i>a</i> kronor.	<i>b</i> kronor.	<i>c</i> kronor.	<i>d</i> (<i>b + c</i>) kronor.
1	Departementschefen, ministern för utrikes ären- dena.....	24,000	24,000	—	24,000
2	Utrikesdepartementet	27,495	32,365	13,485	45,850
3	Ministerstaten	337,941	337,941	140,809	478,750
4	Militärattachéer	8,471	8,471	3,529	12,000
5	Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	45,893	63,523	32,377	95,900
	Säger	443,800	466,300	190,200	656,500
<i>Konsulskassans utgifter.</i>					
6	Utrikesdepartementet	7,594	8,923	11,677	20,600
7	Konsulsstaten	230,960	231,198	302,552	533,750
8	Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	15,426	15,399	20,151	35,550
		253,980	255,520	334,380	589,900
	Afgår hvad som här af beräknas kunna bestridas af inflytande konsulat- och expeditiönsafgifter	93,980	95,520	214,380	309,900
	Säger	160,000	160,000	120,000	280,000
	Summa	603,800	626,300	310,200	936,500
<i>Utgifter, som bestridas af svenska statsverket allena.</i>					
9	Svenska kyrkan i Paris	2,950	2,950		
	Säger	2,950	2,950		
	Summa	606,750	629,250		
Extra anslag.					
10	För fortsatt utgifvande af »Sveriges Traktater»	4,500	4,500		
	Säger	4,500	4,500		
	Summa	611,250	633,750		

A n m ä r k n i n g a r.

Till kabinetskassans utgifter bidrager Sverige med $\frac{12}{17}$ och Norge med $\frac{5}{17}$. Anslagen till ministerstaten och till militärattachéer äfvensom till skrifmaterialier, expenser och extra utgifter må användas utan hinder af deras fördelning å särskilda utgiftstitlar eller inskränkning till något visst år. Sverige bestrider allena löneanslaget till departementschefen, men, för vinnande af ofvan angifna proportion mellan slutsumman för Sveriges andel och slutsumman för Norges andel i kabinetskassans utgifter, är Norges bidrag till anslagsrubriken 5 beräknadt högre än proportionen.

5 I slutsumman, Kr. 70,900, ingår för hemliga medel Kr. 9,900, att betalas af Sverige ensamt.

Till konsulskassans utgifter påräknas dels de vid de lönade konsulaten inflytande konsulatavgifterna utaf svenska och norska fartyg samt expeditiönsavgifter (ang. beräkningen af dessa, se sid. 16, 17 och 18 här nedan), dels statsanslag, till hvilka Sverige bidrager enligt den af de 1855 och 1875 tillsatta konsulatkomitéer sammanstående förordade proportion, för hvilken redogörelse lemnas i det af sistnämnda komité den 4 november 1876 afgifna betänkande sid. 53 och följ., sid. 170 och följ. (jmf. Konsulatförordningen den 4 november 1886, § 126), och hvilken proportion, uttryckt i procent, motsvarar 57,14 % för Sverige och 42,86 % för Norge. Bidragen (angående beräkningen af dessa se sid. 2 och 3 här ofvan) beräknas för Sverige till Kr. 255,520 och för Norge till Kr. 334,380. Utgifterna fördelas i proportion till bidragen, hvilken proportion, uttryckt i procent, motsvarar 43,3158 % för Sverige och 56,6842 % för Norge.

Btl. B.

*Utdrag af protokollet öfver utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i sammansatt statsråd å Stockholms
slott den 9 december 1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Hans excellens norske herr statsministern BLEHR,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 von KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN,
 NYSOM,
 LÖCHEN.

1:o.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena anförde i underdånighet:

Uti den fastställda utrikesbudgeten för år 1899 äro de särskilda utgiftsposterna på *kabinettskassan* upptagna till följande belopp:

ministern för utrikes ärendena	kr. 24,000
utrikesdepartementet	» 38,950
ministerstaten	» 478,750
militärattachéer	» 12,000
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 70,900
eller tillsammans kr. 624,600	

I det förslag till utrikesbudget för år 1900, för hvilket jag nu ber att få för Eders Kongl. Maj:t redogöra, har jag uppfört utgiftsrubrikerna ministern för utrikes ärendena och militärattachéer med oförändrade belopp, hvaremot slutsummorna af de öfriga tre rubrikerna, utrikesdepartementet, ministerstaten samt skrifmaterialier, expenser och extra utgifter, blifvit förhöjda, den förstnämnda rubriken med kr. 6,900 från kr. 38,950 till kr. 45,850, den andra med kr. 53,000 från kr. 478,750 till kr. 531,750 och den sistnämnda med kr. 40,000 från kr. 70,900 till kr. 110,900. Jag har derjemte uppfört en extra utgiftspost af kr. 60,000 för inköp af tomt i Peking samt uppförande derå af ett beskickningshotell.

I den stat för *utrikesdepartementet*, som vid departementets omorganisation år 1858 fastställdes, upptogos följande embets- och tjenstemän samt vaktbetjente, nämligen: 1 kabinetssekreterare, 3 afdelningschefer, 1 arkivarie, 1 förste sekreterare, 4 andre sekreterare i högre lönegraden och 3 andre sekreterare i lägre lönegraden, hvarjemte såsom till utrikesdepartementet hörande upptogos 1 introduktör för främmande sändebud och 1 skönskrifvare. Den organisation, som departementet sålunda erhöll, har alltsedan bibehållits endast med den skilnaden, att enligt nu gällande stat af den 16 november 1883, jemte det att skönskrifvarebefattningen borttagits, antalet andre sekreterare i högre lönegraden är nedsatt till 3.

Under det sålunda utrikesdepartementets personal under de sista 40 åren icke blott icke ökats utan i stället minskats, har departementets göromål under samma tidsperiod flerdubblats. Detta framgår bäst af den ökning, som egt rum i antalet af de till departementet inkommande och de derifrån afgående skrivelserna. Enligt utrikesdepartementets diariier utgjorde dessa under åren 1858, 1880 och 1897:

	1858.	1880.	1897.
inkommande skrivelser.....	1,734	4,478	8,737
afgående »	1,589	3,559	6,615

Under sådana förhållanden är det naturligt, att behovet af ökade arbetskrafter under årens lopp med allt större styrka gjort sig gällande. Jag vågar också påstå, att i närvarande stund detta behofs fyllande är oafvisligt, för så vidt utrikesdepartementet skall kunna på ett tillfredsställande sätt tillvarataga de stora och viktiga intressen af allmän och enskild natur, som äro anförtrordade åt detsamma. Jag anser det derföre vara min

pligt att nu för Eders Kongl. Maj:t framlägga förslag till inrättande af nya tjenstebefattningar i departementet.

Då de ärenden, hvilka till stor del föranledt ofvannämnda ökning i antalet af de inkommande och de utgående skrivelserna äro af juridisk natur, skulle jag helst hafva velat föreslå inrättandet af en ny afdelning i departementet för handläggning särskildt af dylika ärenden. Bland hithörande ärenden intaga de talrika arfsmålen, särskildt beträffande utbekommande för härvarande arfvingars räkning af qvarlåtenskap efter i Amerika aflidna emigranter, ett framstående rum. Upprättandet af de ofta ganska invecklade utländska legala handlingar af flere slag, som vid de främmande domstolarne äro erforderliga för bevakande af de utländska arfvingarnes rätt, sker i allmänhet i departementet utan någon som helst särskild kostnad för sökandena. Härtill kommer att införskaffandet af de för dessa arfshandlingars upprättande nödiga uppgifter förorsakar en vidlyftig skriftväxling med såväl myndigheter som enskilda, och ensamt handläggningen af de amerikanska arfsmålen tager i anspråk åtminstone en af departementets tjenstemäns fulla tid och arbete.

Huru önskvärdt det än sålunda skulle hafva varit, att en särskild afdelning fått öfvertaga dessa och öfriga ärenden af mera juridisk beskaffenhet, har jag emellertid, på grund af den större kostnaden en dylik anordning skulle medföra, ansett mig böra afstå derifrån, under förutsättning att ökad arbetsbiträde beredes åt de tre redan befintliga afdelningarna. Jag får derföre föreslå, att för detta ändamål i departementet anställles ytterligare en förste sekreterare och en andre sekreterare. Lönen för den förre skulle blifva lika med den nuvarande förste sekreterarens eller kr. 4,000 med två ålderstillägg, hvarterda å kr. 500, att utgå det första efter 5 års tjenstgöring och det andra efter 10 års tjenstgöring. Den nye andre sekreteraren anser jag böra uppbära lön i högre lönegraden eller kr. 3,000. Derigenom skulle antalet andre sekreterare komma att återföras till det i 1858 års stat uppförda eller 4 i högre lönegraden och 3 i lägre lönegraden.

De arkivarien i utrikesdepartementet åliggande göromålen, hvilka i § 8 af den för departementet gällande instruktion af den 8 november 1878 finnas uppräknade under 14 särskilda punkter, äro dels egentliga arkivgöromål, d. v. s. vårdandet af departementets arkiv jemte dermed i samband stående åligganden, dels ock registratorsgöromål, bestående i att mottaga de till departementet inkommande handlingar, hålla anteckningsböcker öfver inkommande och utgående skrivelser samt upprätta register till dessa böcker etc. Att det förra slaget af göromål alltjemt ökar sig, ligger i sakens natur, då utrikesdepartementet icke, såsom de andra statsdepartementen, kan tid efter annan aflemna sina äldre handlingar till riksarkivet och i sitt eget arkiv behålla endast akterna för de närmast föregående åren, utan, jemlikt utrikesdepartementets instruktion, är förpligtadt att i sitt arkiv fortfarande bibehålla alla handlingar för tiden från och med 1814. Och hvad angår de arkivarien åliggande registratorsgöromålen, så torde annat bevis för deras tillväxt icke behöfva anföras än det, som kan hemtas från ofvannämnda siffror angående ökningen af numerären af de till departementet inkommande och de derifrån afgående skrivelserna. Till följd af denna ökning af arbetet på arkivet är af

nöden, att arkivarien, för att kunna hålla arkivet i ett tillfredsställande skick och samtidigt sköta öfriga med befattningen förenade göromål, erhåller biträde af en i arkivarbeten erfaren person. För att lemna detta biträde anser jag, att i departementet bör anställas en andre arkivarie, hvilkens lön jag tänkt mig kunna sättas till samma belopp, som den, som tillkommer andre sekreterare i högre lönegraden eller kr. 3,000. Derjemte och då önskligt är, att innehafvaren af ifrågavarande andra arkivariebefattning, med afseende å den noggranna kunskap om arkivet, af hvilken han bör vara i besittning, under längre tid qvarstannar i sin befattning, anser jag, att han bör komma i åtnjutande af ålderstillägg, som torde böra bestämmas till samma belopp som de, hvilka tillkomma departementets arkivarie och förste sekreterare eller kr. 500 efter 5 års tjenstgöring och ytterligare kr. 500 efter 10 års tjenstgöring. Den utgift, som inrättandet af andre arkivarietjensten skulle förorsaka eller 3 å 4,000 kronor om året, blir dock i sjelfva verket icke så stor, enär under de sista åren, på grund af omöjligheten för den ordinarie arkivarien att medhinna de dagliga registratur- och arkivgöromålen, extra biträde årligen fått anlitas, samt till detta ändamål ur kabinetskassans anslag till skrifmaterialier, expenser och extra utgifter enligt nådiga beslut årligen anvisats kr. 2,000, en utgift som genom tillsättandet af en andre arkivarie skulle komma att upphöra.

Den ökning af staten för utrikesdepartementet, hvilken skulle ega rum genom inrättandet af de nu föreslagna nya tjänsterna, komme sålunda att utgöra kr. 10,000, och slutsumman af staten att ökas från kr. 56,450 till kr. 66,450. Denna ökade utgift torde böra fördelas emellan kabinetts- och konsulskassorna efter samma proportion, enligt hvilken den nu gällande staten för utrikesdepartementet blifvit bestämd att från de båda kassorna utgå; och skulle enligt denna proportion af den nya statens slutsumma kr. 45,850 utgå från kabinetskassan och kr. 20,600 från konsulskassan.

Beträffande ökningen i slutsumman för *ministerstaten* har densamma föranledts deraf, att jag funnit mig böra i underdånighet föreslå upprättandet af en beskickning i Peking, och hafva kostnaderna för en sådan beskicknings personal beräknats till kr. 53,000.

Genom nådigt beslut den 14 maj 1897 behagade Eders Kongl. Maj:t med anledning af till utrikesdepartementet ingångna upprepade klagomål från vederbörande konsulatstjenstemän öfver att de Förenade Riken saknade en tillräcklig och sjelfständig representation i Ostasien, i nåder uppdraga åt dåvarande legationssekreteraren vid Eders Kongl. Maj:ts beskickning i London O. Gude att i egenskap af ministre plénipotentiaire ad hoc begifva sig till Japan och Kina för att undersöka bästa sättet för ordnande af en sådan representation, och sedan detta uppdrag fullgjorts, har Gude inkommit med förslag till de Förenade Rikenas såväl konsulära som diplomatiska representation i Ostasien. I det jag torde få tillfälle att längre fram återkomma till frågan om den konsulära representationen, hemställer jag, att till detta protokoll få foga Gudes förslag till ordnande af de Förenade Rikenas *diplomatiska* representation, till hvilket jag sålunda tillåter mig att i hufvudsak hänvisa.

I detta sitt förslag anför minister Gude, att han, efter den erfarenhet han vunnit under resan i Japan och Kina, anser, att utsändande af särskilda beskickningar till så-

väl Kina som Japan är nödvändigt, för så vidt de Förenade Rikenas vilja göra hvad på dem må ankomma för att skydda den redan nu befintliga betydliga sjöfarten och för att befrämja utvecklingen af rikenas handelsförbindelser på den ostasiatiska marknaden. Särskildt framhålles i detta afseende, hurusom det är nödvändigt för konsulernas verksamhet, att de vid inträffade konflikter med underordnade infödde embetsmän eller kränkningar af landsmäns rättigheter ega ett sådant kraftigt stöd, som endast en i hufvudstaden med diplomatisk rang anställd representant kan erbjuda. En dylik representant skulle äfven genom personligt sammanträffande med regeringens medlemmar blifva i tillfälle att lemna för de förenade rikenas export nyttiga meddelanden äfvensom i öfrigt vara i tillfälle att utveckla och befästa de Förenade Rikenas handels- och sjöfartsförbindelser i Ostasien, och anför Gude i förevarande afseende, att ingen som följt t. ex. den tyska handels och sjöfartens utveckling på dessa länder kan vara i tvifvel om, att icke dess snabba tillväxt bör i väsentlig grad tillskrifvas det energiska skydd, tyska regeringen beredt densamma genom sina diplomatiska och konsulära representanter. På dessa i hans förslag närmare utvecklade grunder förordar ministern upprättande af en beskickning i Peking för det kinesiska riket och en beskickning i Tokio för Japan. Derest emellertid betänklighet mot upprättande af tvenne beskickningar skulle möta af ekonomiska skäl, särskildt i betraktande deraf att det måhända blefve nödvändigt att bygga eget beskickningshotell äfven i Tokio, förordas eventuelt upprättande af en beskickning i Peking med bibehållande af den nuvarande diplomatiska representationen i Japan genom Nederländernas minister i Tokio.

För egen del är jag äfvenledes öfvertygad om nyttan af att genom en diplomatisk representation, som är fullt förtrogen med de Förenade Rikenas språk och lagstiftning, bereda skydd åt rikenas förbindelser med Kina och Japan. Det vore naturligtvis önskvärdt, om tvenne beskickningar, en i Peking och en i Tokio, kunde upprättas, men i betraktande dels af de härmed förenade stora kostnader, dels deraf att vi för ögonblicket i Japan ega en nitisk och dugtig representant i den holländske ministern, anser jag mig böra i underdånighet föreslå upprättandet af endast en beskickning, nämligen för det kinesiska riket med säte i Peking.

Kostnaden för en dylik beskickning har af Gude, på grundvalen af jemförelse med anslagen till andra länders beskickningar i Peking och med hänsyn till de särskilda förhållandena derstädes, beräknats till följande belopp:

envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire, lön.....	kr. 36,000
legationssekreterare, lön	» 10,000
tolk, lön	» 6,000
kinesisk skrifvare, lön	» 1,000
summa	kr. 53,000,

hvar till kommer en beräknad kostnad af kr. 60,000 för inköp af en lämplig tomt samt uppförande derå af ett beskickningshotell.

I sammanhang med denna fråga anser jag mig böra nämna, att vid en eventuel beskickning i Peking äfven såsom kommersielle attachéer skulle kunna anställas sådana handelsstipendiater, hvilkas stipendier bestridas af civildepartementet i Sverige och inre departementet i Norge. På grund af den officiella ställning de derigenom skulle erhålla, blefve de säkerligen i tillfälle att bereda de Förenade Rikenas handelsintressen i dessa trakter afsevärda fördelar.

Till kabinettsskassans utgiftsrubrik *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter* har i utrikesbudgetförslagen alltsedan år 1882 varit upptaget ett belopp af kr. 75,000 med undantag för åren 1897, 1898 och 1899, då den på Norge belöpande andelen af det till kr. 14,000 beräknade anslaget till hemliga utgifter eller kr. 4,100 icke af stortinget äskats och därför slutsumman af ifrågavarande hufvudrubrik utgjort kr. 70,900. Hårtill kommer, att Norges anslag till hemliga utgifter jemväl för norska budgetåren 1893—97 icke utgått, enär det för åren 1893—94 och 1894—95 blifvit af stortinget vägradt och för åren 1895—96 och 1896—97 beviljats allenast under vilkor, som icke blifvit uppfyllt. De hemliga utgifterna hafva efter uteblifvandet af Norges anslag inskränkts till ett belopp, ej öfverskridande det svenska anslaget till samma utgifter eller kr. 9,900. Det till skrifmaterialier, expenser och extra utgifter beräknade belopp har emellertid sedan länge visat sig otillräckligt. Medeltalet under 5-årsperioden 1893—97 af de utgifter, till hvilkas bestridande det ifrågavarande anslaget är afsedt, har utgjort cirka kr. 91,000 eller cirka kr. 19,000 mer än det beräknade beloppet. Det öfverskjutande beloppet har årligen bestridits med Sveriges andel i kabinettsskassans besparingar och Norges anslag till tillfälliga och oförutsedda utgifter. De svenska besparingarna hafva emellertid härigenom allt mer och mer nedgått och äro numera så ringa, att de endast för den närmaste framtiden förslå för betäckande af den på Sverige belöpande andelen af uppkommande brist på utgiftsrubriken i fråga. Redan på grund häraf anser jag nödvändigt att i budgetförslaget för 1900 höja den för samma rubrik beräknade utgiftssumman, och vid det förhållande att de utgifter, hvilka borde bestridas med det för den ifrågavarande utgiftsrubriken upptagna belopp, kunde med säkerhet antagas skolå allt framgent blifva förökade, skulle jag anse en sådan höjning icke böra ske med mindre belopp än kr. 25,000. Då härförutom genom upprättandet af den utaf mig häröfvan föreslagna nya beskickningen i Peking komme att förorsakas en hel del utgifter, tillhörande rubriken skrifmaterialier, expenser och extra utgifter, såsom för ekiperingspenningar till ministerpostens innehafvare, reseersättningar till beskickningens svenske och norske medlemmar, post- och telegrafporto samt extra utgifter, underhåll af ministerhotellet m. m., måste utgiftsrubriken ökas jemväl med ett för bestridandet af dessa senare utgifter beräknadt belopp, hvilket jag anser icke böra sättas lägre än till kr. 15,000. Hela ökningen af rubriken skulle sålunda komma att uppgå till kr. 40,000 och rubrikens slutsumma höjas från kr. 70,900 till kr. 110,900.

I hufvudrubriken skrifmaterialier, expenser och extra utgifter ingå följande 4 under-rubriker, nämligen skrifmaterialier och expenser, ekiperingspenningar, hemliga utgifter samt öfriga extra utgifter. Dessa underrubriker hafva i samtliga utrikesbudgeter allt-

sedan 1882 upptagits till resp. kr. 24,500, kr. 10,000, kr. 14,000 och kr. 26,500, allenast med det undantag att, såsom ofvan omförmälts, i budgeterna för 1897, 1898 och 1899 för hemliga utgifter beräknats allenast den svenska andelen af nyssnämnda belopp eller kr. 9,900. För ekiperingspenningar anser jag, under förutsättning att beskickningen i Peking kommer till stånd, böra beräknas kr. 12,000. Till hemliga utgifter deremot torde böra bibehållas det förut beräknade beloppet, kr. 9,900, att utgå från Sverige ensamt. Återstoden af hela anslaget till skrifmaterialier, expenser och extra utgifter eller kr. 89,000 anser jag, med ledning af beloppen af föregående års till rubrikerna skrifmaterialier och expenser samt öfriga extra utgifter hörande utgifter, böra fördelas så, att för skrifmaterialier och expenser beräknas kr. 38,000 och för öfriga extra utgifter kr. 51,000.

Under kabinettsskassans utgifter för år 1900 har derjemte uppförts en *extra utgifts-post* af kr. 60,000 för inköp af lämplig tomt i Peking för att derstädes uppföra en bostad för beskickningspersonalen. I sitt ofvannämnda förslag har minister Gude anfört, att det, derest ifrågavarande beskickning upprättades, blefve alldeles nödvändigt att genom inköp af tomt och uppförande af ett hus skaffa beskickningspersonalen en lämplig bostad. Kostnaden härför har af Gude, efter gjorda öfverslag, beräknats sålunda:

inköp af tomt tael 12,000 (å 3 frcs).....	frcs 36,000
uppförande af beskickningshotell tael 8,000.....	» 24,000
summa frcs 60,000.	

Som emellertid Gude anser sannolikt, att någon prisstegring kommer att ega rum, äfvensom att det är möjligt, att silfverkursen kan komma att stiga, föreslår han användandet af ett belopp af 60,000 kronor för ändamålet, mot hvilket förslag jag för min del intet har att erinra.

En jemförelse mellan kabinettsskassans utgifter enligt den fastställda budgeten för 1899 och enligt det nu framlagda förslaget för 1900 visar följande skiljaktigheter:

<i>Ordinarie utgifter:</i>		1899.	1900.	Ökning.
ministern för utrikes ärendena	kr.	24,000	kr. 24,000	—
utrikesdepartementet	»	38,950	» 45,850	kr. 6,900
ministerstaten	»	478,750	» 531,750	» 53,000
militärattachéer	»	12,000	» 12,000	—
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	»	70,900	» 110,900	» 40,000
		kr. 624,600	kr. 724,500	kr. 99,900
<i>Extra utgift:</i>				
inköp af tomt i Peking samt uppförande derå af				
ett beskickningshotell		—	» 60,000	» 60,000
		summa kr. 624,600	kr. 784,500	kr. 159,900.

Af slutsumman för 1900 års utgiftsförslag belöper på Sverige hela anslaget till hemliga utgifter.....		kr. 9,900
samt af återstoden, kr. 774,600, enligt den vedertagna proportionen 12: 5.....		» 546,800
		tillsammans kr. 556,700
samt på Norge		» 227,800
		summa kr. 784,500.

De från kabinettsskassan utgående *expektanslöner och pensioner* hafva icke undergått någon förändring; och har jag derföre bibehållit den i 1899 års budget för denna utgiftspost upptagna siffra.

Innan jag närmare redogör för *konsulskassans* inkomster och utgifter, tillåter jag mig erinra om hvad jag ofvan anført derom, att minister Gude till följd af sin mission till Kina och Japan inkommit med förslag till ordnande af de Förenade Rikenas konsulära representation i dessa länder.

Detta förslag, som bland annat afser upprättandet af fem nya lönade konsulat i Ostasien, medförande en ökad årlig utgift för konsulskassan af kr. 92,000 förutom reseersättning till konsulerna, har af mig i vederbörlig ordning remitterats till yttrande af Eders Kongl. Maj:ts kommerskollegium och Kongl. norska regeringens departement för det inre, och, i afvaktan på att dessa yttranden inkomma, har jag icke kunnat redan nu underställa förslaget Eders Kongl. Maj:ts pröfning, utan hemställer jag, att det samma måtte blifva föremål för särskilda nådiga propositioner till riksdag och storting.

Vid underdåniga föredragningar den 4 december 1896 och den 26 november 1897 af budgetförslagen för resp. åren 1898 och 1899 har jag ifrågasatt, att till följd af den stegring i konsulatafgifter, hvilken inträdt under de sista åren, en nedsättning i denna afgift skulle kunna ske för att derigenom bereda sjöfarten någon lättnad. På anförda skäl ansåg jag mig dock icke då böra framlägga några bestämda förslag i berörda syfte.

Sedan Eders Kongl. Maj:t den 1 juli innevarande år uppdragit åt en komité att inkomma med utlåtande och förslag dels rörande ifrågasatt lindring i konsulatafgifterna för svenska fartyg, dels ock angående de åtgärder, som skulle kunna ytterligare vidtagas till beredande af lättnader för och till höjande af den svenska sjöfartsnärings samt till främjande af Sveriges direkta utrikes handel, särskildt på aflägsna länder, så har bemälda komité under den 29 sistlidne oktober afgifvit förslag i fråga om lindring i konsulatafgifter, och dervid dels hemställt, under förutsättning att i Norge enahanda beslut blefve fattade, bland annat, att berörda afgift helt och hållet borttoges och att i stället en fartygsavgift af 1 till 5 kr., beroende på fartygets afgiftspligtiga drägtighet, skulle erläggas, samt att den i konsulatförordningen intagna expeditionstaxan omarbe-

tades i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af komitén uppgjordt förslag, som innefattade höjande i vissa fall af förut bestämda afgifter och bestämmande af afgifter för vissa embetshandlingar, för hvilka afgifter hittills icke utgått, *dels ock*, derest icke i båda de Förenade Rikena träffades sammanstämmande beslut om en sådan ordning, som komitén med sitt förenämnda förslag åsyftat, hemställt, att till näst sammanträdande riksdag måtte aflätas proposition om ställande till Eders Kongl. Maj:ts förfogande af ett förelagsanslag å kr. 170,000, att användas till restitution åt vederbörande svenska fartygs-rederier af 80 procent af de för deras fartyg under år 1899 erlagda konsulatavgifter. Komiténs utlåtande har den 8 nästlidne november delgifvits Kongl. norska regeringens departement för det inre med anhållan, att departementet måtte föranstalta, det Kongl. norska regeringen i ämnet afgifver betänkande, hvilket ännu icke till utrikesdepartementet inkommit. Under sådana förhållanden och i afvaktan på de beslut, hvilka, sedan uttalanden från kommerskollegium och inredepartementet ingått, Eders Kongl. Maj:t kan komma att fatta med anledning af de utaf ofvanbemälda komiterade framställda förslag, anser jag någon väsentlig förändring i beräkningen af konsulatavgifter icke för närvarande böra ske.

Konsulskassans *inkomst* af dylika afgifter beräknades i 1899 års budgetförslag till kr. 287,300. Jag hemställer, att nämnda inkomst, för åstadkommande af jemvigt emellan konsulskassans inkomst- och utgiftsposter, måtte för år 1900 få upptagas med ett något ökad belopp eller till kr. 291,900. Jag erinrar härvid, att uppkommande öfverskott i konsulskassan enligt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 4 december 1893 skola fördelas mellan Sverige och Norge efter proportionen af de båda rikenas bidrag till konsulskassan såväl genom statsbidrag som genom erlagda konsulat- och expeditonsavgifter. Inkomsten torde således med ledning af de under 1897 influtna konsulatavgifter kunna upptagas med följande belopp:

från Antwerpens distrikt:

från hufvudstationen	kr. 9,000	
» vicekonsulaten	» 1,700	kr. 10,700
» Archangels distrikt		» 2,000
» Barcelonas »		» 5,900
» Bilbaos »		» 5,500
» Genuas distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 2,800	
» vicekonsulaten	» 400	» 3,200
» Hamburgs distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 10,800	
» vicekonsulaten	» 1,200	» 12,000
	Transport	kr. 39,300

Tredje hufvudtiteln.

17

Transport kr. 39,300

från Havres distrikt:

från hufvudstationen	kr. 5,400	
» vicekonsulatet i Bordeaux	» 1,700	
» de olönade vicekonsulaten	» 10,500	» 17,600
» Helsingfors' distrikt.....		» 7,700
» Konstantinopels distrikt.....		» 100
» Köpenhamns distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 9,900	
» vicekonsulatet i Helsingör	» 300	
» de öfriga vicekonsulaten.....	» 11,100	» 21,300
» Leiths distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 2,900	
» vicekonsulaten.....	» 17,500	» 20,400
» Lissabons distrikt		» 4,000
» Londons distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 31,800	
» vicekonsulatet i Cardiff	» 16,000	
» » » Liverpool	» 9,900	
» » » Newcastle	» 21,300	
» » » The Hartlepoons	» 4,600	
» de öfriga vicekonsulaten	» 49,100	» 132,700
» Lybecks distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 4,200	
» vicekonsulaten	» 3,000	» 7,200
» Newyorks distrikt.....		» 26,300
» Rigas distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 5,300	
» vicekonsulaten	» 1,900	» 7,200
» Rio de Janeiros distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 4,400	
» vicekonsulaten	» 3,700	» 8,100
		summa kr. 291,900,

hvaraf med ledning af 1897 års siffror i runda tal kr. 88,708 eller 30,39 procent antagas belöpa på svenska och kr. 203,192 eller 69,61 procent på norska fartyg.

Konsulskassans inkomster af expeditionsafgifter, som för 1899 beräknades till kr. 18,000, torde kunna uppföras med samma belopp. På grund af 1897 års uppbörd kunna ifrågavarande afgifter i runda tal beräknas utgöra för svenska ärenden omkring kr. 6,755 eller 37,53 procent, för norska ärenden kr. 11,130 eller 61,83 procent samt för sådana ärenden, hvilka äro att betrakta såsom för båda rikena gemensamma, kr. 115 eller 0,64 procent.

Om till den beräknade inkomsten af konsulatafgifter	kr. 291,900
samt af expeditionsafgifter	» 18,000
läggas statsbidrag till samma belopp, hvarmed dessa under en följd af år utgått och jemväl för 1899 blifvit beviljade, nämligen kr. 160,000 från Sverige och kr. 120,000 från Norge eller tillsammans	» 280,000
skulle konsulskassans <i>inkomster</i> komma att utgöra i det hela	kr. 589,900.

Beträffande härefter konsulskassans *utgifter* upptages bidraget till *utrikesdepartementet*, enligt hvad jag häröfvan föreslagit, med ett till kr. 20,600 förhöjdt belopp.

I fråga om rubriken *löner och arfvoden* förekommer ingen ändring.

I afseende å anslagen till *kontorskostnader mot redovisningsskyldighet* uppstår en ökning derigenom, att i följd af nådiga beslutet den 14 sistlidne oktober anslaget till generalkonsulatet i Lybeck blifvit förhöjdt med kr. 1,500 från kr. 2,000 till kr. 3,500; kommande sålunda denna rubrik att ökas från kr. 74,500 till kr. 76,000.

Anslagen till *kontorskostnader utan redovisningsskyldighet* hafva icke undergått någon förändring.

Hvad angår utgifterna för *pensioner*, hafva dessa under året ökats från kr. 2,525 till kr. 3,325 eller med kr. 800, utgörande den pension, hvilken jemlikt nådiga beslutet den 14 sistlidne oktober beviljats affidne generalkonsuln i Archangel C. Falsens efterlemnade enka. Då ytterligare ökning af konsulskassans pensionsstat lätt kan uppstå och till och med anledning finnes att antaga, det sådan ökning inom kort skall komma att inträffa, anser jag, att det för pensioner å konsulsstaten alltsedan år 1893 upptagna belopp, kr. 11,550, bör i 1900 års stat bibehållas oförändradt.

För *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter* upptages samma belopp, som alltsedan år 1891 varit anslaget till dessa utgifter, eller kr. 35,550. För de under denna post innefattade särskilda utgiftsrubriker hafva i de föregående budgeterna beräknats följande belopp, nämligen för skrifmaterialier och expenser kr. 6,500, för konsulernas embetsutgifter kr. 15,500 och för diverse utgifter kr. 13,550. Enär emellertid under 5-årsperioden 1893—97 medeltalet af utgifterna under nämnda rubriker utgjort respektive kr. 7,632, kr. 18,811 och kr. 6,714, har jag ansett mig böra förändra berörda beräkning så, att för skrifmaterialier och expenser beräknats kr. 8,550, för konsulernas embetsutgifter kr. 20,000 och för diverse utgifter kr. 7,000.

Konsulskassans *utgifter* år 1900 skulle alltså omfatta:

utrikesdepartementet	kr. 20,600
konsulsstaten:	
a) löner och arfvoden	kr. 384,900
b) anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet »	76,000
c) anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet »	61,300
d) pensioner	11,550 » 533,750
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 35,550
	summa utgifter kr. 589,900.

Denna summa motsvaras af den ofvan gjorda inkomstberäkningen.

En sammanställning af beräkningarna för 1899 och 1900 skulle hafva följande utseende:

<i>Inkomster:</i>	1899.	1900.	Ökning.
statsverkens bidrag	kr. 280,000	kr. 280,000	—
konsulatafgifter	» 287,300	» 291,900	kr. 4,600
expeditionsavgifter	» 18,000	» 18,000	—
summa	kr. 585,300	kr. 589,900	kr. 4,600.
<i>Utgifter:</i>	1899.	1900.	Ökning.
utrikesdepartementet	kr. 17,500	kr. 20,600	kr. 3,100
konsulsstaten:			
a) löner och arfvoden	» 384,900	» 384,900	—
b) anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet	» 74,500	» 76,000	» 1,500
c) anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet	» 61,300	» 61,300	—
d) pensioner	» 11,550	» 11,550	—
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 35,550	» 35,550	—
summa	kr. 585,300	kr. 589,900	kr. 4,600.

De summor, som för tillfälliga och oförutsedda utgifter samt till betäckande af möjligen bristande inkomster skulle behöfva begäras af stortinget, anser jag böra i likhet med föregående år beräknas till kr. 12,000 för kabinettskassan och kr. 16,000 för konsulskassan. För Sveriges del lärer Eders Kongl. Maj:t vilja af riksdagen begära samma dispositionsrätt öfver uppkommande besparingar, som hittills varit medgifven.

Tredje hufvudtiteln.

Jag hemställer i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t behagade öfver de af mig uppgjorda förslag och beräkningar infordra Kongl. norska regeringens betänkande.

Till hvad herr ministern sålunda hemställt och deruti öfrige närvarande svenske och norske statsrådsledamöter i underdånighet sig förenade, behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

In fidem:

C. H. Strömfelt.

Öfversättning af Bil.

Minister O. Gudes rapport öfver en honom i Nåder anbefald resa till Japan och Kina för undersökning af bästa sättet för organisation af de Förenade Rikenas representation i dessa länder.

V.

De Förenade Rikenas diplomatiska representation i Ostasien.

De Förenade Rikenas nuvarande diplomatiska representation i Ostasien inskränker sig, som bekant, dertill, att den nederländske ministern i Tokio tillvaratager våra länders intressen i Japan. I Kina finnes icke något motsvarande förhållande. När diplomatisk aktion varit af nöden i det Himmelska riket, har antingen de Förenade Rikenas generalkonsul i Shanghai blifvit utrustad med diplomatisk rang såsom minister ad hoc, eller ock har Storbritanniens eller Amerikas ministrar bemyndigats att uppträda å våra vägnar. I synnerhet har detta varit fallet med den amerikanske ministern. Då nemligen flertalet af svenske och norske missionärer i Kina äro anstälde uti de amerikanska missionsällskapens tjänst, är det naturligt, att också de på grund af dessa missionärers uppehåll i Kina föranledda reklamationer framställts af representanten för den makt, under hvars skydd nämnda sällskap stå.

Frågan huruvida denna vår representation är tillräcklig att göra våra konsulers verksamhet fullt effektiv eller till att i öfrigt, i annat än rent konsulära angelägenheter, skydda de Förenade Rikenas intressen, måste efter min åsigt besvaras nekande. Hvad beträffar Kina, der vi icke haft någon fast representation, faller detta af sig sjelft. För hvad angår Japan, der vi varit representerade af de nederländske sändebuden, är svaret icke så alldeles sjelfklart. Det har här kommit an på de olika sändebudens personlighet och deras beredvillighet och förmåga att tillgodose våra intressen. Våra såväl sjöfarts- som handelsintressen i Japan hafva ända intill senaste tider också varit jemförelsevis så obetydliga, att en representation genom en främmande makts sändebud kunde synas till-

räcklig. Men nu, då vår sjöfart gjort sådana framsteg, vår handel delvis gjort det samma och under tillräckligt skydd och vägledning synes kunna komma att snabbt utveckla sig, nu kan en sådan representation icke längre anses för tillfyllest, oaktadt vi i den nuvarande nederländske ministern hafva en ovanligt samvetsgrann och intresserad representant. Och ännu mindre kunna vi af en främmande makts representant vänta oss något kraftigt arbete för uppnåendet af det mål, vi böra föresätta oss, nämligen ett större deltagande från de Förenade Rikenas sida i den sig raskt utvecklande ostasiatiska handeln. Dertill fordras ett initiativ, som endast kan finnas hos den, som arbetar i sitt eget lands intresse, och dertill kräfvcs fullständig kännedom såväl om hemlandens industri samt handels- och sjöfartsförhållanden som om deras lagstiftning och språk. Alla dessa momenter saknas hos en främmande representant och *kunna* icke finnas hos honom, oaktadt den bästa vilja.

En annan sak är att i de flesta fall, der vår representant hittills uppträdt som beskyddare af våra intressen, nemligen i reklamationsmål från kaptener eller redare af norska skepp, som på ett eller annat sätt lidit oförrätt, han kunnat på ett tillfredsställande sätt tillvarata deras intressen. I rent konsulära frågor har han naturligtvis också med stöd af konsulatförförordningens och den allmänna internationella rättens bestämmelser kunnat på ett verksamt sätt vägleda konsulerne. I ett svårare, om icke ofta rent af omöjligt läge har han befunnit sig, så ofta konsulerne vändt sig till honom för att erhålla instruktioner i jurisdiktionssaker samt merkantila och sjöfartsspörsmål som skolat afgöras. Brist på kännedom om vår lagstiftning i dessa saker har gjort det till en ren omöjlighet för honom att behandla sådana mål efter svensk eller norsk rätt, och resultatet har då blifvit, att målen såväl formelt som reelt blifvit afgjorda efter nederländsk rätt. Någon större skada har sannolikt icke derigenom uppstått, men hvarken kan det vara tillfredsställande för våra landsmän derute att veta, att deras intressen icke kunna vänta eventuellt skydd och dom efter svensk och norsk rätt, ej heller bidrager ett sådant förhållande till att höja våra länders anseende i ett land, der vår sjöfart allaredan nått en så aktningvärd och aktad ställning. Det är klart, att en särskildt utsänd beskickning icke skulle hafva någon större svårighet att fylla dessa uppgifter. För hvad Kina angår, hvarest ju den konsulära jurisdiktionen ännu i många år måste upprätthållas, skulle likväl återstå den svårighet — med hvilken dock konsulerne i första hand hafva att kämpa —, att bestämmelser ännu icke finnas utfärdade för, huruledes den konsulära jurisdiktionen skall utöfvas af våra konsuler i de land, der den ännu finnes kvar. I Japan, der den konsulära jurisdiktionen upphör i och med traktaternas ikraftträdande, kommer denna svårighet att försvinna, men den omständigheten att alla våra intressen blifva underkastade japanska domstolars afgörande, skall otvifvelaktigt i många fall gifva anledning till reklamationer samt i väsentlig grad öka beskickningens arbete.

Efter den erfarenhet jag vunnit under mina resor i Japan och Kina samt under mina många och grundliga samtal i dessa frågor med diplomatiska kolleger, är jag af den mening, att särskildt utsända beskickningar såväl till Kina som till Japan är en

nödvändighet, för så vidt vi från våra staters sida vilja göra hvad som kan göras för att skydda vår redan befintliga ganska betydande sjöfart samt för att främja utvidgandet af våra handelsförbindelser på dessa aflägsna marknadsplatser, hvarest alla exporterande länder nu synas täfva om att komma först och eröfra sig en plats. Jag antager, att man med säkerhet kan säga, att de pekuniära uppförringar, som de Förenade Rikena härvidlag skulle ålägga sig, inom få år skulle vara ersatta.

Men ej heller den rent politiska sidan af sådana beskickningars verksamhet bör glömmas. Man må ihågkomma, att de politiska förhållandena i östern alltsedan det japansk-kinesiska kriget spela den allra största roll vid bestämmandet af stormakternas ställning sins emellan. Minsta fördel vunnen af en makt väcker de andras afund och det finnes fullt upp af tändstoff till ett europeiskt krig. I synnerhet rivalisera våra begge grannar England och Ryssland och konflikter kunna komma att uppstå dem emellan, hvilka lätt kunna leda till ett krig, som äfven om de Förenade Rikena lyckas bibehålla sin neutralitet, dock på det allra kännbaraste måste komma att beröra dem. Det kommer därför alltid att vara af vikt att derute hafva en observationspost, som kan hålla regeringen å jour med händelserna och i tid varsko för kommande oväder.

För att konsulernes verksamhet skall vara effektiv är det alldeles nödvändigt, att de i landets hufvudstad, regeringens säte, hafva en energisk målsman, som i händelse af konflikter med underordnade lokala embetsmän eller kränkning af våra landsmäns rättigheter kan lemna konsulerne det stöd, som endast en med diplomatisk rang utrustad representant kan lemna.

Här må särskildt anmärkas, att hvarje reklamation af europeisk konsul eller protest mot kinesiska embetsmäns uppträdande af vederbörande beskickningschef föredrages inför ett råd, sammansatt af alla i Peking ackrediterade sändebud, och först sedan detta råd fattat beslut, af dess präses inlemnas till Tsungli-Yamen. Hvar och en torde lätteligen inse, huru helt olika en sådan sak gestaltar sig, om den framlägges och understödes af vårt eget sändebud, än om den föredrages — såsom hittills varit fallet — af präses på derom af vederbörande konsul skedd anmälan.

Likaledes kan en sådan representant, som dagligen står i personlig beröring med regeringens medlemmar och de ledande kretsarna, äfven i rent ekonomiska frågor vara i tillfälle gifva de värdefullaste upplysningar för vår export. Alla förslag till större offentliga arbeten, hvartill erfordras europeisk materiel eller maskiner, såsom jernvägs- och hamnanläggningar, grufarbeten, leveranser till härens och flottans arsenaler m. m., planläggas och beslutas alltid först af vederbörande myndigheter i hufvudstaden. Ett der anställt sändebud kan utan svårighet redan på ett tidigt stadium få besked härom och i tid förbereda vår industris deltagande i sådana leveranser.

När jag nu värnadsfullt såsom *hufvudförslag* hemställer, att *anslag begäres till upprättande af beskickningar såväl i Kina som i Japan*, är det, såsom ofvan antydt, icke så mycket emedan jag anser upprättandet af dessa poster nödvändigt för skyddandet af vår handel och sjöfart på dessas nuvarande ståndpunkt, hvilket åtminstone hvad Japan angår, skulle kunna möta icke oberättigade invändningar, utan fast mer med

blicken fästad derpå, att upprättandet af dessa poster på det allra kraftigaste skall komma att bidra till *utvidgandet* och *befästandet* af våra handels- och sjöfartsförhållanden i Ostasien. Betrakta blott hvad t. ex. Tyskland i sådant afseende på jemförelsevis få år kunnat uträtta. På olika ställen i de kommersiella delarne af min vördsamma rapport har jag påpekat detta och kan blott hänvisa till dem. Ingen som följt den tyska handels och sjöfartens utveckling i Orienten kan vara i tvifvel om, att dess raska tillväxt i ganska väsentlig mån har sin grund i det energiska skydd, den tyska regeringen lemnat den genom sina diplomatiska och konsulära embetsmän.

För den händelse de anslagsbeviljande myndigheterna skulle finna de med upprättandet af två nya beskickningar förbundna kostnader för höga, och härvid måste tagas med i räkningen, att eget beskickningshus *måste* uppföras i Peking samt möjligen äfven i Tokio, der i alla händelser för ögonblicket ej finnes ett lämpligt hus att hyra, återstår dock ännu tvenne alternativ att välja på:

Det första är, att utnämna ett sändebud, ackrediteradt såväl hos kejsaren af Kina som hos mikadon, med residens endera i Peking eller Tokio.

Det andra är, att en beskickning upprättas i Peking, samt att vår nuvarande diplomatiska representation i Japan medelst den nederländske ministern bibehålles.

Det första af dessa alternativ, eller att ett sändebud tillsättes i Peking, som samtidigt är ackrediteradt i Tokio, kan jag icke tillråda. Först och främst mötte jag en bestämd motvilja mot en sådan plan både från kinesiska och från japanska regeringens sida. Utrikesministern i Tokio sade mig sålunda, då jag omnämnde möjligheten af en sådan plans genomförande, att man naturligtvis icke ville motsätta sig den, men att man innerligt önskade att få se vår nådige konung och hans länder representerade i Japan, der vår skeppsfart redan spelade en sådan roll och der säkerligen också handelsförbindelserna komme att betydligt utvidgas. Något liknande sade mig också Li-Hung-Chang i Tsungli-Yamen. Den enda europeiska makt, som försökt experimentet, är Österrike-Ungern, som hade en minister i Tokio, hvilken tillika var ackrediterad i Peking. Men ohållbarheten af detta system visade sig snart, och nu har den nyutnämnde österrikisk-ungerske ministern hållit sitt intåg i Peking, hvarest tomt inköpts och bygandet af ett beskickningsshotell pågår.

Ett sändebud med en sådan dubbelställning skulle nämligen faktiskt endast kunna vara till nytta i det land, der han för tillfället uppehölle sig. Om han blefve anställd med fast residens i Tokio, hvilket af klimatiska och andra humanitära grunder vore det rimligaste, skulle hans vistelse i Peking naturligen blott blifva af den kortaste möjliga beskaffenhet och inträffa mer och mer sällan, såsom fallet var med den österrikisk-ungerske ministern, som fann Peking — och visst med rätta — vara en så föga inbjudande uppehållsort, att han, sedan han vid sitt tillträde till platsen aflemnade sina kreditivbref, föredrog att aldrig återkomma. Bättre ginge det törhända, om sändebudets fasta residens blefve Peking, i det att en hvar der bosatt minister skulle anse ett årligt besök i Japan på några månader som en ytterst välkommen rekreation.

Men, som ofvan sagdt, det i Peking eller Tokio bosatta sändebudet skulle praktiskt sedt icke kunna uträtta stort i det land, der han icke för tillfället befunne sig. Endast den omständigheten att posten mellan Tokio och Peking tager minst 14 dagar, är ett bevis på, huru liten förbindelse det finnes mellan dessa tvenne hufvudstäder.

Om man tänker sig den bästa möjliga användning af detta alternativ, nämligen att sändebudet anställes med fast residens i Peking samt med förpligtelse för honom att uppehålla sig vissa tider t. ex. 3 à 4 månader i Japan, så skulle man icke kunna bibehålla den ständiga representation — om ock af främmande nationalitet —, som vi nu hafva i den nederländske ministern, och det är af alla dessa skäl som jag vågar såsom *alternativt* förslag värdsammast hemställa,

att en ny beskickning upprättas i Peking, och

att samtidigt intill vidare våra länders intressen i Japan fortfarande omhändehafvas af den nederländske ministern derstädes.

På sådant sätt kan nämligen uppnås, dels att vi få en effektiv beskickning i Peking för det kolossala kinesiska riket, dels att vi i Japan hafva en ständigt på stället varande, om än främmande minister, som i de oftast hastigt nog påkommande fallen kan understödja våra konsuler och våra länders intressen i allmänhet. Vidare är att bemärka, att om mitt värdsamma förslag till upprättande af fackkonsuler i Kobe och Nagasaki bifalles, ministern i alla för honom tvifvelaktiga frågor, som beröra svenska och norska förhållanden eller lagstiftning, kan i dessa konsuler hafva en utmärkt källa till kännedom och förklaring af uppkommande frågor. Han kan när som helst inhemta deras uttalanden samt med de i Japan rådande förträffliga post-, telegraf- och reseförbindelser alltid lätt och fort kommunicera med dem.

Otvifvelaktigt är, att man vid valet mellan Japan och Kina som plats för upprättande af en ny beskickning, måste gifva sistnämnda land företrädet. För det första emedan Kina — såsom jag redan utvecklat i de kommersiella delarne af min rapport — med sina 430,000,000 innevånare erbjuder en helt annan marknad än Japan med sina 42,000,000. För det andra emedan denna kinesiska marknad dag för dag allt mer och mer öppnas för europeisk handel, under det att i Japan, hvars samtliga hamnar visserligen enligt traktaterna äro öppnade för denna handel, alla ansträngningar gå ut på att så mycket som möjligt frigöra sig från hvarje beroende af Europa såväl i kommersielt som i industrielt hänseende. Dessutom erfordras i Kina med dess halfbarbariska tillstånd ett kraftigare beskyddande af våra såväl handels- som sjöfartsintressen än i Japan, hvarest i alla fall tillståndet mer och mer närmar sig den europeiska normen, äfven om i flera hänseenden ett kraftigt skydd äfven der behöfves.

När jag i det följande öfvergår till en beräkning öfver de med inköp af tomt och byggande af eget beskickningshus i Peking förbundna kostnader samt öfver de löner, som böra fastställas för ministrar, legationssekreterare m. fl., må det tillåtas mig erinra, hurusom denna beräkning är upprättad efter 1897 års ekonomiska förhållanden, under hvilka 1 haikwan tael motsvarade ett värde af 2 shilling 7 pence och 1 japansk yen 1 shilling $\frac{3}{4}$ pence engelskt mynt. De för taelns angifna värdena kunna snart komma

att undergå förändringar allt efter fluktuationerna i silfverkursen. Yen kommer väl, sedan guldmyntfoten är införd i Japan, att åtminstone till en början bibehålla sitt värde temligen oförändradt.

Kina.

Beräkning af kostnaden för inköp af tomt och uppförande af eget beskickningshus i Peking.

Förvisso torde man, utan att behöfva frukta att göra sig skyldig till öfverdrift, kunna säga, att Peking är den af världens hufvudstäder, som erbjuder en främmande diplomat den minsta möjliga trefnad och de största möjliga obehag. Gatorna, som när det regnar täckas af fotshög smuts och när det är torrt af lika tjockt dam, äro i grund och botten icke annat än en 1,000-årig labyrint af kloaker, som aldrig rengöras, och hvarest bokstafligen allt affall från husen, såväl vått som torrt, uttömmes. Den här af framkallade stanken är också utbredd öfver hela den stora staden och hvilar, äfven om man med tiden kan vänja sig vid densamma, alltid öfver européen som ett ständigt obehagligt tryck. Beskickningarna hafva fått sig en gata anvisad, vid hvilken tomter upplåtas åt dem till byggande af hus och anläggande af trädgårdar. I dessa af höga murar omgifna hus och trädgårdar nödgas européen att lefva. Att gå ut är till och med för män icke behagligt; för fruntimmer nästan omöjligt. Det enda man kan göra är att rida eller låta bära sig i bärstol, hvilket senare dock är ett dyrt nöje. Att åka i de kinesiska kärrorna är en sådan fysisk tortyr, att den som en gång försökt det säkerligen icke utan det största nödtvång åter inlåter sig på att taga plats i ett af dessa klassiska åkdon. En hvar vagn af europeisk konstruktion skulle efter första försöket att öfvervinna de pekingska gatornas otroliga svårigheter och öfverraskningar i form af djupa gropar och stora lösrifna stenar, upplösa sig i sina minsta beståndsdelar. Det finnes ej heller i hela Peking ett enda europeiskt åkdon.

Befolkningen i Peking har ofta, och nu senast 1898, visat sig synnerligen fientligt stämd mot européerna. Det är för den skull nödvändigt, att beskickningarna hålla tillsammans och finnas så nära hvarandra, att det kan vara möjligt för den kejsrerliga polisen att i förening med beskickningarnas egna portvakter och öfriga betjening skydda dem. Det är med andra ord nödvändigt, att beskickningen ligger vid sjelfva legationsgatan, eller i alla fall på en intill densamma gränsande tomt. Der finnas i denna del af staden ännu några tomter, som kunna erhållas, i fall anbud snart kan lemnas.

När till hvad ofvan sagts lägges den omständigheten, att diplomaten här så att säga befinner sig i världens yttersta afkrok, oändligt långt borta från all den komfort, den trefnad och den omvexling, som lifvet i Europa erbjuder med alla sina moderna institutioner, sin vetenskap, konst och musik, så kan säkert en hvar inse, att det åtminstone är nödvändigt, att han erbjudes ett väl inredt hus med så mycken terräng, att han kan anlägga en trädgård, i hvilken han och hans familj kan lefva.

Så hafva också samtliga europeiska nationer, som hålla sändebud i Kina, samt Amerikas Förenta Stater gjort. De europeiska makter, hvilka icke äro diplomatiskt representerade, äro Danmark, Grekland, Turkiet och Balkanstaterna. England, Tyskland, Frankrike, Italien och Spanien hafva alla storartade byggningar med vackra parkartade trädgårdar. De oss i ekonomiskt hänseende närmast stående staterna, Belgien och Holland, hafva nyss byggt sina beskickningsshotell, och jag tillåter mig därför att för jemförelsens skull här intaga en beräkning af kostnaderna för köp af tomt samt bygande af hus för dessa beskickningar.

Belgien. Då det visade sig omöjligt att få hyra ett lämpligt hus för belgiska beskickningen, beslöt belgiska riksdagen 1878 att inköpa en tomt och bygga ett beskickningsshotell i Peking samt beviljade för sådant ändamål en summa af 90,000 francs, som sedermera höjdes med ytterligare 5,000 francs.

Efter långvariga och besvärliga underhandlingar — ty det är förenadt med icke få svårigheter att finna och förvärfva lämplig tomt och byggnad för en beskickning i Peking — lyckades den belgiske chargé d'affaires att förvärfva den tomt, hvarest nu beskickningen är belägen. Tomten mäter 60,950 engelska qvadratfot och köptes för en summa af 7,500 hkw. tael. En tael var vid denna tid värd 5,60 frs; inköpssumman utgjorde således 43,500 frs.

Återstoden af det anslagna beloppet användes på följande sätt:

Inköp af de på tomten stående byggningar, som nu utgöra ministerns bostad, rekonstruktion af dessa byggningars fasader, anskaffande af nya golf, tak, dörrar, fönster, förbindelse mellan de olika byggningarna medelst öfverbyggda gångar m. m. allt till ett belopp af 5,500 tael	frs 31,900
nybyggnad, i europeisk stil och af ny materiel, af bostad för legationssekreteraren 3,400 tael	» 19,600
tomtens pris 7,500 tael	» 43,500
	summa frs 95,000

År 1897, då en tael liksom i år ej var värd mer än 3,00 frs, skulle hela affären icke hafva kostat mer än 49,200 frs. Man måste likväl bemärka, att äfven om kursen på tael för ögonblicket är fördelaktig, hafva å andra sidan priserna å tomter stigit ganska betydligt efter öppnandet af jernvägen Peking—Tientsin, och de komma nödvändigtvis att stiga år för år. Ej heller får man förbise den omständigheten, att i och med anläggandet och öppnandet af den nya jernvägen Peking—Hankow hufvudstaden kommer i direkt och snabb förbindelse med landets rika mellersta och sydliga delar, handelsomsättningen kommer att tilltaga, och befolkningen, i synnerhet den europeiska delen deraf, äfven kommer att samtidigt ökas. I samma mån som detta sker, komma också tomtvärdena att stiga. I all synnerhet blir detta fallet i den del af staden, der beskickningarna äro belägna, och der inflyttande européer följaktligen söka bostad.

Deremot komma nog priserna för nybyggnader, reparationer och dylikt att falla sig billigare nu än vid den tidpunkt belgiska beskickningshotellet byggdes, i det att en tael städse förblifver en tael för den kinesiske arbetaren, äfven om värdet af en tael på världsmarknaden icke är stort mer än hälften af hvad det var 1887.

Nederländerna. Den nederländska beskickningen var, ända till dess den nuvarande ministern blef utnämnd för två år sedan, inhyt i ett par högst otillfredsställande kinesiska hus långt borta från de öfriga beskickningarna. Detta tillstånd befanns dock ohållbart i längden, och den nye energiske ministern genomdref då, att tomt köptes och hus byggdes. Han lyckades komma öfver en tomt vid sjelfva beskickningsgatan och förvärfvade denna med derå befintliga kinesiska byggnader för en summa af 9,000 tael (1 tael = 4 frcs vid den tidpunkten) frcs 36,000

En del af de gamla små och obrukbara kinesiska husen på tomten nedrefvos, och ett nytt hus uppfördes i europeisk stil för 5,000 tael » 20,000

Härtill användes materiel öfverförd från Europa till målning, lås m. m. till belopp af » 3,000

summa frcs 59,000

I sammanhang härmed må bemärkas, att materialet från de nedrifna kinesiska husen, såsom tegelsten m. m., begagnades vid uppförandet af den nya byggnaden till ett värde af 2,000 tael, så att man egentligen kan beräkna, att tomten kostade 7,000 tael och nybyggnaden 7,000 tael. Slutsumman för både tomt och nybyggnad blir sålunda ändå densamma, nämligen 14,000 tael.

Samma anmärkning, som gjordes på tal om den belgiska beskickningen, måste äfven göras här, nämligen att tomtvärdena ideligen stiga, under det att kanske arbetspriserna komma att hålla sig oförändrade, och därför, så länge silfverkursen är så låg som nu, blifva billigare än förut, det vill säga, arbetet kommer att betalas med lika stort antal tael, oafsedt om en tael på världsmarknaden är värd 5 eller 4 eller såsom nu blott 3 francs.

På nederländska beskickningens tomt stå ännu qvar 3 å 4 mindre kinesiska byggnader, som användas till tillfälliga bostäder för sekreterare och betjening. En påtänkt, högst nödvändig reparation af dessa byggnader har ännu icke utförts, hvadan slutsumman för det hela — beskickningsbyggnaderna såsom fullfärdiga — måste höjas med antagligen fullt ut ett par tusen tael, så att denna summa kommer att uppgå till cirka 65,000 francs i stället för 59,000.

Jag undersökte under mitt uppehåll i Peking möjligheten af att finna en tomt vid eller i närheten af beskickningsgatan. En passande tomt, som kunde erhållas för 10,000 tael, fanns nästan midt emot italienska beskickningen. Nu har den förmodligen stigit

i pris. Vidare fanns i närheten af österrikisk-ungerska beskickningen en tomt qvar, hvars pris jag dock ej lyckades få reda på. Den var mindre än den österrikisk-ungerska, som inköpts för 23,000 tael, hvilket, då en tael vid den tiden tomt köptes var värd 3,50 frcs, svarar emot en summa af 80,500 frcs.

Af ofvanförda tvenne exempel rörande nyuppförande af beskickningshotellen kan man göra sig en föreställning om hvad förvärfvandet af tomt samt uppförande af byggnad skulle komma att kosta.

Tager man prisstegringen å tomter med i beräkningen, skulle en tomt kunna fås för 12,000 tael	frcs 36,000
samt byggnader uppföras för 8,000 tael	» 24,000
	summa frcs 60,000

Då det är troligt, att åtskillig materiel blifvit dyrare, samt en möjlighet äfven förefinnes, att silfverkursen åter kan komma att stiga, skulle jag anse ett anslag af 60,000 kronor en gång för alla vara det för detta ändamål lämpliga. Man måste nämligen alltid dertill beräkna något högre summor än ofvan angifvits af det skäl, att nedrifning af qvarlefvor efter äldre kinesiska ruckel, som ofta betäcka hela tomt, samt anläggandet af den alldeles nödvändiga trädgården måste tagas med i beräkning.

Beskickningens personal samt löneförmåner.

De säregna förhållanden, hvilka i Kina såväl som i Japan göra sig gällande i socialt och i språkligt hänseende, medföra, att äfven beskickningarnas personal i dessa länder erhålla en annan sammansättning än i andra hufvudstäder. Umgänget med de kinesiska myndigheterna kräfver ett grundligt studium af deras sedvanor och åskådningssätt. Den bästa sak kan förderfvas genom ett ringa formfel, och då så godt som ingen kinesisk stats- eller embetsman kan något annat språk än sitt eget, måste alla samtal föras med tillhjälp af tolk. Alla meddelanden till Tsungli-Yamen, såsom det kollektiva råd, som behandlar utrikesärendena, benämnas, måste åtföljas af en kinesisk öfversättning. Denna öfversättning är dock icke lik en vanlig öfversättning, såsom t. ex. från franska till engelska eller hvilket som helst annat europeiskt språk, d. v. s. så ordagrann som möjligt, utan den är ett fullständigt öfverförande af den europeiska tankegången i dokumentet till den deremot svarande kinesiska tankegången, hvilket oftast betingar helt olika uttryck och vändningar. För att med pålitlighet kunna utföra ett dylikt arbete erfordras en mycket grundlig kännedom i det kinesiska skriftspråkets egendomliga uttryckssätt, och en sådan kännedom vinnes ej utan föregående mångårigt studium.

Den britiska beskickningen, hvilken är den fullkomligast utrustade, har sålunda 1 s. k. kinesisk sekreterare (en i kinesiska språket fullständigt hemmastadd engelsman), som har sitt fullständiga kontor under sig, i hvilket en s. k. 2:dre kinesisk sekreterare och 4 à 5 tolkelever arbeta, hvilka senare, under det de utbilda sig i kinesiska språket,

äfven arbeta såsom attachéer på samma kontor, samt slutligen 2 eller 3 kinesiska skrivare. Denne 1:ste kinesiske sekreterare är högt aflönad och har rang näst efter ministern. För honom aflägga tolkeleverna examen, när de hafva afslutat sina studier, hvilka i allmänhet taga 3 å 4 år. Förutom detta kinesiska kontor finnas 2 å 3 legationssekreterare, som arbeta med korrespondensen med »Foreign Office» samt med de under beskickningen lydande konsuler.

På samma sätt är arbetet fördeladt vid de öfriga stormakternas beskickningar.

Hvad som dock närmast kan tjena oss såsom exempel är naturligtvis den ordning, som genomförts hos de med oss mera likställda staterna Belgiens och Nederländernas beskickningar.

Belgien har sålunda en legationssekreterare, som har fullständig utbildning som kinesisk tolk, med 11,000 francs i lön samt dessutom 6,000 francs till kinesisk skrivarehjelp.

Nederländerna hafva tillsvidare måst nöja sig med att såsom legationssekreterare och tolk använda den äldste af de tvenne beskickningen tilldelade tolkelever (konsulaspiranter) med en lön af 10,000 francs. Den andre har 6,000 francs, hvarförutom 1,000 francs beviljats till en vanlig kinesisk skrivare. Ministern har dock nu föreslagit upprättandet af en fast legationssekreterarepost samt höjandet af det till den kinesiska skrivarehjelpen beviljade anslaget, då fullt pålitligt folk svårligen kan erhållas för de beviljade 1,000 francs.

Nederländerna hafva sålunda insett, att för ett effektivt arbete vid beskickningen erfordras en legationssekreterare och tolkelever, som erhålla statsunderstöd i form af ofvannämnda aflöningar samt löfte att, efter väl afslutade studier, blifva anställda som konsulatsekreterare, vicekonsuler samt eventuellt konsuler i Kina. Om någon af dem särskildt skulle visa sig lämplig dertill, finnes heller intet hinder mot att han anställles såsom legationssekreterare vid beskickningen, dock utan rättighet till advancement.

Detta är den väg, som det förekommer mig, att de Förenade Rikena böra slå in på, om vi tänka på att inrätta en verkliga praktisk och effektiv diplomatisk representation i Kina. Det samma gäller för Japan. Vi skulle, genom att på detta sätt anställa unge män såsom tolkelever vid beskickningarna, utan allt för stora kostnader utbilda en klass af embetsmän, som senare såsom fast anställda vid beskickningarna och konsulaten komme att blifva af den största nytta. Det skulle därför åligga ministern eller legationssekreteraren att vaka öfver att deras studier bedrefves med allvar och kraft. De måste på samma sätt som vid öfriga beskickningar vara berättigade att bära konsulatuniform (hos oss således vicekonsulsuniform eller en särskild konsulatsekreterareuniform, som då skulle bestämmas). Detta är nödvändigt för att de skola kunna åtfölja ministern vid alla officiella tillfällen, något hvarpå lägges särskild vikt i Orienten.

Beskickningshuset måste nödvändigtvis byggas så, att det rymmer bostad för en möjligen gift legationssekreterare samt rum för 2 tolkelever. Om detta från början tages med i beräkningen, komma byggnadskostnaderna ej att väsentligen ökas och uppförandet kommer nog att kunna ske för den i ofvanstående beräkning anförda summa.

Jag tillåter mig därför vördsamt föreslå:

1) att till en legationssekreterare anslås en lön af 10,000 kronor (jemte fri bostad i beskickningshotellet) dock utan någon rätt till kost vid ministerns bord eller indemitet derför;

2) att tillsvidare 6,000 kronor beviljas till en tolkelev med rätt till fri bostad i beskickningshotellet men ej till fri kost.

Senare borde då ytterligare beviljas samma belopp till en andre tolkelev, som kunde rycka upp i den förstes plats, när denne vore fullärd och möjligen erhållit en annan plats.

Bland de främmande representanterna såväl i Kina som Japan finnes blott en mening om den absoluta nödvändigheten af att hafva sina *egna tolkar*, d. v. s. af samma nationalitet som beskickningen tillhör. Det är för ett främmande sändebud omöjligt att föra ett officiellt samtal med en kinesisk eller japansk minister med utsigt till något säkert resultat utan att anlita egen tolk. Först och främst emedan han aldrig kan vara säker på eller i alla händelser aldrig kan kontrollera, om hvad som säges af en främmande tolk är öfverensstämmande med hvad vederbörande minister har sagt, eller om hvad han sjelf säger riktigt återgifves, dernäst emedan han i huset alltid måste hafva någon till hands, som ögonblickligen kan öfversätta och besvara meddelanden från vederbörande kinesiska eller japanska ministrar eller från hofvet. Samtliga ministrar hafva också sina egna tolkar, och att bryta mot denna regel skulle såväl hos kineser och japaner som ock hos kollegerne väcka en för ifrågavarande minister högst obehaglig uppmärksamhet. En annan sak är naturligtvis, att man till en början får hjälpa sig så godt man kan, d. v. s. tillsvidare antaga en främmande tolk, tills dess man kan få en egen inlärd.

Visserligen är Peking ett billigt ställe att lefva på, såtillvida att de varor, som kunna erhållas i landet, äro billiga, men man får icke glömma, att mångfaldiga saker måste tagas från Europa och då naturligen falla sig mycket dyra på grund af den långa transporten. Kött, fjäderfä, vildt, ris, grönsaker och thé äro de enda landets produkter, som européerna kunna begagna sig af. Allt annat, såsom vin, smör, kondenserad mjölk, likörer, kaffe, konserver måste införas och förorsakar, att lifvet dock blir dyrt. Visserligen äro äfven tjenarne relativt billiga, men då det behöfves så många flera än i Europa, blir ej detta heller någon fördel. På grund af att man på gatorna hvarken kan komma fram till fots eller i vagn, måste alltid ett större antal hästar underhållas såväl för husbönder som för tjenare. Många äro de fordringar, som sålunda ställas på en minister i Peking både med hänsyn till huru han skall hålla sitt hus och med hänsyn till hans yttre uppträdande i det hela. Absolut afskurna från den yttre världen samt annat umgänge, hafva de i Peking anställde diplomaterna sins emellan ett ytterst lifligt umgänge. En följd häraf är också ökade utgifter för sällskapslifvet m. m.

Österrike-Ungern aflönar sin minister med 28,000 floriner = c. 60,000 francs; hela beskickningens budget är beräknad till 46,300 floriner, hvari då inberäknas aflöning för en legationssekreterare och tvenne tolkelever.

Spanien gifver sin minister 53,000 francs.

Öfriga stormakter, med undantag af *Italien*, som för ögonblicket blott gifver 42,000 francs, betala sina ministrar mycket högre belopp.

Belgien aflönar sin minister med 43,000 francs, hvari inberäknas bidrag till kontorskostnader 2,000 francs samt särskildt anslag till rekreationsresor om sommaren 3,000 francs. Till kinesisk skrivarehjelp är anslaget 6,000 francs, hvaraf säkerligen de 4,000 tillfalla ministern, hvars hela inkomst således kan beräknas till 47,000 francs.

Nederländerna hafva hittills anslagit åt sin minister 30,000 francs om året, men då denna summa har visat sig vara otillräcklig, skall förslag om dess höjande framställas.

Jag vågar värdsammast föreslå, att till lön åt en svensk och norsk minister i Peking beviljas 36,000 kronor. Jag tror, att under nuvarande förhållanden denna summa är tillräcklig att på ett värdigt sätt representera de Förenade Rikena samt bereda någon ersättning för de många umbäranden samt klimatiska obehag, en diplomat på denna post alltid måste vara utsatt för. När man dertill tager i betraktande, att man i dessa trakter ständigt är utsatt för att angripas af någon af de många lifsfarliga sjukdomarna, att i Peking endast finnes en enda europeisk läkare, anställd vid franska beskickningen, samt intet apotek, måste en hvar medgifva, att det ej är för mycket begärddt, att den man, som åtager sig detta embete, åtminstone ej skall vara nödsakad att tänka på, huru han skall få lönen att räcka till. Med den nu föreslagna lön tror jag, som ofvan sagdt, att han skall kunna fylla sin plats utan ekonomiska svårigheter, men ej heller mera.

Likasom det vid konsulernes aflöning alltid beräknats ett särskildt anslag till kinesisk skrivare, så bör också å beskickningens budget uppföras de till sådan hjelp erforderliga medel med samma belopp som vid konsulaten eller 1,000 kronor.

Efter dessa mina ofvan framställda förslag skulle alltså beskickningens i Peking budget gestalta sig på följande sätt:

1) envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire, lön	kr. 36,000
2) legationssekreteraren, lön	» 10,000
3) tolkeleven, lön	» 6,000
4) anslag till kinesisk skrivare	» 1,000
summa anslag för beskickningen kr. 53,000	

Japan.

När jag i första delen af denna rapport med förslag till vår diplomatiska representation i Ostasien har såsom en möjlighet framhållit, att äfven ett eget beskickningshus måste byggas i Tokio, berodde detta på det faktum, att det under mitt uppehåll i

Tokio verkligen ej fanns att köpa eller hyra något hus passande till beskickningsbyggnad. Stormakterna hafva alla antingen sjelfva byggt eller köpt färdiga hus, Belgien har på längre tid förhyrt ett vackert hus, och Nederländerna hafva uppgjort ett fördelaktigt hyreskontrakt å det af dess beskickning bebodda hus. Emellertid var byggnadsverksamheten mycket stor, så att utsigterna till att under 1898 eller 99 få ett hus syntes vara större. Då härtill kommer, att vexlingarna i prisen på tomter, byggnadsmateriel och arbete voro stora samt väntades komma att ytterligare undergå förändringar i den närmaste framtiden, skulle det hafva varit till föga nytta att efter då gängse pris utarbeta en beräkning öfver kostnaderna för förvärfvande af tomt samt uppförande af beskickningshus. Jag måste därför, för den händelse lön beviljas för en minister i Japan, tillråda att invänta dennes rapport om bostadsfrågan. Det är, som sagdt, antagligt, att till den tiden flere nybyggnader finnas, som kunna hyras.

De skäl, som göra det till en *tvingande nödvändighet* att i Peking hafva ett eget beskickningshus, förefinnas ej för hvad Tokio angår. Man är icke der hänvisad till att lefva instängd hos sig, man kan färdas öfver allt till häst, till fots eller i vagn, jernvägar och stora luxuösa hotell finnas, befolkningen är icke illasinnad eller halfbarbarisk som i Peking, och lifvet är på det hela taget långt behagligare än i Kinas hufvudstad. Klimatet är — om än mycket varmt om sommaren — dock helsosamt och behagligt, och riklig tillgång finnes på goda hotell för sommaruppehåll i bergen. En minister, som kommer dit ut, kan till en början taga in på det stora »Imperial hotel» och se sig om efter bostad eller eventuellt inkomma med nybyggnadsförslag.

Beskickningens personal och aflöningsförmåner.

Angående grunderna för beskickningspersonalens sammansättning, nödvändigheten af att hafva en legationssekreterare, som helst bör hafva uppfostrats som tolk, den deraf följande nödvändigheten att anställa en, och med tiden tvenne tolkelever, kan jag hänvisa till den redogörelse, jag gifvit vid behandlingen af frågan om en beskickning i Kina. Samma språkliga svårigheter göra sig äfven här gällande, och samma lärotid är nödvändig äfven för japanske tolkar. På det hela taget äro ju förhållandena i Japan betydligt behagligare för en främmande diplomat, men samma fordringar uppställas också här på yttre uppträdande, tjenare m. m. Lifsmedeln stå något högre i pris i Japan, likaså tjenares löner, dock icke mera än att jag anser, att ungefär samma aflöning för ministern som den i Kina föreslagna äfven här skulle vara tillräcklig. För den händelse att ett beskickningshus bygges, skulle jag anse att 30,000 kronor i årlig lön vore nog, då man bör ihågkomma, att ministern här icke behöfver företaga långa resor för att om sommaren komma till någon rekreationsort. Han finner i Japan dylika ställen på blott en dagsresas afstånd uppe i bergen, hvaremot ministern i Kina vanligen är nödsakad att resa ända till Japan för att styrka sig under ett par månader och undfly det olidliga sommarklimatet i Peking. Visserligen fara några af ministrarna i Peking också

upp till de närliggande bergen, der de bo i tempel, som äro att hyra, men dels äro dessa redan alla på förhand upptagna och bekvämligheterne der ytterst otillfredsställande, dels är detta blott en nödfallsutväg för ett år, året derpå tvingas dock de flesta att resa öfver hafvet.

Om emellertid intet eget hus bygges, hvilket jag också i nuvarande stund finner rimligast, måste jag vidhålla, att 36,000 kronor äfven här är det mest passande belopp, då de sändebud, som hafva mindre aflöning, ständigt klaga öfver lönens otillräcklighet, och det med rätta.

Till jämförelse meddelar jag här några af de i Tokio ackrediterade sändebuds aflöningar:

Nordamerikas Förenta Stater:

ministern	amer. guld dollars	12,000 =	kronor	44,760
1:ste legationssekreterare	» » »	2,625 =	»	9,791
2:dre legationssekreterare	» » »	1,800 =	»	6,714
tolksekreterare	» » »	2,500 =	»	9,325
anslag till kontorskostnader	» » »	2,000 =	»	7,460
tomthyra för hotellet	» » »	200 =	»	746
summa amer. guld dollars 21,125 = kronor 78,796				

Kontorsbidraget fördelas på följande poster:

skrifvarehjelp	guld dollars	400
japansk skrifvare	» »	300
2 bud och portvakt	» »	300
belysning inom hus och på kontoret	» »	180
uppvärmning	» »	80
summa guld dollars 1,260		

Återstående beloppet användes till tryckning, lokal, post- och telegramutgifter, mindre reparationer och diverse.

Fri bostad för ministern och 1:ste legationssekreteraren.

Spanien:

ministern	frcs (pesetas)	50,000 =	kronor	36,000
1:ste legationssekreteraren	» »	15,000 =	»	10,800
2:dre legationssekreteraren	» »	8,000 =	»	5,760
1 militärattaché	» »	20,500 =	»	14,760
1 marinattaché	» »	20,500 =	»	14,760
1 tolk	» »	3,000 =	»	2,160
summa frcs (pesetas) 117,000 = kronor 84,240				

Jag föreslår vördsammast, att till en svensk och norsk beskickning i Tokio beviljas för:

1 envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire.....	kr. 36,000
1 legationssekreterare	> 10,000
1 tolkelev.....	> 6,000
1 japansk skrifvare.....	> 1,000
summa kr. 53,000	

För den händelse att icke bostäder kunna beredas åt legationssekreteraren och tolkeleven i beskickningsbyggnaden, bör bostadsersättning beviljas dem efter derom af ministern afgifvet förslag.

Under rubriken »konsulernas resegodtgörelse» återfinnas prisen för resan ut till Kina och Japan. Om lönen utbetalas från den dag ministern lemnar Europa, behöfver naturligtvis intet vidare utlägg för resan än priset för sjelfva biljetten medräknas. Härvidlag måste man dock bemärka, att, om ministern har familj, godtgörelse för resan måste beräknas för hvar och en af familjens medlemmar jemte ett tjenstehjon.

Bil. C.

*Protokoll öfver utrikesdepartementsärendet, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i sammansatt statsråd å Stockholms slott den
13 januari 1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Hans excellens norske herr statsministern BLEHR,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 von KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN,
 NYSOM,
 LÖCHEN.

Sedan hans excellens herr ministern för utrikes ärendena ånyo i underdånighet föredragit det i sammansatt statsråd den 9 december nästlidet år anmälda förslaget till de Förenade Rikenas gemensamma utrikesbudget för 1900 samt anmält Kongl. norska regeringens den 3 innevarande månad deröfver afgifna underdåniga betänkande, yttrade herr ministern:

»Hvad först angår mitt förslag om inrättandet af tre nya tjänstebefattningar i *utrikesdepartementet* samt den deraf förorsakade förhöjning i anslaget till departementet, har departementet för det inre i det utlåtande, som ligger till grund för Kongl. norska

regeringens betänkande i ärendet, anmärkt, att departementet funne sig icke böra uttala sig mot berörda förhöjning, ehuru väl det icke undgått departementets uppmärksamhet, att behovet af förökad arbetshjelp i väsentlig grad vore orsakad af utrikesdepartementets befattning med svenska arfssaker; tilläggande departementet, att de motsvarande norska ärendena behandlades — med utgift särskildt för den norska statskassan — i departementet för det inre.

Hvad angår den föreslagna förhöjningen i *ministerstaten* med kr. 53,000 till aflöning för en nyupprättad beskickning i Peking, äfvensom den föreslagna extra utgiften af kr. 60,000 till inköp af tomt i Peking samt uppförande derå af ett beskickningshotell, yttrar departementet med anledning af hvad till stöd för upprättandet af en dylik beskickning blifvit anfördt följande:

»Departementet tillåter sig med anledning häraf att anmärka, att det säkerligen äfven för Norge och Sverige måste anses önskvärdt att tillgodogöra sig det tillfälle till utvidgade handelsförbindelser, som det genom den senare tidens händelser inträffade ytterligare öppnandet af Kina erbjuder de europeiska nationerna. Departementet tror dock, att detta, åtminstone för hvad angår Norge, må kunna ske genom begagnande af de redan befintliga hjälpmedlen, nämligen konsulaterna, kommersielle stipendiater och ett eventuellt exportkontor. Våra kommersiella intressen, som säkerligen äfven för framtiden i en väsentlig grad skola komma att förmedlas på direkt väg, äro näppeligen tillräckligt stora för att kunna kräfva äfven de med en beskickning förbundna betydliga upppoffringar. Hvad vår sjöfart angår, har denna, såsom också blifvit af herr Gude anmärkt, utan skydd af någon särskild beskickning, redan vunnit en ganska god marknad i Kina, i hvilket sammanhang det också kan påpekas, att veterligen icke någonsin från de i sjöfarten intresserade kretsar till departementet inkommit någon begäran om diplomatiskt bistånd i de ifrågavarande farvattnen.

Skulle det icke desto mindre, något som departementet icke vill motsäga, befinnas önskligt vid särskilda tillfällen att hafva diplomatiskt stöd att lita sig till, så torde man efter departementets förmenande i Kina, såsom redan i Japan, kunna åtnöja sig med den billigare anordning att försäkra sig tillfälle till att begagna en der redan representerad vänskaplig makts mellankomst. Likaledes kan man ju hädanefter som hittills gifva den i Kina varande konsuln eller annan dertill lämplig person fullmakt att för tillfället uppträda med diplomatisk karaktär.

Att, på sätt af herr Gude i hans vid utrikesministerns föredragning fogade framställning blifvit framhållet, det skulle vara af vikt att underhålla en beskickning i Peking som en politisk observationspost, kan departementet, efter sin uppfattning af Norges och Sveriges utrikespolitiska ställning, icke medgifva.

Departementet är också böjdt att betvifla, att en egen diplomatisk representation för Rikena i dessa fjerran länder, alldenstund den icke kan stödja sig på någon maktutveckling, skulle medföra något inflytande af praktisk betydelse.

Af hvad sålunda är anfördt och hvilket efter departementets mening i och för sig är afgörande, framgår, att, äfven om utrikesstyrelsen vore ordnad på ett för Norges

berättigade kraf tillfredsställande sätt, departementet icke skulle hafva kunnat uttala sig för den föreslagna beskickningen i Peking. Som utrikesstyrelsen nu är ordnad, kan departementet så mycket mindre tillråda upprättandet af en sådan beskickning, som från stortingets sida ofta varit framställt klander deröfver, att antalet beskickningar är större än Norges behof kräfver.

Departementet anser sig sålunda icke kunna föreslå uppförande på budgeten af de af utrikesministern till en beskickning i Kina begärda ordinarie och extra anslag.»

Jag kan icke finna, att de af departementet anförda skäl mot en diplomatisk representation i Kina hvila på en riktig förutsättning.

Så länge de i Peking ackrediterade utländske sändebuden hade till hufvuduppgift att i det kinesiska riket skydda respektive utländske undersåtars lif och egendom, så hade bland dem en slags gemensam civilisationens solidaritetskänsla utbildat sig, hvilken gjorde, att äfven en mot en svensk eller norrman föröfvad rättskränkning med beredvillighet gjordes till föremål för en reklamation från deras sida. Jag behöfver här endast påminna om det kraftiga skydd, våra missionsanstalter åtnjutit af de i Peking ackrediterade främmande sändebuden. Men denna ställning är numera helt och hållet förändrad. De europeiska makterna och Amerika se i hvarandra numera endast medtäflare om den kinesiska marknaden, hvilka det gäller att så mycket som möjligt utestänga, och äfven en vänskapligt sinnad makts sändebud i Peking lärer numera icke vara benägen att tillgodose den svenska och norska handels och sjöfartens intressen. Att den norska skeppsfarten hittills utvecklat sig utan att kunna påräkna skydd af någon de Förenade Rikenas minister bevisar ingalunda, att så framdeles under förändrade förhållanden kommer att ske. I Japan ligga förhållandena delvis annorlunda, och hänvisar jag i detta afseende till minister Gudes rapport. Att för hvar gång en reklamation måste framställas eller annat ärende besörjas beklåda en konsul eller annan person med diplomatisk karakter samt låta honom anträda den långa resan till Peking, synes mig under det nuvarande förändrade läget derstädes synnerligen opraktiskt. Jag måste därför vidhålla min uppfattning angående det för de Förenade Rikena gagneliga uti upprättandet af en diplomatisk beskickning i Kina. Då emellertid frågorna om den diplomatiska och om den konsulära representationen i Ostasien nära sammanhånga och på grund deraf samtidigt borde behandlas, samt då enligt från norska regeringen ingånget meddelande något utlåtande angående den konsulära representationen icke inom den närmaste tiden kan emotses och således någon Kongl. proposition i detta ämne, på sätt jag vid föredragningen den 9 nästlidne december ifrågsatt, icke torde böra aflåtas, anhåller jag i underdånighet få hemställa, att frågan om en beskicknings upprättande i Peking måtte få uppskjutas, till dess begge frågorna samtidigt kunna behandlas, samt att således de till sagda ändamål i budgeten upptagna summorna måtte utgå.

Slutsumman af utgifterna på ministerstaten blifver således densamma som i 1899 års budget eller kr. 478,750.

Rörande den föreslagna förhöjningen af kabinetskassans hufvudrubrik *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter* med kr. 40,000, deraf kr. 25,000 för hittillsvarande till denna hufvudpost hörande utgifter och kr. 15,000 med hänsyn till upprättandet af den nya beskickningen i Peking, har departementet för det inre förmålt, att af hvad departementet förut anfört angående berörda beskickning följde, att departementet icke kunde uttala sig för den med hänsyn till samma beskickning föreslagna utgiftsförhöjningen af kr. 15,000. Den öfriga i förslaget ingående förhöjningen af kr. 25,000 har deremot blifvit af departementet tillstyrkt.

Då jag af anförda skäl har ansett mig böra hos Eders Kongl. Maj:t hemställa, att det föreslagna ordinarie anslaget under ministerstaten till aflöning för en nyupprättad beskickning i Peking samt det extra anslaget till inköp af tomt i nämnda stad m. m. må ur budgetförslaget utgå, så hemställer jag såsom en följd deraf nu likaledes, att det i förslaget under ifrågavarande hufvudrubrik med hänsyn till beskickningen i Peking upptagna belopp af kr. 15,000 likaledes må ur förslaget uteslutas.

Slutsumman af hufvudrubriken *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter* kommer sålunda att höjas endast med kr. 25,000 i stället för de föreslagna kr. 40,000 eller från kr. 70,900 till kr. 95,900. Beträffande fördelningen af denna slutsumma mellan de i sistnämnda hufvudrubrik ingående 4 underrubrikerna, *skrifmaterialier och expenser, ekiperingspenningar, hemliga utgifter och öfriga extra utgifter*, hemställer jag, att för ekiperingspenningar och hemliga utgifter måtte få beräknas samma belopp som i 1899 års budget eller respektive kr. 10,000 och kr. 9,900, det senare beloppet att utgå från Sverige ensamt, samt att återstoden af hela anslaget till *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter*, kr. 76,000, måtte med ledning af beloppen af föregående års utgifter, fördelas så, att för *skrifmaterialier och expenser* beräknas kr. 31,000 och för *öfriga extra utgifter* kr. 45,000.

Mot de af mig gjorda beräkningarna i öfrigt har inredepartementet icke haft något att erinra.

Hela anslagsbeloppet till *kabinetskassan* skulle sålunda komma att utgöra kr. 656,500 för de Förenade Rikena tillsammans. Af detta belopp bestrider Sverige ensamt det till hemliga utgifter beräknade anslaget, kr. 9,900. Återstoden, kr. 646,600, skulle, med iakttagande af en sträng fördelning enligt den vedertagna proportionen 12 till 5, fördelas sålunda, att Sveriges bidrag blefve kr. 456,423: 53 och Norges kr. 190,176: 47, men för afrundning af slutsiffran i hvartera landets anslag beräknas Sveriges andel till kr. 456,400 och Norges till kr. 190,200. En obetydlig rubbning uppkommer visserligen härigenom i proportionen mellan rikenas bidrag, men densamma är emellertid endast skenbar, emedan i utrikesdepartementets räkenskaper hänsyn till den rätta proportionen alltid tages, och skilnaden godtgöres hvartera landet, så att uppkommen besparing eller brist i hvarje fall fördelas efter den verkliga proportionen.

Hvad anslagen till *konsulskassans* utgifter angår, anmälde jag vid föredragningen den 9 nästlidne december för Eders Kongl. Maj:t, att jag remitterat ett förslag om en utvidgad konsulär representation i Ostasien till kommerskollegium och inredeparte-

mentet, hvarjemte jag förbehöll mig att, sedan yttranden från dessa myndigheter ingått, göra ytterligare framställning i ämnet. Från inredepartementet ingick emellertid redan den 10 december ett meddelande om, att departementet hade ansett sig böra såväl begära yttranden af börskomitéerna som äfven anmoda dessa att å sin sida höra representanter för sjöfarten samt andra intresserade öfver det af mig öfverskickade förslaget, samt att departementet derför icke trodde sig kunna inkomma med sitt utlåtande under denna stortingsperiod.

Då den nya, äfven för européer gällande lagstiftningen i Japan träder i kraft redan den 1 juli 1899, och derstädes vistande svenskar och norrmän således från denna tid äro underkastade den japanska lagstiftningen, är detta dröjsmål med anordnande af en mera effektiv konsulär representation derstädes mycket att beklaga, men då det torde vara skäl att förelägga denna fråga på en gång för såväl riksdagen som stortinget, ser jag mig nödsakad uppskjuta ärendet, till dess utlåtandet från norska regeringen inkommit.

Under sådana förhållanden erfordras för konsulskassan icke annat anslag af statsmedel än det som i likhet med föregående år äskats eller kr. 280,000, hvaraf, enligt proportionen 4 till 3, kr. 160,000 skulle falla på Sverige och kr. 120,000 på Norge.

I afseende å konsulatafgifternas beräkning anmälde jag vid föredragningen den 9 nästlidne december, att det af handels- och sjöfartskomitén uppgjorda förslag om nedsättning af konsulatafgifterna och alternativt om restitution från statsmedel af erlagda konsulatafgifter, blifvit af mig remitteradt till kommerskollegium och inredepartementet.

I sitt af Kongl. norska regeringen tillträdde underdåniga betänkande af den 6 nästlidne december öfver detta förslag har departementet för det inre, under erinran att till behandling af odelstinget hvilat ett lagförslag, enligt hvilket den nu fastställda konsulatafgiften af 6: 35 öre per ton skulle utbytas mot en af stortinget för hvarje budgetår fastställd årlig afgift per reg.ton netto af hvarje handelsfartyg på 50 reg.tons netto eller deröfver, som gå i utrikes fart, hvilket förslag afsåg både att bereda sjöfarten lättnad genom nedsättning af konsulatafgiften och att befria den från de olägenheter, som äro förbundna med det nuvarande sättet för afgiftens erläggande och upptagande, anført, att departementet, som i det väsentliga anslöte sig till det i Norge framlagda förslaget, icke under dessa omständigheter kunde tillstyrka, att det af den svenska komitén afgifna förslaget för närvarande upptoges till behandling i Norge.

Då således den af handels- och sjöfartskomitén såsom alternativ I ifrågasatta utväg att söka bereda lättnad åt sjöfartsnäringsen icke kan anlitas, så återstår alternativet II eller förslaget att medel äskas af riksdagen för att användas till restitution åt vederbörande svenska rederier af 80 procent af de för deras fartyg erlagda konsulatafgifter.

Då frågan om en så beskaffad restitution emellertid hör till de ärenden, som böra handläggas af civildepartementet, har jag endast velat omnämna detta förhållande för Eders Kongl. Maj:t, och hemställer jag, att tillsvidare konsulatafgifterna måtte

få beräknas till det af mig vid föredragningen den 9 nästlidne december angifna belopp.

Sedan det ifrågavarande budgetförslaget den 9 nästlidne december framlades för Eders Kongl. Maj:t, har beloppet af de årliga utgifterna till pensioner från konsulskassan ökats med kr. 4,000, i det Eders Kongl. Maj:t genom nådigt beslut den 30 i samma månad i sammanhang med beviljande af nådigt afsked för de Förenade Rikenas generalkonsul i London C. Juhlin-Dannfelt tillagt denne en årlig pension till nyssnämnda belopp att uppbåras från och med innevarande års början. Sammanlagda beloppet af de från konsulskassan utgående pensioner har sålunda ökats från kr. 3,325 till kr. 7,325. Som emellertid i budgetförslaget för pensioner från konsulskassan upptagits kr. 11,550, så är någon förhöjning af denna rubrik icke behöflig.

Till följd af det utaf 1898 års storting fattade beslut att förändra det norska budgetåret från den 1 juli—30 juni till den 1 april—31 mars har departementet för det inre i sitt betänkande öfver ifrågavarande budgetförslag uppfört allenast hvad af Norges andel till bestridande af de beräknade utgifterna belöper på tre fjerdedels år eller tiden den 1 juli 1899—31 mars 1900. Beträffande kabinetskassan skulle Norges bidrag till utgifterna komma att utgöra:

för senare halfåret 1899.....	kr. 90,400
samt för januari—mars 1900.....	» 47,550
tillsammans	kr. 137,950

Norges direkta anslag till konsulskassan, beräknadt för år till kr. 120,000, utgör för tre fjerdedels år kr. 90,000.

Af stortinget äskas årligen, utöfver de ordinarie anslagen till kabinetts- och konsulskassorna, ett anslag för tillfälliga och oförutsedda utgifter af kr. 28,000, deraf kr. 12,000 till kabinetskassan och kr. 16,000 till konsulskassan. Jemväl af dessa anslag har departementet för det inre i sitt betänkande uppfört endast hvad som belöper på tiden den 1 juli 1899—31 mars 1900 eller tre fjerdedelar med kr. 9,000 till kabinetskassan och kr. 12,000 till konsulskassan.

Med anledning deraf att frågan angående rätta förståendet af det vid utnämningar inom diplomaten eller å konsulsstaten fästade villkoret äfven i norska regeringens utlåtande angående budgeten är gjordt till föremål för ett uttalande, och i sammanhang härmed för budgetens beviljande uppstälts ett villkor af följande lydelse: »att det vid tillsättandet af lediga eller ledigblifvande diplomatiska eller konsulära embeten förfares på sådant sätt, att ingen som helst eventuel omorganisation af den för Norge fungerande diplomati eller konsulatväsande derigenom hindras eller försvåras», får jag i underdånighet påminna om, att det af ministern för utrikes ärendena föreslagna och af Eders Kongl. Maj:t vid posters besättande begagnade förbehållet alltid varit lika lydande nämligen: »att den blifvande innehafvaren skall vara skyldig att utan kraf på godtgörelse finna sig i de förändrade bestämmelser, hvilka med afseende å hans innehafvande befattning framdeles kunna varda i nåder fastställda»; att Eders Kongl. Maj:t vid utnämning af

generalkonsul i Barcelona i sammansatt statsråd den 25 november 1898 bestämt, att ingen förändring skulle ske i hittills använda ordalag; samt att, såsom jag haft tillfälle uttala vid föredragning i sammansatt statsråd den 30 december 1898 angående konsulsutnämningen i Bombay, de i detta sammanhang begagnade ordalagen »i nåder fastställda» innebära, att Eders Kongl. Maj:t fattat beslut i unionelt statsråd.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t behagade besluta att af riksdagen och stortinget äska de för utgifternas bestridande nödiga anslag, att utgå såväl för kabinetskassan, så vidt angår de af Sverige och Norge gemensamt bestridda anslagen, som för konsulskassan efter den för de båda rikenas bidrag till sådana utgifter hittills tillämpade proportion.

Med hänsyn såväl till de för Sverige och Norge olika statsregleringsperioderna, som till den olika dispositionsrätt öfver besparingar å ifrågavarande anslag, hvilken i de båda rikena under senare år varit bestämd, får jag slutligen föreslå,

att af riksdagen måtte för 1900 begäras kr. 466,300 (kr. 9,900 + kr. 456,400) till kabinetskassan och kr. 160,000 till konsulskassan, att utgå emot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till anslagens användande och under enahanda villkor som hittills;

och att af stortinget måtte för budgetterminen 1 juli 1899—31 mars 1900 äskas kr. 137,950 till kabinetskassan och kr. 90,000 till konsulskassan, förutom hvad i konsulatafgifter af norska fartyg samt expeditionsavgifter kan komma att under samma period inflyta, äfvensom derutöfver ett anslag för tillfälliga eller oförutsedda utgifter af kr. 21,000, hvaraf kr. 9,000 för kabinetskassan och kr. 12,000 för konsulskassan.»

Uti hvad herr ministern för utrikes ärendena sålunda hemställt och föreslagit förenade sig det svenska statsrådets öfriga ledamöter. Norska statsrådsafdelningen hänförde sig i det hela till norska regeringens betänkande samt till hvad af statsrådsafdelningen anförts vid de af ministern för utrikes ärendena ofvan omförmälda tillfällen;

Och behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla hvad sålunda blifvit af herr ministern för utrikes ärendena hemställt och föreslaget.

In fidem:

C. H. Strömfelt.

Sveriges och Norges gemensamma utrikesbudget för år 1900.

I. Kabinettskassan:	Sverige.	Norge.	Tillsammans
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1. Ministern för utrikes ärendena	24,000	—	24,000
2. Utrikesdepartementet	32,365	13,485	45,850
3. Ministerstaten	337,941	140,809	478,750
4. Militärattachéer	8,471	3,529	12,000
5. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter...	63,523	32,377	95,900
Summa kronor	466,300	190,200	656,500
II. Konsulskassan:			
6. Utrikesdepartementet	8,923	11,677	20,600
7. Konsulsstaten	231,198	302,552	533,750
8. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter...	15,399	20,151	35,550
	255,520	334,380	589,900
Afgår hvad som här af beräknas kunna bestridas			
af inflytande konsulat- och expeditonsafgifter .	95,520	214,380	309,900
Summa kronor	160,000	120,000	280,000

Beräkning öfver kabinettskassans utgifter för år 1900.

	Kronor.
1. Ministern för utrikes ärendena	24,000
2. Utrikesdepartementet	45,850
3. Ministerstaten:	
a. Traktamenten:	
Beskickningen i Berlin:	
Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	48,000
Legationssekreterare	6,000
Transport	54,000
	69,850

Tredje hufvudtiteln.

Transport	54,000	69,850
-----------	--------	--------

Beskickningen i Bryssel och Haag:

Ministre Plénipotentiaire	20,000	
---------------------------	--------	--

Beskickningen i Konstantinopel:

Åtnjuter fri bostad samt uppbär från konsulskassan 10,000 kr. } Ministre Plénipotentiaire	10,000	
--	--------	--

Beskickningen i Köpenhamn:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	36,000	
Legationssekreterare	5,000	41,000

Beskickningen i London:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i Madrid:

Ministre Plénipotentiaire	22,000	
---------------------------	--------	--

Beskickningen i Paris:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i S:t Petersburg:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i Rom:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipo- tentiaire	29,000	
--	--------	--

Beskickningen i Washington:

Uppbär såsom generalkonsul 16,000 kr. } Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	24,000	
	6,000	
Legationssekreterare, lön	4,000	
D:o, tjänstgöringspenningar	34,000	

Transport	414,000	69,850
-----------	---------	--------

Tredje hufvudtiteln.

45

Transport 414,000

69,850

Beskickningen i Wien:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire

32,000 436,000

b. *Expektanslöner och Pensioner* 32,750 478,750

4. Militärattachéer:

1 Militärattaché 6,000

1 d:o 6,000 12,000

5. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter:

a. Skrifmaterialier och expenser 31,000

b. Ekiperingspenningar 10,000

c. Hemliga utgifter 9,900

d. Öfriga extra utgifter 45,000 95,900

Summa kronor 656,500

Beräkning öfver konsulskassans inkomster och utgifter för år 1900.

Inkomster:

Kronor.

Svenska statsverkets bidrag 160,000

Norska statsverkets bidrag 120,000

Konsulatafgifter, förslagsvis:

inom Antwerpens konsulsdistrikt:

vid hufvudstationen 9,000

» vicekonsulaten inom distriktet 1,700 10,700

» Archangels konsulsdistrikt 2,000

» Barcelonas » 5,900

» Bilbaos » 5,500

» Genuas konsulsdistrikt:

vid hufvudstationen 2,800

» vicekonsulaten inom distriktet 400 3,200

Transport 27,300 280,000

	Transport	27,300	280,000
inom Hamburgs konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	10,800		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	1,200	12,000	
» Havres konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	5,400		
» vicekonsulatet i Bordeaux	1,700		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	10,500	17,600	
» Helsingfors' konsulsdistrikt		7,700	
» Konstantinopels »		100	
» Köpenhamns konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	9,900		
» vicekonsulatet i Helsingör	300		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	11,100	21,300	
» Leiths konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	2,900		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	17,500	20,400	
» Lissabons konsulsdistrikt		4,000	
» Londons konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	31,800		
» vicekonsulatet i Cardiff	16,000		
» » i Liverpool ...	9,900		
» » i Newcastle ...	21,300		
» » i The Hartle-			
pools	4,600		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	49,100	132,700	
» Lybecks konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	4,200		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	3,000	7,200	
» Newyorks konsulsdistrikt		26,300	
	Transport	276,600	280,000

Tredje hufvudtiteln.

47

	Transport	276,600	280,000
inom Rigas konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	5,300		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	1,900	7,200	
» Rio de Janeiros konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	4,400		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	3,700	8,100	291,900
Expeditionsafgifter, förslagsvis		18,000	309,900
	Summa kronor		589,900

Utgifter:

6. Utrikesdepartementet	20,600
7. Konsulsstaten:	

a. Löner och arfvoden:

Antwerpen,	Generalkonsuln, lön	13,000
Archangel,	» »	12,000
Barcelona,	» »	12,000
Bilbao,	Konsuln, »	10,000
Genua,	Generalkonsuln, »	12,000
Hamburg,	» »	15,000
Havre	» »	14,500
	Vicekonsuln, »	5,000
		19,500
Bordeaux,	» »	6,000
Helsingfors,	Generalkonsuln, »	15,000
Konstantinopel,	Ministre Plénip. »	10,000
	Drogman, »	7,000
		17,000
Köpenhamn,	Generalkonsuln, »	15,000
	Vicekonsuln, »	4,500
		19,500
Helsingör,	» »	3,900
	2:ne ålderstillägg	1,000
		4,900
Leith,	Konsuln, lön	16,000
Lissabon,	Generalkonsuln, »	15,000
	Transport	186,900
		20,600

Jemför ministerstaten.

Uppbär konsulatafgifter.

Tredje hufvudtiteln.

		Transport	186,900	20,600
London,	Generalkonsuln, lön	24,000		
	Vicekonsuln, »	10,000		
	Kanslisten, »	6,000		
	En kontorist, »	5,000		
	» » »	4,000	49,000	
Cardiff,	Vicekonsuln, »	-----	9,000	
Liverpool,	Vicekonsuln, lön	9,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	10,000	
Newcastle,	Vicekonsuln, lön	9,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	10,000	
The Hartlepoons,	Kontoristen, lön	4,000		
	personligt lönstillägg	1,000	5,000	
Lybeck,	Generalkonsuln, lön	-----	12,000	
Newyork,	Konsuln, »	30,000		
	Vicekonsuln, »	6,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	37,000	
Riga,	Konsuln, lön	-----	9,000	
Rio de Janeiro,	Generalkonsuln, »	-----	17,000	
I lönen ingår ersättning för } resor inom distriktet. } Shanghai,	Generalkonsuln, »	18,000		
	Konsulatbiträdet, »	6,000	24,000	
Jemför ministerstaten. Washington,	Generalkonsuln, »	-----	16,000	384,900

b. Anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet:

Antwerpen	4,500
Archangel	2,500
Barcelona	2,000
Bilbao	2,500
Genua	2,500
Hamburg	5,500
Havre	4,500
Helsingfors	4,000
Köpenhamn	4,500
Leith	6,000
Lissabon	4,000
London	11,000
till underhåll af generalkonsulatets hus	4,000
	15,000

Transport	57,500	384,900	20,600
-----------	--------	---------	--------

Tredje hufvudtiteln.

49

	Transport	57,500	384,900	20,600
Lybeck		3,500		
Newyork		8,000		
Riga		3,000		
Shanghai		4,000	76,000	

c. Anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet:

Alexandria	3,500		
Alger	2,000		
Bordeaux	2,000		
Buenos Ayres	4,000		
Cardiff	7,000		
Gibraltar	2,000		
Havana	3,000		
Japan	4,000		
Kiel	800		
Liverpool	5,000		
Marseille	1,500		
Melbourne	6,000		
Montevideo	2,000		
Neapel	3,000		
Newcastle	4,000		
Piræus	1,000		
Rio de Janeiro	4,000		
San Francisco	4,000		
Tanger	1,500		
Tunis	1,000	61,300	
d. Pensioner		11,550	533,750

8. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter:

a. Skrifmaterialier och expenser	8,550		
b. Konsulernes embetsutgifter	20,000		
c. Diverse utgifter	7,000	35,550	
	Summa	kronor	589,900

**Uppgift öfver de från kabinettsskassan och konsulskassan för närvarande utgående
expektanslöner och pensioner.**

Från Kabinettsskassan.

Jeml. Nådigt beslut af den	Expektanslöner:	Kronor
12 Juli 1895	Envoyén H. Åkerman.....	6,000

Pensioner:

10 Juli 1884	F. d. Envoyén Herr O. M. Björnstjerna.....	6,000
21 Juni 1889	» » F. T. Lindstrand	6,000
6 Sept. 1895	» Ministern C. Burenstam	5,000
15 April 1869	» Ministerresidenten Friherre L. Wrede	4,000
Summa kronor		27,000

Från Konsulskassan.

Jeml. Nådigt beslut af den	Pensioner:	Kronor.
30 Dec. 1898	F. d. Generalkonsuln C. Juhlin-Dannfelt	4,000
24 April 1885	Generalkonsuln G. Hegardts enka	800
16 Okt. 1898	» C. Falsens enka	800
9 Juli 1896	Konsuln A. Kirseboms enka	700
29 Maj 1874	Vicekonsuln Hambros enka	400
9 Juli 1896	» J. J. G. Nicolaysens enka	400
6 Juli 1825	Affidne Konsulatsekreteraren Frumeries dotter Anna Carolina....	225
Summa kronor		7,325

Kongl. Maj:ts i Nåder fastställda Stat för Utrikesdepartementet;

Gifven Stockholms Slott den 16 november 1883.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 Kabinettssekreterare, Expeditionschef, arfvode.....	—	—	7,500	{ Af detta arfvode anses 2,500 kr. motsvara tjenstgöringspenningar.
1 Afdelningschef.....	4,400	2,000	6,400	
2 D:o	8,800	4,000	12,800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 600 kr.
1 Arkivarie	2,500	1,500	4,000	
1 Förste sekreterare	2,500	1,500	4,000	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 500 kr. och efter 10 års tjenstgöring med ytterligare 500 kr.
1 Andre sekreterare.....	1,800	1,200	3,000	
2 D:o	3,600	2,400	6,000	
1 D:o	1,200	800	2,000	
2 D:o	2,400	1,600	4,000	
1 Förste vaktmästare	650	300	950	Derjemte fri bostad.
1 Vaktmästare	500	300	800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 100 kr.
3 D:o	1,500	900	2,400	
Till Utrikesdepartementet hörande embetsmän:				
1 Introduktör för främmande sändebud, arfvode	—	—	2,600	
Summa kronor			56,450	

Statens slutsumma af femtiosex tusen fyra hundra femtio kronor kommer att af nedanstående anslagsmedel utgå, nemligen:

1) Anslaget å svenska riksstatens Tredje hufvudtitel:

Utrikesdepartementet..... kr. 27,495

2) De Förenade Rikenas anslag till Utrikesdepartementet å den gemensamma konsulskassan..... > 17,500

3) Norska statsverkets anslag till Utrikesdepartementet..... > 11,455

Summa kronor 56,450

Förslag till ny Stat för Utrikesdepartementet.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 Kabinettssekreterare, Expeditionschef, arfvode	—	—	7,500	{ Af detta arfvode anses 2,500 kr. motsvara tjenstgöringspenningar.
1 Afdelningschef	4,400	2,000	6,400	
2 D:o	8,800	4,000	12,800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 600 kr.
1 Arkivarie	2,500	1,500	4,000	
1 Förste sekreterare	2,500	1,500	4,000	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 500 kr. och efter 10 års tjenstgöring med ytterligare 500 kr.
1 D:o	2,500	1,500	4,000	
1 Andre arkivarie	1,800	1,200	3,000	
1 Andre sekreterare	1,800	1,200	3,000	
3 D:o	5,400	3,600	9,000	
1 D:o	1,200	800	2,000	
2 D:o	2,400	1,600	4,000	
1 Förste vaktmästare	650	300	950	Derjemte fri bostad.
1 Vaktmästare	500	300	800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 100 kr.
3 D:o	1,500	900	2,400	
Till Utrikesdepartementet hörande embetsmän:				
1 Introduktör för främmande sändebud, arfvode	—	—	2,600	
Summa kronor			66,450	

Statens slutsumma af sextiosex tusen fyra hundra femtio kronor kommer att af nedanstående anslagsmedel utgå, nemligen:

- 1) Anslaget å svenska riksstatens Tredje hufvudtitel:
 - Utrikesdepartementet kr. 32,365
 - 2) De Förenade Rikenas anslag till Utrikesdepartementet å den gemensamma konsulskassan » 20,600
 - 3) Norska statsverkets anslag till Utrikesdepartementet » 13,485
- Summa kronor 66,450

Fjerde hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 13 januari 1899.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BoSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
WIKBLAD,
friherre RAPPE,
ANNERSTEDT,
VON KRUSENSTJERNA,
CLAËSON och
DYRSSEN.

Departementschefen, statsrådet friherre Rappe anhöll att få underställa Kongl. Maj:ts pröfning frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel för år 1900 och att i sammanhang dermed honom måtte tillåtas ej mindre till behandling ånyo upptaga det för 1898 års Riksdag framlagda, men af Riksdagen icke godkända förslaget till ny organisation af arméns förvaltning jemte vederbörande myndigheters i ämnet afgifna underdåniga yttranden, än äfven före-

draga följande till Kongl. Maj:t inkomna skrivelser och framställningar i de delar, de icke förut blifvit inför Kongl. Maj:t anmälda, nämligen:

arméförvaltningens å artilleridepartementet underdåniga skrifvelse den 7 november 1898, hvarmed öfverlemnats generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 5 i samma månad angående ökadt anslag till artilleriskjutskolor och artilleritruppersnas skjutöfningar;

generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 angående arméförvaltningens artilleridepartements behof af statsmedel för år 1900;

arméförvaltningens å fortifikationsdepartementet underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 angående dess medelbehof för år 1900;

chefens för fortifikationen underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 angående extra ordinarie anslag till rikets fästningsbyggnader;

komiténs för utredning rörande landets fasta försvar betänkande den 25 juli 1898 samt chefens för fortifikationen, generalfälttygmästarens och t. f. chefens för generalstaben m. fl. myndigheters deröfver afgifna utlåtanden;

generalfälttygmästarens samt chefens för fortifikationen underdåniga skrifvelse den 12 november 1898 angående öfverförande af en del af anslaget till arméns vapen m. m. till anslaget till arméns byggnader m. m. äfvensom arméförvaltningens å artilleri- och fortifikationsdepartementen deröfver afgifna yttrande;

arméförvaltningens å intendentsdepartementet underdåniga skrifvelse den 25 oktober 1898 angående dess behof af ordinarie statsmedel år 1900;

generalintendentens underdåniga skrifvelse den 2 november 1898 angående extra ordinarie anslag för arméns intendenturutrustning;

arméförvaltningens å intendentsdepartementet underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 angående anskaffning af lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpliktige;

chefens för III arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 22 augusti 1898 angående anvisande af arfvoden m. m. åt ordonnansofficerare i fördelningsstab samt arméförvaltningens å civila departementet, öfrige arméfördelningschefer och t. f. chefens för generalstaben deröfver afgifna yttranden;

chefens för I arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 22 oktober 1898 angående anvisande af dagaflöning åt fördelningsstabens ordonnansofficerare samt arméförvaltningens å civila departementet deröfver afgifna utlåtande;

chefens för IV arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 11

november 1897 angående förändrade grunder för rekryteringen och manskapsafflöningen vid gardesregementena och ingenjörtrupperna samt arméförvaltningens å civila departementet deröfver afgifna utlåtande;

t. f. chefens för generalstaben underdåniga skrifvelse den 28 november 1898 angående förbättrade löneförmåner för arméns underbefäl samt arméförvaltningens å intendents- och civila departementen i ärendet afgifna utlåtande;

en af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen i egenskap af inspektör för militärläroverken den 30 september 1898 aflåten underdånig skrifvelse, hvarmed öfverlemnats förslag till ny stat för krigsskolan, äfvensom arméförvaltningens å civila departementet i anledning deraf afgifna utlåtande;

statskontorets underdåniga skrifvelse den 10 december 1898 angående statsregleringen för år 1900 under fjerde hufvudtiteln;

chefens för I arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 10 november 1898 med uppgift å antalet rusthåll, som kunna antagas under år 1900 effektivt fullgöra rustningen vid Skånska husar- och dragonregementena;

chefens för VI arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 18 november 1898 med uppgift å antalet rotar, som kunna antagas under år 1900 effektivt fullgöra roteringen vid Norrlands dragonregemente;

centralstyrelsens för Sveriges frivilliga skytteföreningar underdåniga skrifvelse den 26 november 1898 angående förhöjning af anslaget till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande samt arméförvaltningens å civila departementet deröfver afgifna yttrande;

arméförvaltningens å fortifikations- och intendentsdepartementen underdåniga skrifvelse den 2 december 1898 angående anläggande af trängförråd i II, III, IV och V arméfördelningarne;

t. f. chefens för generalstaben underdåniga skrifvelse den 5 april 1898 angående anläggande af militära telegraflinier och telegrafstyrelsens deröfver afgifna utlåtande;

arméförvaltningens å fortifikations- och intendentsdepartementen underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 angående nybyggnader för Vendes artilleriregementes bevaringsmanskaper; samt

chefens för II arméfördelningen underdåniga skrifvelse den 22 oktober 1897 angående anläggande af ett militärbageri i Mjölby och arméförvaltningens å intendentsdepartementet deröfver afgifna utlåtande.

Departementschefen yttrade härvid beträffande de

Ordinarie anslagen.

Arméförvaltningen.

[1.] Sedan Eders Kongl. Maj:t låtit inom landtförvarsdepartementet med hjälp af särskildt tillkallade personer utarbete ett förslag till omorganisation af arméns förvaltning och vederbörande myndigheter blifvit hörda öfver förslaget, framlade Eders Kongl. Maj:t i samband med den nådiga propositionen till 1898 års riksdag angående reglerandet af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel för år 1899 förslag till ny organisation af arméns förvaltning. Enligt detta förslag, hvilket endast i vissa, mindre väsentliga delar afvek från det inom landtförvarsdepartementet utarbetade, skulle:

den nuvarande arméförvaltningen omorganiseras till tre särskilda centrala styrelser genom artilleri- och fortifikationsdepartementens utbrytning och ombildning till artilleri- och fortifikationsstyrelser samt de nuvarande intendents- och civila departementens sammanslagning till en gemensam styrelse, intendenturstyrelsen,

sjukvårdsbyrån utbrytas från intendentsdepartementet och under namn af arméns sjukvårdsstyrelse ställas under öfverfältläkaren, samt fördelningsintendenturerna utvidgas genom tilldelning af revisions-tjenstemän för granskning af truppförvaltningsmyndigheternas räkenskaper, dock med bibehållande af beslutanderätten (domsrätten) i anmärkningsmål vid de centrala förvaltningsmyndigheterna.

Enligt det för Riksdagen framlagda förslaget skulle sålunda *artilleristylelsen* öfvertaga den förvaltande myndighet, som utöfvats af arméförvaltningens artilleridepartement samt dessutom handlägga de mål, som tillhörde generalfälttygmästarens expeditions verksamhetsområde. I fråga om de ärenden, som styrelsen alltså skulle komma att handlägga, hänvisades till det inom landtförvarsdepartementet utarbetade förslaget, hvaraf tryckta exemplar till Riksdagens ledamöter öfverlemnades. Styrelsen skulle utgöras af generalfälttygmästaren såsom chef samt fälttygmästaren och chefen för artilleristaben såsom ledamöter och chefer för hvar sin af de två byråer, deri styrelsen skulle fördelas

nämligen förvaltningsbyrån och tekniska byrån. På förvaltningsbyrån skulle tjänstgöra, förutom chefen samt kommenderade officerare och underofficerare, följande ordinarie civila tjänstemän, nämligen:

- 1 sekreterare, tillika kamrerare,
- 1 registrator,
- 1 bokhållare, tillika redogörare, samt
- 1 revisor.

Personalen å tekniska byrån skulle uteslutande utgöras af officerare och underofficerare.

Styrelsen skulle derjemte ega antaga extra ordinarie tjänstemän, tillfälliga biträden och vaktbetjente, äfvensom vid behof mot ersättning rådfråga juridiskt bildade personer.

I fråga om ärendenas fördelning å byråerna äfvensom de föreslagna ordinarie civila tjänstemännens åligganden hänvisades till landtförsvarsdepartementets förslag.

Uti alla till styrelsens handläggning hörande mål skulle generalfälttygmästaren på vederbörande byråchefs föredragning vara allena beslutande. Vid föredragning af vissa angifna mål skulle protokoll föras och dervid iakttagas, att byråchef, som i ett dylikt ärendes handläggning deltagit, men ej kunnat instämma i beslutet, skulle låta till protokollet anteckna sin afvikande mening.

Kostnaden för den sålunda föreslagna styrelsen skulle enligt bifogadt förslag till stat uppgå till 20,300 kronor.

Fortifikationsstyrelsen skulle handlägga alla de ärenden, som tillhörde arméförvaltningens fortifikationsdepartement samt byggnadsafdelningen vid fortifikationsstabens hufvudstation, på sätt landtförsvarsdepartementets förslag närmare utmärkte. Styrelsen skulle utgöras af chefen för fortifikationen såsom chef för styrelsen samt öfversten och en annan regementsofficer vid fortifikationen såsom ledamöter och chefer för hvar sin af de två byråer, förvaltnings- och tekniska byrån, hvori styrelsen skulle indelas. På förvaltningsbyrån skulle tjänstgöra, förutom byråchefen samt kommenderade officerare och underofficerare, följande ordinarie civila tjänstemän, nämligen:

- 1 sekreterare, tillika kamrerare,
- 1 revisor, tillika registrator, samt
- 1 bokhållare, tillika redogörare.

Personalen å tekniska byrån skulle deremot uteslutande bestå af officerare och underofficerare vid fortifikationen.

Styrelsen skulle ega antaga juridiskt biträde, extra tjänstemän och vaktmästare.

I fråga om ärendenas fördelning mellan byråerna, de ordinarie civila tjänstemännens åligganden samt ärendenas handläggning inom styrelsen skulle gälla bestämmelser, motsvarande dem, som meddelats beträffande artilleristylelsen.

Årliga kostnaden för fortifikationsstyrelsen skulle enligt upprättadt förslag till stat uppgå till 16,800 kronor.

Intendenturstyrelsen skulle öfvertaga den förvaltande myndighet, som utöfvades af arméförvaltningens intendents- och civila departement, med undantag dock af de ärenden, som handlades å intendentsdepartementets sjukvårdsbyrå. Intendenturstyrelsen skulle lyda under generalintendenten såsom chef samt arbeta på tre byråer, en militärbyrå och två civilbyråer. Såsom chef å militärbyrån skulle tjenstgöra en fältintendent och såsom chefer å civilbyråerna ett krigsråd å hvardera byrån. Styrelsen skulle således utgöras af generalintendenten såsom chef och de tre byråcheferna såsom ledamöter. Till militärbyråns handläggning skulle höra alla ärenden, som anginge arméns beklädnad och utredning, naturaförplägnad, öfningar m. m., och skulle å byrån tjenstgöra erforderlig personal ur intendenturcorpsen.

På 1:a civilbyrån skulle handläggas alla mål, som anginge arméns rekrytering och aflöning, inqvarterings-, rese- och traktamentsersättningar, indelningsverket, disposition af anslag och fonder, kongl. remisser, som af generalintendenten ej tilldelades annan byrå, arkivet m. m.

Förutom det krigsråd, som skulle vara chef för denna byrå, skulle dess personal utgöras af en sekreterare, en notarie, en registrator samt extra ordinarie tjänstemän.

Till 2:a civilbyrån skulle höra alla ärenden angående kassa- och räkenskapsväsendet, pensioneringen från Vadstena krigsmanshuskassa och invalidhusfonden, besvärs- och anmärkningsmål m. m. äfvensom den revision, som inom intendenturstyrelsen skulle ifrågakomma.

Personalen å denna byrå skulle utgöras af, förutom krigsrådet, två kamrerare, två bokhållare, deraf den ene tillika redogörare, en revisor, som till sitt biträde skulle hafva en examinerad intendentsaspirant, samt extra ordinarie tjänstemän. Dessutom skulle styrelsen ega antaga juridiskt biträde samt vaktmästare.

I fråga om de ordinarie civila tjänstemännens åligganden hänvisades till bestämmelserna i landtförsvarsdepartementets förslag.

I alla mål skulle generalintendenten på vederbörande byråchefs föredragning allena besluta; och skulle i fråga om protokolls förande och reservationsrätt gälla detsamma, som vid artilleristylelsen blifvit omförmäldt.

Enligt bifogadt förslag till stat skulle kostnaden för den sålunda föreslagna intendenturstyrelsen uppgå till 89,000 kronor.

Arméns sjukvårdsstyrelse skulle handlägga alla sådana mål angående arméns sjukvårds- och veterinärväsende, som ej borde handläggas af medicinalstyrelsen, äfvensom disponera alla medel, anslagna till sjukvårds- och veterinärmateriel vid armén. Arméns sjukvårdsstyrelse skulle lyda under öfverfältläkaren såsom chef och personalen i öfrigt utgöras af

- 1 byråchef, fördelningsläkare,
- 1 assistent och adjutant hos öfverfältläkaren, bataljonsläkare,
- 1 assistent, regementsveterinär,
- 1 assistent, sjukvårdsintendent,
- 1 underofficer från Svea trängbataljons sjukvårdskompani.

Öfverfältläkaren skulle befrias från att inom medicinalstyrelsen föredraga eller deltaga i handläggningen af andra mål än dem, som anginge armén eller flottan.

Regementsveterinären skulle beordras från garnisonsregemente i Stockholm mot åtnjutande af årligt arvode. Sjukvårdsintendent skulle beordras ur intendenturcorpsen. Enär adjutanten borde kunna vara registrator och intendenten sköta kassan och räkenskaperna, vore någon civilpersonal för dessa angelägenheter ej erforderlig.

Den på dessa grunder upprättade staten för arméns sjukvårdsstyrelse slutade å ett belopp af 17,670 kronor.

Vid hvarje *fördelningsintendentur* skulle placeras en revisor för granskningen af truppförbandens medels- och persedelredogörelser med undantag af de persedelredovisningar, för hvilkas granskning kräfdes särskild teknisk sakkunskap. Till biträde åt revisorerne skulle vidare vid hvarje fördelning placeras en examinerad intendentsaspirant. Revisionen af räkenskaperna från de Gotländska truppförbanden skulle ega rum inom intendenturstyrelsen. Beslutanderätten (domsrätten) i anmärkningsmål skulle bibehållas vid de centrala förvaltningsmyndigheterna. I öfverensstämmelse härmed uppfördes på staten för intendenturstyrelsen sex revisorer utöfver den revisor, som skulle tjenstgöra å styrelsens andra civilbyrå.

I fråga om öfverflyttningen af den nuvarande personalen i arméförvaltningen till de föreslagna nya styrelserna, anförde jag vid ärendets underdåniga föredragning inför Eders Kongl. Maj:t den 14 januari 1898:

Öfverflyttningen vore väsentligen underlättad genom nådiga kungörelsen den 28 maj 1880, angående villkoren för åtnjutande af de

från 1881 års början fastställda nya aflöningsförmånerna för arméförvaltningen, i hvilken kungörelse föreskrefves, att embets- och tjänsteman vid arméförvaltningen skulle vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af förvaltningen eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kunde vara stadgad, äfvensom, derest i en framtid verkets ställning inom statsförvaltningen så förändrades, att detsamma ej längre kunde såsom sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att, med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning han innehade, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjänsten förenade göromål.

Hvad då först vidkomme chefen för arméförvaltningens civila departement, generalkrigskommissarien, funnes ingen motsvarande tjänst i någon af de föreslagna nya styrelserna, utan blefve det nödvändigt, att han, derest den föreslagna nya organisationen vunne bifall, öfverflyttades å indragningsstat.

Högsta gradens tjänster eller krigsrådsbefattningarna vore enligt den nuvarande organisationen af arméförvaltningen 3, under det att endast 2 dylika befattningar funnes upptagna i staterna för de nya styrelserna; men som en af ifrågavarande befattningar, enligt Eders Kongl. Maj:ts beslut, i afvaktan på den ifrågasatta omorganisationen uppehölls på förordnande, kunde indragning af en krigsrådstjänst ske utan svårighet.

2. gradens tjänst innehades af 8 personer, nämligen 4 sekreterare, 3 kamrerare och 1 krigskassör, af hvilka dock två af samma skäl, som nyss anförts, hade tjänsten endast på förordnande, nämligen 1 kamrerare och krigskassören, och således vore skyldige att återgå till de tjänster, som de innehade på stat. Motsvarande tjänster vid de föreslagna styrelserna skulle blifva endast 5, nämligen 3 sekreterare och 2 kamrerare, hvadan det till en början komme att finnas 1 öfvertalig tjänsteman af 2. graden, såvida organisationen komme att träda i kraft från och med år 1899; men då en af innehafvarne af de ifrågavarande befattningarna vore född år 1835, kunde detta förhållande blifva af endast kort varaktighet.

Lägsta gradens tjänster skulle deremot blifva talrikare än för närvarande, nämligen 16 (9 revisorer, 3 registratorer, 3 bokhållare och 1 notarie) i stället för 9 (4 revisorer, 3 revisorer och bokhållare och 2 bokhållare).

Genom sjukvårdsbyråns utbrytning från intendentsdepartementet och bildandet af den nya sjukvårdsstyrelsen skulle icke ske någon

sådan förändring i afseende å personalen, att någon tjensteman blefve öfvertalig.

De ordinarie vaktmästarnes i arméförvaltningen antal vore nu 6 och skulle enligt den föreslagna organisationen af de nya styrelserna blifva lika många.

Det skulle således, om förslaget till förändrad organisation af arméns förvaltning godkändes, förutom generalkrigskommissarien, finnas allenast en tjensteman i arméförvaltningen, för hvilken motsvarande tjenst ej kunde beredas i någon af de nya styrelserna. Dessutom skulle en sekreterare och auditör samt en kassör och redogörare vid fortifikationen blifva öfvertaliga. För dessa tjenstemän måste alltså aflöning på annat sätt beredas. I riksstaten funnes under benämningen *»ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation»* upptaget ett förslagsanslag, högst, afsedt, såsom anslagets benämning också utvisade, att bestrida vissa före 1892 års omorganisation i vederbörande stater upptagna aflöningsförmåner, hvilka ej i nu gällande stater återfunnes, utan skulle utgå allenast så länge, som de personer, hvilka då voro innehafvare af vissa befattningar, komme att i dessa befattningar kvarstå. Det syntes därför lämpligt, att de löner, tjenstgöringspenningar och ålderstillägg, som måste utbetalas till de tjenstemän, hvilka skulle komma att blifva öfvertaliga vid den ifrågasatta omorganisationen af arméns förvaltning, uppfördes att utgå från detta anslag. Dessa tjenstemän vore:

	Födelseår.	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Ålderstillägg.
sekreteraren vid arméförvaltningen L. R. Lindbohm...	1835	3,000: —	1,500: —	1,000: —
sekreteraren vid fortifikationen G. O. Lindbom	1848	2,500: —	— — —	1,000: —
kassören vid fortifikationen H. F. W. Geete.....	1847	2,000: —	— — —	500: —
summa kronor		7,500: —	1,500: —	2,500: —,

hvarvid dock anmärktes, att för sekreteraren vid fortifikationen G. O. Lindbom, oaktadt hans lön å fortifikationens stat utgjorde 3,000 kronor, såsom lön upptagits allenast 2,500 kronor af det skäl, att å fortifikationens stat skulle uppföras arfvode för en auditör med 500 kronor, hvarigenom alltså detta belopp blefve tillgängligt för bidrag till aflöande af nämnde sekreterare, som ju jemväl vore auditör vid Svea

ingeniörbataljon. Gillades denna åsigt, skulle alltså anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation behöfva förhöjas med tillhopa 11,500 kronor.

Emot hufvudgrunderna för arméförvaltningens föreslagna ombildning till tre styrelser, artilleri-, fortifikations- och intendenturstyrelserna, och i samband dermed sjukvårdsbyråns ställande under öfverfältläkaren, hade de militära myndigheter, till hvilka organisationsförslaget remitterats, i allmänhet icke framställt några anmärkningar af principiell natur.

Arméförvaltningen åter, som ansett sig kunna i princip godkänna ett sammanförande af artilleri- och fortifikationsärendena till särskilda artilleri- och fortifikationsstyrelser, afstyrkte organisationsförslaget i öfrigt, enär arméförvaltningen af skäl, för hvilka jag här nedan skall redogöra, afstyrkt öfverflyttandet till fördelningsintendenturerna af den revision, som nu verkställdes inom arméförvaltningen, och ett sådant öfverflyttande uppenbarligen utgjorde den nödvändiga grunden och förutsättningen för organisationsförslagets utförbarhet. Äfven kammarrätten och statskontoret hade afstyrkt revisionens öfverflyttande till fördelningsintendenturerna. De tre embetsverken hade dervid hufvudsakligen anført,

kammarrätten:

revisorerna vid fördelningsintendenturerna skulle icke med lika sakkunskap och lika skyndsamt som arméförvaltningens revisionstjenstemän kunna fullgöra revisionsarbetet i dess helhet;

handläggningen af revisionsgöromålen skulle, till följd af revisions-tjenstemännens skilda tjenstgöringsorter, förlora i likformighet, och de vid de i landsorten förlagda fördelningsintendenturerna anställda revisions-tjenstemännen skulle icke vinna den allmänna överblick öfver arméns förvaltning eller kunna förskaffa sig de hjälpkällor för behörigt fullgörande af sina göromål, som nu stode arméförvaltningens revisorer till buds;

räkenskaperna skulle sannolikt icke lika tidigt som nu kunna blifva användbara för uppgörande af bokslutet för fjerde hufvudtiteln;

då fördelningschef och fördelningsintendent hade till åliggande att inom vederbörlig arméfördelning öfvervaka hushållningen vid till densamma hörande truppförband och att vid behof söka åvägabrunga till besparing ledande åtgärder, syntes förslaget att pålägga fördelnings-

intendenturernas revisionsafdelningar detta viktiga bestyr vara mindre lämpligt och beteckna en försämring af den nuvarande kontrollen i afseende å hushållningen;

revisorerna och deras biträden skulle, såsom tillhörande intendenturcorpsen och ställda i subordinationsförhållande under fördelningsintendenturerna, sannolikt icke visa sig besitta lika stor sjelfständighet vid utöfvande af sin verksamhet som nuvarande revisionspersonal, hvilken under sin tjenstgöring inom arméförvaltningen vore stäld utom närmare beröring med de redogörare eller myndigheter, hvilkas räkenskaper det ålåg densamma att granska;

revisionspersonalen i arméförvaltningen hade visat sig besitta större sakkunskap och vidsträcktare kännedom om de å arméns förvaltning tillämpliga författningarnas anda och bokstaf än de till intendenturcorpsen hörande redogörare, ur hvilken corps fördelningsintendenturernas revisionspersonal skulle rekryteras;

då, såsom i organisationsförslaget framhållits, erfarenheten visat, att intendenturcorpsens nuvarande organisation ej visat sig betrygga eller ens möjliggöra en god rekrytering af nämnda corps, torde det kunna befaras, att de föreslagna revisionsbiträdena (underintendenter eller intendentsaspiranter) ej skulle finnas för tjenstgöringen inom revisionsafdelningen behörigen kvalificerade eller ens kunna till ifrågakäldt antal anskaffas, under det att, enligt i arméförvaltningen vunnen upplysning, för närvarande ett tiotal e. o. tjenstemän utan fast anställning, emot en obetydlig godtgörelse, lemnade ett erkännansvärdt biträde vid revisionsarbetet inom arméförvaltningens civila byråer;

statskontoret:

revisorerna vid fördelningsintendenturerna skulle ej undfå den sjelfständiga ställning, dessa tjenstemän borde intaga, utan komme i en till fördelningsintendenturen och stundom äfven till fördelningsintendenten beroende ställning;

arméförvaltningen:

med ifrågavarande anordning skulle följande brister och olägenheter vara förenade:

skiljaktig författningstolkning och saknaden af de för revisionen viktiga hjälpkällor, som funnes i det centrala embetsverket;

en icke tillräckligt sjelfständig eller oberoende revisionspersonal, som dessutom ej vore i besittning af nog grundliga författningskun-

skaper — personalen vid intendenturcorpsen hade nämligen icke visat sig ega sådan kännedom om författningarna rörande arméns förvaltning eller förmåga att tillämpa dessa, som vore erforderliga;

räkenskapernas försenade insändande till centralmyndigheten;

frånvaron från arméns centrala förvaltningsmyndighet af den naturliga rätten att genom egen revision förvissa sig om de till arméns förvaltningsmyndigheter utanordnade medlens behöriga och författningsenliga användning; samt

det uppenbarligen olämpliga förhållandet, att anmärkningar, som mot räkenskaperna framställdes af revisionen hos fördelningsintendenturerna, icke kunde der vid anmärkningarnas bestridande fastställas.

Häremot tillät jag mig vid ärendets underdåniga föredragning erinra:

Visserligen måste författningskunskapen vara större inom en central revision, der den enskilde revisorn kunde få hjälp och understöd af förmän och kamrater inom författningsområden, som af honom vore mindre kända, så att detta skäl till förslaget afstyrkande i ifrågavarande del skulle vara tungt vägande, såvida revisionen såsom hittills skulle inskränkas till siffrorna, verifikationerna och utgifternas författningsenlighet; men, såsom förslaget angafve, borde revisionen vara så organiserad, att den förmådde tränga djupare in i räkenskaperna och äfven anmärka sådana utgifter, som ej öfverensstämde med god hushållning och sparsamhet. Och första villkoret härför vore ovilkorligen, att de reviderande tjänstemännen ställes trupperna så nära som möjligt och således numera, sedan fördelningsintendenturer inrättats, fördelades på dessa. Härigenom måste äfven arméfördelningschefen och fördelningsintendenten få tillfälle till vidgad överblick öfver förvaltningen vid underlydande trupper och anstalter och således kunna i verksammare mån än hittills fylla en af sina viktigaste uppgifter i fredstid, tillvaratagandet af statskassans intressen. Den anmärkta bristen på likformighet i revisionsarbetet å de olika arméfördelningsrevisionerna kunde förekommas genom direktiv från centralstyrelserna och hade dessutom mindre betydelse, enär ju alla räkenskaper skulle undergå förnyad granskning inom kammarrätten, och det torde vara att underskatta kammarrättens revision, om man ansåge, att under denna en annan central revision skulle vara af behovet påkallad. Den fruktan för osjelfständighet hos fördelningsrevisorerna, som embetsverken hyst, torde näppeligen vara berättigad, enär afsedt vore, att desse tjänstemän skulle med fullmakt tillsättas af intendenturstyrelsen, å hvilkens stat de äfven blifvit upptagna, och att uti behörig författning eller instruk-

tion omgärda deras ställning med sådana bestämmelser, att de vid utöfvandet af sin uppgift och skötandet af sitt kall skulle erhålla en fullt betryggad sjelfständighet. Och hvad beträffade den försening af bokföringsarbetet vid centralmyndigheten, som enligt embetsverkens åsigt skulle blifva en följd af revisionens förläggning till fördelningsintendenterna, uppvägs den af att revisionsarbetet genom dess decentralisering påskyndades.

Beträffande det sålunda af Eders Kongl. Maj:t till 1898 års riksdag framlagda förslaget yttrade statsutskottet, att förslaget enligt utskottets uppfattning innebure ett fullföljande af den på grund af 1892 års urtima riksdags beslut inledda utvecklingen af arméns förvaltningsväsende, i hvad förslaget afsåge utvidgande af arméfördelningschefernas förvaltningsmyndighet samt tillämpande af principen om sjelfhushållning vid de lägre truppförbanden. Med den ökade sjelfhushållning vid trupperna, som utskottet funne vara ett kraftigt medel till främjande af en sparsam och ändamålsenlig användning af de till landtförsvarets behof anvisade medlen, uppkomme också enligt utskottets åsigt behof af en revision, som på nära håll kunde följa förvaltningen af de till truppförbandens förfogande ställda medlen, och kunde utskottet ej dela de betänkligheter, som från åtskilliga håll uttalats emot förslaget om förflyttning till arméfördelningarna af den nu inom arméförvaltningen försiggående första revisionen af arméns räkenskaper, utan ansåge utskottet det tvärtom kunna ifrågasättas, huruvida icke äfven domsrätten i anmärkningsmål borde öfverflyttas från centralmyndigheten till arméfördelningscheferna.

I afseende på arméförvaltningens omorganisation till särskilda styrelser hyste utskottet visserligen vissa betänkligheter, härledande sig från fruktan, att sammanhållningen mellan de olika grenarna af arméns förvaltning härigenom skulle försvagas, men utskottet ansåge sig dock böra biträda det föreliggande förslaget, emedan det i andra hänseenden innebure väsentliga förbättringar af den nuvarande organisationen och olägenheten af styrelsernas fria ställning gent emot hvarandra kunde aflägsnas genom de instruktioner, som förmodades blifva utfärdade för de särskilda styrelserna.

Af den diskussion, som uppstod inom Riksdagens kamrar, då det sålunda af statsutskottet i hufvudsak tillstyrkta förslaget förelåg till behandling inom desamma, kan anses framgå — om man bortser från

de anföranden, som framburos af principiela motståndare till hela förslaget och till de grunder, hvarpå det hvilade — att det egentligen var den första revisionens förflyttande från centralmyndigheten till fördelningsintendenturerna samt användandet af intendentsaspiranter såsom biträden åt revisorerna, som förorsakade frågans fall vid riksdagen.

Nästan alla de talare, som uppträdde mot förslaget, framhöllo, stödjande sig på kammarättens, statskontorets och arméförvaltningens afstyrkande utlåtanden, den fara, som de sågo uti den första revisionens förläggande från den centrala förvaltningsmyndigheten till fördelningsintendenturerna. De fruktade nämligen, att den ensam stående revisorn vid dessa skulle bli utsatt för påtryckningar från de militära myndigheterna, som han ej skulle kunna motstå, påtryckningar, för hvilka han ej skulle kunna blifva utsatt vid centralverket, inom hvilket han skulle vara hägnad af hela det moraliska stödet af det verk, han tillhörde, och den kamratcorps, han hade omkring sig, när han vågade framställa sina anmärkningar.

Min uppfattning, att den föreslagna decentralisationen af revisionen skulle medföra afsevärda fördelar i afseende på revisionens omfattning och grundlighet, har icke blifvit rubbad af hvad sålunda förekommit; men då denna del af förslaget mött sådant motstånd, att det synes omöjliggöra förslagets genomförande i öfriga delar, torde tanken på införandet af fördelningsrevisioner för närvarande böra öfvergifvas. På de skäl, det inom landtförsvarsdepartementet utarbetade förslag innehåller och jag vid underdånig föredragning af detta förslag den 14 januari 1898 framhållit — och för hvilka skäl jag strax skall i korthet ånyo redogöra — måste ett genomförande af förslaget i öfrigt anses högeligen önskvärdt; enligt min mening bör därför förslaget härutinnan ånyo framläggas till Riksdagens pröfning och revisionen dervid bibehållas vid den centrala embetsmyndigheten; en följd af ett sådant ordnande af revisionen skulle blifva, att de intendentsaspiranter, som skolas vid fördelningsintendenturerna tjenstgöra såsom revisorsbiträden, böra ersättas med civila amanuenser, för hvilka således kräfves höjning i anslaget till intendenturstyrelsen, under det att de å anslaget till intendenturcorpsen upptagna arfvodena till examinerade intendentsaspiranter och underintendenter, 25,000 kronor, kunna minskas med motsvarande belopp, hvilket skäligen torde kunna beräknas till 5,000 kronor. Att någon nedsättning af det föreslagna antalet revisorer icke bör ega rum i följd af revisionens bibehållande vid den centrala embetsmyndigheten, torde framgå deraf, att, fastän de nuvarande revisorernas å intendents- och civila departementen antal är 4 och under en följd af år revisors-

göromål varit uppdragna åt ytterligare åtskilliga extra tjenstemän, en del räkenskaper icke hunnit i arméförvaltningen granskas, innan de öfverlemnats till kammarrätten.

De skäl, som tala för arméförvaltningens omorganisation på föreslaget sätt, hafva, såsom jag nyss nämnt, redan tillförene blifvit af mig utförligt framhållna, men jag anser mig dock böra nu i korthet ånyo redogöra för desamma.

För närvarande råder mellan de för truppförbanden viktigaste förvaltningsgrenarne en skadlig dualism, i det att de ärenden, som angå förplägnad, beklädnad, remontering, öfningar, med mera, skola handläggas å arméförvaltningens intendentsdepartement, och de, som angå aflöning och rekrytering, med mera, å arméförvaltningens civila departement. Detta förhållande medför den olägenheten, att de för de underordnade förvaltningsorganen — fördelningsintendenturerna och truppförbandens förvaltningar — behöfliga medlen måste requireras från och redovisas inför olika myndigheter, och att, då förskott till nämnda underordnade förvaltningsorgan icke kunna undvikas, önskvärd reda och trygghet i kassaväsendet icke kan ernås. Berörda, för öfrigt till slitningar mellan de båda departementen lätt föranledande dualism skulle komma att försvinna genom införandet af en enhetligt ordnad intendenturförvaltning, den föreslagna intendenturstyrelsen, hvilken skulle öfvertaga de båda nämnda departementens åligganden. Alla de talrika mål, hvilka beröra såväl intendentsdepartementets som civila departementets verksamhetsområde och i följd deraf nu måste handläggas af båda departementen, skulle få en snabbare handläggning, då förvaltningen blefve enhetligt organiserad med en för ärendenas behöriga gång ansvarig chef och målen således ej behöfde undergå utredning på två ställen. Den enhet i räkenskaps-, redovisnings- och revisionsväsendet, hvilkens önskvärdhet så ofta blifvit uttalad, skulle komma till stånd, och genomförandet af en utvidgad decentralisation af förvaltningsgöromålen på fördelningsintendenturerna och truppförbandens förvaltningar väsentligen underlättas.

Genom artilleri- och fortifikationsdepartementens utbrytning ur arméförvaltningen och sammanslagning på föreslaget sätt med de rent militära expeditioner, som för närvarande ega bestånd vid sidan om arméförvaltningen, nämligen generalfälttygmästarens expedition och fortifikationsstabens hufvudstation, skulle äfven för dessa förvaltningsgrenars centralmyndigheter erhållas en för ärendenas snabba behandling eftersträfvansvärd enhet och åtskilligt onödigt skrifveri undanröjas, som med nuvarande organisation måste ske mellan artilleridepartementet och

generalfälttygmästarens expedition och mellan fortifikationsdepartementet och byggnadsafdelningen af fortifikationsstabens hufvudstation med anledning deraf, att alla teknisk kunskap kräfvande mål först måste utredas och i detalj utarbetas i nyssnämnda militära expeditioner och derefter, för den händelse att kontrakt skall afslutas med leverantör eller entreprenör, medel eller persedlar utanordnas, eller dylikt, öfverlemnas till vederbörande departement i arméförvaltningen för att derstädes slutbehandlas.

Genom inrättandet af en arméns sjukvårdsstyrelse skulle åvägabringas enhet och ordning i arméns för närvarande under två myndigheter, öfverfältläkaren och intendentsdepartementets sjukvårdsbyrå, lydande sjukvårdsangelägenheter.

Slutligen vill jag erinra derom, att i de instruktioner, hvilka komma att för de föreslagna styrelserna utfärdas, bestämmelser kunna och böra meddelas, genom hvilka, såsom statsutskottet också yttrat, nödig sammanhållning emellan de olika grenarne af arméns förvaltning åstadkommes och hvarje olägenhet af styrelsernas fria ställning gent emot hvarandra aflägsnas.

Statsutskottet vid 1898 års riksdag ansåg följande mindre ändringar i förslaget om organisationen af ifrågavarande styrelser böra vidtagas, nämligen:

att revisors- och registratorsbefattningarna vid artilleristyrelsen borde bestridas af en och samma person, såsom vid fortifikationsstyrelsen föreslagits, isynnerhet som enligt utskottets åsigt intet hinder förefunnnes, att under den ordinarie revisorns och registrators öfverinseende och på hans ansvar uppdraga diariiföringen till en amanuens;

att ersättningen för det juridiska biträdet vid fortifikationsstyrelsen borde nedsättas från 1,500 kronor till 1,000 kronor och för samma biträde vid intendenturstyrelsen från 1,000 kronor till 500 kronor; samt

att veterinärassistentens vid arméns sjukvårdsstyrelse föreslagna arvode, 1,200 kronor, borde nedsättas till det nuvarande, 800 kronor, emedan hans göromål ej skulle komma att ökas, sedan Riksdagens båda kamrar vid behandlingen af sjetten hufvudtiteln beslutat, att det militära och civila veterinärväsendet ej skulle skiljas från hvarandra.

I förslaget till 1898 års Riksdag voro emellertid tjänstemännens antal och aflöningsförmåner nedbringade så långt, som ett nöjaktigt utförande af arbetet och en god rekrytering af de civila tjänstemännen

inom de olika styrelserna kunde tillåta; arméförvaltningen ansåg också i sitt underdåniga utlåtande öfver förslaget en icke obetydlig ökning af den föreslagna personalen vara oundgänglig.

Hvad särskildt angår revisorn inom artilleristyrelsen, skulle han icke erhålla mindre arbete än den nuvarande revisorn å arméförvaltningens artilleridepartement, emedan de stora medels- och persedelredogörelser, som för närvarande ingå från departementet underlydande Carl Gustafs stads gevärsfaktori, ammunitionsfabriken, Åkers krutbruk, de 9 centrala tyg-, gevärs- och ammunitionsförråden, förrådet å Marma skjutfält och besigtningsofficerarne vid styckebruket fortfarande skulle komma att insändas till och revideras vid artilleristyrelsen. Revisorn derstädes, som deraf skulle blifva helt och hållet upptagen, kan ej få tid öfrig till registratorsgöromålen, äfven om sjelfva diariiföringen uppdrages åt en amanuens. För öfrigt har det visat sig vara en brist i den nuvarande organisationen af arméförvaltningen, att registratorsgöromålen äro uppdragna åt amanuenser, hvaras aflöning är så låg, att man ej kan begära, att de odeladt skola egna sig åt det uppdrag, hvarmed de betros, och hvilka för vinnande af meriter, så ofta tillfälle erbjuder sig, söka förordnande på ordinarie tjänster inom och utom verket, hvaraf blir en följd, att registratorstjensten under en stor del af året upprätthålles af extra amanuenser, som ej hafva tillräcklig kännedom om handlingarna för att på rätt sätt kunna betjena verkets tjänstemän och allmänheten. Då här till kommer, att registratorsgöromålen inom artilleristyrelsen komma att blifva betydligt vidlyftigare än för närvarande i arméförvaltningens artilleridepartement genom den föreslagna sammanslagningen af generalfälttygmästarens expedition med samma departement, torde skäl vara att bibehålla en särskild registrator i artilleristyrelsen.

Den ifrågasatta nedsättningen af arfvodena till juridiska biträdena vid fortifikations- och intendenturstyrelsen torde ej heller vara välbetänkt. Chefen för fortifikationen har i sitt underdåniga yttrande öfver det framlagda organisationsförslaget framhållit, hvilka omfattande uppdrag juridiska biträdet vid fortifikationsstyrelsen skulle hafva att fullgöra, sedan den nuvarande juridiskt bildade sekreterarens vid fortifikationen och den civila byråchefens vid fortifikationsdepartementet tjänster blifvit indragna; med hänsyn härtill hafva såväl chefen för fortifikationen som arméförvaltningen föreslagit, att det juridiska biträdets arvode skulle sättas till 2,000—2,500 kronor. Då detta arvode emellertid blifvit nedsatt till 1,500 kronor, torde sparsamhetsprincipen hafva blifvit tillämpad så långt, som klokheten medgifver. Äfven vid den föreslagna intendenturstyrelsen med dess omfattande och mång-

skiftande verksamhetsområde, inom hvilket falla målen angående indelningsverket, leveranser af olika slags förnödenheter, regementenas samt rust- och rotehållares enskilda kassor, eganderättsförhållanden å mötesplatser m. m., torde juridiska biträdet få så mycket arbete, att någon nedsättning i arfvodet, 1,000 kronor, ej kan ifrågasättas.

I anledning af den jämförelse, som blifvit gjord mellan arfvodet till det nuvarande juridiska biträdet, 2,000 kronor, och de föreslagna arfvodena till samma slags biträden vid de tre centrala styrelserna, sammanlagdt 3,000 kronor, torde böra erinras, att de föreslagna artilleri- och fortifikationsstyrelserna måste antagas oftare än de nuvarande artilleri- och fortifikationsdepartementen komma att anlita det juridiska biträdet, enär krigsrådsembetena å dessa departement äfvensom sekreterarebeställningen vid fortifikationen enligt förslaget skola indragas.

Hvad angår veterinärassistentens arvode, har det redan visat sig, att hans göromål i sjukvårdsbyrån inom arméförvaltningens intendentsdepartement varit så omfattande, att hans nuvarande arvode, 800 kronor, kan anses väl knappt tilltaget; enligt förslaget skulle, äfven om icke hela det militära veterinärväsendet, såsom ifrågasatt varit, blifver skiljdt från medicinalstyrelsen, åtskilliga nya ärenden tilldelas honom, nämligen upprättande årligen af mobiliseringsplaner för den militära veterinärpersonalen, årliga sammandrag af de militärveterinära årsberättelserna, förslag till förordnande för fältveterinärstipendiaterna, förslag till möjligen behöfliga nya instruktioner o. d. Då dessutom ett tråget arbete i arméns sjukvårdsstyrelse beröfvar den der anställda veterinären många tillfällen till en lönande enskild praktik, torde någon nedsättning af det föreslagna arfvodet ej böra ske, om platsen skall kunna besättas med fullt kompetent person.

Med anledning af en inom statsutskottet afgifven reservation i fråga om uppförande å staten för arméns sjukvårdsstyrelse af lön och dagaflöning åt öfverfältläkaren, hvilken reservation synes hvila på det antagandet, att häraf ökad kostnad skulle uppstå på medicinalstyrelsens stat, torde böra erinras, att, såsom i Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1898 års riksdag angående regleringen af utgifterna under åttonde hufvudtiteln uttryckligen framhållits, de löneförmåner, som nu utgå till öfverfältläkaren, genom hans uppförande å annan stat skulle blifva disponibla för aflöningen af ett nytt medicinalråd.

I enlighet med hvad jag sålunda anfört, har jag låtit upprätta förslag till stater för artilleristylelsen, fortifikationsstyrelsen, intendentur-

styrelsen och arméns sjukvårdsstyrelse; i staten för sistnämnda styrelse har, i öfverensstämmelse med hvad jag här nedan under [4.] föreslagit angående höjning i aflöningsförmånerna åt arméns underbefäl, dagaflöningen till den från Svea trängbataljon kommenderade sergienten beräknats till 1 krona 20 öre i stället för nu utgående 80 öre. Staterna sluta å respektive 20,300, 16,800, 94,000 och 17,798 kronor (se bil. n:is 1—4) och torde böra Riksdagen föreläggas.

Beträffande de villkor, hvarunder de i dessa stater upptagna aflöningsförmåner skulle få åtnjutas, torde böra föreskrifvas, att för embets- eller tjänsteman vid nuvarande arméförvaltningen, hvilken varder till befattning af motsvarande grad vid någon af de nya styrelserna öfverflyttad, fortfarande skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som finnas meddelade i nådiga kungörelsen den 28 maj 1880 angående villkoren för åtnjutande af de från 1881 års början fastställda nya aflöningsförmåner för arméförvaltningen, samt att embets- och tjänsteman, som framdeles vinner anställning i någon af nämnda styrelser, skall, förutom berörda villkor, jemväl vara underkastad de ändrade bestämmelser i fråga om pensionsrätt, som framdeles kunna varda meddelade.

Emellertid beröras äfven åtskilliga andra anslag än anslaget till arméförvaltningen af den ifrågasatta nya organisationen. Det å *intendenturcorpsens* stat upptagna anslaget till arfvoden åt examinerade intendentsaspiranter eller underintendenter bör af redan anfördt skäl minskas med det belopp, hvarmed anslaget till amanuenser i intendenturstyrelsen ökats, eller med 5,000 kronor.

Hvad angår anslaget till *artilleristaben*, beröres detta anslag i så måtto af den ifrågavarande omorganisationen af arméförvaltningen, att den å arméförvaltningens nuvarande stat å artilleridepartementet uppförde byråchefsassistenten och hans arfvode 1,000 kronor böra öfverflyttas till artilleristaben. Då å denna stat dessutom för närvarande finnes upptagen en vaktmästare med arfvode af 600 kronor, men något skäl icke synes förefinnas, hvarför denne vaktmästare icke skulle göras likställd med vaktmästarna vid de centrala embetsverken och hafva pensionsrätt liksom dessa, har jag i det förslag till ny stat för artilleristaben, som jag låtit upprätta (se bil. n:o 5), upptagit hans löneförmåner lika med deras eller sålunda med lön 500 kr. och tjänstgöringspenningar 300 kr. jemte rätt till ålderstillägg.

Hvad angår anslaget till *aflöning och rekrytering*, beröres detta i så måtto af omorganisationen, att en förändring synes böra ega rum i gällande stat för *fortifikationen*. Å denna stat finnas nämligen upptagna dels en sekreterare, hvilken tillika är auditör vid Svea ingenjörbataljon,

med årlig lön af 3,000 kronor jemte två ålderstillägg à 500 kronor efter femte och tionde tjensteåret, samt en kassör och redogörare med årlig lön af 2,000 kronor jemte ålderstillägg à 500 kronor efter femte tjensteåret. Dessa tjenstebefattningar böra nämligen, om förslaget till ny organisation af arméns förvaltning godkännes, såsom öfverflödiga indragas. Visserligen äro de nuvarande innehafvarne af dessa befattningar, likasom arméns personal i öfrigt, skyldige att underkasta sig den förändring i tjenstgöringsskyldighet och aflöningsförmåner, som en omorganisation af landtförsvaret kan göra erforderlig, men det synes mig dock icke böra ifrågasättas, att en omorganisation af arméns *förvaltning*, som egentligen ej berör fortifikationen, skall anses såsom en sådan omorganisation af *landtförsvaret*, att ifrågavarande, å fortifikationens stat upptagna tjenstemän skulle vara *skyldige* att låta öfverflytta sig till de nya styrelserna och underkasta sig en tjenstgöring af större omfattning och delvis helt annan art, än den, som hittills ålegat dem. Ifrågavarande tjenstemän torde därför böra bibehållas såsom öfvertalige, tills de uppnå föreskrifven pensionsålder eller af annan anledning lemna sina befattningar. Då emellertid sekreteraretjensten vid fortifikationen, med hvilken auditörsbefattningen vid Svea ingenjörbataljon är förenad, sålunda skulle indragas, bör i stället å fortifikationens stat uppföras arfvode till en auditör med 500 kronor, hvarvid dock naturligtvis bör erinras, att denne auditör icke skulle tillsättas förr än sekreteraren vid fortifikationen afgått från nämnda beställning.

I nu berördt syfte torde sålunda till Riksdagen böra göras framställning derom, att Eders Kongl. Maj:t må så ändra gällande stat för fortifikationen, att de i nämnda stat för en sekreterare, tillika auditör vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmåner, tillhopa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, uteslutas samt i stället i nämnda stat uppföres arfvode för en auditör vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor; och skulle vid bifall härtill anslaget till aflöning och rekrytering kunna minskas med 4,500 kronor.

Åt de nuvarande innehafvarne af ifrågavarande båda beställningar torde aflöning böra beredas genom ökning af anslaget till *ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation* såsom — enligt hvad jag redan nämnt — vid 1898 års riksdag föreslogs.

Beträffande anslaget till *ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne*, torde böra erinras, att i arméförvaltningens nuvarande stat finnes uppförd aflöning till en assistentläkare å sjukvårdsbyrån med 1. bataljonsläkares lön och dagaflöning, tillhopa 2,895 kronor, men att, för vinnande af öfverensstämmelse i detta hänseende med förhållandena

vid armén i öfrigt, der 1. bataljonsläkare ej vidare förekomma, utan bataljonsläkarne äro fördelade i två löneklasser med högre och lägre aflöning, aflöning till assistentläkaren å den föreslagna sjukvårdsstyrelsen upptagits med allenast 1,630 kronor, samt att med anledning häraf nu ifrågavarande anslag bör förhöjas med skilnaden eller 1,265 kronor.

Förutom de sålunda nämnda anslagen, komma äfven anslagen till *ålderstillägg* och till *inqvarteringskostnader* att beröras af de utaf mig nu ifrågasatta omorganisationsåtgärderna.

Hvad det förstnämnda af dessa anslag angår, skulle enligt beräkningar, som jag låtit verkställa, visserligen en ökning af utgifter under detta anslag uppstå, men denna ökning är ej så betydande, att, sedan anslaget vid 1898 års riksdag höjts till 30,000 kronor, en ytterligare förhöjning af anslaget synes behöfva ifrågasättas.

Inqvarteringskostnaderna blifva såsom beräkningarna i bil. n:o 6 utvisa, så mycket större, att det för ifrågavarande ändamål i riksstaten anvisade anslaget bör ökas med, i rundt tal, 560 kronor.

Om man från summan af

nuvarande anslag till arméförvaltningen	kr. 147,265: —
» » » artilleristaben	» 12,200: —
» aflöning till sekreterare samt kassör och redogörare vid fortifikationen	» 5,000: —
föreslagen minskning i anslaget till intendenturcorpsen	» 5,000: —
eller summa kr. 169,465: —	

frånräknar summan af

föreslaget anslag till artilleristylelsen	kr. 20,300: —
» » » fortifikationsstyrelsen	» 16,800: —
» » » intendenturstyrelsen	» 94,000: —
» » » arméns sjukvårdsstyrelse	» 17,798: —
» » » artilleristaben	» 13,400: —
» » » auditörsarfvode vid Svea ingenjörbataljon	» 500: —
föreslagen ökning i anslaget till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne	» 1,265: —
» ökning i anslaget till inqvarteringskostnader ..	» 560: —
eller summa kr. 164,623: —	

erhålles en siffra, som utvisar, att den föreslagna nya organisationen af arméns centrala förvaltning medför en besparing af 4,842 kronor, då den blifvit fullt genomförd. Dessutom är att märka, att den utgift för

extra revisionspersonal i arméförvaltningen, som med 3,200 kronor för närvarande utgår från anslaget till extra utgifter, skulle komma att försvinna, så att beloppet bliver disponibelt till bestridande af andra nödvändiga statsutgifter, under det att de omkostnader för hyra, ved, ljus, m. m. för en del af intendentsdepartementet, som enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till 1898 års Riksdag antogos kunna besparas, blifva nödvändiga med den nu uppgjorda organisationen af förvaltningen, enligt hvilken revisorerna åter skola hafva embetsrum i hufvudstaden.

I Eders Kongl. Maj:ts nyssnämnda proposition antogs en af sekreterarne i arméförvaltningen L. R. Lindbohm skola genom den föreslagna omorganisationen blifva öfvertalig och föreslogs, att ersättning skulle honom beredas från anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation; genom sekreteraren i arméförvaltningen H. Eklundhs den 20 februari 1898 timade fränfälle har detta förhållande ändrats derhän, att någon sådan ersättning icke behöfver utgå. Så länge sekreteraren G. O. Lindbom samt kassören Geete, hvilkas tjänster enligt förslaget skola indragas, qvarstå i dessa tjänster, måste dock såsom jag redan nämnt, deras aflöningsförmåner med 6,000 kronor uppföras å nyssnämnda anslag. Likaså torde böra erinras, att vid omorganisationens genomförande nuvarande generalkrigskommissarien, hilkens löneförmåner uppgå till 9,000 kronor, måste uppföras å indragningsstat.

På grund af hvad jag sålunda anført och under förutsättning af bifall till hvad här nedan under [3, 4 b och c, 5, 6, 7 och 8] föreslås, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels, med godkännande af här ofvan angifna grunder för förändrad organisation af arméns centrala styrelse samt de för artilleristylelsen, fortifikationsstylelsen, intendenturstylelsen och arméns sjukvårdsstylelse upprättade nya stater (bil. n:is 1—4), äfvensom de för åtnjutande af de i dessa stater upptagna aflöningsförmåner här ofvan angifna villkor, i riksstaten för år 1900 å fjerde hufvudtiteln uppföra följande nya anslag till nedannämnda belopp, nämligen:

till artilleristylelsen	kronor 20,300: —
» fortifikationsstylelsen	» 16,800: —
» intendenturstylelsen	» 94,000: —
» arméns sjukvårdsstylelse	» 17,798: —

dels ock, vid bifall härtill, ur riksstaten för samma år utesluta anslaget till arméförvaltningen, kronor 147,265: —

Generalitetsstaten.

En fördelningsgenerals stab utgöres för närvarande af en stabschef, en adjutant samt ordonnansofficerare, hvartill fördelningsgeneralen eger förordna 2 eller 3 subalternofficerare. Stabschefen uppbär aflöning å generalstabens stat; för adjutanten äro i generalitetets stat anvisade ett arfvode af 750 kronor samt lönetillägg och fourrageersättning för 2 tjenstehästar 1,530 kronor; sistnämnda belopp eger dock fördelningsgeneralen enligt nådigt bref den 10 mars 1876 disponera för att tilldelas en eller två officerare af hans stab, hvilka icke i annan egenskap äro skyldiga att vara beridna. För ordonnansofficerarne äro icke särskilda medel anvisade; de åtnjuta endast rese- och traktamentsersättning under tjänsteresor samt ersättning för hästlega i vissa fall under fältöfningar och fälttjänstöfningar.

[2.]
Ökning af
detta anslag.

I sin förenämnda underdåniga skrifvelse den 22 augusti 1898 har chefen för III fördelningen anfört, hurusom ofvan angifna bestämmelser helt visst motsvarade de fordringar, hvilka för 25 år sedan, då dessa bestämmelser tillkommit, ställes på stabspersonalen. Göromålen i stabsexpeditionen voro då ej mer omfattande, än att en person, stabschefen eller adjutanten, behöfde ligga i tjenstgöring; det hade varit sällsynt, att en ordonnansofficer behöfde inkallas. Under vapenöfningarne inkallades stundom en af ordonnansofficerarne och fick då rese- och traktamentsersättning.

Numera vore förhållandena helt olika. Endast undantagsvis och då för helt kort tid kunde någon af stabspersonalen vara ledig; såsom exempel härpå anför arméfördelningschefen, att hans ene ordonnansofficer, hvilken i sådan egenskap anställes i augusti 1897, sedan dess varit i oafbruten tjenstgöring; den andre, anställd i april 1897, hade sedan dess varit i tjenstgöring med afbrott endast för regementsmötet samt ett par månader på hösten 1897 och en månad 1898. Adjutanten hade åtnjutit endast tillfällig ledighet under någon vecka. Tjenstgöringen vore således så fordrande, att det vore tvifvelaktigt, huruvida personalen kunde komma i åtnjutande af den i tjenstgöringsreglementet i vanliga fall medgifna ledigheten. Det dagliga expeditionsarbetet påginge emellan klockan 10 och 3, ibland längre.

Det vore endast intresse för tjensten, begäret att ej vara sysslolös och tillfredsställelsen att under vapenöfningarne få se annan militär verksamhet än vid det egna truppförbandet, som kunde locka officerare

att mottaga anställning såsom ordonnansofficer. Visserligen kunde tjänstgöringsorten erbjuda lockelser, så att, jemte hvad nyss framhållits, kunde tillkomma önskan att få bo i en större stad med andra resurser för lifvet ur militär eller annan synpunkt. Men i III fördelningen vore tjänstgöringsorten så obetydlig, att det ej kunde innebära något lockande att bo der. Officerare kunde därför ej vara benägna att i längden utan ersättning ligga i tjänstgöring; för öfrigt befunde sig endast ett fåtal i den ekonomiska ställning, att de kunde offra hela sin tid åt ett arbete, som ej lemnade någon inkomst. Slutligen borde ej förbises, att det låge ett visst underskattande — och detta mycket oberättigadt — af ett arbete deri, att det ej ansåges böra på ett eller annat sätt betalas.

Svårigheter hade också mött att erhålla väl kvalificerade ordonnansofficerare. Önskvärdt vore således, att ordonnansofficerare bereddes ersättning på stat. I sådant afseende föreslog fördelningschefen, att till arméfördelningschefs förfogande ställdes dels två arfvoden, hvardera å 730 kronor, för att utgå med $\frac{1}{365}$ såsom arvode för en dag åt i tjänst varande ordonnansofficer, dels ock lönetillägg och fourrageersättning för 2 tjenstehästar för att tilldelas ordonnansofficerare, som icke i annan egenskap vore skyldiga att vara beridna.

I underdånig skrifvelse den 22 oktober 1898 har chefen för I arméfördelningen gjort en likartad underdånig framställning. Han har anfört:

Ökade göromål i stabsexpeditionen hade nödvändiggjort ökning af den i tjänstgöring varande personalen; expeditionens diarium upptoge följande antal diarieförda handlingar:

1893: inkomna handlingar: ...	1,187;	utgångna handlingar	1,015.
1894: » »	1,380;	» »	1,241.
1895: » »	1,361;	» »	1,293.
1896: » »	1,389;	» »	1,287.
1897: » »	1,318;	» »	1,282.
1898: till den 22 oktober	1,294;	» »	1,252.

Det vore svårt att få ordonnansofficerare, som vore villiga att mellan vapenöfningarne tjänstgöra i staben, då de ej erhöles någon ersättning; vid deras antagande måste hänsyn tagas till deras förmögenhetsförhållanden. Det hade varit en sträfvän att så litet som möjligt inkalla ordonnansofficerare mellan vapenöfningarne, men ändå hade det

händt, att ordonnansofficerare vid inkallelse till tjenstgöring mellan vapenöfningarne begärt afsked från befattningen, så att nya och ovana officerare måst antagas, då arbetet varit som mest brådskande. Genom ofvannämnda hänsyn till ordonnansofficerarne hade arbetet för stabschefen och adjutanten ökats, så att de hindrats från andra för krigsberedelsen viktiga arbeten.

Fördelningschefen hemstälde därför, att dagaflöning för i medeltal 2 ordonnansofficerare vid I arméfördelningen måtte anvisas.

Arméförvaltningen å civila departementet har i underdånigt utlåtande icke haft något att erinra mot arméfördelningschefernas framställningar; öfver chefens för III arméfördelningen framställning hafva samtliga öfriga arméfördelningschefer äfvensom t. f. chefen för generalstaben blifvit hörde, och hafva dervid arméfördelningscheferna i I, II och VI fördelningarne tillstyrkt hvad arméfördelningschefen i III fördelningen föreslagit; arméfördelningschefen i IV fördelningen tillstyrker, att dagaflöning må anvisas åt ordonnansofficer för den tid, han tjenstgör vid fördelningssstaben, såvida han tillhör icke garnisoneradt truppförband, äfvensom att lönetillägg och fourrageersättning för 2 tjenstehästar ställes till fördelningschefs förfogande för det af chefen i III fördelningen angifna ändamål. Chefen för V fördelningen har ansett, att aflöning till ordonnansofficer borde utgå i form af arfvode och inkvarteringsersättning, samt, i fråga om sättet att göra ordonnansofficerare beridna, föreslagit, att godtgörelse för allenast ytterligare en häst ställdes till fördelningschefs förfogande, att tilldelas ordonnansofficer af infanteriet, derest mer än 2 sådana samtidigt tjenstgjorde i staben, men att ordonnansofficer skulle vara berättigad uppbära lega och fourrageersättning för ytterligare en tjenstehäst under fälttjenst eller fältöfningar, samt att ordonnansofficer, som tillhörde artilleriet eller fortifikationen, skulle från eget truppförband göras beriden på kronans häst.

T. f. chefen för generalstaben har framhållit, hurusom arbetet i stabsexpeditionerna kommer att alltjemt ökas genom försvarsväsendets utveckling och decentralisering af de militära ärendenas handläggning. Enligt tjenstgöringsreglementet borde till adjutant antagas officer, som genomgått krigshögskolan; detsamma borde äfven gälla i fråga om ordonnansofficerarne; af de 13 nuvarande ordonnansofficerarne hade också 9 genomgått nämnda skola. Genomgåendet af en kurs derstädes vore emellertid förknippadt med pekuniära uppostringar och någon ersättning därför torde böra beredas dem, hvilka sedermera beordrades till tjenstgöring i fördelningsstaberna. T. f. chefen för generalstaben förordar

sålades chefens för III fördelningen framställning, men anser det böra föreskrifvas, att de föreslagna arfvodena ej få tilldelas ordonnansofficerare, hvilka under tiden för sin tjenstgöring såsom sådana uppbära dagaflöning från annat håll, äfvensom att lönetillägg och fourrageersättning för tjenstehäst ej må tilldelas ordonnansofficerare, hvilka i annan egenskap äro skyldiga att vara beridna eller lämpligen kunna göras beridna på kronans hästar.

Såväl samtliga fördelningschefer som t. f. chefen för generalstaben hafva vitsordat, att — hvad för öfrigt måste vara en naturlig följd af 1892 års förbättrade härordning samt värnpligtens utsträckande — arbetet i fördelningarnas stabsexpeditioner så väsentligen ökats, att ordonnansofficerarne i ganska stor utsträckning måste tagas i anspråk för sagda arbetes utförande. Då någon ersättning icke lemnas för detta arbete, hafva svårigheter uppstått för fördelningscheferna att till ordonnansofficerare erhålla dertill lämpliga officerare, och gifvet är, att dessa svårigheter skola ökas i samma mån arbetet i stabsexpeditionerna ökas. Dessutom synes det mig icke väl öfverensstämma med statens värdighet att begagna sig af ett arbete, som icke aflönas. Jag anser mig således böra understödja ifrågavarande framställning.

De af chefen för III fördelningen föreslagna arfvoden, lönetillägg och fourrageersättning uppgå för en fördelning till 2,990 kronor och för alla sex fördelningarna till 17,940 kronor. Då emellertid, derest medel för ifrågavarande ändamål ställas till fördelningschefs förfogande, dervid torde böra uppställas de af t. f. chefen för generalstaben föreslagna villkor, att arfvode ej må tilldelas ordonnansofficer, som från annat håll uppbär dagaflöning, och att lönetillägg och fourrageersättning för tjenstehäst ej må tilldelas ordonnansofficer, som i annan egenskap är skyldig vara beriden eller lämpligen kan göras beriden på kronan tillhörig häst, kan förenämnda belopp väsentligen nedbringas. I IV fördelningen lærer det icke möta någon svårighet att erhålla åtminstone en ordonnansofficer från garnisoneradt truppförband; i denna fördelning bör således ett arfvode vara tillräckligt. Hvad hästersättningen angår, vill jag erinra, hurusom för närvarande inom hvar och en af I, II, III och IV fördelningarnes staber bland ordonnansofficerarne finnes en officer, som tillhör kavalleriet och af sådan grund är skyldig vara beriden; inom hvar och en af IV och V fördelningarnes staber finnes bland ordonnansofficerarne en officer, som tillhör artilleriet och således bör kunna göras be-

riden på kronans häst; i VI fördelningen tillhöra såväl adjutanten som ordonnansofficerarne infanteriet, men, såsom ofvan blifvit nämnt, disponerar fördelningschef för ifrågavarande ändamål redan öfver de i staten för adjutanten upptagna lönetillägg och fourrageersättning för 2 tjenstehästar. Jag anser således, att för förhållandena under fred det bör vara nog att till fördelningschefs förfogande ställa lönetillägg och fourrageersättning för ytterligare en tjenstehäst. Det erforderliga beloppet kan således skäligen beräknas sålunda: ett arfvode i IV fördelningen och två arfvoden i hvarje af de öfriga eller 11 arfvoden à 730 kronor = 8,030 kronor, samt lönetillägg och fourrageersättning för 1 tjenstehäst à 765 kronor i 6 fördelningar = 4,590 kronor, eller sammanlagdt 12,620 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att

dels medgifva, att staten för generalitetet må sålunda ändras, att deri näst efter arfvodet till en kavalleriinspektör upptages till arfvoden, lönetillägg och fourrageersättning åt ordonnansofficerare hos fördelningsgeneral ett belopp af 12,620 kronor,

dels ock, vid bifall härtill, öka
 anslaget till generalitetsstaten, nu kronor 132,660: —
 med nämnda belopp » 12,620: —
 till kronor 145,280: —

Artilleristaben.

Med hänsyn till hvad jag under [1.] här ofvan anført i fråga om detta anslag, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

[3.]
 Ökning af
 detta anslag.

att, vid bifall till hvad der föreslagits, med godkännande af det vid detta protokoll fogade förslag till ny stat för artilleristaben (bil. n:o 5), öka anslaget till artilleristaben, nu kronor 12,200: —
 med » 1,200: —
 till kronor 13,400: —

Aflöning och rekrytering.

[4.]
Ökning af
detta anslag.

Aflöningen till stammanskapet vid de garnisonerade truppförbanden bestrides från de för ändamålet å anslaget till aflöning och rekrytering anvisade tillgångar och utgår med de i vederbörligen fastställda aflöningsstater uppförda och i härvid fogade, från reglementet för arméns aflöning under fred hemtade tabell, bil. n:o 7, närmare angifna särskilda aflöningslag och belopp enligt tre system, af hvilka tillämpas:

system I: vid de tre lifgardesregementena och ingenjörtrupperna;
system II: vid Kronprinsens husarregemente, Skånska husar- och dragonregementena, Norrlands dragonregemente samt trängen;
system III: vid artilleriet.

Såsom af tabellen framgår erhåller det enligt system I aflönade manskapet vida mindre aflöning än det manskap, som aflönas enligt systemen II och III, och af detta sistnämnda manskap det, som aflönas enligt system III, mindre aflöning än det, som aflönas enligt system II. Följden häraf har åter blifvit, att vid de truppförband, som aflönas efter system I, eller lifgardesregementena och ingenjörtrupperna, der icke samma fördelar kunna erbjudas, som vid öfriga truppförband, de största svårigheter mött att anskaffa rekryter eller förmå duglige och pålitlige karlar att rekapitulera.

På grund häraf och då manskapets tjenstgöring vid lifgardesregementena och ingenjörtrupperna är lika ansträngande som vid öfriga garnisonerade truppförband, ja, hvad fotgardesregementena angår, på grund af den ofta påkommande vaktgöringen ännu mera ansträngande, har secundchefen för Svea lifgarde hos chefen för IV arméfördelningen gjort framställning, huruvida icke allt manskap vid värfvade armén kunde erhålla samma aflöningsförmåner eller åtminstone lifgardesregementena och ingenjörtrupperna i aflöningshänseende varda likställda med artilleriet.

Öfver secundchefens för Svea lifgarde berörda framställning har chefen för IV arméfördelningen hört cheferne för öfriga enligt system I aflönade truppförband, hvilka dervid i hufvudsak instämt med nämnde secundchef, dock har secundchefen för lifgardet till häst såsom sin mening uttalat, att månadslönen vid lifgardet till häst borde fortfarande utgå med belopp, som i nuvarande proportion (se tabellen bil. n:o 7) öfverstege fotgardesregementenas och ingenjörtruppernas månadslön.

Chefen för IV arméfördelningen har icke kunnat biträda secundchefens för lifgardet till häst sålunda uttalade mening, men funnit secundchefens för Svea lifgarde framställning vara fullt befogad och i följd deraf hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att manskapets aflöningsförhållanden vid gardesregementena och ingenjörtrupperna bragtes i öfverensstämmelse med motsvarande förhållanden antingen vid system II med vissa jemkningar, för hvilka jag icke anser mig behöfva nu redogöra, eller ock med motsvarande förhållanden vid system III med bibehållande dock om möjligt af nu utgående aflönings-tillägg, enär dessa utgjorde en eggelse för manskapet att tillgodogöra sig undervisningen i utbildningskurserna vid truppförbanden, hvarigenom det skulle blifva lättare erhålla dugligt underbefäl af manskapklass.

I häröfver infordradt underdånigt utlåtande anför arméförvaltningen å civila departementet, efter samråd med chefen för fortifikationen: då aflöningen enligt system I gäfvde manskapet betydligt mindre förmåner, än aflöningen enligt de båda öfriga systemen, kunde man förutse, att rekryteringen icke i längden skulle låta sig verkställas efter system I och att nödvändigheten att öfverflytta de dit hörande truppförbandens manskap till ett fördelaktigare system endast vore en tidsfråga; tidpunkten för vidtagande af åtgärder för en dylik öfverflyttning syntes också nu, efter arméfördelningschefens föreliggande framställning, icke längre låta sig undanskjutas; arméförvaltningen tillstyrkte således, att öfverflyttningen måtte, på sätt arméfördelningschefen alternativt föreslagit, ega rum till system III, om hvilket såsom det yngsta och det, hvilket redan omfattade de flesta truppförbanden — nämligen artilleriets alla — man kunde hysa förhoppning, att det skulle förmå draga de andra till sig; arméförvaltningen kunde emellertid ej tillstyrka hvad arméfördelningschefen, dock blott såsom ett önskningsmål, jemväl hemställt derom, att de ifrågavarande truppförbanden finge vid öfverflyttningen till system III medtaga nu enligt system I utgående aflönings-tillägg, hvarigenom den vunna förenklingen delvis gäfvdes åter till spillo och i sjelfva verket komme att införas ett nytt aflöningsssystem i stället för det indragna system I.

Deremot ansåg arméförvaltningen det blifva nödvändigt, att vid ifrågavarande truppförbands öfverflyttning till system III i detta systems aflöningsschema uppföra kommenderingstillägg för gevärshandtverkare, enär sådana beställningsmän icke funnes vid de truppförband, som nu aflönades efter detta system, och det till artilleriets handtverkaresoldater, hvilka med de förre ej vore jemförlige, utgående kommenderingstillägg af 2 kronor 50 öre om dagen icke kunde för gevärshandtverkaresolda-

terna användas. Det syntes under sådant förhållande arméförvaltningen lämpligast att bestämma gevärshandverkarnes kommenderingstillägg till samma belopp, hvarmed sådan aflöningsförmån utginge enligt det system III närmast stående aflöningsystemet II; och ansåg arméförvaltningen medel för dylik aflöningsförmån böra beräknas jemväl vid ingenjörtrupperna.

Då vidare för lifgardet till häst torde vara erforderligt, att *anm. 1* å den här ofvan omnämnda, från aflöningsreglementet hemtade tabellen fortfarande vunne tillämpning, vore det nödigt, att å detta regementes stat under kommenderingstillägg upptoges för remontdressyren 400 kronor.

I fråga om ej mindre undervisningen och tjenstgöringen i öfrigt vid truppförbanden, än äfven rekryteringsmöjligheten spelades — säger arméförvaltningen vidare i sitt utlåtande — en väsentlig roll af den så kallade »tvångspermitteringen» eller såsom det vid trupper, tillhörande aflöningsystemen II och III, torde böra uttryckas, förbudet i allmänhet att, utom till de kortare repetitionsöfningarna, inkalla till tjenstgöring det äldre manskapet. För de trupper, som nu vore i fråga, gälde i detta hänseende bestämmelserna i Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 12 Juni 1874, enligt hvilket permitteringen vore lagd i vederbörande chefs hand att ordnas efter tjenstgöringens behof, dervid dock permitteringen icke finge öfverskrida af manskapsstyrkan vid gardesregementena en fjerdedel och vid ingenjörtrupperna hälften. Denna maximibestämmelse, som egentligen hade sin rot och orsak i de gamla passevolansförhållandena, hade visat sig alldeles öfverflödig, enär denna permitteringssiffra aldrig kunnat uppnås. I sjelfva verket hade för fotgardesregementena, som egt att, utom skolor och öfningar, upprätthålla äfven garnisonstjenstgöringen inom hufvudstaden, endast en ringa permittering varit möjlig, och vid ingenjörtrupperna åter, till följd af behovet att utbilda manskapet i många olika färdigheter, så godt som ingen. Nuvarande aflöningsstater hade uppgjorts med beräkning af maximipermittering. Af ofvan angifna förhållande, hvilket icke torde röna något inflytande af öfverflyttningen till nytt aflöningsystem, framginge, att denna beräkningsgrund icke kunde vidhållas; arméförvaltningen ansåge den icke inkallade manskapsstyrkan ej kunna med säkerhet anslås högre än till en åttondedel af den hela. Arméförvaltningen ville äfven fästa uppmärksamheten derpå, att den icke inkallade styrkan vore vid truppförbanden, tillhörande system III, i allmänhet satt jemförelsevis lägre än vid dem, hvilka tillhörde system I, uppgående vid Vaxholms artillericorps till omkring en åttondedel.

Deremot ansåg arméförvaltningen, att nuvarande förhållanden med-

gäfve äfven vid nu ifrågavarande truppförband en minskning till en månad af den tid, under hvilken allt manskap skulle vara i tjenstgöring inkalladt,

I händelse af bifall till hvad arméförvaltningen sålunda föreslagit, skulle å nedannämnda aflöningsstater anslagen under rubriken: *Manskaps-aflöning m. m.* få följande utseende:

å Svea lifgardes:

a) Lön.

816 man i 1 månad	å 8 kr. i månaden	6,528: —	
714 » » 11 månader	å 8 » » »	62,832: —	
102 » » 11 »	å 4 » » »	4,488: —	73,848: —

b) Arfvoden.

16 distinktionskorpraler	å 180 kronor	2,880: —	
38 korpraler	å 120 »	4,560: —	
54 vicekorpraler	å 60 »	3,240: —	
40 spel i nummer	å 36 »	1,440: —	
16 sjukvårdssoldater	å 60 »	960: —	13,080: —

c) Kommenderingstillägg.

Gevärshandtverkaresoldater	200: —
----------------------------	--------

d) Rekryteringskostnader.

Lega och arfvoden till värfvare m. fl. kostnader	
816 man å 40 kronor per år	32,640: — 119,768: —

å Göta lifgardes:

Lika med Svea lifgarde	119,768: —
------------------------	------------

å Lifgardets till häst:

a) Lön.

500 man i 1 månad	å 8 kr. i månaden	4,000: —	
440 » » 11 månader	å 8 » » »	38,720: —	
60 » » 11 »	å 4 » » »	2,640: —	45,360: —
		Transport	45,360: — 239,536: —

Transport 45,360: 239,536: —

b) *Arfvoden.*

5 distinktionskorpraler à 180 kronor	900: —	
21 korpraler à 120 »	2,520: —	
37 vicekorpraler à 60 »	2,220: —	
10 sqvadronstrumpetare à 36 »	360: —	
10 sjukvårdssoldater à 60 »	600: —	
6 hofsmeder à 60 »	360: —	6,960: —

c) *Kommenderingstillägg.*

Remontdressyren 400: —

d) *Rekryteringskostnader.*

Lega och arfvoden till värfvare m. fl. kostnader
 500 man à 40 kronor per år 20,000: — 72,720: —

å **Fortifikationens:**a) *Lön.*

840 man i 1 månad à 8 kr. i månaden	6,720: —	
735 » » 11 månader à 8 » » »	64,680: —	
105 » » 11 » à 4 » » »	4,620: —	76,020: —

b) *Arfvoden.*

28 distinktionskorpraler à 180 kronor	5,040: —	
56 korpraler à 120 »	6,720: —	
56 vicekorpraler à 60 »	3,360: —	
126 handtverkaresoldater à 120 »	15,120: —	
19 spel à 36 »	684: —	
18 sjukvårdssoldater à 60 »	1,080: —	
2 hofsmeder à 60 »	120: —	32,124: —

c) *Kommenderingstillägg.*

Gevärshandtverkaresoldater 200: —

d) *Rekryteringskostnader.*

Lega och arfvoden till värfvare m. fl. kostnader
 840 man à 40 kronor per år 33,600: — 141,944: —

Summa kronor 454,200: —

Rubriken *manskapsaflöning m. m.* å de fyra ifrågasvarande aflöningsstaterna skulle således erfordra en anvisning af sammanlagdt kronor 454,200: —
 men då nu funnes å staterna för ändamålet anslagna:

vid Svea lifgarde	99,617: —	
» Göta »	99,617: —	
» lifgardet till häst	63,714: —	
» fortifikationen	116,098: —	379,046: —

skulle ökningen utgöra kronor 75,154: —

I öfverensstämmelse med hvad sålunda anförts hemstälde arméförvaltningen, att Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att för tillämpning å manskapet vid gardesregementena och ingenjörtrupperna af de aflöningsvilkor, som nu gälla vid artilleriet, med ofvan angifna mindre jemkningar i fråga om handtverkaresoldaterna och, vid lifgardet till häst, remontdressyren, höja anslaget till aflöning och rekrytering med 75,154 kronor samt, vid bifall härtill, medgifva att aflöningsstaterna för gardesregementena och fortifikationen måtte under rubriken *manskapsaflöning m. m.* få den affattning, ofvan angifvits.

Så länge härordningen, såsom nu är fallet hos oss, är bygd på systemet stam och värnpligtige, de sistnämnde med endast kort öfningstid, måste med största omsorg tillses, att stammen, så vidt möjligt är, hållas uppe till beräknad styrka. Det ligger emellertid i sakens natur, att, så länge det värfvade manskapet aflönas efter olika system, rekryteringen vid de truppförband, som äro lägst aflönade, skall möta stora svårigheter. Erfarenheten bekräftar också detta förhållande; antalet vakanser vid gardesregementena och Svea ingenjörbataljon, hvilka aflönas efter system I, utgjorde sistlidne höst omkring 17 procent af hela styrkan, medan antalet vakanser vid IV fördelningens truppförband af artilleriet, hvilka aflönas efter system III, visade en icke obetydligt lägre siffra. Det af chefen för nämnda fördelning väckta och af arméförvaltningen förordade förslaget att öfverflytta de truppförband, som nu aflönas efter system I, till system III synes mig därför vara ett steg i den rätta riktningen och jag anser mig följaktligen böra understödja föreliggande framställning. Vid granskning af detaljerna i arméförvalt-

ningens förslag har jag icke funnit något att erinra, och jag hemställer således, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

a) att medgifva, att stammanskapet vid gardesregementena och ingenjörtrupperna må aflönas enligt det i reglementet för arméns aflöning under fred upptagna aflöningsssystem III med de af arméförvaltningen föreslagna jemkningar i fråga om handverkare-soldaterna och remontdressyren vid lifgardet till häst, äfvensom att aflöningsstaterna för gardesregementena och fortifikationen måtte under rubriken *manskapsaflöning m. m.* i de delar, som häraf beröras, få ofvan angifna affattning.

Till den ökning i anslaget till aflöning och rekrytering, som, vid bifall till hvad jag sålunda hemställt, skulle erfordras, torde det tillåtas mig att längre ned återkomma.

Frågan om förbättring af arméns underbefäls ekonomiska ställning har under senare år ofta stått på dagordningen och torde förvisso vara förtjent af största uppmärksamhet. I denna fråga anför t. f. chefen för generalstaben i sin ofvannämnda underdåniga skrifvelse den 28 november 1898:

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga förslag om ökande af dagaflöningen för de vid indelta arméns truppförband anställda sergeanter, bataljonsadjutanter, regementsväblar samt stabs- och squadronstrumpetare från 40 öre till 1 krona, höjdes dessa kategoriers dagaflöning af 1891 års Riksdag, dock endast till 80 öre. För samtliga underofficerare utginge portionsersättningen från och med den 1 januari 1897 med 62 öre per tjänstgöringsdag, hvarjemte beställningsmännen vid den icke garnisonerade armén, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 23 Maj 1890, åtnjöte dagaflöning under tjänstgöring med 25 öre.

Förslag hade vid tvenne Riksdagar väckts af enskilda motionärer om höjande af dagaflöningen för det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets korpraler och vicekorpraler, med flere: vid 1894 års Riksdag för korpraler från 25 till 75 öre och för vicekorpraler från 10 till 60 öre, samt vid 1895 års Riksdag för korpraler, vicekorpraler och

till korpraltjenst kommenderade soldater äfvensom för sjukvårdssoldater till 50 öre.

Dessa motioner hade ej vunnit Riksdagens gillande, hufvudsakligen af skäl, att förslagen framkommit från enskilda motionärer och att fullständig utredning ansetts saknas, men diskussionen hade vid båda tillfällena utan tvifvel gifvit vid handen, att ett lifligt intresse förefunnes inom Riksdagen för en förbättring af den dåliga ekonomiska ställning, uti hvilken arméns lägsta löntagare befunne sig.

De under de senaste åren betydligt ökade lefnadskostnaderna hade å ena sidan gjort underbefälets ställning än mera vanskelig, under det att, å den andra, statskassans ökade tillgångar syntes möjliggöra en förbättring af densamma.

Bland arméns underbefäl vore utan tvifvel *det icke garnisonerade infanteriets och kavalleriets korpraler och vicekorpraler* de sämst lottade. Vicekorpralen åtnjöte årslön af i medeltal 150 kronor samt kontant lön af 60 kronor, hvartill kunde läggas, för förslagsvis 90 dagars tjenstgöring, dagaflöning af 9 kronor, beklädnad in natura till värde af 31 kronor 50 öre samt portion 43 kronor 20 öre eller tillsammans 293 kronor 70 öre. Motsvarande poster uppginge för korpraler till 367 kronor 20 öre (bil. n:o 9). Med något sken af berättigande skulle visserligen kunna sägas, att dessa löner utgjorde en tillräcklig ersättning för omkring 3 månaders tjenstgöring, enär vicekorpralen under denna åtnjöte vid pass 98 kronor samt korpralen vid pass 122 kronor per månad. Men oafsedt det förhållandet, att dylika månadslöner — äfven der de åtnjötes året om — icke vore öfverdrifvet stora för arbetsföra personer i den ställning, som arméns korpraler och vicekorpraler innehade, måste tagas i betraktande, att tjenstgöringen omöjliggjorde för dem att egna sig åt sådan inkomstbringande enskild verksamhet, der oafbrutet arbete året om kräfdes samt att de därför i regel vore hänvisade till endast tillfällig arbetsförtjenst, som å andra sidan rikligast erbjöde sig och bäst betalades just under den tid, de under sommaren vore upptagna af tjenstgöring.

Allmänt känd vore också svårigheten vid den icke garnisonerade armén att erhålla lämpliga korpralsämnen, hvilka ville och kunde med heder genomgå förberedande korprals- och vicekorpralsskolorna, samt huruledes fruktan för kommendering till dessa skolor med deraf följande befordran till vice korpral och korpral försvårade rekryteringen med för tjensten fullt lämpliga individer. Den sociala och intellektuella nivån bland den icke garnisonerade arméns rekryter syntes ock till följd häraf löpa fara att sjunka, men detta innebure en stor fara för armén

och särskildt för den viktiga korpralsinstitutionen, synnerligast som bland de i ofvan nämnda afseenden jemförelsevis klena rekrytbesättningarne på långt när ej de bästa soldaterna efter genomgångna skolor eftersträfvade befordran, hvarigenom således korpralsgradens duglighet komme i aftagande.

En mindre förhöjning af löneförmånerna torde väl ej komma att helt och hållet häfva nu berörda missförhållanden, men måhända dock i någon mån förminska dem. Af de förslag, som i detta hänseende varit å bane, syntes t. f. generalstabschefen vara att förorda det vid 1895 års Riksdag väckta, nämligen dagaflöningens höjande för korpraler och vicekorpraler till 50 öre. Förbättringen af inkomster skulle, med 90 dagars tjenstgöring, visserligen ej för vicekorpraler komma att uppgå till högre belopp än 36 kronor och för korpraler till 22 kronor 50 öre, men då äfven andra kategorier af underbefälet torde böra komma i åtanka och slutsumman af eventuella förhöjningar torde böra i möjligaste mån begränsas, vore ej lämpligt gå högre än till nu nämnda belopp. Å andra sidan torde, af lätt insedda och ofta framhållna skäl, såsom minimum böra fastslås lika stor dagaflöning som beväringssmannens. Att för vicekorpralen bestämma lägre dagaflöning än för korpralen kunde ej vara lämpligt, då han ju i regel gjorde samma tjenst som den senare och dessutom vore i större behof af förbättrade inkomster, samt slutligen en så pass afsevärd förhöjning som 40 öre per dag säkerligen skulle komma att göra ett godt intryck och den största svårigheten, nämligen besättandet af vicekorpralsbeställningarna, kanske i afsevärd mån genom en sådan åtgärd minskas.

Då *beställningsmän* vid den icke garnisonerade armén, hvad tjenstgöring och ansvar beträffade, vore fullt jemförliga med korpraler, med hvilka de för öfrigt numera åtnjöte lika stor dagaflöning, torde det vara riktigt, att äfven deras dagaflöning, vid en eventuel reglering, höjdes till samma siffra som för korpraler, eller 50 öre, i all synnerhet som beställningsmännens löneförmåner för öfrigt understeg den lägsta korpralsgradens.

Beställningsmän vid den garnisonerade armén vore deremot så aflönade och hade genom sin yrkesskicklighet så många tillfällen att utom tjensten öka sitt förvärf, att ingen anledning förefunnes att höja deras för närvarande utgående förmåner.

Sergeantens — såväl den garnisonerades som den icke garnisonerades — belägenhet torde vara i det närmaste lika behjertansvärd som den icke garnisonerade korpralens. Sergeanten innehade en högre social ställning, hvarför ock fordringar ställes på honom, hvilka ej be-

höfde fyllas af korpralen. Han kunde näppeligen såsom korpralen arbeta som dagakarl. Utom anskaffning och underhåll af uniform måste han underkasta sig dryga utgifter för civila kläder, såvida han skulle kunna påräkna att utom tjensten få användning i enskild verksamhet. Härjemte borde tagas i betraktande, att han, åtminstone efter några års tjenst, i allmänhet inträdt i den ålder, då det kunde antagas, att han bildade familj, hvarför han ock borde sättas i tillfälle att i någon mån bidraga till dess uppehälle.

Härför disponerade den icke garnisonerade sergeanten af 2. klass, med 3 månaders tjenstgöring och då allt inberäknas, 607 kronor 80 öre och sergeanten af 1. klass 807 kronor 80 öre. Sergeant vid garnisonerade armén, hvilken i regel tjenstgjorde året om, åtnjöte härför en ersättning, som för sergeant af 2. klass uppginge till 1,310 kronor 30 öre och för sergeant af 1. klass till 1,430 kronor 30 öre (bil. n:o 9).

Af de för jemförelses skull upprättade tabellerna (bil. n:is 8—11) framginge, huruledes motsvarande befattningar vid flottan och vid statens jernvägar betalades, vid den förra med ända till 1,869 kronor 30 öre och vid den senare med ända till 2,810 kronor. T. f. chefen för generalstaben trodde därför ej, att fordringarna skulle anses allt för höga, om, för att i någon mån utjemna förhållandet mellan de klenst aflönade sergeantsgraderna vid armén och motsvarande befattningar vid andra korporationer, en förhöjning af de förras dagaflöning från 80 öre till 1 krona 20 öre skulle komma att föreslås. Härigenom skulle den årliga inkomsten höjas för sergeant vid den icke garnisonerade armén med 36 kronor och för sergeant vid den garnisonerade armén med 146 kronor. Sergeant af 1. klass vid den garnisonerade armén skulle erhålla årliga kontanta och naturaförmåner af tillsammans 1,576 kronor 30 öre samt komma näst efter underofficer af 2. graden vid flottan, hvilken hade högst 1,869 kronor 30 öre. Sergeant af 2. klass vid den garnisonerade armén skulle komma till ett belopp af 1,456 kronor 30 öre, eller närmast efter banmästare vid statens jernvägar, under det att deremot sergeanter vid den icke garnisonerade armén af båda klasserna fortfarande komme att intaga sina platser sist å löneskalan, med respektive 843 kronor 80 öre och 643 kronor 80 öre.

Likställda med sergeanter i nu förevarande hänseende torde böra ställas *hautboister* jemte *stabs*-, *squadrans*- och *batteritrumpetare*, *fältmusikanter* vid Vermlands fältjägarcorps, Gotlands infanteriregemente, Hallands bataljon, Vesternorrlands regemente och Blekinge bataljon, *trumslagare* (*hornblåsare*) vid Gotlands infanteriregemente och Hallands bataljon samt *trumpetare* vid Gotlands artillericorps, hvilka samtliga för närvarande under tjenstgöring erhöle sergeants dagaflöning, 80 öre.

Fanjunkare vid icke garnisonerad trupp åtnjöte en inkomst af 1,315 kronor 80 öre, under det att fanjunkare (styckjunkare) vid garnisonerad trupp komme upp till 1,851 kronor 30 öre (bil. n:o 9). Att i någon mån förbättra ställningen för denna grad, den högsta som kunde af underofficerare ernås, genom dagaflöningens höjande i samma förhållande som för sergeanter, således från 1 krona till 1 krona 50 öre, torde vara välbetänkt. då fanjunkare (styckjunkare) vid garnisonerad trupp derigenom skulle komma att få en årlig inkomst af 2,033 kronor 80 öre samt fanjunkare vid icke garnisonerad trupp 1,360 kronor 80 öre, i alla händelser således mindre än de högsta löneförmånerna för motsvarande beställningar vid flottan och vid statens jernvägar (bil. n:o 8).

Till fanjunkare vore äfven att hänföra å intendenturcorpsens stat upptagna *förvaltare*, hvilka, förutom i regel inqvartering in natura, hade kontanta förmåner uppgående till 1,511 kronor 30 öre och således i lika hög grad som fanjunkare vore i behof af en förbättring.

Inom fanjunkaregraden märktes slutligen *regementstrumslagare* och *regementstrumpetare*, hvilka på lika goda grunder som grådkamraterna torde böra få påräkna motsvarande förhöjning af dagaflöningen.

Bland dem, som enligt gällande bestämmelser åtnjöte dagaflöning, återstode att nämna *gevärshandverkare* (*pistolssmeder*) vid den icke garnisonerade armén. Dessa erhöle under tjänstgöring 40 öre per dag, och torde, då de i öfrigt vore likställda med sergeanter, äfven deras dagaflöning, af samma skäl som gälde för sergeanter, böra höjas med 50 procent, eller till 60 öre.

De på intendenturcorpsens stat upptagna *vaktmästarne* vore, i förhållande till dem åliggande arbete, skäligen illa aflönade. Med inqvartering in natura förenade de en lön af 120 kronor samt beklädnadsersättning af 120 kronor, hvilket tillsammans torde kunna uppskattas till 300 kronor. Oaktadt den svaga aflöningen och med tjänstgöringskyldighet året om vid arméns förråd, åtnjöte vaktmästarne ingen dagaflöning. Då de vore jemförliga med korpraler, torde de äfven böra, i likhet med de senare, tillerkännas en dagaflöning af 50 öre.

Den *garnisonerade arméns korprals- och konstapelsgrader* hade visserligen under hela året sin jemförelsevis sorgfria existens i form af föda, husrum och beklädnad, med mera, samt dessutom någon kontant ersättning, för vicekorpral uppgående till 132 kronor, korpral 192 kronor, 2. konstapel 216 kronor, distinktionskorpral 252 kronor och 1. konstapel 276 kronor, allt för år beräknadt, hvarjemte till distinktionskorpral, hvilken tjänstgjorde som underofficer, utginge ett belopp af 96 kronor

per år (bil. n:o 9). Men svårigheterna att hålla förenämnda underbefälsgrader väl besatta vore knappast mindre vid den garnisonerade än vid den icke garnisonerade armén. Anledningen till det garnisonerade underbefälets af manskapet obenägenhet att qvarstanna i tjensten torde utan tvifvel vara att söka uti den jemförelse med likställda individer inom andra yrken, som detta underbefäl hade tillfälle att göra, och af hvilken framginge, att de senare i regeln hade vida fördelaktigare ekonomiska villkor, utan att vara underkastade ett sådant tvång som den garnisonerade korpralen (konstapel) och vicekorpralen.

Vid jemförelse mellan de garnisonerade korpralsgradernas löneförmåner efter system I enligt reglementet för arméns aflöning i fred och dem för likställda jernvägs- och postbetjente samt motsvarande grader vid flottan, syntes (bil. n:o 8), att näst de icke garnisonerade korpralsgraderna inga vore så illa lottade som de garnisonerade, vare sig fråga vore om minimi- eller maximiinkomster. Vid statens jernvägar hade till exempel de lägst aflönade betjente (kolvaktare och pumpare) en årlig inkomst, som med 153 kronor öfverstege en vicekorprals vid den garnisonerade armén, under det att med samma vicekorpral jemställda betjente kunde uppnå löneförmåner, som uppginge till 1,126 kronor eller 607 kronor mera än en såsom korpral tjenstgörande vice korpral vid de garnisonerade trupperna.

Ännu mera i ögonen fallande blefve dessa missförhållanden vid en jemförelse mellan den garnisonerade korpralens löneförmåner och vissa motsvarande civila kategoriers. En garnisonerad korpral kunde, äfven om han tjenstgjorde såsom distinktionskorpral, icke nå utöfver 590 kronor 95 öres årlig inkomst, under det att (för att endast tala om sådana beställningar, der ingen större yrkesskicklighet erfordrades) en stationskarlsförman vid statens jernvägar kunde komma upp till 1,536 kronor, eller omkring 945 kronor större inkomst. En eldare, hvilken, utan någon egentlig yrkesskicklighet, började med en inkomst af 1,334 kronor, kunde, efter förvärfvad sådan, komma ända till 1,776 kronors inkomst, eller omkring 1,175 kronor mer än korpralens.

Hvad beträffade distinktionskorpralsgraden vid de garnisonerade trupperna, hade man att jemföra densamma egentligen endast med motsvarande grad vid flottan, nämligen underofficerskorprals, och funne då, att den senares löneförmåner öfverstege den förres med 3—400 kronor (bil. n:o 9). Men om man härvid äfven toge med i räkningen de lägre civila befattningar, hvilka kunde anses likställda med korprals, och hvilka en distinktionskorpral vid ett eventuellt afskedstagande torde an-

ses berättigad eftersträfva, funne man dennes ställning ännu mera oförmanlig.

Att dessa och, vid jemförelse med många andra förvärfsgrenar, liknande förhållanden skulle locka den garnisonerade arméns korpraler och konstaplar af alla grader att snarast möjligt öfvergifva militäryrket, vore ju ganska naturligt. Om än detta förhållande ur en synpunkt skulle kunna anses som en fördel, enär härigenom armén vid mobilisering tillfördes en mängd till underbefäl utbildade f. d. stamanställda, så måste dock, å andra sidan, beaktas nödvändigheten att i fredstid kunna uppehålla tjensten med dugliga och vana korpraler (konstaplar) samt att hafva tillgång till lämpliga underofficersämnen. För dessa ändamål måste ett tillräckligt antal korpraler (konstaplar) qvarstå i tjenst såsom sådana åtminstone 4—5 år. Härför mötte dock, af ofvan angifna orsaker, stora svårigheter. I allmänhet torde dessutom endast de, som ej på annat håll kunde finna en bättre utkomst, qvarstanna i tjenst, således sannolikt ej de bästa och lämpligaste, och äfven med sådana mindre lämpliga hade man svårt att hålla det nödiga antalet fullt.

En omständighet, som äfven måste tagas i betraktande, vore, att den lägsta underofficersgraden vore så pass illa aflönad, att den till sergeant utnämnda distinktionskorpralen (1. konstapel) för det mesta måste sätta sig i skuld för sin ekipering, som han behöfde många år för att afbetala, hvaraf följde, att sergeantsbeställningarna ej vore mycket eftersträfvansvärda, åtminstone ej för dem, hvilka genom duglighet och andra egenskaper kunde vinna en bättre utkomst efter lemnad korp-ralstjenst.

Om en något ökad löneinkomst skulle för den blifvande underofficeren möjliggöra att såsom korpral (konstapel) lägga af något till beklädnadshjelp vid den första uppsättningen såsom underofficer, vore ju något vunnet för att lätta bekymren under de första underofficersåren. En sådan ökning af 3 kronor per månad för samtliga korprals- och konstapelsgrader syntes af förhållandena påkallad och till beloppet lämplig, då årsarfvodena skulle komma att blifva för distinktionskorpral (1. konstapel) 216 kronor, korpral (2. konstapel) 156 kronor och vicekorpral 96 kronor, i stället för respektive 180, 120 och 60 kronor.

Korpralsgradernas vid *Skånska husar- och dragonregementena* samt *Norrlands dragonregemente* arfvoden torde slutligen af liknande skäl som de, hvilka gälla för den garnisonerade arméns korprals- och konstapelsgrader, böra ökas med 3 kronor per månad.

En förhöjning af här ofvan omförmälda underbefälsgraders med fleres dagaflöning och arfvoden till angifna belopp beräknade t. f. che-

fen för generalstaben, på sätt bil. n:is 12—14 utvisa, skulle komma att belöpa sig till en summa af 300,275 kronor 30 öre årligen.

Tillgång på ett godt och dugligt underbefäl är en oeftergiftig och nödvändig förutsättning för truppens utbildning till de många färdigheter, som i vår tid fordras för att göra en armé stridsduglig. Det ligger förty den största vikt deruppå, att aflöningsförmånerna inom underbefälsgraderna äro sådana, att de innebära en lockelse för de i intellektuelt och fysiskt hänseende bäst utrustade individerna att vinna befordran inom dessa grader och för sådant ändamål söka förvärfva de kunskaper och den skicklighet, som måste fordras af det befäl, som närmast har att handleda truppens utbildning. Hos oss äro emellertid för närvarande aflöningsförhållandena sådana, att de, i stället för att uppmuntra till en sådan sträfvän, tvärtom, såsom t. f. chefen för generalstaben framhållit och erfarenheten vid upprepade tillfällen gifvit vid handen, afskräcka förtjente män i ledet från att söka eller mottaga en befordran, som genom ökade förpligtelser utan i samma mån ökad aflöning skulle bringa dem i en i ekonomiskt hänseende ofördelaktigare ställning. På det att arméns stridsfärdighet ej genom brist på dugligt underbefäl må äfventyras, måste jag således på det kraftigaste förorda att underbefälets aflöningsförmåner förbättras; det förslag, t. f. chefen för generalstaben i sådant hänseende framlagt, synes mig efter nuvarande förhållanden väl afpassadt och följaktligen böra Riksdagen föreläggas. Då han beledsagat sitt förslag i alla delar med en fullständig motivering, torde jag kunna inskränka mig till att hänvisa till samma motivering, endast erinrande, dels att, vid bifall till hvad jag här ofvan under a) hemställt, underbefälet af manskapet vid gardesregementena och ingenjörtrupperna skulle i aflöningshänseende blifva likställdt med motsvarande grader vid artilleriet, dels ock, beträffande bil. n:o 9, att underofficerskorpraler och 1 klassens sjömän under sjökommendering åtnjuta, i form af ökad dagaflöning och uppmuntringspenningar, något högre aflöning än i nämnda bil. upptages.

Den årliga ökningen i anslag, hvilken det föreliggande förslaget skulle medföra, uppgår, såsom arméförvaltningen i infordradt underdånigt utlåtande påpekat och jag vid redogörelse för de anslag, som af förslaget beröras, skall här nedan närmare omförmäla, till en summa, som något öfverstiger hvad t. f. chefen för generalstaben beräknat, eller till sammanlagdt 303,627 kronor.

De anslag, som af förslaget beröras och följaktligen, vid bifall till detsamma, behöfva förhöjas, äro:

anslaget till den föreslagna arméns sjukvårdsstyrelse, hvilket, såsom framgår af hvad jag under [1.] anført, skulle utgå med 17,798 kronor, innebärande en ökning af 128 kronor;

anslaget till aflöning och rekrytering: t. f. generalstabschefen har beräknat ökningen å detta anslag till 260,904 kronor 95 öre (bil. n:is 12 och 13); härtill komma dels 252 kronor till ökade månadsarfvoden åt 5 hofbeslagskorpraler och 2 sjukvårdsvizekorpraler vid Kronprinsens husarregemente, dels ock 1,800 kronor till ökade månadsarfvoden åt distinktionskorpralerna, korpralerna och vice korpralerna vid en af trängbataljonerna, hvilket nu nämnda underbefäl vid Kronprinsens husarregemente och trängen utelemnats i t. f. generalstabschefens beräkningar (bil. n:o 15); anslaget behöfver således ökas med sammanlagdt 262,956 kronor 95 öre, hvilket belopp för undvikande af öretal torde böra utföras med 262,957 kronor;

anslaget till intendenturcorpsen: ökningen i detta anslag har t. f. generalstabschefen beräknat till 16,242 kronor 50 öre; derest hvad jag här nedan under [30.] ämnar föreslå angående medels anvisande för anläggande af trängförråd och deraf föranledd ökning af intendenturcorpsens personal med 4 förvaltare och 2 vaktmästare skulle vinna bifall, skulle den föreslagna höjningen af underbefälets löneförmåner förorsaka en ytterligare höjning af anslaget till intendenturcorpsen af 1,095 kronor eller sammanlagdt 17,337 kronor 50 öre;

anslaget till krigsskolan: å den stat för skolan, som jag här nedan under [10.] ämnar föreslå Eders Kongl. Maj:t att framlägga för Riksdagen, upptages äfven en förvaltare, för hvilken förhöjningen i dag-aflöning skulle uppgå till 182 kronor 50 öre, ett belopp, som icke kunnat af t. f. generalstabschefen beräknas;

anslaget till volontärskolor: detta anslag beräknar t. f. generalstabschefen böra ökas med 4,815 kronor 73 öre, hvilket belopp torde böra afjemnas till 4,816 kronor;

anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg: t. f. generalstabschefen har beräknat, att detta anslag måste höjas med 308 kronor; häri har icke inräknats förhöjningen i arfvodena åt de båda å staten upptagna korpralerna, hvilken förhöjning uppgår till 19 kronor 50 öre; anslaget skulle således behöfva ökas med sammanlagdt 327 kronor 50 öre, hvilket belopp torde böra afjemnas till 328 kronor;

anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar: detta anslag beräknar t. f. generalstabschefen böra

ökas med 3,035 kronor 12 öre, hvilket belopp torde böra afjemnas till 3,036 kronor;

anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar: ökningen i detta anslag har t. f. generalstabschefen beräknat till 1,443 kronor 75 öre, hvilket belopp torde böra afjemnas till 1,444 kronor; och

anslaget till omorganisation af det indelta kavalleriet i Skåne och Norrland: ökningen i detta anslag skulle enligt t. f. generalstabschefens beräkningar belöpa sig till 13,397 kronor 25 öre, hvilket belopp torde böra afjemnas till 13,398 kronor.

För arméns sjukvårdsstyrelse och krigsskolan hafva med anledning af de förslag, som framställas under [1.] och [10.], förslag till stater, deri den föreslagna löneförbättringen iakttagits, blifvit upprättade (bil. n:is 4 och 19). Beträffande de öfriga aflöningsstater, i hvilka löneförbättringen skulle medföra ändringar, nämligen vederbörande truppförbands, intendenturcorpsens och garnisonssjukhusets i Stockholm, torde af Riksdagen böra äskas medgifvande, att, derest Eders Kongl. Maj:ts framställning bifalles, erforderliga ändringar i dessa stater må få vidtagas; huru dessa ändringar komma att gestalta sig, framgår af bil. n:is 12—14, jemförda med bil. n:o 15.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

b) att medgifva

dels att dagaflöningen under tjenstgöring må förhöjas:

för fanjunkare, styckjunkare, regementstrumslagare och regementstrumpetare samt förvaltare vid intendenturcorpsen från 1 krona till 1 krona 50 öre;

för sergeanter, hautboister, stabs-, squadrons- och batteritrumpetare, fältnusikanter vid Vermlands fältjägarecorps, Gotlands infanteriregemente, Hallands bataljon, Västernorrlands regemente och Blekinge bataljon, trumslagare och hornblåsare vid Gotlands infanteriregemente och Hallands bataljon samt trumpetare vid Gotlands artillericorps från 80 öre till 1 krona 20 öre;

för gevärshandtverkare och pistolssmeder vid den icke garnisonerade armén från 40 öre till 60 öre;

för korpraler, sjukvårdssoldater, hofbeslagssolda-

ter och gevärshandtverkaresoldater vid den icke garnisonerade armén från 25 öre till 50 öre; och

för vice korpraler vid den icke garnisonerade armén från 10 öre till 50 öre;

dels att dagaflöning af 50 öre tillägges vaktmästarne vid intendenturcorpsen;

dels att månadsarfvodena må förhöjas:

för distinktionskorpraler och 1. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente från 15 kronor till 18 kronor;

för korpraler och 2. konstaplar vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente från 10 kronor till 13 kronor; och

för vice korpraler vid garnisonerade armén, Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente från 5 kronor till 8 kronor;

dels ock att staterna för vederbörande truppförband, intendenturcorpsen samt garnisonssjukhuset i Stockholm må ändras i öfverensstämmelse härmed.

Jag har under [1.] här ofvan omnämnt, att, derest det förslag till förändrad organisation af arméns förvaltning, om hvars godkännande jag der gjort framställning, blefve antaget, en ändring af gällande stat för fortifikationen skulle erfordras; och får jag, under hänvisning till den utredning härom, som jag der lemnat, nu i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

c) att, vid bifall hvad under [1.] föreslagits, medgifva, att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för fortifikationen, att de i samma stat för en sekreterare, tillika auditör vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmåner, tillhoppa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, utslutas samt i stället i nämnda stat uppföres arfvode åt en auditör vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor.

Beträffande den ökning af utgifter under anslaget till aflöning och rekrytering, som skulle föranledas af bifall till hvad jag här ofvan under a), b) och c) föreslagit, ber jag få erinra, att anslaget skulle behöfva förhöjas, vid bifall till min hemställan under a) med 75,154 kronor och vid bifall till min hemställan under b) med ytterligare 262,957 kronor, men kunna minskas med 4,500 kronor, derest hvad jag under c) hemställt vinner nådigt godkännande. Anslaget skulle alltså å ena sidan behöfva ökas med (75,154 + 262,957) 338,111 kronor och å den andra kunna minskas med 4,500 kronor.

På grund häraf hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

d) att, vid bifall till hvad under a), b) och c)	
föreslagits, öka anslaget till aflöning och rekrytering	
nu	kronor 8,533,370: —
med	» 333,611: —
till	kronor 8,866,981: —

Intendenturcorpsen.

Såsom jag ofvan under [1.] nämnt, skulle, vid bifall till hvad jag der föreslagit, det i staten för intendenturcorpsen upptagna belopp af 25,000 kronor till arfvoden åt examinerade intendentsaspiranter och underintendenter kunna minskas med 5,000 kronor.

[5.]
Ökning af
detta anslag.

Derest hvad jag här ofvan under [4.] föreslagit om förhöjning af underbefälets löneförmåner vinner bifall, skulle detta föranleda en ökning i anslaget till intendenturcorpsen af 16,242 kronor 50 öre; om derjemte mitt förslag under [30.] här nedan om inrättande af trängförråd i II, III, IV och V arméfördelningarna godkännes, skulle å intendenturcorpsens stat behöfva uppföras ytterligare 4 förvaltare och 2 vaktmästare, för hvilka kostnaderna skulle uppgå med nu gällande aflöning till 6,045 kronor 20 öre för förvaltarne och 480 kronor för vaktmästarne, men med den föreslagna högre aflöningen till respektive 6,775 kronor 20 öre och 845 kronor eller sammanlagt 7,620 kronor 20 öre.

Vid bifall till hvad jag under [1.], [4.] och [30.] föreslår, skulle således anslaget till intendenturcorpsen dels minskas med 5,000 kronor,

dels ock ökas med 16,242 kronor 50 öre och 7,620 kronor 20 öre eller sammanlagdt 23,862 kronor 70 öre, hvilken siffra för undvikande af öretal torde förändras till 23,863 kronor. Anslaget skulle alltså å ena sidan kunna minskas med 5,000 kronor och å den andra behöfva ökas med 23,863 kronor eller således erfordra en förhöjning på det hela af 18,863 kronor.

På grund häraf hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [1.], [4.] och [30.] föreslås,

ej mindre medgifva, att staten för intendenturcorpsen må sålunda ändras, att *dels* det till arfvoden åt examinerade intendentsaspiranter och underintendenter uppförda belopp af 25,000 kronor minskas till 20,000 kronor, *dels ock* i staten uppföras ytterligare 4 förvaltare och 2 vaktmästare,

än äfven öka anslaget till intendenturcorpsen,
 nu kronor 391,529: —
 med » 18,863: —
 till kronor 410,392: —

Ökad aflöning för de till tjänsteåldern äldste bataljonsläkarne.

[6.] Af skäl, som jag ofvan under [1.] anfört, bör detta anslag, derest den af mig ifrågasatta nya organisationen af arméns sjukvårdsstyrelse godkännes, förhöjas med 1,265 kronor; och får jag alltså hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [1.] förslagits, öka anslaget till ökad aflöning för de till tjänsteåldern äldste bataljonsläkarne,

nu kronor 41,911: —
 med » 1,265: —
 till kronor 43,176: —

Inqvarteringskostnader.

Af den utredning, jag här ofvan under [1.] lemnat beträffande de ökade utgifter för bestridande af inqvarteringskostnader, som skulle uppkomma, derest den af mig ifrågasatta omorganisationen af arméns centrala förvaltningsmyndigheter varder godkänd, framgår, att ifrågasvarande anslag bör för sådant ändamål förhöjas med i rundt tal 560 kronor; och får jag därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[7.]
Ökning af
detta anslag.

att, vid bifall till hvad här ofvan under [1.] föreslagits, öka anslaget till inqvarteringskostnader,	
nu	kronor 172,470: —
med	» 560: —
till	kronor 173,030: —

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation.

Detta anslag, hvilket uti riksstaten för år 1899 är upptaget till 47,000 kronor, skulle i följd af under år 1898 inträffad afgang bland de embets- och tjenstemän, för hvilket anslaget är afsedt, kunna minskas med 6,115 kronor till 40,885 kronor.

[8.]
Minskning af
detta anslag.

Jag har emellertid här ofvan under [1.] uttalat, att, under förutsättning af bifall till hvad jag der föreslagit beträffande förändrad organisation af arméns förvaltning, två namngifna tjenstemän skulle blifva öfvertaliga, hvadan medel till bestridande af löner och ålderstillägg till desse tjenstemän icke komme att å vederbörande stater finnas anvisade, och har jag därför ifrågasatt, att medel för detta ändamål skulle med 6,000 kronor anvisas att utgå från nu förevarande anslag.

På grund häraf och då anslaget ifråga således bör minskas med (6,115—6,000) 115 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, minska anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation,

nu	kronor 47,000: —
med	» 115: —
till	kronor 46,885: —

Artilleriskjutskolor.

[9.]
Ökning af
detta anslag.

I sin ofvannämnda skrifvelse den 5 november 1898 har general-fälttygmästaren och inspektören för artilleriet i fråga om artilleriskjut-skolorna anført, hurusom, sedan Riksdagen år 1887 beviljat medel till en årlig skjutskola för fältartilleriet, denna skola under de år, den varit i verksamhet, visat sig väl uppfylla de förväntningar, man vid dess bildande fäste vid densamma. Den icke obetydligt större skjutskicklighet, fältartilleriets batterichefer besuttede nu emot förr, och de betydligt enklare och mera fältmessiga skjutregler, som nu gälde, kunde i väsentlig mån tillskrifvas skolans verksamhet. Ändrade förhållanden gjorde emellertid en utvidgning af skolan nödvändig.

Skolan lämpades vid sitt inrättande efter behovet vid 30 fältbatterier, under det att fältbatteriernas antal nu uppginge till 40. Genom 1892 års härordning hade antalet regementsofficerare vid fältartilleriet ökats från 21 till 26. Enligt nuvarande organisation af *fältartilleriets skjutskola för äldre officerare* — såsom skolan numera, sedan en särskild skjutskola för subalternofficerare inrättats, benämndes — kommanderades årligen 2 regementsofficerare till densamma, den ene såsom chef och förste lärare och den andre såsom andre lärare. För att erhålla kontinuitet i skolans verksamhet hade det i allmänhet ansetts lämpligt bibehålla samma chef i åtminstone två år efter hvarandra, och sålunda hade på hvarje tvåårsperiod icke mer än 3 regementsofficerare kommanderats till skolan. Med den omsättning af regementsofficerare vid fältartilleriet, som nu egde rum, blefve det under sådana förhållanden endast ett mindretal af dessa, som kunde sättas i tillfälle draga nytta af skolans verksamhet. Af nuvarande 26 regementsofficerare hade endast 10 varit kommanderade till skolan. Då det emellertid tillkomme divisionscheferna att i första hand anordna och leda skarpskjutningarna vid re-

gementena, och rikligare tillfälle till öfning härutinnan kunde beredas dessa officerare vid skolan än vid regementena, vore det uppenbarligen synnerligen önskligt, att åtminstone samtliga nämnda officerare kunde kommenderas till skjutskolan, helst i de flesta fall många år förflutit, sedan de vid skjutskolan i egenskap af batterichefer varit i tillfälle inhemta kännedom om skjutmetodernas aktuella ståndpunkt. För att möjliggöra detta måste emellertid 3 regementsofficerare årligen kommenderas till skolan.

Under denna förutsättning skulle en af dessa tjänstgöra såsom chef och de båda öfrige, i likhet med hvad som vore fallet vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet såsom »till kursen kommenderade regementsofficerare».

Genom 1892 års härordning hade äfven antalet batterichefer och kaptener inom fältartilleriet ökats från respektive 32 och 82 till respektive 40 och 90. En statistisk utredning visade, att under de senaste 14 åren i medeltal årligen 5 kaptener tilldelats batteri, och 8 löjtnanter befordrats till kaptener. För närvarande funnes 44 kaptener och bland dessa 4 batterichefer, hvilka icke varit kommenderade till kursen vid skjutskolan. Ett mindretal af ofvannämnda officerare komme visserligen på grund af teknisk verksamhet eller af andra skäl icke i fråga att kommenderas till kursen, men i alla fall återstode ett betydligt antal kaptener, som icke genomgått kursen, och komme det alltjemt med den nuvarande organisationen af skjutskolan, enligt hvilken endast 6 à 7 kaptener kunde ditkommenderas, att så förblifva. Då det syntes synnerligen önskligt, att kaptener hunne beordras till kursen, innan de förordnades till batterichefer, och att för krigstillfälle en reserv af i skjutning väl utbildade officerare funnes, hvarmed inträffade vakanser bland battericheferna kunde fyllas, torde antalet till kursen kommenderade kaptener böra bestämmas till 10.

Den sålunda föreslagna tillökningen i skolans personal medförde äfven en ökad kostnad. Lämpligt torde vara att vid artilleriskjutskolorna tillämpades samma princip, som blifvit följd vid senast fastställda stat för infanteriskjutskolan, nämligen att utöfver traktamentsersättning enligt författningarne arfvode tilldelades de personer, som kunde anses dertill berättigade på grund af sina befattningars beskaffenhet.

Till chefen för skolan, som måste genom ett mödosamt förarbete bereda sig för sin svåra uppgift, till chefen för instruktionsbatteriet, som enligt författningarne uppbure traktamente efter lägre beräkningen, men som hade en både ansvarsfull och förarbete kräfvande lärareverk-

samhet, samt till målkaptenen, hvilkens ansträngande tjenstgöring kräfde synnerlig omtanke och vore förenad med så stort ansvar, att samma person måste flera år å rad kommenderas dertill, torde arfvoden böra utgå. Deremot kunde det arfvode, som hittills utgått till andre läraren (den 2. regementsofficeren) indragas, enär intet skäl finnes att tilldela de regementsofficerare, som kommenderades till kursen, sådant.

Arfvodenas storlek kunde lämpligen bestämmas till 300 kronor för chefen för skolan, 200 kronor till chefen för instruktionsbatteriet och 150 kronor till målkaptenen.

För att disponeras af målkaptenen lemnades årligen af instruktionsbatteriet 6 stycken hästar. Dessa användes till måltransporter m. m., hvilka, i och för sig ganska ansträngande, ofta måste utföras under ogynsamma väderleksförhållanden och under omständigheter, som icke medgäfvade en omsorgsfull vård af hästarne. Då de härigenom utsattes för att i viss mån förderfvas, vore det önskligt, om dessa hästar i stället finge förhyras. Den ökade kostnad — beräknad så lågt som till 850 kronor per år, derigenom att vissa transportkostnader i så fall kunde inbesparas — hvilken härigenom skulle behöfva tillföras skolans stat, torde väl uppvägas genom en visserligen icke synlig, men icke desto mindre säker besparing i hästmateriel och af fördelen, att i så fall 6 hästar mer kunde för regementenas öfningar disponeras under den tid, skjutskolan vore sammandragen.

Skolans stat slutade nu å ett belopp af 13,450 kronor; den ökning i kostnad, som ifrågavarande förändringar skulle medföra, beräknades till omkring 3,500 kronor. (Se bil. n:o 16.)

På grund af det föreslagna ökade antalet kommenderade officerare kräfdes ock en ökning i *ammunitionsanslaget* för nämnda skola, men äfven oafsedt ökningen i personal syntes sagda anslag, såsom chefen för årets skjutskola jemväl framhållit, behöfva ökas, om en tillräcklig öfning skulle kunna beredas de till kursen kommenderade officerarne. Härför finnes flera skäl; skjutningar i divisionsförband, hvilka kräfde ett relativt stort antal skott, syntes nämligen böra anordnas till större utsträckning än hittills, hvarjemte hvarje öfning i batteriförband fordrade ett större antal skott nu än förr. Vigten af att öfva skjutningar i större förband än batteri, hade under de senare åren alltmera beaktats inom utlandet och kunde icke förnekas. I fält komme skjutningarna i regel att utföras i sådana större förband och måste därför under fred öfvas. I viss mån kunde öfning i ledandet af elden beredas divisionscheferna på annat sätt än genom skarpskjutning, men först under denna

framträdde fullt tydligt alla på deras åtgöranden influerande faktorer. Äfven för battericheferna vore det nödvändigt att få öfning i skarp-skjutning i division. Förhållandena dervid gestaltade sig icke oväsentligt olika dem vid skjutning i batteri och svårigheterna för batterichefen att rätt leda elden blefve större, om flera skjutande batterier uppträdde bredvid hvarandra, än om ett batteri uppträdde ensamt.

I ett framtida krig komme vidare fältartilleriet hufvudsakligen att skjuta med granatkartescher under användande af luftkrevadeld. Något tvifvel härom kunde icke råda, då denna eld vore i verkan nedslagselden så ojemförligt öfverlägsen vid beskjutning af trupper, och ammunitionsutrustningen vid utlandets fältbatterier visade, att denna erfarenhet äfven blifvit erkänd, ty öfverallt hade man vid hvarje förändring ökat granatkarteschernas antal i förhållande till andra projektilslag. Skjutning med granater under nedslagseld komme endast undantagsvis att användas såsom mot byggnader och dylikt, eller någon gång såsom förberedelse för att underlätta reglering af luftkrevadeld. Enär luftkrevadeldens ledning erfordrade mera öfning än nedslagseldens, borde vid skolan de flesta skjutningarna ske med luftkrevader, hvilka skjutningar för att lemna den afsedda öfningen fordrade ett större antal skott än en serie med nedslagskrevader.

Af hvad sålunda blifvit anfördt, framginge önskvärldheten af, att skottantalet per kommenderad kapten, nu omkring 300, finge höjas till 400, hvarigenom, för den händelse dessa kapteners antal sattes till 10, hela det för skolan afsedda ammunitionsanslaget skulle komma att höjas från 2,000 till 4,000 skott, betingande, efter en beräkning af 17 kronor per skott med granatkartesch, en ökning i anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar m. m. af 34,000 kronor.

På framställning af Eders Kongl. Maj:t hade, säger generalfälttygmästaren vidare, 1895 års Riksdag medgifvit, att de dittills utgående artivodena till informationskaptenerna finge delvis användas till anordnande af en *subalternskjutskola för fältartilleriet*. Sådan skola hade år 1898 för första gången varit sammandragen, och hade derunder nyttan af densamma för höjande af artilleriets skjutskicklighet blifvit till fullo ådagalagd. Skolan, som ursprungligen varit afsedd att vara sammandragen under 4 veckor, varade endast 3 veckor. Denna tid visade sig i förhållande till det till kursen kommenderade antalet officerare, 24 stycken, vara väl afpassad.

Vid mobilisering måste ett icke obetydligt antal underofficerare kommenderas att tjänstgöra såsom afdelningschefer. Den utbildning för speciellt denna tjänstgöring, som hittills kunnat beredas underoffi-

cerare, hade varit så godt som ingen, alldenstund under regementsöfningarna tillgången på subalternofficerare i regel varit tillräcklig för att fylla behovet af afdelningschefer, och man ansett, att i främsta rummet subalternofficerare borde såsom afdelningschefer utbildas, och att öfningarne i öfrigt bäst främjades genom att till afdelningschefer använda dessa. Då batteriets duglighet under eldstrid i icke ringa mån vore beroende af afdelningschefernas förmåga att väl uppfylla sina åligganden, och färdighet härutinnan icke kunde vinnas utan betydlig öfning, ansåge generalfälttygmästaren det såsom oafvisligen nödvändigt att bereda tillfälle för underofficerare att utbildas i denna afdelningschefernas tjenstegren. Detta syntes lämpligen kunna ske genom att låta ett antal sergeanter kommenderas till subalternskjutskolans kurs, men detta antal torde under nuvarande förhållanden icke böra sättas högre än till 6 à 7 per år. Då erfarenheten från årets skjutskola gifvit vid handen, att antalet till kursens genomgående kommenderade icke lämpligen borde nämnvärdt öfverstiga 24, skulle under denna förutsättning icke samtliga subalternofficerare hinna kommenderas till skolan, om sådan, såsom nu vore bestämdt, endast sammandroges hvart annat år. Det torde sålunda vara nödvändigt, att subalternskjutskola hädanefter sammandroges hvarje år. Arfvoden borde utgå till chefen och andre läraren och beräknas till 250 kronor för chefen och 200 kronor för andre läraren, förutsatt att de dessutom åtnjöte dagtraktamente.

Genom en afkortning i den tid, skolan årligen skulle vara sammandragen, till 3 veckor minskades kostnaden för en sammandragen skola med cirka 1,900 kronor från nu anslagne 8,200 kronor till omkring 6,300 kronor, hvadan, då årsanslaget nu utgjorde 4,100 kronor, hela ökningen i kostnad för år komme att belöpa sig till omkring 2,200 kronor (se bil. n:o 17).

För subalternskjutskolan hade intet särskildt *ammunitionsanslag* varit beräknadt. Till den år 1898 sammandragna skolan hade anslagits 1,000 skarpa skott, hvilket skottantal visade sig vara något så när tillräckligt. Då det icke kunde anses lämpligt, att ammunitionsanslaget för ifrågasvarande skjutskola medförde en minskning vare sig i mobiliseringsammunitionen eller uti den till regementenas skarpskjutning anvisade ammunitionen, så vore det nödvändigt att särskilda medel anvisades för anskaffande af ofvannämnda 1,000 skarpa skott. Enär för ifrågasvarande skola öfningsammunition utan större olägenhet syntes kunna användas, kunde kostnaden per skott sättas till endast 10 kronor, hvadan den erforderliga ökningen i ammunitionsanslaget komme att uppgå till 10,000 kronor.

Generalfälttygmästaren erinrar vidare, hurusom, sedan fråga innevarande år blifvit väckt om anordnandet af en gemensam skjutskola för arméns och flottans fästningsartillericorpser, öfverstarna vid Karlskrona artillericorps A. F. Centervall och vid Vaxholms artillericorps C. O. Sylvander erhållit nådig befallning att öfverväga lämpligheten af anordnandet af en dylik skola samt att eventuellt utarbета och afgifva förslag till bestämmelser för organisation af densamma. I hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af nämnda öfverstar afgifvet förslag hade genom nådig generalorder den 6 augusti 1898 anbefalts, att en för arméns och flottans fästningsartillericorpser gemensam skjutskola skulle samma år försöksvis anordnas.

Erfarenheten från den sålunda anordnade skolan hade ådagalagt, att det för fästningsartilleriets skjututbildning vore af den allra största vikt, att en gemensam fästningsartilleriskjutskola organiserades i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den försöksvis anordnade.

Under förutsättning, att skolan komme att betraktas såsom en under generalfälttygmästarens öfverbefäl stäld *fästningsartilleriskjutskola*, till hvilken kontingenter finge årligen kommenderas från såväl flottans som arméns fästningsartillericorpser, borde härför erforderliga medel utgå från anslagen under fjerde hufvudtiteln, med undantag af de medel, som erfordrades till ammunition under den tid, skolan enligt förslaget skulle vara förlagd till Kungsholms fästning.

Kostnaden för skolan borde beräknas till i rundt tal 7,000 kronor och sålunda anslaget till fästningsartilleriets skjutskola, nu 2,150 kronor, höjas med 4,850 kronor.

Den del af den till skjutskolan anslagna *ammunitionen*, som enligt öfverstarnes förslag skulle lemnas från armén, vore beräknad att kosta i rundt tal 10,000 kronor (bil. n:o 18); härvid vore dock att märka, att i denna kostnadsberäkning 700 stycken skott med 8 cm. framladdningskanon icke upptagits till någon som helst kostnad, enär ammunitionen till nämnda pjesslag, som icke längre inginge i fästningarnas bestyckning, icke behöfde ersättas.

Ehuru det sålunda beräknade ammunitionens anslaget, med fästadt afseende på den mängd olika pjesslag, som inginge i fästningarnas bestyckning, och den stora betydelse skjutskickligheten i senaste krig visat sig ega, vore synnerligen knappt tillmätt, syntes likväl för tillfället, och så länge som tillgång på ofvannämnda för mobilisering icke påräknade ammunition funnes, ökning af detsamma icke böra ifrågasättas.

Kostnaden för den ammunition, som skulle förbrukas i Karlskrona, hade beräknats uppgå till 4,882 kronor.

Hvad generalfälttygmästaren sålunda föreslagit, har arméförvaltningen å artilleridepartementet tillstyrkt, men ehuru jag finner framställningen vara väl grundad, anser jag dock af nedannämnda skäl densamma icke i alla delar böra föranleda propositiön till Riksdagen.

Hvad först angår fältartilleriets skjutskolor, så måste gifvetvis dessa skjutskolor utvidgas i samma mån antalet officerare vid fältartilleriet genom 1892 års förbättrade härordning ökats, ty eljest skulle en stor del af dessa officerare komma att sakna den utbildning i skjutning och förmåga att leda artillerield, som är ett oundgängligt villkor för att detta vapen skall kunna i afgörande ögonblick uppfylla sin bestämmelse. För dessa skjutskolors utvidgning och af de skäl generalfälttygmästaren i öfrigt anfört måste vidare ökade ammunitionsanslag ställas till skolornas förfogande. I dessa delar vill jag således understödja generalfälttygmästarens framställning.

Hvad åter den föreslagna fästningsartilleriskjutskolan beträffar, så skulle visserligen skolan medföra afsevärda fördelar genom ett fruktbarande samarbete mellan arméns och flottans fästningsartillericorpser. Vid Vaxholm finnes — såsom generalfälttygmästaren i sitt yttrande öfver öfverstarnes förslag framhållit — en för fästningsartilleriet ordnad skjutplats, men denna medgifver ej skjutning med pansarbrytande pjäser med full stridsladdning mot rörligt mål på sjön. I Karlskrona åter äro anordningar träffade för dessa kustartilleriets viktigaste skjutningar. Af dessa och andra anförda skäl har generalfälttygmästaren i sitt berörda yttrande uttalat såsom sin åsigt, att den föreslagna skjutskolan skulle vara af allra största betydelse för skjututbildningen hos arméns och flottans fästningsartillericorpser.

Då emellertid, såsom jag nedan under [25.] skall omnämna, befästningskomitén väckt fråga om en förändrad organisation af arméns och flottans fästningsartillericorpser, men denna fråga ännu icke vunnit sådan utredning, att den kan framläggas till Eders Kongl. Maj:ts pröfning, torde ej heller vara lämpligt att redan nu fastslå, huru en skjutskola för fästningsartillericorpserna bör organiseras. Jag anser därför, att framställning till Riksdagen om anslag till en dylik skola icke för

närvarande bör göras, utan lärar anslaget till arméns fästningsartilleriskjutskola böra tills vidare bibehållas oförändradt.

Vidkommande slutligen det begärda ammunitionsanslaget till fästningsartilleriskjutskolan, vill jag, som derom samrådt med generalfälttygmästaren, erinra om följande. Under anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar upptagas å tit. III »ammunition till fästningspjäser» 22,000 kronor, hvilka, såsom generalfälttygmästaren påpekat, visat sig otillräckliga enbart för ersättande af den under fästningsartillericorpsernas skjutöfningar förbrukade ammunitionen. Hittills har intet särskildt anslag funnits för att ersätta den ammunition, som förbrukats vid fästningsartilleriets skjutskola och i rundt tal kan beräknas årligen hafva kostat 10,000 kronor. Ammunition till denna skola har hittills kunnat anslås utan att den för mobilisering för närvarande afsedda ammunitionen behöft tagas i anspråk, emedan dels en stor del af den till skolan anvisade ammunitionen varit af äldre modell, som icke behöft ersättas, dels ock enligt tidigare planer ett större antal skott per pjäs varit beräknadt än nu är fallet. Förhållandena hafva emellertid ändrats derigenom, att befintligt öfverskott af ammunition förbrukats och att öfning i skarpskjutning med äfven de modernaste pjäser måste gifvas åt både befäl och trupp samt att till dessa pjäser icke finnes annan ammunition än den, som beräknas ingå i mobiliseringsbehofvet. Det äskade anslaget å 10,000 kronor afser således icke att dermed åstadkomma en ökning i den till fästningsartilleriskjutskolan hittills anslagna ammunitions mängden, utan endast att förekomma minskning i den för mobilisering afsedda ammunitionen. Anslaget är således i hvarje fall behöfligt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag, som här nedan under [15.] torde få återkomma till de föreslagna ökningarna i ammunitionsanslaget, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, för utvidgande af fältartilleriets		
skjutskolor, höja anslaget till artilleri-		
skjutskolor, nu	kronor	22,200: —
med	»	5,700: —
till	kronor	27,900: —

Krigsskolan.

[10.]
Ökning af
detta anslag.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 18 maj 1897 anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen ny stat för krigsskolan å Karlberg, enär den för skolan gällande icke längre kunde anses lämpa sig för de förhållanden, som derstädes på senare tider inträdt, framlade Eders Kongl. Maj:t för 1898 års Riksdag ett af skolans chef upprättadt förslag till ny stat för skolan.

Riksdagen fann emellertid, att det framlagda förslaget var byggt på andra grunder än dem, som Riksdagen i sin skrifvelse omförmålt. Det syntes nämligen som om den af Riksdagen afsedda likformigheten mellan staterna för krigsskolan och för andra likartade militärskolor icke blifvit iakttagen i den mån önskvärdt varit. I sådant afseende företedde förslaget, bland annat, den egendomligheten, att adjutant, väbel, kompanibefäl och lärare vid skolan skulle åtnjuta dagtraktamente, hvilket, Riksdagen veterligen, vore ett för kommendering af dylik, mera stadigvarande natur alldeles nytt aflöningssätt, som icke torde ega någon motsvarighet vare sig vid de militära högskolorna eller vid någon annan formation inom armén. Riksdagen hölle före, att det vid krigshögskolorna tillämpade systemet med endast arfvoden hade bort vinna användning jemväl på nämnda befattningar vid krigsskolan.

Förutom denna principiela anmärkning ansåg Riksdagen, att i vissa särskilda afseenden erinringar kunde göras mot förslaget, hvilket sålunda icke vann Riksdagens bifall, utan begärde Riksdagen, att Eders Kongl. Maj:t täcktes förelägga 1899 års Riksdag nytt förslag till stat för krigsskolan.

Sedan i anledning häraf Hans Kongl. Höghet Kronprinsen i egenkap af inspektör för militärläroverken erhållit nådig befallning att inkomma med nytt förslag till stat för krigsskolan, har Hans Kongl. Höghet med underdånig skrifvelse den 30 september 1898, efter chefens för krigsskolan hörande, till Eders Kongl. Maj:t aflemnadt sådant förslag, om hvilket Hans Kongl. Höghet i sin nämnda skrifvelse anför följande:

I det nu föreliggande förslaget hade, i enlighet med Riksdagens uttalade åsigt, det vid krigshögskolorna tillämpade aflöningssystemet med arfvoden kommit till användning.

Chefens aflöning hade i enlighet med Riksdagens yttrande äfven i detta förslag uppförts på skolans stat och hans nuvarande arfvode bort-

tagits, men han hade i viss mån godtgjorts för denna minskning derigenom, att lönen bestämts till 5,000 kronor. Chefens sammanlagda löneförmåner blefve, i jämförelse med nu gällande förhållanden, minskade med kontant 2,800 kronor (kuskens aflöning och åkdonskostnader inräknade).

För *adjutanten* föresloges samma aflöning som i nu gällande stat.

Slottspastorns aflöning vore upptagen såsom i nuvarande stat till 1,000 kronor, men skulle, enär ett återupptagande af slottspastorns skyldighet att vara lärare ej torde vara att förvänta och något expeditionarbete särskildt för krigsskolan icke förekomme, vid nuvarande beställningsinnehafvares afgang nedsättas till samma belopp som för regementspastor vid garnisonerad trupp eller till 800 kronor.

Bestämmelserna om *läkarens* aflöning borde enligt Riksdagens mening förändras derhän, att denne inordnades bland öfrige militärläkare och erhöle de aflöningsförmåner, som allt efter ålder i tjensten tillkomme bataljonsläkare. Nådiga brefvet den 26 april 1895 förordnade, att läkarebefattningen vid skolan skulle hänföras till kaptens rangklass och att innehafvare deraf, som till bataljonsläkarebeställning vid armén förflyttades, skulle, i fråga om rättigheten att komma i åtnjutande af högre bataljonsläkareaflöning, ega räkna sig tillgodo den tid, han varit såsom läkare vid krigsskolan anställd. Med stöd af det anförda och med hänsyn till att läkaren vid krigsskolan vore strängt bunden vid sin tjenst utan tillfälle till sådan semester eller turvis ledighet från daglig tjenstgöring, som vore beredt läkare vid andra ständigt sammandragna truppförband, hade för läkaren upptagits samma aflöning, som tillkomme äldste bataljonsläkare.

För *veterinärvärden* hade Kongl. Maj:t för ett år i sender medgifvit, att 100 kronor fått utbetalas af krigsskolans besparingar. Genom förändrade anordningar för hästanskaffningen i följd af ökad elevantal och behovet af ökad ridundervisning hade antalet hästar sedan 1890 småningom ökats till omkring det dubbla. Det torde därför ej kunna förutsättas, att veterinärvärden framgent skulle kunna erhållas för endast 100 kronor, utan hade i förslaget veterinärens arvode upptagits till 200 kronor.

Enligt § 31 i reglementet för krigsskolan den 7 juni 1895 hade *väbeln* ett verksamhetsområde, som vore allt för vidlyftigt för en person och förutsatte en intendenturutbildning, som nuvarande väbeln saknat, hvarför redogöraren måst förrätta vissa delar af väbelns tjenst. Kompaniets persedelförråd och logement handhades för närvarande af en förvaltare i intendenturcorpsen, som uppbure aflöning från krigs-

skolans betjeningsstat. Sålunda syntes dessa tjänstebefattningar hafva blifvit sammanblandade och förvexlade. För vinnande af reda föresloges ett arfvode af 950 kronor för en fanjunkare, hvilken det skulle tillkomma att handhafva kompaniets gevärs- och munderingsförråd, öfningsmaterielen för gymnastik och vapenföring, stallet m. m. samt tillika bestrida väbelbefattningen under kompanichefen; i stället för nuvarande väbeln hade uppförts bland staben en *förvaltare* (intendentur-utbildad), som under redogöraren skulle handhafva hela förrådsuppbörden af fourrage, lyse, ved, m. m. och tillika vara uppsyningsman öfver kungsgårdens hus- och byggnader, park och utegor samt hafva tillsyn öfver de arbeten, som derå skulle verkställas. Det syntes lämpligast, att fanjunkaren (väbeln) anställdes på samma sätt som kompanibefälet i öfrigt och att dertill utsåges en sergeant, som kunde utnämnas till fanjunkare i regementet (corpsen, bataljonen). Förvaltarens tjänsteåligganden kräfde deremot i högre grad kontinuitet och förutseende, havrför ett ständigt personalombyte måste verka störande för ärendenas planmessiga utförande, särskildt beträffande byggnadsarbetena, skogskulturen och öfriga utarbeten. Han borde därför erhålla fast anställning på skolans stat.

För att konsekvent genomföra Riksdagens erinran, att lärarearfvodena borde angifvas för vissa bestämda läroämnen, hade det i förra förslaget upptagna lärarearfvodet åt *kompanichefen* öfverförts på en särskild lärarebefattning i krigslagar, tjänstgörings- och infanteriexercisreglementen.

Kompaniofficerarne hade, såsom i motiveringen till förra förslaget anförts, allt mera måst tagas i anspråk såsom biträdande lärare eller instruktörer vid de taktiska tillämpningsöfningarna (såsom krigsspel, taktiska skrifningar och fältöfningar), och för ett tidsenligt bedrivande af undervisningen i krigskonst syntes detta förfaringssätt för framtiden blifva allt mer af behovet påkalladt. I § 20 af skolans reglemente ålades också kompaniofficerare skyldighet att enligt chefs bestämmande biträda lärarne i krigskonst. Med anledning af de ökade kraf, som sålunda ställdes på dem, hade deras arfvode upptagits till 1,200 kronor.

Den skyldighet *andre läraren i gymnastik och vapenföring* enligt § 4 i skolans reglemente hade att deltaga i kompaniofficers tjänstgöring efter chefs bestämmande, hade under de sista åren måst drifvas derhän, att han tjänstgjort lika med kompaniofficerarne jemte det han utöfvat sin lärarebefattning. För ett rationellt ledande af gymnastik och vapenföring vore ännu en instruktör af nöden. Ett bättre förhållande torde

kunna ernås genom att i stället för andre läraren i gymnastik och vapenföring anställa ytterligare en kompaniofficer af infanteriet och fördela tjenstgöringen mellan kompaniofficerarne så, att tvenne finge på sin del biträdande undervisning i gymnastik och vapenföring och de öfriga instruktioner i skjutning och bevakningstjenst samt expeditiönsföring. I stället för arfvode åt en andre lärare i gymnastik och vapenföring hade därför i förslaget uppförts ytterligare ett arfvode åt en kompaniofficer af infanteriet.

För *lärarne* hade samma arfvoden bibehållits som i nu gällande stat med den förändring, att arfvodet åt läraren i ridning borttagits, hvaremot en ökning af 200 kronor föreslagits för läraren i hästkänedom, som äfven skulle vara lärare i ridning och kavalleriexercisreglemente, och att utöfver nuvarande stat införts arfvoden åt en andre lärare i krigskonst och en lärare i militärförvaltning, för hvilka båda beställningar under de senare lärokurserna Eders Kongl. Maj:t, på derom för hvarje särskild lärokurs gjord underdånig framställning, anvisat medel till aflöning. Förslaget till stat upptog derjemte arfvoden åt en förste och en andre lärare i förslagsvis 90 dagar, hvilket betingades deraf, att till följd af tvenne lärokursers samtidiga pågående under 2 à 3 månader årligen och önskvärdheten deraf, att lärareombyte ej skedde *under* en och samma lärokurs, utan att samma lärare, som undervisat, äfven utexaminerade skolans elever, lärarne nu förordnades för visst antal lärokurser, men ej för kalenderår. Vid ombyte af lärare inträdde därför de nya lärarne med inkommande yngre kursen i sin tjenstgöring, medan ännu de afgående lärarne fortsatte sin tjenstgöring, så länge den äldre kursen vore qvar. Under den tid, då två kurser samtidigt vore inne vid skolan, tarfvades därför i de ämnen, der ombyte af lärare förekomme, dubbel uppsättning af lärare. Af 10 lärare med i regel 3 års kommendering skulle sådan dubbel uppsättning visserligen förekomma för mer än ett ämne hvarje år i medeltal, men då det dels ofta inträffade, att andre läraren i ämnet öfverginge till förste lärare för en ny period af 3 år, och dels några läroämnen för den yngre kursen icke behöfde börja, förrän den äldre lemnat skolan, torde de ökade kostnaderna kunna jemkas inom de uppförda beloppen.

Organistbefattningen syntes på anförda grunder kunna och böra indragas.

Sjuksköterskan torde böra bibehållas, utan att detta likväl borde utesluta möjligheten att, om det framdeles befunnes lämpligt, i hennes ställe få ytterligare en sjukvårdssoldat kommenderad till skolan för

helt år. För att möjliggöra detta och ej göra henne sämre lottad än den lägre betjeningen föresloges för henne dagaflöning å 1 krona 83 öre.

Sedan år 1890 hade en *sjukvårdssoldat* varit kommenderad vid skolan. Denne borde bibehållas under erforderliga tider af året. Kostnaden beräknades till dagtraktamente å 1 krona 50 öre under förslagsvis 330 dagar jemte munderingsslitningsersättning å 33 öre per dag.

Gasmästaren vore numera egentligen en sakkunnig uppsyningsman öfver gas-, vatten- och afloppsledningar samt ansvarade för gasens tändning och släckning. Hans benämning hade i förslaget ändrats till »tändare och uppsyningsman öfver ledningarna».

Trumslagaren (spelet) borde, såsom under senare år egt rum, kommenderas till skolan under erforderliga tider af året, hvarför kostnaden beräknades lika med kostnaden för sjukvårdssoldaten.

Kuskens arfvode utginge ur staten, enär chefen enligt förslaget skulle komma att åtnjuta lönetillägg för tjenstehästar och sålunda sjelf bekosta deras skötsel.

Stallförmannens arfvode borde utbytas mot dagaflöning förslagsvis å 2 kronor per dag; ökningen vore föranledd af ökad ansvar och ökad arbete.

Af de i nu gällande stat upptagna 22 *drängar* hade hittills uttagits 3 förmän, nämligen en till kompaniförrådet och logementen, en till allmänna förrådet, kungsgården och yttre arbeten samt en till undervisningslokalerna, undervisningsmaterielen och slottet i allmänhet. I förslaget till stat utginge den först nämnde och hans aflöning inginge i den förut omnämnde fanjunkarens. De begge senare vore deremot bibehållna, den förre af dem med en dagaflöning af 2 kronor 25 öre, den senare med 2 kronor. Stallförmannen inräknad, upptoges således 3 förmän i staten.

En besparingsåtgärd hade under de sista åren vidtagits med afseende på betjeningens aflöning, i det att en del platser blifvit besatta med från icke garnisonerade regementen tillåtna och efter enskild uppgörelse antagna soldater, hvilkas aflöning besparats under den tid de deltagit i sitt regementes vapenöfning. Möjligheten för samma tillvägagående för framtiden berodde dock på, om lämpliga soldater vid angränsande regementen kunde erhålla frihet från alla kommenderingar och all tjenst vid regementet med undantag af regementsmötet samt vore villiga att antaga tillfällig anställning vid skolan på de föreslagna villkoren. Det vore dock vanskligt att binda krigsskolans hushållning vid sådana utom densamma stående undantagsförhållanden. Drängarnes aflöningssiffra minskades väl på detta sätt, men å andra sidan skulle

åtskilliga arbeten på kungsgården, som nu måste verkställas genom extra arbetare, hvilka kräde större kontant aflöning, kunna utan särskild kostnad från andra titlar utföras af egna drängar under vapenöfningsuppehållet, om alla drängar hade hel årstjänst. Det syntes således riktigt, att kostnadsberäkningen grundades på, att drängarne antoges för hel årstjänst; därför hade de sju drängar, som i förra förslaget upptogos med endast 330 dagars anställning, i det föreliggande förslaget uppsatts för hel årstjänst. Den i föregående beräkning åt drängarne föreslagna dagaflöningen, 1 krona 75 öre, hade förändrats till den för sjukvårdssoldaten och spelet beräknade, eller 1 krona 83 öre, hvarvid man äfven tänkt sig, att en vidsträcktare tillämpning af kommendering af soldater än den nu förekommande framdeles skulle kunna komma till stånd.

För att för framtiden kunna erhålla en lämplig person till skogvaktare och postbud hade det befunnits nödigt att sätta hans dagaflöning till 2 kronor.

Den efter dessa grunder beräknade aflöningen till betjeningen uppginge, på sätt en bifogad specifikation utvisade, till 14,878 kronor 30 öre, hvilket belopp visserligen med 118 kronor 30 öre öfverstege den i förra förslaget beräknade summan, men denna ökade kostnad torde till fullo uppvägas af den ökade arbetskraft, som tillfördes skolan derigenom, att drängarne antoges för helt år.

Till *böcker och instrument m. m. till stående biblioteket* upptoges i nuvarande stat 500 kronor och till *skrifmaterialier* likaledes 500 kronor, tillsammans 1,000 kronor. I medeltal hade dessa båda titlar tillsammans under åren 1892—1896 kräft 1,209 kronor 91 öre pr år. Å ena sidan hade visserligen inbindning af en ganska stor mängd gamla handlingar samt renovering af flera gamla oljemålningar, tillhörande skolans tafvelsamling, kräft större kostnader än vanligen borde ifrågakomma, sedan allt blifvit fullt ordnadt, men å andra sidan ökades här liksom annorstädes behovet af blankett- och annat tryck för expeditionerna till följd af ökad skriftvexling. Det föresloges därför, att kostnaderna af ifrågavarande slag redovisades under en gemensam rubrik, och att dertill måtte anvisas 1,200 kronor.

Af de 13 *hästar*, som i nu gällande stat omförmäldes, voro 10 afsedda till ridhästar i och för elevernas undervisning i ridning, 1 till arbetshäst och 2 till vagnshästar till chefens förfogande. Att det nuvarande anslaget på 3,000 kronor ej kunde räcka till vinnande af ett fullgodt resultat torde lätt inses. Vid krigsskolan kunde nämligen remonter ej lämpligen dresseras, enär de flesta ryttarne, eleverna, vore

alldeles ovana vid ridning. Inköp af unga, fullt dresserade hästar åter vore dyrbart, och äfven om dylikt inköp af hästar kunde ske, skulle nom få år deras duglighet till följd af den ständigt återkommande tjensten såsom undervisningsmateriel betydligt hafva minskats. Då nu af ekonomiska och praktiska skäl i allmänhet blott något äldre hästar kunde till skolan inköpas, måste deras tjenstetid blifva ganska kort och hästarne ofta af mindre god beskaffenhet. Hästantalet borde kunna vexla med olika antal elever, hvilket svårligen kunde ske, då remonteringen skulle ske för statsmedel. Deremot mötte det ej svårighet att utfodra ett större eller mindre antal hästar, ty medlen härtill utgingo af elevavgifterna, hvilkas sammanlagda belopp vexlade med olika antal elever. I stället för att hålla egna hästar vid skolan hade man därför sedan början af 1890-talet träffat öfverenskommelser med hästegare om att vid skolan låta utfodra ridhästar mot rätt för skolan att använda dem för ridundervisning och tjenstgöring. De senaste åren hade hästar erhållits från Norrlands dragonregemente. Härigenom vunne man befrielse från remonteringskostnad och erhöle lämpliga hästar för ridundervisningen, hvilka kunde ombytas, om de ej ängre motsvarade ändamålet, o. s. v. Detta tillvägagångssätt hade alltså visat sig lämpligt och torde framgent böra användas.

Sedan i förra förslaget till ny stat chefen erhållit lönetillägg och fourrageersättning för 2 tjenstehästar, hade under titel: »Remontering af 1 häst (arbetshästen) och underhåll af seltyg och åkdon samt kuskytterbeklädnad», begärts 1,500 kronor. I det nu föreliggande förslaget hade på grund af Riksdagens erinran, att den ansåge anslag till åkdon för chefen äfvensom kuskytterbeklädnad ej böra ifrågakomma, summan minskats till 1,300 kronor. Jemförd med summan 3,000 i nu gällande stat för remontering af 13 hästar m. m., kunde summan måhända förefalla hög, men härvid vore att märka, dels att af de 13 hästarne hade 10 underhållits af elevmedel, dels ock att med dessa 1,300 kronor skulle bestridas kostnaderna för nyanskaffning och underhåll af fordon för kungsgårdens behof och för körningar i staden, vattentunna, snöplog, selar, redskap för skogsskötsel och åkerbruk m. m.

För *praktiska öfningar* föresloges samma belopp som i nu gällande stat.

Uti nu gällande stat finnes för »*ved- och lyshållning*» beräknadt 6,500 kronor. För de fem åren 1892—1896 hade medelkostnaden å denna titel utgjort 5,320 kronor 42 öre, för treårsperioden 1894—1896 4,387 kronor 31 öre.

Vid tidpunkten för den nu gällande statens uppgörande hade vatten-

ledning ej funnits till Karlberg och alltså ej heller vattenavgifter. Sedan skolan erhållit vattenledning, hade vattenavgifterna redovisats under titeln »extra utgifter». Då emellertid utgiften blifvit ordinarie, torde den böra föras under en ordinarie titel, och man hade ansett lämpligast att sammanföra den med bränsle och lyse. Då den i gällande stat upptagna siffran, 6,500 kronor, öfverstege medelutgiftssumman med ungefär vattenavgiften, omkring 1,200 kronor, föresloges att förblifva vid samma belopp, 6,500 kronor, med inrymmande äfven af vattenavgifterna derunder.

Byggnaders underhåll beräknades enligt nu gällande stat till 7,000 kronor. Medelkostnaden för hvartera af de fem åren 1892—1896 hade utgjort 16,824 kronor 50 öre. Skillnaden hade bestridits med krigsskolans besparingar samt ordinarie och extra ordinarie inkomster. Byggnaderna vid Karlberg vore i allmänhet omkring 300 år gamla. Åtskilliga förbättringar å dessa byggnader hade verkstälts, men mycket återstode ännu att göra. I det förra förslaget upptoges byggnadernas underhåll till 8,000 kronor. Ehuru väl man knappast kunde våga hoppas, att denna summa för framtiden skulle kunna räcka till för denna titel, hade man dock af sparsamhetsskäl ej velat i nu föreliggande förslag höja beloppet.

För *inventarier och husgeråd*, hvartill medelkostnaden under åren 1892—1896 uppgått till 2,350 kronor, funnes anslagna 2,000 kronor. Hade för högst 80 eller i allmänhet 60 å 70 elever beräknats 2,000 kronor, men detta anslag, oaktadt särskildt anslag för ökad elevantal anvisats, måst öfverskridas med i medeltal 350 kronor, torde vid fastställande af ny stat detta förhållande böra beaktas. I det föreliggande förslaget hade därför till inventarier och husgeråd upptagits 2,500 kronor.

Kostnaderna för *parkens vård* hade ej kunnat hållas inom det i nu gällande stat anvisade belopp af 450 kronor. Under åren 1892—1896 hade medelkostnaden pr år varit 758 kronor 95 öre. Det i föregående förslag till stat upptagna belopp, 700 kronor, syntes med hänsyn till förestående nödiga omplanteringar också för knappt tilltaget, äfven om arbetet fördelades under en längre följd af år. Kostnaderna för vården af denna park, på hvilken allmänheten med hänsyn till dess läge och naturskönhet kunde hafva berättigade fordringar, kunde dock möjligen hållas inom gränsen af de 900 kronor, som nu föresloges.

Beträffande *stipendierna* föresloges af sparsamhetsskäl ingen ändring i nu utgående belopp, ehuru väl det kunde vara berättigadt, att stipendiernas antal ökades i förhållande till det ökade antalet elever.

Enligt gällande bestämmelser skulle chef, adjutant, kompanibefäl,

redogörare och väbel äfvensom betjening vara å Karlberg boende, åtnjutande naturainqvartering derstädes, hvarmed ock af ålder följt en till sin begränsning ej bestämd servis in natura. I det förra förslaget till ny stat hade dåvarande chefen för krigsskolan framhållit önskvärdheten af, att servisersättning och kaserneringskostnader måtte få utgå till betjening in natura och till öfrig dertill berättigad personal i kontant för en sammanlagd kostnad af 774 kronor 92 öre, som skulle utgå från och blifva föremål för särskild redovisning under inqvarteringsanslaget. Enligt det föreliggande förslaget skulle tillkomma servisersättning för fanjunkaren på kompaniet.

En afsevärd förenkling i räkenskaperna, i jemförelse med det förut föreslagna sättet att låta denna summa blifva föremål för särskild redovisning under inqvarteringsanslaget, skulle emellertid vinnas genom att, såsom nu i förslaget skett, under »omkostnader» för ifrågavarande titel upptaga en ungefärlig summa af 900 kronor att utgå från nyssnämnda anslag.

Extra utgifterna hade under senare år, då en mängd arbeten måst utföras inom hela området för krigsskolans förvaltning i och för allmänna förbättringar, helt naturligt varit ganska höga. Medelsiffran för tiden 1892—1896 uppginge för år till 7,644 kronor 29 öre, men såsom förut omnämnts, inginge deri också vattenafgiften med omkring 1,200 kronor. Om sistnämnda kostnad, som enligt förslaget skulle komma att utgå under titeln »Bränsle, lyse och vatten» frändroges, återstode ett behof af 6,444 kronor 29 öre. Skolans stat hade under de senare åren måst anlitas till hela sitt belopp. Detta syntes tyda på, att de ökade tillgångar, som kunde vara att emotse, om de extra inkomsterna fortfarande finge disponeras af chefen för krigsskolan, skulle väl behövas till fyllande af behof öfver hela området. Då det emellertid torde vara lämpligare för statshushållningen i sin helhet, att enligt Riksdagens uttryckta önskan alla hyresinkomster m. m. till fullo inlevererades till statsverket, och ett fast utgiftsbelopp för skolan bestämdes, blefve det titeln »extra utgifter», som måste bestrida, utom de till denna titel direkt hänförliga utgifter, brister å öfriga titlar. Med anledning häraf syntes det nödvändigt att bibehålla ungefär den ofvan anförda medelsiffran, och hade för afrundning af hela anslagsbeloppets slutsumma för ifrågavarande titel upptagits 6,342 kronor 60 öre. Förslagets slutsumma blefve då 90,200 kronor.

Beträffande de vid det förra förslaget till stat fogade anmärkningarna anför inspektören för militärläroverken vidare, att Riksdagen, i fråga om *ann. 1.* framhållit, att det visserligen syntes Riksdagen mindre

lämpligt, att chefen för krigsskolan fortfarande bibehölles vid honom nu tillkommande dispositionsrätt öfver Karlbergs kungsgård m. m., men att, derest det befundes nödvändigt, att detta förhållande fortfore, alla hyresinkomster m. m. borde till fullo inlevereras till statsverket, och hela utgiftsbeloppet för krigsskolan upptagas i skolans stat.

I nådiga brefvet den 23 maj 1815 angåfves de lägenheter och områden, hvilka Kongl. Maj:t då täcktes finna icke kunna från den ekonomiska styrelsen och polistillsynen på stället skiljas, utan att sådant skulle medföra betydliga olägenheter. Den utveckling, undervisningen vid krigsskolan fått, då man från ett hufvudsakligen teoretiskt studium öfvergått till ett mera praktiskt utbildningssätt med allt vidsträcktare användning af tillämpningsöfningar, gjorde det till chefens disposition ställda området numera i ännu högre grad än förr oundgängligt såsom fält för dessa öfningar. Härtill komme den omständigheten, att Stockholms stad bebyggdes på alla sidor intill gränsen af skolans område. Det ständiga ombytet af personalen och det ökade elevantalet med till följd deraf ökad antal betjening gjorde chefens dispositionsrätt äfven öfver lägenheterna än mer behöflig. Genom nådiga brefvet den 26 januari 1894 hade emellertid Solnaskogen stälts under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, hvilket med hänsyn till chefens öfriga mångahanda och ur militärisk synpunkt viktigare åligganden måste anses fördelaktigt. Det syntes därför, vidkommande chefens dispositionsrätt öfver kungsgården m. m., nödvändigt, att det — med det nämnda undantaget om hyresmedels och öfriga kontanta inkomsters inlevererande till statsverket — finge förblifva vid nuvarande bestämmelser.

På grund af bestämmelser i ofvannämnda nådiga bref den 23 maj 1815 inbetalade innehafvaren af värdshusbyggnaden vid Karlberg hyran för värdshuset till landtränteriet i Stockholms län intill den 1 oktober 1891, då värdshusrörelsen upphörde. Så länge skolan sedermera icke hade behof af utrymmet i värdshuset, uthyrdes detta till bostadslägenhet. Vid ökningen af elevantalet under år 1894 måste skolan emellertid taga äfven detta inqvarteringsutrymme i anspråk för eget behof. Äfven för framtiden syntes detta utrymme blifva oundgängligt för skolans inqvartering, men skulle det mot förmodan blifva möjligt för skolan att undvara byggnaden eller någon del deraf, komme inflytande hyra att till landtränteriet inlevereras.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställde inspektören för militärläroverken, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen begära

anvisande af ett reservationsanslag för krigsskolans räkning af 90,200 kronor.

I infordradt utlåtande har arméförvaltningen å civila departementet erinrat, att de af inspektören för militärläroverken anförda omständigheter icke utgjorde tillräckliga skäl för åtgärden att i strid med Riksdagens önskan ställa läkaren i undantagsställning i förhållande till öfriga militärläkare; arméförvaltningen ansåge läkarens aflöningsförmåner böra bestämmas lika med bataljonsläkare med rätt för honom att i sin tur erhålla äldre bataljonsläkares aflöningsförmåner från anslaget till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkare.

Att i staten upptagits 900 kronor till servisersättning och kasereringskostnader har arméförvaltningen icke kunnat godkänna. Först och främst borde kasereringskostnaden för betjeningen, d. v. s. utgifterna för underhåll af sängar, sängkläder, handdukar m. m., icke bestridas från anslaget till inqvarteringskostnader, utan såsom vid senare regleringar i allmänhet egt rum, anvisas att utgå från skolans medel och, i enlighet med en infordrad specifikation på dessa kostnader, uppföras i skolans stat med 288 kronor 27 öre.

Beträffande servisersättningen, skulle genom den föreslagna åtgärden visserligen särskild redogörelse för denna ersättning undvikas, men då servisersättningen icke alltid kunde till siffran fixt beräknas, borde berörda ersättning icke upptagas i skolans stat, utan, på sätt vid krigshögskolorna egde rum, endast angifvas i en till staten fogad anmärkning och bestridas direkt från anslaget till inqvarteringskostnader samt särskildt requireras och redovisas.

I en af anmärkningarna till staten hade för stabspersonalen (utom slottspastorn och veterinären) samt kompanibefälet beräknats, utom inqvartering in natura och kontant servisersättning, äfven bränsle och lyse. Då åtnjutandet af dylika naturaförmåner tillsammans med inqvarterings- och servisersättning stode i strid med de i gällande inqvarteringsförfattningar fastslagna grundsatser, borde, enligt arméförvaltningens mening, bränsle och lyse icke tilldelas sagda personal, allrahelst sådan förmån ej varit ifrågasatt i det förra förslaget.

Deremot torde förmånen af fullständig inqvartering in natura med eldning och lyse böra, i likhet med hvad som egde rum för manskapet vid garnisonerade armén, lemnas betjeningen, till hvilken således icke, såsom i förslaget angifvits, kunde utgå servisersättning.

Slutligen ville arméförvaltningen ifrågasätta, huruvida tillräckligt skäl funnes att, såsom nu skett, ur förslaget utesluta den i förra förslaget chefen tillagda rätt att i mån af utrymme upplåta bostad äfven åt skolans lärare.

De af arméförvaltningen gjorda erinringar synas mig befogade och hafva blifvit iakttagna vid upprättandet af bifogade förslag till stat för skolan, bil. n:o 19, dock att till kaserneringskostnader för betjeningen uppförts ett afrundadt belopp af 300 kronor. Vidare har, i öfverensstämmelse med hvad jag här ofvan under [4.] föreslagit om förhöjning af arméns underbefäls aflöningsförmåner, dagaflöningen till förvaltaren beräknats till 1 krona 50 öre i stället för till föreslagna 1 krona, föranledande en ökning af 182 kronor 50 öre. För erhållande af en jemn slutsiffra har anslaget till extra utgifter bestämts till 6,325 kronor 10 öre. Den föreslagna staten torde ej för närvarande behöfva föranleda någon ökning af anslagen till inqvarteringskostnader och ålderstillägg.

I den af mig upprättade staten har jag upptagit slottspästorns arfvode till 800 kronor; den nuvarande innehafvaren af denna beställning äfvensom den för närvarande vid skolan anställda läkaren åtnjuta enligt nu gällande stat högre kontanta aflöningsförmåner än i den af mig upprättade staten upptagas; skilnaden torde, så länge de nuvarande innehafvarne af dessa tjänster qvarstå, kunna bestridas af besparingarna å andra titlar under krigsskolans anslag.

Genom nådiga brefvet den 23 maj 1815 stadgades, att bestyret med utarrenderingen och förvaltningen af åtskilliga under Karlbergs kungsgård lydande hemman och lägenheter skulle från dåvarande krigsakademien öfverflyttas å annan myndighet, men att, då några af krigsakademiens lägenheter vore af den beskaffenhet, att de icke kunde från den ekonomiska styrelsen och polistillsynen på stället skiljas, guvenörsemetet vid akademien skulle oförändradt bibehållas vid dispositionen af Karlbergs trädgård och djurgård, den så kallade Solnaskogen, sjöstranden mellan vestra slottsflygeln och torpet Ekelund samt den vid slottet uppförda värdshus- och marketenteribyggnaden.

Solnaskogen blef emellertid genom nådiga brefvet den 26 januari 1894 stäld under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, dock med bibehållen rätt för krigsskolan att tillgodonjuta från skogen inflytande inkomster mot skyldighet att ombesörja skogens bevakning och lemna erforderliga dagsverken, då sådant kunde ske, samt tillhandahålla penningar till skogens skötsel och vård.

Slutligen stadgades genom nådiga brefvet den 12 november 1897, att Karlbergs djurgård och skjutbana skulle disponeras af chefen för krigsskolan i och för elevernas öfningar, dock att chefen egde att i föreskrifven ordning till vissa truppförband äfvensom frivilliga skytteföreningar upplåta nämnda öfningsplats och skjutbana i den mån sådant utan intrång i elevernas öfningar kunde ske.

I likhet med inspektören för militärläroverken anser jag, att, på det tillräckligt utrymme för elevernas öfningar och personalens inqvartering må finnas vid Karlberg, krigsskolan bör bibehållas vid den dispositionsrätt, som genom förenämnda nådiga bref blifvit till skolan upplåten, men att, i enlighet med Riksdagens uttalade önskan, alla af denna dispositionsrätt härflytande hyresinkomster m. m. böra till statsverket inlevereras. I öfverensstämmelse härmed har också *anm. 4.* i det af mig upprättade förslaget till stat blifvit affattad. Häraf torde emellertid följa, att krigsskolan bör befrias från skyldigheten att tillhandahålla dagsverken och penningar för Solnaskogens skötsel och vård.

Den af mig upprättade staten slutar å 88,300 kronor; den hvilat på de af Riksdagen angifna grunder, och torde jag, hvad detaljerna i öfrigt beträffar, få hänvisa till inspektörens för militärverken, efter hörande af skolans chef, anförda motiv, för hvilka här ofvan redogjorts. Då all den kontanta uppbörd, som på grund af chefens dispositionsrätt öfver kungsgården inflyter, enligt förslaget numera skall ingå till statsverket, måste hela det beräknade beloppet utgå af statsmedel och således anslaget till krigsskolan höjas från 76,729 kronor till 88,300 kronor. I arrenden, hyror m. m. inflöte till kungsgården under år 1897 omkring 8,900 kronor och i medeltal under åren 1895—1897 omkring 7,700 kronor årligen. Då dessa medel numera skola ingå till statsverket, kan den kontanta utgift, statsverket får vidkännas för krigsskolan, beräknas utgöra (88,300 — 7,700) 80,600 kronor.

Att den föreslagna staten är beräknad för ett antal af högst 100 elever i hvarje kurs, torde böra nämnas; och lärar därför, om antalet elever i någon kurs skulle blifva högre, det varda nödvändigt, att Eders Kongl. Maj:t, om så erfordras, på sätt hittills egt rum, anvisar särskilda medel till bestridande af de ökade kostnader, som häraf förmedlas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och under förutsättning, af bifall till hvad jag ofvan under [4.] föreslagit i fråga om förhöjning af förvaltares dagaflöning, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, med godkännande af det vid detta protokoll	
fogade förslag till ny stat för krigsskolan (bil. n:o 19),	
öka anslaget till krigsskolan, nu... kronor 76,729: —	
med	» 11,571: —
till	kronor 88,300: —.

Volontärskolor.

Såsom jag här ofvan under [4.] nämnt, skulle, derest hvad jag der föreslagit om förbättrande af underbefälets aflöningsförmåner vinner bifall, ifrågavarande anslag behöfva ökas med 4,816 kronor; och jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[11.]
Ökning af
detta anslag.

att, vid bifall till hvad ofvan under [4.] föreslagits, öka anslaget till volontärskolor,
 nu kronor 158,345: —
 med » 4,816: —
 till kronor 163,161: —

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg.

Derest mitt under [4.] framställda förslag om förbättrande af underbefälets aflöningsförmåner varder godkändt, måste, såsom jag der framhållit, ifrågavarande anslag ökas med 328 kronor; och jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[12.]
Ökning af
detta anslag.

att, vid bifall till hvad ofvan under [4.] föreslagits, öka anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, nu kronor 70,650: —
 med » 328: —
 till kronor 70,978: —

Det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar.

Mitt under [4.] här ofvan framställda förslag om förbättrande af underbefälets aflöningsförmåner skulle, om det bifalles, nödvändiggöra en ökning af ifrågavarande anslag med 3,036 kronor.

[13.]
Ökning af
detta anslag.

Derest den framställning, jag härnadan under [27.] ämnar göra om anvisande på extra stat för år 1900 af visst belopp till anskaffning af

lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpligtige, vinner nådigt bifall, föranledes deraf, såsom jag under [27.] skall framhålla, för underhåll och tvätt af dessa persedlar en ökning af ifrågasvarande vapenöfningsanslag af 26,530 kronor.

Vid bifall till hvad under [4.] och [27.] föreslås skulle förevarande anslag således behöfva höjas med respektive 3,036 kronor och 26,530 kronor, och jag hemställer därför i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att öka anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar, nu	kronor 1,107,580: —
dels, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, med	» 3,036: —
dels ock, vid bifall till hvad under [27.] föreslås, med	» 26,530: —
till	kronor 1,137,146: —

De värnpligtiges vapenöfningar.

[14.] Derest, såsom jag under [4.] föreslagit, underbefälets aflöningsförmåner förbättras, måste ifrågasvarande vapenöfningsanslag ökas med 1,444 kronor.

Vidare måste, om min framställning här nedan under [27.] om anvisande af visst belopp på extra stat för år 1900 till anskaffning af lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpligtige varder godkänd, förevarande vapenöfningsanslag ökas med 53,060 kronor för underhåll och tvätt af nämnda persedlar.

Jag hemställer således, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att öka anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar, nu	kronor 3,094,960: —
dels, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, med	» 1,444: —
dels ock, vid bifall till hvad under [27.] föreslås, med	» 53,060: —
till	kronor 3,149,464: —

**Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt
artilleriets öfningar och materiel.**

I t. f. chefens för generalstaben år 1892 afgifna förslag till förbättrad härordning påvisades, hurusom, af historiska grunder, vissa byggnader å mötesplatserna kommit att lyda under arméförvaltningens intendentsdepartement, men andra byggnader å dessa platser under artilleridepartementet, och uttalades tillika den grundsatsen, att enhet härutinnan borde åvägbringas genom att låta arméförvaltningens fortifikationsdepartement få inseende öfver samtliga byggnader å mötesplatserna.

[15.]
Ökning af
detta anslag.

I öfverensstämmelse med denna grundsats blef också vid 1896 års riksdag från dåvarande anslaget till byggnader och sängkläder på mötesplatserna m. m., hvilket stod under intendentsdepartementets förvaltning, ett belopp af 116,256 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för de inför sistnämnda departement redovisade byggnaderna å mötesplatserna, öfverfördt till det under fortifikationsdepartementets vård stående anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

Förenämnda grundsats har icke hittills tillämpats på artilleridepartementets byggnader å mötesplatserna. Den del af anslaget till byggnader och sängkläder på mötesplatserna m. m., som afsetts för underhåll af sistnämnda byggnader, eller 15,000 kronor, blef nämligen vid 1896 års riksdag öfverflyttad till anslaget för arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel, i följd hvaraf vårderna af dessa byggnader fortfarande ombesörjes af artilleridepartementet, inför hvilket sistberörda anslag redovisas.

Då emellertid de af intendentsdepartementet förut underhållna byggnaderna å arméns mötesplatser blifvit ställda under fortifikationsdepartementets vård och sistnämnda departement torde blifva i tillfälle att för tillsynen af byggnaderna å mötesplatserna använda officerare, som, på sätt nästlidne sommar skett, kunna blifva ställda till arméfördelningschefernas förfogande för att närvara vid deras inspektioner, hafva chefen för fortifikationen och generalfälttygmästaren i sin ofvan omförmälta underdåniga skrifvelse den 12 november 1898 förmält sig anse tidpunkten vara inne att fullt genomföra den önskvärda enheten i denna gren af förvaltningen genom att från artilleridepartementet till fortifikationsdepartementet öfverflytta vårderna af det förra departementets bygg-

nader å mötesplatserna och handhafvandet af de derför afsedda medel, 15,000 kronor, samt föreslå, att för sådant ändamål detta belopp må öfverföras från anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel till anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

Denna af arméförvaltningen å artilleri- och fortifikationsdepartementen tillstyrkta öfverflyttning anser jag mig böra förorda; och torde jag härnadan få återkomma till den framställning, som i sådant hänseende bör till Riksdagen göras.

Redan år 1891 framhöll dåvarande generalfälttygmästaren, att den till fältartilleriets skjutöfningar anslagna ammunicionsmängden vore oproportionerligt liten i jämförelse med den, som icke allenast i de stora europeiska fastlandsstaterna utan äfven i de båda andra skandinaviska och de flesta öfriga mindre stater för motsvarande ändamål användes; i Tyskland vore för hvarje fältbatteri anslagna 600, i Frankrike och Ryssland 400, i Danmark 450 och i Norge omkring 300 skarpa skott. På grund häraf vore det i hög grad önskligt, att den årliga qvantiteten ammunition för fältartilleriets öfningar hos oss kunde ökas till 300 skott per batteri, men med anledning af den betydande kostnad, som deraf skulle föränledas, ville generalfälttygmästaren för tillfället ifrågasätta allenast, att antalet skott per batteri ökades från 100 till 200. Eders Kongl. Maj:ts i öfverensstämmelse härmed till 1892 års lagtima Riksdag gjorda framställning vann Riksdagens bifall, och hafva sedan dess till hvarje fältbatteri varit anslagna 200 skarpa skott, hvaraf dock en del måst användas för skjutskolornas räkning.

Med erinran härom har nuvarande generalfälttygmästaren i sin ofvannämnda skrifvelse den 5 november 1898 framhållit, hurusom efter år 1891 förhållanden inträdt, hvilka göra den redan då framställda önskvärldheten af ett ökande utaf den för dessa öfningar afsedda ammunitionen ännu mera påtaglig. Äfven för regementenas öfningar gälde, hvad generalfälttygmästaren, såsom ofvan i [9.] förmåles, beträffande artilleriskjutskolorna anført derom, att betydelsen af skjutningar i divisionsförband, hvilka kräde ett relativt stort antal skott, ökats, och att hvarje skjutöfning i allmänhet erfordrade ett större antal skott än förr. Härtill komme, såsom en följd af 1892 års förbättrade härordning, att underbefälets af manskapet tjenstetid minskats, och att vid

mobilisering f. d. beväringmän måste till större antal än förr ingå bland batteriets personal, samt att bland dessa ett större antal riktare måste uttagas. Då emellertid skjutöfningar med skarp ammunition icke blott vore nödvändiga för utbildandet af batteriets befäl, utan äfven i hög grad för utbildandet af dess öfriga personal, blefve en direkt följd af den förkortade tjenstetiden, på grund af hvilken personalen icke kunde tillgodogöra sig öfningen vid skarpskjutning mer än under ett fåtal år — för beväringmän endast 1 år — att behovet af ökad ammunition per år blefve än mera trängande.

Ehuru fullt tillförlitliga uppgifter angående det skottantal, som vid utlandets fältbatterier nu vore anslagna till skarpskjutningsöfningar, icke kunnat anskaffas, kunde man med visshet påstå, att detta antal med stor sannolikhet på de flesta ställen ökats efter 1891, och man vore sålunda berättigad antaga, att intet land gäfvade sitt fältartilleri en så knapphändig utbildning i skjutning som Sverige. Under sådana förhållanden ansåge generalfältygmästaren sig böra hemställa, att våra batterier måtte erhålla åtminstone lika många skott, som man i vårt broderland sedan årtal bestått sina batterier.

I Norge ansloges till hvarje batteri under liniebataljonssamlingen 240 skott samt under rekrytskolan 120 skott, hvilket i rundt tal kunde värderas till cirka 300 skott per batteri.

Genom ett årligt ammunitionsanslag af 300 skarpa skott per batteri skulle sålunda våra batterier få åtminstone samma skjutöfning, som de norska batterierna, och denna ökning med 100 skott per batteri, eller 4,000 för hela fältartilleriet, skulle medföra en ökad kostnad af 68,000 kronor.

Generalfältygmästaren har vidare anført, att den del af ifrågasvarande anslag, som upptoges under tit. III, »ammunition för fästningspjäser», visat sig otillräcklig enbart för ersättande af den under fästningsartillericorpsernas öfningar förbrukade ammunitionen, ehuru denna del af anslaget äfven vore afsedd till inventarier, materialier och förbrukningspersedlar samt arbets- och transportkostnader vid ammunitionsförråden å Karlsborgs och Vaxholms-Oscar Fredriksborgs fästningar samt vissa arfvoden; så vida ej en inskränkning i den för fästningscorpsernas öfningar afsedda ammunitionen skulle göras, hvilket icke kunde tillrådas, måste för dessa corpsers skjutöfningar ifrågasvarande anslag ökas med 5,000 kronor.

De af generalfälttygmästaren på ökade ammunitionsanslag framställda kraf, för hvilka jag nu och ofvan under [9.] redogjort, har arméförvaltningen å artilleridepartementet tillstyrkt, och jag finner dem vara fullt berättigade; ett åsidosättande af dessa kraf, hvilka afse höjandet af artilleriets utbildning i skjutning, skulle medföra fara för att detta i allvarets stund skulle brista i den skjutskicklighet, hvars betydelse för utgången af en strid så tydligt framgår af erfarenheten från senaste krig.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

ej mindre att, vid bifall till hvad under [16.] föreslås om ökning af anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel med 15,000 kronor, minska anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel, med lika belopp, 15,000 kronor,

än <i>äfven</i> höja sistnämnda anslag för ökad ammunition åt fältartilleriets skjutkola för äldre officerare, med	kronor	34,000: —
för ammunition åt fältartilleriets skjutkola för subalternofficerare, med	»	10,000: —
för ammunition åt fästningsartilleriets skjutkola, med...	»	10,000: —
för ökad ammunition åt fältartilleriregementena, med ...	»	68,000: —
och för ökad ammunition åt fästningsartillericorpserna, med	»	5,000: —
eller sammanlagdt.....	kronor	127,000: —
kommande, vid bifall till hvad sålunda föreslagits, ifrågavarande anslag, nu.....	»	1,318,155: —
att på det hela ökas med	»	112,000: —
till	kronor	1,430,155: —

Arméns byggnader och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

Åberopande hvad jag under nästföregående punkt anført, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[16.]
Ökning af
detta anslag.

att, vid bifall till hvad jag under nämnda punkt föreslagit om minskning af anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel med 15,000 kronor, öka anslaget till arméns byggnader och kommendantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel,

nu	kronor 480,000: —
med lika belopp	» 15,000: —
till	kronor 495,000: —

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén.

Derest den framställning, jag här nedan under [27.] ämnar göra om anvisande af medel till anskaffning af lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpliktige, vinner bifall samt mitt här ofvan under [13.] och [14.] framställda förslag om ökning af de der nämnda vapenöfningsanslagen varder godkändt, kan, såsom framgår af hvad här nedan under [27.] anføres, nu förevarande anslag minskas med 38,232 kronor.

[17.]
Minskning af
detta anslag.

Jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [14.], [15.] och [27.] föreslås, minska anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, nu

.....	kronor 251,610: —
med	» 38,232: —
till	kronor 213,378: —

Lindring i rustnings- och roteringsbesvär.

[18.]
Ökning af
detta anslag.

Jemlikt § 1 i lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvär den 2 december 1892 skall lindring i nämnda besvär från och med år 1900 utgå med 80 procent af dessa besvär uppskattade värde.

Enligt räkenskaperna för år 1897, då lindringen åtnjöts med 60 procent af uppskattade värdet, belöpte sig lindringskostnaderna till 2,447,511 kronor 33 öre, af hvilket belopp 2,192,364 kronor 50 öre guldits från anslaget till lindring i rustnings- och roteringsbesvär och återstoden från anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland. Då lindringen från och med år 1900 skall utgå med 80 procent, skulle, med beräkning efter nu bestämda värden å rustnings- och roteringsbesvär, för år 1900 erfordras att förstnämnda anslag ökades med en tredjedel af sagda belopp, 2,192,364 kronor 50 öre, eller till, öretal oberäknadt, 2,923,152 kronor; och har, med erinran härom, statskontoret i sin underdåniga skrifvelse den 10 december 1898 hemställt, att anslaget måtte uppföras i riksstaten för år 1900 med ett till 3,000,000 afjemnadt belopp.

Enligt § 3 i ofvannämnda lag skall det värde, hvarefter lindringen under år 1900 bör beräknas, af Eders Kongl. Maj:t bestämmas under år 1899 efter föregående utredning af vederbörande nämnder och landsting. Öfver de af nämnderna och landstingen i sådant hänseende afgifna underdåniga yttranden, deri en förhöjning af rustnings- och roteringsbesvär uppskattade värde i allmänhet föreslagits, har Eders Kongl. Maj:t behagat infordra underdånigt utlåtande från kammarkollegium och statskontoret, på hvilka myndigheters pröfning ärendet för närvarande är beroende. Det värde, hvarefter lindringen under år 1900 skall utgå, har således icke ännu kunnat bestämmas, men då ifrågavarande anslag är förslagsanslag, torde en eventuel förhöjning af rustnings- och roteringsbesvär uppskattade värde icke nödvändiggjöra en förhöjning af ifrågavarande anslag utöfver det belopp, statskontoret föreslagit.

Jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, för beredande af ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvär, öka ifrågavarande anslag,
nu kronor 2,327,700: —
med » 672,300: —
till kronor 3,000,000: —

Omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland.

Såsom Eders Kongl. Maj:t tacktes erinra sig, skall, i den mån vakanssättningen vid Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente fortgår, från anslaget till fortgående vakanssättning vid nämnda kavalleri till anslaget för omorganisation af samma kavalleri årligen öfverföras ett belopp, motsvarande vakansafgifterna för de, sedan föregående riksstat uppgjordes, vakanssatta numren. I riksstaten för år 1899 är det förra af dessa båda anslag uppfördt till 249,000 kronor, motsvarande, efter 300 kronor för hvarje nummer, 830 nummer, som antagits skola under året effektivt fullgöra rustnings- och roteringsskyldigheten. Detta antagande har visat sig hvila på origtiga grunder, ty enligt de uppgifter, jag infordrat från vederbörande arméfördelnings- och regementschefer, kan antagas, att antalet nummer, som under år 1900 effektivt fullgöra rustningen och roteringen, kommer att uppgå till 820 rusthåll och 68 rotar och således öfverstiga det för år 1899 beräknade antalet nummer, 830. Vid sådant förhållande kan någon öfverflyttning från anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland till anslaget för omorganisation af samma kavalleri ej ega rum.

[19.]
Ökning af
detta anslag.

Derest hvad jag här ofvan under [4.] föreslagit angående förhöjning af underbefällets löneförmåner vinner bifall, skulle, såsom jag der framhållit, anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland behöfva höjas med 13,398 kronor.

Jag hemställer således, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [4.] föreslagits, öka	
anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i	
Skåne och Norrland, nu.....	kronor 1,786,083: —
med	» 13,398: —
till	kronor 1,799,481: —

Fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland.

Från detta anslag skall bestridas den lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, som tillkommer de rust- och rotehållare vid Skånska

[20.]
Ändring af
detta anslags
natur.

husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente, hvilka effektivt utgöra rustningen och roteringen. Då anslaget först i riksstaten uppfördes, beräknades det efter fulla uppskattade värdet af de icke vakanssatta rust- och rotehållen vid nämnda kavalleri; emedan till följd häraf anslagets belopp icke kunde komma att öfverskridas, men ej heller dess utgifter inom denna gräns på förhand beräknas, uppfördes anslaget såsom ett »förslagsanslag, högst». Detsamma har iakttagits vid följande statsregleringar.

Såsom ofvan under [18.] förmäles, har det uppskattade värde, hvar efter lindringen i rustnings- och roteringsbesvären skall åtnjutas under år 1900, icke ännu blifvit bestämdt; den grund, på hvilken anslaget kunnat uppföras såsom ett »förslagsanslag, högst», föreligger således icke för närvarande och torde därför anslaget i riksstaten för år 1900 böra uppföras såsom förslagsanslag.

Uppföres således anslaget såsom förslagsanslag, lärer någon förhöjning i anslagets belopp icke påkallas vare sig af en eventuel förhöjning af rustnings- och roteringsbesvärens uppskattade värde eller af det förhållande, att, såsom jag under [19.] nämnt, antalet af de rust- och rotehåll, som under år 1900 effektivt utgöra rustningen och roteringen, med visshet kan antagas öfverstiga det antal, som för år 1899 beräknats.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att i riksstaten för år 1900 uppföra anslaget till
fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i
Skåne och Norrland såsom förslagsanslag med oför-
ändradt belopp kronor 249,000: —

Öfriga ordinarie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för år 1899 finnas å fjerde hufvudtiteln uppförda, har jag icke anledning att föreslå någon förändring.

Fjerde hufvudtiteln's ordinarie anslag utgöra	
nu	kronor 26,528,460: —
De af mig å samma anslag ifrågasatta till- ökningarna utgöra, efter afdrag af föreslagna minskningar å vissa anslag, tillhopa 1,250,588 kronor, och skulle alltså de ordinarie anslagen genom tillägg af nämnda belopp	» 1,250,588: —
komma att höjas till	kronor 27,779,048: —

Extra anslag.

Tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.

I 1899 års riksstat är under förestående benämning på extra stat uppfördt ett anslag till belopp af 53,000 kronor, hvarifrån bestridas arfvoden till de i kompaniområdena anställda afdelningsområdesbefälhafvarne.

Då anslag för detta ändamål till enahanda belopp erfordras jemväl för år 1900, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. på extra stat för år 1900 bevilja 53,000 kronor.

[21.]

Anslag för
tillämpning af
nya värn-
pligtslagens
föreskrifter.

Artilleribehof.

Arméns eldhandvapen.

[22.] För anskaffande af 6,5 mm. repetervapen hafva under senaste åren beviljats af 1894 års Riksdag 295,500 kronor till 5,000 karbiner, af 1895 års Riksdag 511,500 kronor till 10,000 karbiner och af 1896 års Riksdag 4,479,000 kronor till 75,000 gevär, af hvilket sistnämnda belopp dock för år 1897 anvisades allenast 860,250 kronor för tillverkning af 15,000 gevär. I mitt anförande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1897 har jag uttalat, att en årlig anskaffning af minst 25,000 dylika vapen borde ega rum, och behagade Eders Kongl. Maj:t till sistnämnda års Riksdag aflåta proposition i enlighet med den af mig sålunda uttalade meningen. Eders Kongl. Maj:ts berörda förslag blef emellertid icke godkänt af Riksdagen, som ansåg, att erforderliga nya eldhandvapen borde tillverkas uteslutande vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, och att detta faktori borde i sådant syfte undergå nödig utvidgning. För anskaffning af nya eldhandvapen åt armén anvisade därför 1897 års Riksdag af redan beviljade beloppet på extra stat för år 1898 tillhopa 1,247,000 kronor, deraf 1,147,000 kronor för tillverkning af 20,000 gevär och 100,000 kronor för utvidgning af gevärsfaktoret.

I underdånig skrifvelse den 15 november 1897 tillkännagaf dåvarande generalfälttygmästaren, att arbetena med utvidgningen af gevärsfaktoret, hvartill medel sålunda anvisats, så fortskridit, att den dermed afsedda förökade tillverkningen vid gevärsfaktoret kunde inträda med 1898 års början, hvarjemte han hemställde, att då Riksdagen syntes hafva så utstakat den väg, som borde följas vid anskaffandet af de nya eldhandvapnen, att vid förenämnda statens gevärsfaktori skulle årligen tillverkas 20,000 dylika vapen, samt kostnaden för dessa vapen, efter ett pris af 57 kronor 35 öre för hvarje, uppginge till 1,147,000 kronor, Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen åt armén af redan beviljade medel på extra stat för år 1899 anvisa 1,147,000 kronor. Eders Kongl. Maj:ts i öfverensstämmelse härmed till 1898 års Riksdag gjorda framställning vann Riksdagens bifall.

I sin ofvannämnda skrifvelse den 15 november 1898 har general-fälttygmästaren anført, hurusom af de 15,000 karbiner, hvartill Riksdagen, såsom nämnt är, anvisat medel, 10,000 stycken anskaffats från utlandet, medan återstående 5,000 stycken jemte 1,650 stycken, afsedda för flottan, kunna i februari 1899 från Carl Gustafs stads gevärsfaktori fullt färdiga aflemnas. Tillverkningen vid faktoriet hade tyvärr icke gått så fort framåt som önskligt hade varit och man från början hade hoppats. Till detta förhållande hade flerehanda samverkande ogynnsamma orsaker bidragit. Redan i begynnelsen försenades arbetena med förändringen af verkstädernas inredning, anskaffningen och uppsättningen af maskiner m. m., korteligen fabriekts tekniska ombildning för tillverkningen af de nya vapnen, derigenom, att den utländska firma, från hvilken patenträtt förvärfvades och som skulle leverera det första partiet karbiner, fullgjorde detta åtagande omkring $2\frac{1}{3}$ år senare, än öfverenskommet var. I följd häraf och då vederbörande förmän vid gevärsfaktoriets skulle just under tillverkningen och besigtningen vid den utländska fabriken af sagda parti vapen taga kännedom om använda maskiner och arbetsmetoder, o. s. v., hade upprättandet af plan för anskaffande af nya och ändring af gamla maskiner, liksom ock organisationen af arbetet vid faktoriet — hvilka åtgärder uppenbarligen måste grunda sig på erfarenheten vid den utländska verkstaden — i motsvarande grad fördröjts. Sedan arbetet vid gevärsfaktoriets verkstäder väl begynts, försvårades dess utveckling och fullständiga ordnande i hög grad genom försenade leveranser af erforderliga maskiner, hufvudsakligen sådana specialmaskiner, som man nödgats införskrifva från utlandet.

Emellertid hade det lyckats att till 1897 års utgång fullborda icke allenast den från början afsedda ombildningen af faktoriet, utan äfven i hufvudsak den utvidgning af detsamma, till hvilket samma års Riksdag anvisat medel.

Äfven tillverkningen hade till hösten 1897 så framskridit, att man hade all anledning tro, att arbetsresultatet under år 1898 skulle närma sig det antal vapen, som kunde väntas blifva det normala. Men åtskilliga af gevärsfaktoriets och dess ledning oberoende omständigheter hade äfven nu tillkommit och ogynnsamt inverkat på arbetet. Så till exempel hade befunnits, att det svenska materialet — till hvilket man af naturliga skäl öfvergått, sedan man för ått underlätta den första igångsättningen tillverkat ett mindre antal vapen med användande af exakt samma material, som begagnats vid den utländska verkstaden — med alla sina utmärkta egenskaper i öfrigt, vore vida mer svårarbetadt än

det tyska och det engelska, i följd hvaraf förändringar efter tidsödande försök måst vidtagas såväl i maskinernas matningsanordningar som i verktygens material och konstruktion, hvarjemte på grund af den ytterst stora verktygsförbrukningen hela arbetet i hög grad försvårats och fördröjts. För öfrigt hade den till större delen nyuppsatta arbetarpersonalen alldeles icke den utbildning och arbetsvana, som ovilkorligen erfordrades för ifrågavarande precisionsarbeten.

Emellertid ansåge generalfältygmästaren de största svårigheterna nu vara öfvervunna, sedan personalen blifvit något inöfvad och ett mera lättarbetadt material genom försök, utförda af ett inhemskt jernbruk, blifvit funnet.

Det syntes alltså blifva möjligt att under år 1899, oafsedt de ofvan nämnda karbinerna, framställa omkring 15,000 färdiga gevär, och der- efter torde svårigheter icke möta att efter hand så uppdrifva tillverkningen, att icke allenast det normala årliga antalet af 20,000 gevär uppnåddes, utan äfven ett tillräckligt öfverskott derutöfver vunnes för amortering af det antal vapen, med hvars tillverkning faktoriet för närvarande låge efter.

Om det ock, såsom Eders Kongl. Maj:t uti den nådiga statsverkspropositionen till 1898 års Riksdag betonat, från försvarssynpunkt vore önskvärdt, att gevärsanskaffningen, åtminstone intill dess liniearméns mobiliseringsbehof blefve fylldt, finge bedrivas med vida större hastighet än efter beräkning af 20,000 gevär om året, vore något sådant uppenbarligen omöjligt, så länge tillverkningen skulle uteslutande bedrivas vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Under närvarande förhållanden kunde generalfältygmästaren alltså icke föreslå Eders Kongl. Maj:t att äska större anslag för år 1900 än till 20,000 gevär, men å andra sidan funnes, eftersom gevärsfaktoriets, på sätt här ofvan angifvits, borde icke allenast kunna inom kort uppnå en årstillverkning af sagda antal vapen, utan äfven efter hand väsentligt öfverskrida detta, ingen anledning att för år 1900 föreslå mindre anslag än för 20,000 gevär.

Lika med generalfältygmästaren anser jag, att gevärsanslaget för år 1900 icke bör sättas till lägre belopp än det mot kostnaden för 20,000 gevär svarande. Visserligen hafva, såsom af nyss anförda skrifvelse framgår, oförutsedda svårigheter hittills mött att vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori tillverka det årliga antal gevär, som beräknats kunna efter faktoriet utvidgning der framställas, eller 20,000 stycken, men de

största svårigheterna synas numera vara öfvervunna. Enligt de af generalfälttygmästaren meddelade uppgifterna borde gevärsfaktoriet kunna leverera under 1899 omkring 15,000 och under år 1900 omkring 20,000 gevär, och då man derefter torde kunna förvänta en årstillverkning af bortåt 25,000 dylika vapen, skulle tillgången på 6,5 mm. gevär på sommaren 1903 hafva stigit till omkring 100,000 stycken, eller det antal, som städse ansetts såsom i första hand erforderligt, och hvilket i alla händelser är tillräckligt att vid fälthären ersätta de för närvarande utlemnade 8 mm. gevären. Men detta är ungefär samma resultat, som Riksdagen synes hafva afsett, då Riksdagen 1897 anslog medel till en sådan utvidgning af gevärsfaktoriet, att dess årstillverkning, hvilken dittills beräknats till 15,000 stycken, derefter skulle kunna höjas till 20,000 vapen. Ty om enligt då uppgjorda plan faktoriet hade kunnat tillverka under 1898 15,000 gevär och under hvarterdera af de följande åren 20,000 sådana, skulle antalet 100,000 likaledes hafva uppnåtts under loppet af år 1903.

För att emellertid under nuvarande förhållanden ett dylikt resultat skall kunna vinnas, måste de anslag för anskaffning af gevär, som anvisas för åren till och med 1902, sammanlagda motsvara minst kostnaden för 100,000 vapen och helst uppgå till ej så obetydligt högre belopp, enär för de gevär, som skola färdiga levereras under år 1903, materialierna måste åtminstone i hufvudsak anskaffas och äfven tillverkningsarbetet till stor del utföras redan under näst föregående år. Men om de till och med år 1902 anvisade medlen skola nå ifrågavarande belopp och på samma gång anslagen hållas lika år efter år, hvilket är oundgängligt för möjliggörande af en planmessig och ekonomisk tillverkning, kan årsanslaget icke sättas lägre än till hvad som motsvarar kostnaden för 20,000 gevär.

På grund af det sålunda anförda anser jag mig, såsom jag redan antydtt, icke kunna ifrågasätta, att Eders Kongl. Maj:t skulle för år 1900 begära mindre anslag till gevärsanskaffningen, än föregående år, allrahelst jag måste vidhålla min vid upprepade tillfällen uttalade åsigt, att tillverkningen af det för armén i första hand erforderliga antal gevär bör så mycket som möjligt påskyndas. Sedan af det utaf 1896 års Riksdag för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén beviljade anslag å 4,479,000 kronor anvisats 860,250 kronor för år 1897, 1,247,000 kronor för år 1898 och 1,147,000 kronor för år 1899, återstå af det beviljade beloppet ännu 1,224,750 kronor; och jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att af det för *anskaffning af nya eldhandvapen åt armén* beviljade, men ännu ej anvisade belopp, 1,224,750 kronor, till utgående på extra stat för år 1900 anvisa 1,147,000 kronor.

Skjutfält för Första Göta artilleriregemente.

[23.]
Anslag till
skjutfält för
Första Göta
artillerirege-
mente.

I Eders Kongl. Maj:ts proposition till 1898 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att till inköp af ett till skjutfält åt Första Göta artilleriregemente afsedt område inom Remmene socken af Kullings härad samt Hjellby och Qvinnestads socknar af Gäseneds härad, allt uti Elfsborgs län, på extra stat bevilja 284,000 kronor samt till utgående under år 1899 deraf anvisa 142,000 kronor.

Riksdagen fann behovet af ett skjutfält för nämnda regemente vara ådagalagdt och att den ifrågavarande marken borde för detta ändamål åt staten förvärfvas, men då det för marken begärda priset syntes allt för högt, ansåg Riksdagen ett belopp af 200,000 kronor böra vara för inlösen af skjutfältet tillräckligt, helst som, derest nämnda belopp skulle behöfva i någon mån öfverskridas, hufvudtiteln's allmänna besparingar kunde anlitas till bristens fyllande. Riksdagen beviljade därför till inköp af skjutfältet på extra stat 200,000 kronor samt anvisade deraf 100,000 kronor till utgående under 1899.

Sedan på grund af Riksdagens berörda beslut generalfälttygmästaren erhållit befallning inkomma med utredning, huruvida och i hvad mån det för skjutfältets förvärfvande i statsverkspropositionen beräknade beloppet kunde nedbringas, öfverlemnade generalfälttygmästaren en skrivelse från regementschefen, deri denne förklarade, att någon minskning af det till skjutfältet föreslagna området icke kunde ega rum, utan att skjutfältets användbarhet för sitt ändamål blefve i hög grad förringad, men att anledning icke saknades antaga, att derest jordområdet förvärfvades genom expropriation, inlösningssumman skulle kunna begränsas inom det af Riksdagen därför anslagna beloppet.

I anledning häraf behagade Eders Kongl. Maj:t den 23 september 1898 förordna, att ifrågavarande område skulle genom expropriation åt kronan förvärfvas, dervid arméförvaltningen å artilleridepartementet dock skulle ega att under hand träffa aftal om förvärfvande åt kronan af delar utaf området i den mån försäljningsanbud, som pröfvades antagliga, redan afgifvits, hvarjemte åt nämnda departement uppdrogs att vidtaga de för expropriationens utförande erforderliga åtgärder.

Generalfälttygmästaren har i sin ofvan omförmälta skrifvelse den 15 november 1898 ej mindre meddelat, att arméförvaltningen åt regementschefen uppdragit att i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts berörda beslut gå i författning om skjutfältets förvärfvande, än äfven anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen begära anvisande af återstoden utaf det till skjutfältets inköp beviljade beloppet.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att af det *till inköp af skjutfält för Första Göta artilleriregemente* beviljade belopp 200,000 kronor till utgående på extra stat för år 1900 anvisa återstående 100,000 kronor.

Försök med ny fältartillerimateriel.

Generalfälttygmästaren har i sin meranämnda skrifvelse den 15 november 1898 vidare gjort framställning om anslag till försök med ny fältartillerimateriel och i sådant hänseende anført:

[24.]
Anslag till
försök med ny
fältartilleri-
materiel.

Om också vår nuvarande fältartillerimateriel — måhända med undantag af de 3 batterierna materiel för det ridande artilleriet — ännu kunde hållas i brukbart skick, och man således icke, såsom i vissa andra länder, uti materielens kasserande på grund af dess förslitning hade ett skäl, som omedelbart nödvändiggjorde en nybeväpning af fältartilleriet, kunde dock ej förnekas, att vår fältartillerimateriel icke längre stode i höjd med tidens fordringar. I fråga om de ballistiska egenskaperna samt det enskilda skottets verkan hade visserligen inga väsentliga framsteg gjorts sedan den tid, då vår materiel antogs, men deremot hade man lyckats framställa en del nya typer för fältkanon med lavett, som medgafve en betydligt bekvämare servering af kanonen under eld, hvarmed följde dels förmåga att, då så erfordrades, åstadkomma en väsentligen större eldhastighet, dels ökad uthållighet i elden, hvilka båda omständigheter vore af synnerlig vikt och vid vissa tillfällen kunde till och med utöfva en afgörande inverkan på en stridsutgång.

Frågan om en fältartillerimateriel med bekvämare servering under eldgifning, än hvad som medgäfves vid den materiel, hvilken antogs under 1870-talet och början af 1880-talet, eller — såsom man allmänt uttryckt det — om en snabbskjutande fältartillerimateriel, hade länge

dryftats. Sedan denna fråga numera så framskridit, att man för ernående af den beqvämare serveringen icke längre förutsatte såsom vilkor en minskning af det enskilda skottets verkan, utan till och med tänkte sig någon ökning deruti, hade de flesta af Europas länder gjort densamma till föremål för omfattande försök.

I Tyskland hade sedan flere år tillbaka införts en ny fältartilleriemateriel, vid hvars konstruktion man gått uti ofvan antydda riktning, och i Frankrike vore likaledes en materiel antagen, vid hvilken enligt de uppgifter, som härom varit synliga, samma princip ännu mera följdriktigt tillämpats. Uti Ryssland, Österrike och Italien samt äfven i de mindre staterna, såsom Schweiz och Belgien, hade man redan utfört eller vore nu sysselsatt med vidlyftiga försök med ny fältartilleriemateriel.

I vårt land hade hittills intet åtgjorts i denna fråga. Tiden vore emellertid otvifvelaktigt nu inne att åtminstone genom anställande af försök förskaffa oss erfarenhet rörande den nya materielen och sålunda förbereda dess antagande.

En särskild anledning att ej längre uppskjuta påbörjandet af försök vore, att de ridande batteriernas lavetter, ursprungligen afsedda för framladdningskanoner, hvilka vida mindre frestade lavetterna än de nuvarande af dessa batterier använde 7 cm. kanonerna ^{m/87}, vore tämligen illa medfarna och på denna grund snart behöfde ersättas, hvarvid det uppenbarligen vore särdeles önskvärdt att hafva en ny materieltyp bestämd, som kunde vara gemensam för åkande och ridande artilleriet. Äfven ur ekonomisk synpunkt vore det fördelaktigt, om åtminstone en del af den nuvarande fältartilleriematerielen kunde få användning såsom fästningsbestyckning, det vill säga dess utbytande ske i samband med nu förestående anskaffning af fästningsartilleriemateriel. I detta hänseende ansåge sig generalfältskygmästaren böra nämna, att 8 cm. kanoner af någotdera utaf de tvenne slag, som nu tillhörde fältartilleriet, inginge i den af befästningskomitén föreslagna bestyckningen å rikets nuvarande och i komiténs betänkande förordade nya fästningar i sådant antal, att det nu återstående behofvet af dylika pjäser och tillhörande ammunition betingade en anskaffningskostnad af bortåt en million kronor, hvilket belopp alltså skulle kunna besparas å fästningsbestyckningen, om ny fältartilleriemateriel inom den närmaste framtiden antoges, så att fältartilleriets nuvarande materiel delvis kunde öfverföras till fästningarna.

De konstruktionsändringar, som kännetecknade den nya materielen i jämförelse med den äldre vore i hufvudsak:

1:o) anordning för rekydens förminskande och det rekylerande systemets automatiska framförande efter rekylen till dess förra plats, hvarigonom servisen besparades det ansträngande och tidsödande arbetet med framförandet;

2:o) anordning för den finare sidoriktningens verkställande utan förflyttning af lavettsvansen, hvaraf blefve en följd, att riktningen bekvämare och snabbare kunde utföras, samt

3:o) användande af sjelftätande patronhylsa, vanligen förenad med projektilen till en patron, i sammanhang hvarmed mekanismen konstruerats för mekanisk affyring, allt till fördel för en bekväm och snabb servering.

Dessutom hade teknikens utveckling möjliggjort, dels att kanonens kaliber kunnat med bibehållande af ungefärligen samma projektilvikt minskas, hvarmed följde förbättrade ballistiska egenskaper, dels att vigten såväl af kanon och lavett som af fordonet i dess helhet kunnat nedbringas, hvilket vore af allra största betydelse för artilleriets förmåga att i rätt tid hinna fram till rätt plats.

Sedan generalfälttygmästaren sålunda redogjort för de skäl, som talade för ett ofördröjligen anställande af försök med ny fältmateriel, samt i korthet antydt de hufvudsakliga grunder, enligt hvilka en dylik materiel borde konstrueras, öfvergår generalfälttygmästaren till att föreslå anordningen i stora drag af de ifrågasatta försöken äfvensom beräkna kostnaderna såväl för dessa försök som för den för desamma erforderliga materielen, och anför i sådant hänseende:

Till en början torde ett antal kanonfabrikanter böra inbjudas att framställa sina olika konstruktioner, hvilka underkastas jämförande försök, hvarefter, med ledning af de under dessa erhållna resultaten, skulle bestämmas den typ, som borde göras till föremål för pröfning i större skala (ett batteri).

Kostnaden för de förberedande försöken vore uppenbarligen beroende af, bland annat, huru många och hvilka konstruktioner, som skulle pröfvas. Det vore visserligen, om icke omöjligt, dock föga lämpligt att redan nu uppsätta ett bestämdt förslag i detta afseende, enär ju nya uppslag under tiden kunde framkomma, men, såvidt man för närvarande kunde se, borde det vara tillräckligt att låta försöken omfatta 4 nya typer af kanon och lavett. På sådant sätt skulle man kunna lemna de tvenne svenska kanonfabrikanterna tillfälle att visa sina konstruktioner och få dem pröfvade, och dessutom kunde man tillgodogöra sig utlandets rikä erfarenhet genom att bereda plats vid försöken för två konstruktioner af de hittills med största framgång pröfvade. Då

till jemförelse äfven vår nuvarande fältkanon borde deltaga i försöken, skulle antalet pjäser vid dessa blifva fem.

Hvad sjelfva kanonerna med lavetter beträffade, så torde man kunna antaga, att fabrikanterna, såsom skett på annat håll, utan ersättning stälde sina försökskonstruktioner till statens förfogande för pröfningens utförande. Under sådana förhållanden blefve det hufvudsakligen ammunitionen, som komme att föranleda kostnad. Om man för hvar och en af de fem kanonerna beräknade 300 skott, skulle ammunitionen komma att betinga ungefär 25,700 kronor. Lade man dertill kostnaden för frakt af materiel och ammunition 2,300 kronor, för sjelfva försökens utförande 2,000 kronor samt för målmateriel och diverse 5,000 kronor, komme man till en sammanlagd kostnad för dessa förberedande försök af 35,000 kronor.

Kostnaden för anskaffning af ett försöksbatteri med ammunition samt för utförandet af detta batteris pröfning kunde, med ledning af den erfarenhet, som i Schweiz vunnits vid liknande anskaffning, beräknas till 200,000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för både de förberedande och de fortsatta försöken skulle alltså komma att uppgå till 235,000 kronor.

Generalfälttygmästaren hemställer således, det Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att för anställande af försök med nya fältkanoner jemte tillhörande lavetter och fordon samt för anskaffning af derför erforderlig materiel och ammunition på extra stat för år 1900 bevilja 235,000 kronor.

Fältartilleriet spelar i den nutida krigföringen en så stor och för stridens utgång afgörande roll, att intet bör försummas, som är egnadt att hålla vårt fältartilleri i jemnhöjd med den ställning, detta vapen intager i andra arméer, allra helst hos oss infanteriets utbildning på grund af den knappt tillmätta öfningstiden kan anses stå efter den utbildningsgrad, som i främmande arméer gifves åt sistnämnda vapen; då för öfrigt generalfälttygmästaren bjudit öfvertygande skäl för sin ifrågasvarande framställning, anser jag mig böra till alla delar understödja densamma, dervid jag dock särskildt vill erinra derom, att, såsom generalfälttygmästaren också framhållit, fältartilleriets nuvarande mate-

riel, derest ny sådan inom den närmaste framtiden anskaffas, till stor del kan användas till bestyckning å våra fästningar.

Jag hemställer således, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för anställande af försök med nya fältkanoner jemte tillhörande lavetter och fordon samt för anskaffning af därför erforderlig materiel och ammunition på extra stat för år 1900 bevilja 235,000 kronor.

Fortifikations- och artilleribehof.

Det fasta försvaret i allmänhet.

Sedan den af Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 14 maj 1897 tillsatta komitén för utredning rörande landets fasta försvar den 25 sistlidne juli afslutat sina arbeten och den 4 nästpåföljande augusti till Eders Kongl. Maj:t aflemnat sitt omfattande underdåniga betänkande samt vederbörande till landt- och sjöförsvaret hörande myndigheter till Eders Kongl. Maj:t inkommit med infordrade underdåniga utlåtanden öfver betänkandet, torde resultatet af komiténs arbeten böra framläggas för Riksdagen, på det att Riksdagen må kunna bilda sig ett omdöme i denna viktiga fråga.

[25.]
Anslag till
det fasta för-
svaret i all-
mänhet.

Då emellertid nämnda betänkande och utlåtanden innehålla sådana beskrifningar öfver rikets fästningsverk och hvad dertill hör, att deras offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet, samt Eders Kongl. Maj:t på grund deraf, jemlikt 2 § 4 mom. tryckfrihetsförordningen, genom särskilda nådiga beslut den 27 augusti och den 11 november nästlidet år förklarar samma betänkande och utlåtanden skola hållas hemliga, kunna betänkandet och utlåtandena endast meddelas Riksdagens statsutskott, men enär befästningsplanens hufvuddrag och de förnämsta motiv, som varit bestämmande för komitén vid utarbetandet af samma plan och vid afgifvandet af förslag till förut befintliga befästningars fullständigande samt till försvarsanordningar vid vissa strategiskt viktiga punkter, hvilka för närvarande sakna fast

försvar, synas böra för ofvannämnda ändamål komma till hela Riksdagens kännedom, har jag genom komiténs sekreterare låtit utarbeta sammandrag såväl af betänkandet som af utlåtandena deröfver, hvilka sammandrag jag i underdånighet hemställer måtte få till Riksdagens ledamöter utdelas.

Det torde åligga mig att inför Eders Kongl. Maj:t redogöra för min egen uppfattning af resultatet af komiténs arbeten och de deröfver afgifna utlåtandena; då jag nu går att fullgöra denna pligt, torde det tillåtas mig till en början framhålla det omsorgsfulla sätt, hvarpå komitén fullgjort sitt maktpåliggande och grannliga uppdrag, och hvarigenom föreliggande svårlösta fråga fått en verklig *allsidig* utredning.

Då vid bedömandet af komiténs arbete man i första hand måste taga hänsyn till de synpunkter, som vid frågans behandling varit för komitén bestämmande, tillåter jag mig härom ur den skrifvelse, hvarmed komitén öfverlemnade sitt betänkande, anföra följande:

»När det gällt afgifvandet af förslag till ordnandet af vårt lands fasta försvar, hafva komiterade haft att taga hänsyn såväl till önskvärdheten af att detta försvar ordnas på ett sätt, som i möjligaste mån motsvarar de fordringar i strategiskt afseende, som med fog kunna ställas på det samma, som ock, att det i tekniskt afseende tillfredsställer nutidens kraf på permanenta befästningsanläggningar, och hafva för detta ändamål från vederbörande militära myndigheter infordrade yttranden i ämnet gjorts till föremål för ingående granskning. Å andra sidan har dock nödvändigheten att med hänsyn till vårt lands begränsade ekonomiska tillgångar iakttaga tillbörlig sparsamhet påkallat en inskränkning icke allenast i fråga om sådana arbeten, som kunna anses erforderliga till stärkandet af redan nu befintliga befästningsanläggningar, utan äfven beträffande sådana nyanläggningar inom andra delar af vårt land, der stödet af ett fast försvar vid krigstillfälle kan anses önskligt. Härvid har den omständigheten, att permanenta befästningsanläggningar — och i all synnerhet deras bestyckande — i våra dagar ställa sig relativt dyrbarare än någonsin förut, måst föranleda kommitterade att vid förslagen till fullständiggandet af nuvarande befästningar utesluta åtskilligt, som kunnat vara önskligt, och endast föreslå sådana åtgärder, som de funnit alldeles oundgängliga, såväl som ock att på liknande sätt i fråga om nyanläggningar afstå från definitiva förslag till sådana å flera punkter, der ett fast försvar varit ur strategisk synpunkt fördelaktigt, på det att utan öfverskridande af landets ekonomiska bärkraft sådana befästningar, som äro företrädesvis nödvändiga

för bevarandet af landets neutralitet, måtte kunna komma till utförande, och har dervid behörig hänsyn måst tagas äfven till under senare tid inträffade förändringar beträffande landets strategiska läge.

Härtill kommer ock nödvändigheten att beakta den snabba utveckling, hvaruti såväl befästningskonsten som artillerivetenskapen befinna sig, hvilket äfven föranleder en viss begränsning, när det gäller afgifvandet af en detaljerad plan för ordnandet af hela landets fasta försvar.

På grund häraf hafva komiterade ansett sig böra afgifva förslag endast till sådana förstärkningsarbeten och nyanläggningar, som, utan öfverskridande af våra tillgångar, kunna och böra utföras under den närmaste framtiden, en tidsperiod, hvilken komiterade, såsom af betänkandet framgår, ansett böra bestämmas till 10 år.»

Mot den af komitén med ledning af dessa grundsatser — om hvilkas allmängiltighet inga olika meningar torde kunna göra sig gällande — uppgjorda befästningsplanen har jag så mycket mindre någon erinran att göra, som densamma i sina hufvuddelar öfverensstämmer med den i statsverkspropositionen till 1896 års riksdag framlagda planen för ordnandet af landets fasta försvar, hvilken grundade sig på ett af mig såsom chef för generalstaben den 21 juni 1892 afgifvet underdånigt betänkande. Deremot synas — såsom i myndigheternas utlåtanden också påpekas — beträffande vissa delar af det framlagda förslaget till fullständiggandet af redan befintliga befästningar eller anordnandet af nya, i dessa hänseenden förut framställda anspråk fått stå väl mycket tillbaka för den af komiterade skarpt framhållna hänsynen till kostnaderna. Medan sålunda den samfälda kostnaden för genomförandet af den utaf mig framlagda befästningsplanen — enligt af vederbörande myndigheter gjorda beräkningar — skulle, såsom af mitt anförande till statsrådsprotokollet för den 14 januari sistlidet år framgår, uppgå till ett belopp af omkring 33,000,000 kronor, slutar komiterades kostnadsberäkningar på en summa af 21,024,500 kronor. Gifvet är, att, då det i båda fallen är fråga om samma punkter, som skola befestas, eller hvilkas befästningsanordningar skola fullständigas, en så betydande afprutning af kostnadsbeloppen äfven skall medföra en väsentlig minskning i respektive befästningsanordningars värde. Det gäller härvid att för hvarje särskild plats tillse, att ej detta värde varder så nedsatt, att ändamålet med platsens befestande förfelas. Om än detta senare i allmänhet icke kan sägas vara fallet med de af komitén föreslagna försvarsanordningar, torde dock, såsom af myndigheternas utlåtanden närmare framgår, komiterade hafva gått väl långt i nedsättandet af de militära

fordringar, som i föregående förslag ansetts böra ställas på det fasta försvaret af vissa punkter. Då dertill kommer, att, enligt myndigheternas påstående, komiterade beräknat kostnaden för en del befästningsarbeten och bestyckningsanordningar alltför knappt, synas de i betänkandet angifna kostnadssummorna i allmänhet böra höjas med större eller mindre belopp.

Hvad då först beträffar *Stockholms fasta försvar åt sjösidan*, påvisa chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstabens i sitt gemensamma underdåniga utlåtande, hurusom den af komitén angifna kostnadssumman 2,867,300 kronor för försvarsanordningarna vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg måste höjas med ett belopp af 501,344 eller 510,344 kronor, utgörande dels och hufvudsakligast kostnaden för vissa i den af chefen för fortifikationen den 31 december 1895 ingifna generela befästningsplanen upptagna, men af komiterade uteslutna befästningsanordningar, hvilka de nämnda myndigheterna i sitt utlåtande finna nödvändiga, och dels tillägg i kostnadsbeloppen för en del i komiténs betänkande upptagna verk, hvilkas fullbordande anses kräfva större kostnad än hvad komitén beräknat. På grund häraf hemställa samma myndigheter, att totalkostnaden för ifrågasvarande sjöfästnings fullständigande bör upptagas till minst 3,368,644, eventuellt 3,377,644 kronor.

Såsom Eders Kongl. Maj:t tacktes erinra sig, har jag vid flera tillfällen framhållit fullständigandet af *Stockholms fasta försvar åt sjösidan*, vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg, såsom en angelägenhet af sådan vikt, att åt densamma bör gifvas första rummet, då det gäller ett ordnande af landets fasta försvar. Att komiterade till fullo uppskattat betydelsen af att ifrågasvarande försvarsanstalter varda effektiva, så att desamma skola visa sig i stånd att icke allenast motstå ett öfverraskande anfall af en fiendtlig eskader utan äfven ett fortsatt anfall af en större flotta, medförande landstigningstrupper, framgår af det upprättade sammandraget af betänkandet. Af den i detta sammandrag intagna, synnerligen belysande historiken öfver flottors strider mot kustbefästningar framgår ock — hvilket af komiterade äfven framhålles — hurusom, då den anfallande numera icke synes hafva stora utsigter att medelst eld från fartygen kunna tysta väl anlagda och bestyckade kustbatterier och kustfort och sannolikt ej riskerar en genombrytning af effektivt försvarade stängsellinier, den försvarande nu mer än förr måste vara beredd på ett anfall af landsatta truppafdelningar, och att det således

ligger stor makt uppå, att försvarsanordningarna äro fullt effektiva mot anfall från landssidan. Det är därför mycket att beklaga, att komitén ansett sig böra vidtaga ganska väsentliga afprutningar särskildt i den del af det utaf vederbörande myndigheter förut ingifna förslaget till Vaxholmsställningens förstärkande, som afser försvaret mot anfall af på Vermdön landstigna truppafdelningar. I likhet med de armén tillhörande myndigheterna, hvilka i sitt gemensamma utlåtande påvisat nödvändigheten af de utaf komiterade uteslutna anordningarna med nämnda syfte, anser jag, att dessa ovilkorligen böra komma till utförande. Äfvenså finner jag de erinringar, som af bemälda myndigheter gjorts mot vissa andra af komiterade af sparsamhetshänsyn föreslagna mindre ändringar i den förutnämnda generela planen väl motiverade. Beträffande deremot den af chefen för flottans stab i hans ofvannämnda utlåtande föreslagna rörliga bevakningsmaterielen (bestyckade ångslupar), anser jag visserligen en sådan för försvaret synnerligen önskvärd, men då denna materiel väl skulle tillhöra flottan och i alla händelser icke behöfva genast anskaffas, torde frågan härom få bero på framtida underdånig föredragning af statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet.

På grund af det sålunda anförda synes det af komitén föreslagna kostnadsbeloppet af 2,867,300 kronor böra i enlighet med de till armén hörande myndigheternas förslag ökas med 510,344 kronor — hvilket alternativ gifvet bör föredragas — till 3,377,644 kronor. Enligt från fortifikationen och artilleriet af komitén infordrade uppgifter skulle den samfälda återstående kostnaden för Vaxholmsställningens försättande i fullständigt försvarsskick enligt den förutnämnda generela planen (alternativ C), hvilket af komitén ansetts lämpligast) uppgå till 3,949,556 kronor, hvadan den i denna plan angifna kostnaden sålunda skulle i alla fall minskas med ett belopp af 571,912 kronor.

Beträffande *Karlskrona fasta försvar* hafva komiterade, såsom af det utarbetade sammandraget af betänkandet framgår, infordrat yttranden, utom af chefen för fortifikationen, äfven af stationsbefälhafvaren i Karlskrona, marinförvaltningen samt chefen för Karlskrona artillericorps, den senare tillika kommandant å dervarande befästningar, och på grund af dessa yttranden, hvilka i väsentliga delar stämma öfverens med den förutnämnda, af chefen för fortifikationen den 31 december 1895 ingifna generela planen, utarbetat sitt förslag till befästhings- och bestyckningsanordningarnas fullständigande i ändamål att trygga denna viktiga örlogshamn mot anfall såväl från sjösidan — vare sig af fiendtliga fartyg eller af på öarna landsatta truppafdelningar — som från lands-

sidan. I öfverensstämmelse med den af komiterade följda grundsatsen vid afgifvandet af andra förslag till stärkande af det fasta försvaret hafva de äfven beträffande Karlskrona försvar sökt att till det yttersta nedbringa kostnaderna. Detta har emellertid icke låtit sig göra utan ganska väsentliga reduktioner i förut ingifna befästnings- och bestyckningsförslag. Om man ock måste erkänna, att, så vida inskränkningar nödvändigt skola göras, de af komiterade föreslagna drabbat de delar af försvaret, som med minsta fara skulle kunna tåla vid en reduktion, kan det å andra sidan icke förnekas, att komiterade väl mycket nedsatt de fordringar, som man förut ansett sig böra ställa på Karlskrona fasta försvarsanstalter.

Sålunda framhålla chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstaben i sitt gemensamma utlåtande, bland annat, hurusom den af komitén föreslagna uteslutningen af ett kastbatteri kommer att väsentligen försvaga den mot fientliga fartyg så verksamma kastelden, och anse de sig endast i förhoppning om, att det sålunda uteslutna batteriet i en framtid må komma till stånd, kunna afstå från yrkandet på, att detsamma skall upptagas i befästningsplanen. Likaså beklaga samma myndigheter vissa inskränkningar i de föreslagna anordningarna för stärkandet af öarnas försvar, hvarförutom de anse, att, äfven om dessa inskränkningar skulle företagas, försvarsanordningarna på öarna dock måste betinga en kostnad 100,000 kronor större, än den komiterade beräknat. Härtill kommer kostnaden för några mindre, i komiténs förslag icke upptagna befästningsanordningar å V. Hästholmen, belöpande sig till 4,000 kronor, hvadan den summa, som myndigheterna föreslå tillagd till den af komitén föreslagna, skulle belöpa sig till 104,000 kronor.

Chefen för flottans stab framhåller i sitt utlåtande öfver komiténs betänkande först och främst fördelarna af den s. k. östra farledens upprensning, hvilken åtgärd, som skulle betinga en kostnad af 300,500 kronor — kostnaden för erforderliga befästningar deruti inberäknad — komiterade af besparingsskäl icke ansett sig kunna föreslå, och påvisar därefter, hvilka olägenheter, som vissa af de utaf komiterade föreslagna inskränkningarna i den förut ingifna generela befästningsplanen skulle medföra, samt föreslår för den skull, bland annat, att ett af de i denna plan upptagna kastbatterierna, hvilket af komiterade uteslutits, måtte komma till stånd. Slutligen anser chefen för flottans stab, att äfven för denna fästning flytande bevakningsmateriel bör anskaffas, och skulle kostnaden härför uppgå till 200,000 kronor.

Såsom närmare framgår af det upprättade sammandraget af myndigheternas utlåtanden öfver komiténs betänkande, framställa äfven stationsbefälhafvaren i Karlskrona och kommandanten hvar för sig, under framhållande af de fördelar, som vissa af komitén föreslagna förbättringar i den ursprungliga planen skulle medföra för försvaret, åtskilliga erinringar mot af komiterade föreslagna inskränkningar i nämnda plan, och gälla dessa erinringar hufvudsakligen reduktionen af antalet i fästningens bestyckning ingående pjaser. Kommendanten föreslår på grund häraf, att den af komitén föreslagna samfälda kostnadssumman 4,900,000 kronor måtte ökas med ett belopp af 830,000 kronor till 5,730,000 kronor.

Slutligen har ock, såsom af nämnda sammandrag närmare framgår, marinförvaltningen, hvilket embetsverk egt att yttra sig öfver stationsbefälhafvarens och kommandantens underdåniga utlåtanden, i likhet med nämnda myndigheter på det kraftigaste afstyrkt hvarje inskränkning i antalet snabbskjutande pjaser, afsedda att verka mot anfallande fientliga fartyg, men anser sig på angifna skäl kunna nedsätta de af kommandanten beräknade kostnaderna för den sålunda fullständigade bestyckningen med ett ganska afsevärdt belopp. Embetsverket, som för öfrigt beträffande öarnas försvar intager en från kommandantens något afvikande ståndpunkt och i detta afseende mera närmar sig de af komitén uttryckta åsigtarna, föreslår sålunda, att den i komitébetänkandet npptagna kostnadssumman måtte ökas med allenast 447,850 kronor till 5,347,850 kronor.

För egen del anser jag de af ofvannämnda myndigheter anförda betänkligheterna mot en del af komiterade föreslagna reduktioner väl befogade, och gäller detta särskildt det meromnämnda kastbatteriet samt försvarsanstalterna på öarna, hvarförutom det särskildt af flottans myndigheter med styrka framhållna behofvet af ett kraftigt artilleriförsvar, medelst snabbskjutande kanoner, enligt min åsigt är ofafvisligt. Karlskrona befästningar åt sjösidan hafva nämligen ett ofördelaktigt läge i så måtto, att de kunna utsättas för omfattande eld från ett stort antal fartyg, af snart sagdt hvilken storlek som helst, och dertill hafva batterierna ett ganska lågt läge öfver vattenytan, med deraf följande, i komiténs betänkande närmare angifna olägenheter. Desto angelägnare är det, att den bestyckning, som finnes, är kraftig, och att de fientliga fartygen föranledas att afgifva eld under för dem så ofördelaktiga förhållanden som möjligt, det vill säga under gång, hvilket senare just skulle åstadkommas genom den från kastbatterierna afgifna elden. Jag skulle för den skull icke tveka att föreslå Eders Kongl. Maj:t att i befästningsplanen upp-

taga, utom ökandet af antalet snabbskjutande pjäser — för den af marin-förvaltningen angifna kostnaden — äfven det omnämnda kastbatteriet, om ej önskvärdheten att så mycket som möjligt inskränka kostnaderna föranlett mig att i likhet med de landtförsvaret tillhörande myndigheterna nu afstå härifrån. Förr eller senare bör dock meromnämnda batteri komma till stånd och sålunda den i annat fall väl svaga kastelden vinna en välbehöflig förstärkning. Öfriga af landtförsvarets myndigheter påyrkade mindre ändringar och förbättringar i komiténs förslag anser jag böra utföras. Likaså varder det nödvändigt att, såsom samma myndigheter föreslagit, öka kostnadsbeloppet för vissa af komitén föreslagna anordningar, som annars ej torde kunna utföras.

Hvad beträffar den af chefen för flottans stab föreslagna upprepningen af den s. k. östra farleden, torde en sådan åtgärd visserligen medföra beaktansvärda fördelar för försvaret, men då densamma skulle medföra en afsevärd kostnad, synes det mig, som borde tillgångarna i första hand koncentreras på det fasta försvaret af hufvudinloppet och vestra farleden, hvilken senare komitén beräknat för en kostnad af allenast 2,000 kronor kunna upprepas, så att densamma blefve användbar af vår flottas största fartyg. Jag ansluter mig således till komiténs mening i denna punkt. I fråga om den af chefen för flottans stab föreslagna summan för anskaffning af bevakningsmateriel åberopar jag hvad jag nyss yttrat rörande anskaffning af dylik materiel vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg.

Af hvad jag nu i underdånighet anført, torde framgå, att jag anser den i komiterades förslag upptagna kostnadssumman böra ökas med sammanlagdt 553,850 kronor — deraf 104,000 kronor ökad befästningskostnad, 447,850 kronor ökad bestyckningskostnad och 2,000 kronor för vestra farledens upprepning — hvadan den slutliga kostnaden skulle uppgå till 5,453,850 kronor, hvilken summa med omkring 250,000 kronor understiger det af fortifikationen för utförande af det såsom »alternativ A» afgifna förslaget — afseende ett något kraftigare försvar af öarna än »alternativ B» — beräknade kostnadsbeloppet.

Vidkommande vår hittillsvarande enda landfästning, *Karlsborg*, lär min uppfattning om densammas betydelse för landets försvar vara noggsamt känd. Jag tillåter mig här endast erinra om mina anföranden till statsrådsprotokollen för den 2 och den 13 januari 1896 beträffande detta ärende. I dessa yttranden framhålles, att jag anser förevarande fäst-

nings förnämsta betydelse, som redan vid ett krigs början lär komma att framträda, bestå deruti, att densamma utgör en depot- och förrådsfästning, hvilken, gynnsamt belägen på sin undandragna plats i skydd af Vettern, skall inom sig upptaga en väsentlig del såväl af de för härens vidmakthållande i krigsdugligt skick erforderliga förnödenheter som af de till fyllande af uppstående luckor i härens led äfvensom till skydd för dess förbindelser o. s. v. erforderliga depot- och reservtrupper. Men derjemte betonas ock, i andra rummet, att fästningen under vissa förhållanden skulle kunna tjena såsom operationsfästning och äfven i denna egenskap kunna komma att spela en vigtig roll. Fästningens fullbordan vore således en fråga af stor betydelse.

Emellertid ansåg jag mig icke då böra hos Eders Kongl. Maj:t göra framställning om beviljandet af större anslag på en gång för Karlsborgs fästningsbyggnad, enär jag höll före, att, då denna fästnings betydelse gjorde sig gällande först då vårt land utsattes för ett så allvarsamt anfall, att dess tillvaro stode på spel, medan deremot öfriga i den förenämnda befästningsplanen upptagna befästningar äfven afsåge upprätthållandet af vår neutralitet, de senare borde i första hand fullständigas eller anläggas. På grund häraf framhöll jag, att Karlsborgs fullbordan borde utföras medelst årliga anslag på sätt dittills skett.

Denna min uppfattning såväl om Karlsborgs betydelse som om den ordning, i hvilken till fästningens byggnad erforderliga medel böra utgå, delas i hufvudsak äfven af komiterade, om ock desse ännu skarpare än jag betonat fästningens värde såsom förrådsfästning och i öfverensstämmelse härmed förringat dess betydelse såsom operationsfästning. I betänkandet heter det nämligen om Karlsborg »att denna fästning i följd af sitt läge och sina förbindelser är att betrakta allenast såsom en förrådsfästning och ej såsom operationsfästning, men att den lika väl som hvarje annan fästning i visst fall kan komma att tjena operationerna till direkt stöd». Stämman således mina och komiténs åsikter i ofvannämnda stycken på det hela taget öfverens, är detta dock icke fallet beträffande sättet för fästningens fullbordan eller graden af dess krigsberedskap. I öfverensstämmelse med hvad jag, såsom chef för generalstaben, anfört rörande detta ärende i det underdåniga betänkandet om Sveriges fasta försvar af den 21 juni 1892, anser jag nämligen, att, då erfarenheten visar, huru vanskligt det är att till krigsutbrott uppskjuta anläggandet af befästningar, afsedda att ersätta permanenta sådana, man i fredstid bör göra undan så mycket som möjligt vid anordnandet af det fasta försvaret af sådana strategiskt vigtiga punkter, som man anser sig böra permanent befästa. Må vara att, såsom komiterade

påpeka, Karlsborg har ett i detta afseende ojemförligt fördelaktigare läge än vid kusten eller gränsen belägna fästningar, men operationslinien från en på kusten landstigen härafdelning till hjertat af vårt land är — till följd af detta senares långsträckta skapnad — ej särdeles lång, och till följd häraf kan det hända, att föreslagna befästningar aldrig hinna utföras, ett förhållande, hvilket just, såsom af komitén äfven påpekas, betingar nödvändigheten af en förrådsfästning i mellersta delen af landet. Komiterade hafva emellertid, med stöd af sitt förutnämnda uttalande om fästningens uppgift, ansett sig kunna föreslå, att flera i den nuvarande planen för Karlsborgs fullbordan upptagna befästningsanordningar uppskjutas till krigstillfälle, hvarjemte åtskilliga uteslutningar med afseende på såväl den fortifikatoriska som den artilleristiska delen af samma plan föreslagits. Hvad som återstode vore, anse komiterade, tillräckligt för att fästningen redan vid utbrottet af ett krig skulle kunna tillförsäkra de i densamma varande förråden och etablissemanten ett verksamt skydd, det vill säga fästningen skulle komma att ega nödig stormfrihet och trygghet mot öfverraskningar. På så sätt skulle den af vederbörande myndigheter angifna kostnadssumman för fästningens fullbordande, enligt plan uppgående till i rundt tal 7,560,000 kronor, kunna nedsättas till 1,900,000 kronor, oberäknadt det af 1898 års Riksdag beviljade beloppet af 200,000 kronor.

Gifvet är, att en så högst betydlig nedprutning i den förenämnda kostnadssumman skall hafva ett väsentligt inflytande på fästningens uppgift och dess motståndsförmåga mot ett allvarsamt anfall. Fästningen, sålunda reducerad till omfång och styrka, skall svårligen i någon afsevärd grad kunna stödja en i närheten opererande härafdelnings operationer — härför måste nämligen densamma i första rummet ega utfallsfrihet, hvilken den kommer att sakna — och ej heller förmå bjuda ett nöjaktigt motstånd mot ett med kraft utfördt anfall. Det är också endast under förutsättning, att det nu blott gäller att sätta fästningen, såsom förrådsfästning betraktad, i första graden af försvarbarhet och att »tanken på fortsatta åtgärder för landets fasta försvar — — — icke uteslutes» som chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstaben i sitt gemensamma utlåtande anse sig kunna biträda komiténs förslag. Detta dock med vilkor, att den af komitén angifna kostnadssumman ökas med ett belopp af 543,400 kronor, som anses nödvändigt dels för att en del af komitén föreslagna arbeten, för hvilkas utförande kostnaden lär beräknats för lågt, skall kunna verkställas, och dels för att vissa af de anordningar, som komitén

ansett kunna uppskjutas till krigsutbrott, må kunna utföras redan i fredstid.

Då jag för egen del anser mig böra biträda komiterades förslag till fästningens fullbordan — dock med det af myndigheterna gjorda tillägget, som synes väl behöfligt — sker det i likhet med myndigheterna under förhoppning, att, sedan fästningen vid slutet af den ifrågavarande 10-års perioden gjorts fullt sluten och stormfri och sålunda ernått första graden af försvarbarhet, omständigheterna måtte medgifva, att den senast fastställda planen i en framtid må komma till utförande och fästningen sålunda verkligen varda i stånd att fylla sin i densamma angifna uppgift.

Den samfälda kostnaden för Karlsborgs fullbordan enligt hvad jag nu föreslagit skulle sålunda uppgå till 2,643,400 kronor och understiga kostnaden för genomförandet af den hittills följda planen med i rundt tal 4,900,000 kronor.

Erbjuder ordnandet af vårt lands fasta försvar stora svårigheter — beroende hufvudsakligen af våra begränsade tillgångar i förening med landets betydliga utsträckning — då det är fråga om Sveriges fastland, är detta ännu mera händelsen, då det gäller att tillgodose den från moderlandet afskilda och åt sina egna krafter hänvisade ön *Gotlands* fasta försvar. Å ena sidan kan visserligen icke, såsom jag vid ett föregående tillfälle för Eders Kongl. Maj:t framhållit, ön med sin jmförelsevis ringa befolkning — uppgående till endast något öfver 1 procent af hela rikets — och ytvidd, sägas vara af någon framstående betydelse för Sveriges försvar, helst sedan vår flotta väl sannolikt för alltid måst afstå från sin beherskande ställning i Östersjön och icke inom en beräknelig framtid kan tänkas behöfva någon af de Gotländska hamnarne såsom operationsbas, men å andra sidan utgör dock ön en del af vårt land och måste följaktligen försvaras, hvartill kommer att uraktlåtenheten att sörja för dess effektiva försvar — särskildt skyddandet af dess viktigaste hamnar — lätt skulle kunna under ett krig i Östersjön inleda oss i förvecklingar med främmande makter.

Det är således intet tvifvel om, att öns försvar bör stärkas så mycket förhållandena medgifva, men då de medel, som kunna afses för öns fasta försvar, särskildt beträffande tillgången på besättningstrupper, alltid måste vara mycket begränsade, och man svårigen kan våga hoppas på vår flottas medverkan vid försvaret af öns kuster, uppstår häraf svårighet att kunna åstadkomma vare sig ett verkligt effektivt stöd för öns stridskrafter eller ett fullgodt skydd för dess förnämsta hamnar.

Med afseende på föreliggande fråga erinra komiterade till en början, hurusom försvaret af Gotland borde afse icke allenast att beskydda moderlandets besittning af ön utan äfven att skydda vår neutralitet, hvarvid de påpeka, att, ehuru väl dessa tvenne ändamål kunde synas principiellt olika, de dock afsåge i det närmaste samma sak, »ty från neutralitetens kränkande till ett faktiskt besittningstagande är steget icke stort, och derföre måste äfven de åtgärder, som vidtagas för det förstnämnda ändamålet, vara af den största betydelse äfven för neutralitetens upprätthållande» — ett anförande, hvilket jag ansett mig böra återgifva, emedan det torde bidra att klargöra en hos mången ganska oklar föreställning om hvad som i allmänhet menas med en neutralitetsbefästning. Komiterade anse vidare, att öns fåtaliga stridskrafter väl behöfva stödet af ett fast försvar och att ordnandet af detta senare omöjligt skulle kunna uppskjutas, tills krigsfara hotar, och hålla komiterade på den grund före, att det är »af synnerlig vikt att öns fasta försvar redan i fredstid ordnas på ett sätt, som står i öfverensstämmelse med densammas betydelse och är förenligt med rikets tillgångar».

Sedan komiterade derefter redogjort för Gotlands nuvarande fasta försvar och påpekat detsammas otillräcklighet, anförde de militärbefälhafvarens af dem infordrade yttrande i förevarande fråga — äfven omnämndt i det upprättade sammandraget af komitébetänkandet — och afgifva slutligen sitt eget utförligt motiverade förslag till stärkande af nämnda försvar. Enligt detta förslag skulle antalet af öns befästa hamnar inskränkas till en enda, nämligen Fårösund, der de nuvarande batterierna skulle förstärkas och förses med tidsenlig bestyckning, hvarjemte till stöd för de lefvande stridskrafterna befästningar skulle uppföras vid Tingstäde. De senare föreslås skola utgöras af ett mindre permanent fort samt vid krigsutbrott utförda fältbefästningar, för hvilka en del förberedelser borde vidtagas redan i fred. Kostnaderna för de sålunda föreslagna åtgärderna beräknas uppgå för Fårösund till 407,200 kronor och för Tingstäde till 590,000 kronor eller tillsammans 997,200 kronor.

Fullkomligt delande komiterades uppfattning såväl om önskvärheten af att inskränka antalet befästa hamnar, hvilka icke hafva någon egentlig betydelse för oss sjelfva, men som vi dock af hänsyn till andra makter måste trygga, som ock att Fårösund såsom krigshamn numera har ett afgjort företräde framför Slite, anser jag mig dock böra erinra om, att, såsom jag redan i mitt anförande till statsrådsprotokollet för den 14 januari 1898 antydt, det ej lär stå i vårt eget skön att bestämma om Slites upphörande såsom sådan hamn, hvarför

utom det äfven torde vara tvifvel underkastadt, om de jemförelsevis svaga fasta försvarsanordningar, som af komiterade föreslås att komma till utförande vid Fårösund, skola kunna sägas vara tillräckligt effektiva för att förläna denna hamn karakteren af en krigshamn. I sistnämnda afseende hade det otvifvelaktigt varit fördelaktigare, om ingen inskränkning gjorts i den af fortifikationen utarbetade planen till befästningsanordningar derstädes, för hvilken i statsverkspropositionen till 1896 års Riksdag redogöres. Denna uppfattning uttalas ock af landtförsvarets myndigheter i deras utlåtande. Då emellertid icke ens de anordningar, hvilka i sistnämnda plan upptagas och erfordra en kostnad af 756,800 kronor, äro på långt när tillräckliga för att på ett verkligt effektivt sätt skydda hamnen, det vill säga kunna hindra en modern pansarflotta att tilltvinga sig tillträde till densamma, och hänsynen till kostnaderna bestämdt förbjuder oss att för ett sådant ändamål uppoffra en större summa, synes man möjligen kunna, tills vidare åtminstone, nöja sig med komiténs förslag, med deruti af chefen för flottans stab påyrkade mindre ändringar, hvilka senare ej draga någon särskild kostnad.

Hvad åter beträffar befästningen vid Tingstäde, delar jag fullkomligt den af landtförsvarets myndigheter uttalade åsigten, att befästningen, sådan den af komiterade föreslagits, endast i högst ringa grad skall kunna bidra till stärkandet af öns försvar gent emot ett fiendtligt försök att bemäktiga sig densamma och att befästningens uppgift på så sätt »torde i hufvudsak blifva inskränkt till att gifva ett skydd mot öfverrumplingsförsök, särskildt under pågående mobilisering, äfvensom att hägna inom densamma upplagda förråd». Men äfven om man sålunda afstår från att skapa en i egentlig mening fast punkt, som, försvarad af en fåtalig besättning, skulle kunna jemförelsevis länge hålla sig mot den fientliga styrka, som man rimligen kan tänka sig landsatt på ön, och nöjer sig med ett enda fort jemte passagera anläggningar, synes det som om åtminstone sagda fäste borde utföras i enlighet med de grundsatser, efter hvilka fullt permanenta fort, som icke i och för sitt försvar kunna påräkna bistånd af närbelägna befästningar af samma art, anläggas och bestyckas. Äfvenså hade det, såsom också af landtförsvarets myndigheter påpekas, varit fördelaktigt, om förberedelserna för de passagera anläggningarnas utförande kunnat göras mera omfattande än hvad som med de ringa medel, hvilka af komitéen härför afsetts, varder möjligt, enär i annat fall stor fara torde vara för handen, att dessa befästningsanläggningar ej hinna utföras. I betraktande dock af att militärbefälhafvaren ansett sig kunna förorda en ännu svagare befästning än hvad kommitterade föreslagit, samt att hvarken öns stridskrafter enligt den nya organisationen eller

de tillgångar, som lämpligen kunna afses för Gotlands fasta försvar, medgifva utförandet af ett så omfattande förslag, som den af chefen för fortifikationen ingifna meromnämnda generela planen upptager, anser jag mig, i likhet med myndigheterna, kunna ansluta mig till komiténs förslag till befästningsanordningar vid Tingstäde, dock så att den af kommitterade angifna kostnadssumman höjes med af myndigheterna angifvet belopp af 31,500 kronor, hvarmed den i komiténs betänkande anförda kostnadssumman för inköp af mark bör ökas.

Kostnaden för det fasta försvaret på Gotland skulle således uppgå till vid Fårösund 407,200 kronor och vid Tingstäde 621,500 kronor eller tillsammans 1,028,700 kronor.

Den i 1896 års statsverksproposition omnämnda befästningsplanen — afseende, utom kraftigare försvarsanordningar vid Fårösund, anläggandet af en *fästning* med flera, fullt permanenta detascherade fort vid Tingstäde — upptog en kostnadssumma för ordnandet af Gotlands fasta försvar af sammanlagdt 5,170,000 kronor eller i rundt tal 4,140,000 kronor mera, än hvad komiténs slutsumma, jemte det ofvannämnda af myndigheterna förordade tillägget till densamma, angifver.

Frågan om *öfre Norrlands fasta försvar* har af komitén blifvit på ett särdeles grundligt sätt utredd. Sedan komiterade till en början omnämnt vårt lands nuvarande strategiska läge, hvilket — då under hitillsvarande förhållanden ett hufvudanfall öfver vår norra landgräns ej gerna kunnat komma i fråga — betecknas såsom synnerligen fördelaktigt ur försvarssynpunkt, öfvergå de till en redogörelse för, huru detta läge skall gestalta sig, när en sammanhängande jernvägsförbindelse kommer till stånd rundt norra delen af Bottniska viken, och påvisa dervid, att, som ett hufvudanfall öfver landgränsen då blefve möjligt att utföra, vårt lands läge i strategiskt afseende vid nämnda tidpunkt skall hafva undergått en väsentlig förändring till det sämre. Derefter tages under ompröfning den viktiga frågan, hvilket af de båda alternativen: ett hufvudanfall öfver hafvet eller ett sådant landvägen, vore det sannolikaste, och kommer komitén till det resultat, att, under förutsättning, att vår flotta nått den utveckling, som densamma enligt plan bör uppnå, man torde vara berättigad till det antagandet, att ett hufvudanfall sjöledes blir allt mindre sannolikt. Komiterade stödjade denna sin uppfattning på, bland annat, uttalanden af framstående strategiska författare rörande de svårigheter, som synnerligast nu för tiden äro förbundna med en större landstigningsoperation, särskildt beträffande skyddet af transportflottan och förbindelselinien tryggande. I sistnämnda afseende spela, anser komi-

tén, vinterns inträde och dermed äfven Östersjöhamnarnes och hafvets isbeläggning en vigtig roll. På grund af en omfattande statistik öfver isförhållandena i Östersjön angifva komiterade, hvilka tider på året, under olika förutsättningar, en större landstigningsoperation icke synes antaglig, och draga häraf sina slutsatser med afseende på möjligheten att då med tillräckliga krafter möta ett anfall öfver landgränsen. I sammanhang härmed påvisas, hurusom statistiken öfver isförhållandena i östra Qvarken och Ålands haf gifver vid handen, att en operation öfver isen, vare sig med större eller mindre truppstyrkor, icke är antaglig, hvadan således ett *hufvudanfall* öfver Östersjön vare sig sommar eller vinter ej skulle — under ofvan nämnd förutsättning — hafva mycken sannolikhet för sig. Komitén afhandlar derefter de olika ändamål, som biffall öfver hafvet, utförda då detta går öppet, skulle afse, och afslutar sin undersökning rörande Sveriges blifvande strategiska läge med ett angifvande af de slutsatser, som af densamma anses kunna dragas. Dessa slutsatser anföras sålunda:

»att det alltmera ökade värdet — uti såväl politiskt som strategiskt afseende — af öfre Norrland med nödvändighet kommer att öka de kraf, som man anser sig böra ställa på denna landsdels försvar;

att, om ett anfall öfver norra gränsen sker sommartiden eller under det hafvet går öppet, öfre Norrlands försvar måste anförtrös hufvudsakligen åt VI. arméfördelningen, hvarför dennas motståndskraft bör så mycket som möjligt stärkas; samt

att, om ett sådant anfall sker vintertiden, flera arméfördelningar utan fara för det öfriga landets försvar kunna koncentreras i Norrbotten.»

»Huru skall försvaret af öfre Norrland på lämpligaste sätt tillgodoses?» är den fråga, som komitén härnäst uppställer till besvarande. Dervid afhandlas till en början nödvändigheten af att försvara nämnda landsdel, hvarvid påvisas densammas stora betydelse för rikets försvar *i dess helhet*, och erinras om de svårigheter, som vid denna landsdels försvar göra sig gällande. Efter en närmare redogörelse för dessa svårigheter, hvilka enligt komiténs uppfattning äro af den art, att, såvida icke särskilda åtgärder vidtagas för stärkandet af ifrågavarande landsdels försvar, detta icke med någon utsigt till framgång kan utföras, öfvergå komiterade till att angifva, huru sagda svårigheter skulle kunna i möjligaste mån afhjelpas. Den noggranna undersökning — grundad på ett omsorgsfullt studium af gällande mobiliserings- och koncentreringsplaner, af landsdelens befolknings-, odlings- och kommunikationsförhållanden samt af andra på försvaret inverkan omständigheter — hvilken komiterade egna före-

liggande fråga, utmynnar deruti, att enligt komitens förmenande landsdelens försvar kan utföras, endast för så vidt försvarscorpsen har tillgång till åtminstone *en* inom operationsområdet i fråga belägen *befäst plats*, tjenande till utgångspunkt och stöd för corpsens operationer samt till upplagsplats för dess förnödenheter, på samma gång den för fienden spärrar hans hufvudoperationslinie. Beträffande läget af nämnda plats, hvilken sålunda skulle få karakteren af en *operations-, förråds- och spärrfästning*, anse komiterade, efter att hafva skärskådat de olika alternativ, som kunna tänkas, och, hvad särskildt beträffar valet mellan en punkt vid Kalix' eller en vid Lule elf, efter att hafva tagit del af t. f. chefens för generalstaben och chefens för fortifikationen infordrade yttranden, att platsen såväl af strategiska som taktiska och ekonomiska skäl, för hvilka närmare redogöras, alldeles gifvet bör bestämmas till *Boden* vid Lule elf, en punkt hvars strategiska betydelse vore så stor, att den i alla händelser *måste* skyddas. Sedan komiterade lemnat en sammanfattad redogörelse för de uppgifter en fästning vid denna punkt skulle få, angifva de några synpunkter för försvarscorpsens uppträdande, hvilka anses stå i nära samband med redogörelsen för fästningens uppgift, särskildt såsom operationsfästning (dubbelt brohufvud). Af hvad härom anføres, framginge »hvilken utomordentligt viktig roll fästningen skulle komma att spela under förutsättning af ett anfall öfver vår norra landgräns *sommartiden*, då fienden beherskar hafvet, och huru hopplöst ett försvar i sjelfva verket vore fästningen förutan.»

Komiterade öfvergå derefter till en redogörelse för försvarsförhållandena i öfre Norrland, under förutsättning, att en med oss allierad flotta beherrskade Östersjön, och för fästningens uppgift i detta fall. Slutligen toges äfven i betraktande det långt ifrån osannolika alternativet, att anfallet skulle komma att ega rum under *vintern*, och påpekas bland annat, hurusom de under denna årstid för försvaret ofördelaktiga taktiska förhållandena med nödvändighet påkalla ett befäst Boden samt hurusom en fästning till föreslaget omfång skall, äfven om anfallscorpsen trängt förbi densamma, kunna föranleda ett omslag i det strategiska läget till vår fördel.

I den följande afdelningen af ifrågavarande del af betänkandet upptaga komiterade till bemötande de erinringar mot den föreslagna fästningen, som, alltsedan förslaget om densammas anläggning första gången väcktes (år 1887), inom Riksdagen och från andra håll framstälts. Dessa erinringar hade, enligt komiténs uppfattning, sin grund antingen uti en viss misstro till fästningar (särskildt landfästningar)

i allmänhet eller ock berodde de på olika åsigter om försvaret af öfre Norrland, hvarvid särskildt framhållits, att fästningen skulle »binda» försvarscorpsen och hindra dennas operationer »i fria fältet», liksom ock den meningen framstälts, att fästningen vore öfverflödig, om en inre jernväg genom Norrland komme till stånd.

Beträffande fästningars påstådda umbärlighet framhålla komiterade med stöd af den nyare krigshistorien och under åberopande af framstående strategiska författare (bland andra Napoleon I och Moltke), hvilka ovärderliga tjänster det fasta försvaret förmår lemna, och hurusom intet land anser sig kunna undvara ett fast försvar, hvarjemte till betänkandet fogas en belysande uppgift på de summor, som för detta ändamål utgifvits inom åtskilliga länder. I samband härmed utredes, likaledes med stöd af krigshistorien, den mycket omtvistade frågan om en cerneringscorps' storlek samt det dermed sammanhängande spörsmålet, om och i hvad mån en fästning är i stånd att hindra en fientlig härafdelning att framrycka förbi densamma. Vidkommande påståendet, att fästningar under alla förhållanden på ett ofördelaktigt sätt binda den försvarandes trupper till förfång för operationerna i fria fältet, påvisa komiterade, att detta är ogrundadt, särskildt när försvarscorpsen utgöres af trupper, till antal och utbildning underlägsna fiendens, såsom med all sannolikhet skulle vara förhållandet, när det gällde försvaret af öfre Norrland. Till sist visas, att, huru stora tjänster än en inre jernväg genom Norrland, hvars utförande dock efter allt att döma vore öfverlemnadt åt en oviss framtid, skulle kunna göra försvaret, den ingalunda kunde ersätta en fästning, som under alla förhållanden vore nödvändig.

Komiterade ingå slutligen på en ompröfning af det inom fortifikationen och artilleriet utarbetade förslaget till befästningsanordningar vid ifrågavarande punkt samt de olika verkens bestyckning. De redogöra dervid bland annat för hvarje verks betydelse samt visa, att intet af de föreslagna verken kan uteslutas, utan att fästningens försvarbarhet i hög grad inskränkes. Ej heller låte det sig göra att ersätta något verk med provisoriska anläggningar, utförda vid krigsutbrott, enär — enligt hvad krigshistorien och erfarenheten från dylika anläggningar i vårt eget land utvisade — tillräcklig tid för desammas fullbordande med all säkerhet icke skulle förefinnas. Med hänsyn dock till de kostnader, som vore förenade med en fästningsanläggning vid Boden enligt föreliggande plan, hade komiterade anställt en undersökning, i hvad mån den föreslagna fästningens omfång kunde inskränkas genom densammas förvandling till enbart en spärrfästning samt huruvida den sålunda uppkomna besparingen i anläggningskostnad kunde

anses uppväga fästningens genom nämnda inskränkning minskade värde för försvaret. Efter en utförlig motivering, hvarunder äfven spärrfästningars och spärrfästens uppgift och anordning i allmänhet beröras, förklara komiterade, att, då en sådan anläggning i hvilket fall som helst skulle erfordra en dryg kostnad — för en spärrfästning skulle denna uppgå till minst 7,000,000 kronor — de fördelar, som det föreliggande förslaget, afseende en förråds- operations- och spärrfästning, erbjuder, äro så stora, att de mer än väl uppväga den jemförelsevis obetydligt ökade kostnaden. Komitén föreslår på grund häraf, att för tillgodoseendet af öfre Norrlands fasta försvar en fästning af den i den ofvannämnda planen angifna beskaffenhet måtte uppföras vid Boden, och skulle de härmed förbundna kostnaderna uppgå till 8,700,000 kronor.

Mot det af komitén sålunda afgifna förslaget hafva trenne af dess ledamöter, nämligen grefve R. G. Hamilton samt herrar H. Andersson och K. A. Kihlberg, reserverat sig, de båda senare i en gemensam reservation. Såsom af det meromnämnda sammandraget af komitébetänkandet framgår, afser den förstnämnda reservanten i sin reservation ett uppskof med hela frågan om berörda befästningsanläggning, enär spörsmålen om vårt lands strategiska läge, sjöförsvarets uppgift m. fl. ännu ej skulle vara fullt utredda, medan de båda senare reservanterna hålla före, att, om ock den ifrågavarande fästningen i vissa afseenden vore fördelaktig för försvaret, den dock skulle hafva ett temligen underordnad värde i strategiskt hänseende, hvadan reservanterna förmena, att åt fästningen ej bör gifvas annan karaktär än spärrfästningens samt att densamma bör komma till utförande först i ett senare tidskede, sedan sjöfästningarna och Karlsborg blifvit fullt färdiga.

Af de myndigheter, till hvilka komiténs betänkande varit remitteradt, hafva chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstaben icke gjort någon erinring mot ifrågavarande del af detta. Deremot hafva, enligt hvad närmare framgår af sammandraget af deras utlåtande, sagda myndigheter till bemötande upptagit de ofvannämnda reservationerna, hvilka enligt deras uppfattning visserligen kunde sägas vara af komiterade sjelfva bemötta, men som de dock ansett sig icke böra förbigå med tystnad. Här torde vara nog erinra om myndigheternas mening, att, beträffande den förstnämnda reservationen, frågan om vårt lands blifvande strategiska läge, om sjöförsvarets uppgift m. fl. frågor, sammanhängande med den om behovet af en fästning i öfre Norrland, vore med all önskvärd tydlighet af komiterade utredda, samt att, vidkommande den se-

nare reservationen, de af reservanterna framdragna strategiska skälen mot fästningsanläggningen i fråga tvärtom just voro egnade att framhålla berörda fästnings stora betydelse.

Chefen för flottans stab afhandlar i sitt utlåtande öfver komiténs betänkande äfven öfre Norrlands försvar. Ehuru bemälde chef tillmåter den ifrågasatta fästningen stor betydelse för försvaret af ifrågavarande landsdel, hvilket otvetydigt framginge af den af komitén gjorda »synnerligen fullständiga» utredningen rörande sagda fästning, anser han dock på angifna skäl, hvilka närmare framgå af sammandraget öfver myndigheternas utlåtande, att fästningen ej skulle hafva samma betydelse för landets försvar i *dess helhet*, hvarför han håller före, att densamma ej borde påörjas förr, än de såsom replipunkter för det rörliga försvaret till sjös såsom nödvändiga ansedda sjöbefästningarna vid Stockholm, Karlskrona, Göteborg och Färösund samt en af honom ifrågasatt befästningsanläggning vid Ångermanelfvens mynning fullbordats.

Då den mening, som jag, alltsedan frågan om anläggandet af en fästning i öfre Norrland för öfver tio år sedan bragtes på tal, vid upprepade tillfällen dels såsom chef för generalstaben och dels såsom statsråd och chef för landtförvarsdepartementet för Eders Kongl. Maj:t framlagt rörande nämnda ärende, till alla delar öfverensstämmer med de af komitén uttryckta åsigtorna i samma fråga, kan jag ej annat än på det liffigaste instämma i hvad komiterade sålunda anført. Enligt min åsigt har komitén på ett så grundligt sätt utredt föreliggande fråga och framlagt så öfvertygande skäl såväl för den föreslagna fästningens nödvändighet, för så vidt vi vilja försvara Norrbotten — hvilken landsdels betydelse i ekonomiskt och strategiskt afseende med styrka framhålles — som för att platsen för densamma bör bestämmas till Boden, att någonting vidare knappast torde vara att tillägga. Någon meningskiljaktighet rörande fästningens betydelse för öfre Norrlands försvar har ej heller försports bland de myndigheter, som egt att yttra sig öfver ifrågavarande del af komitébetänkandet, och de erinringar i strategiskt afseende, som af ett par af komiténs icke militära ledamöter gent emot komiténs flertal framstälts i ändamål att förringa denna betydelse, kunna, såsom af myndigheterna äfven framhålles, när man såsom sig bör tager i betraktande fästningens i betänkandet tydligt angifna ändamål, från militärisk synpunkt svårligen på ett tillfredsställande sätt förklaras.

Beträffande åter den af chefen för flottans stab framställda meningen, att fästningen ej skulle hafva någon större betydelse för lan-

dets försvar i dess helhet, står denna i samband med hans uppfattning om sannolikheten af ett hufvudanfall sjöledes. Otvifvelaktigt har dock komitén haft grundade skäl för sin motsatta åsigt, hvilken genom erfarenheterna från det nyligen utkämpade kriget mellan Spanien och Förenta staterna i så måtto ytterligare bekräftats, att, om man får döma af en officiel rapport från en af våra flottan tillhörande krigsstipendiater, transporten af omkring 16,000 man från Tampa till Santiago ansågs förenad med så mycken risk, att underrättelsen om ett enda nattetid signaleradt *misstänkt* fartyg var tillräcklig att en hel vecka fördröja expeditionens afgang. Flottans målsman inom komitén synes icke heller haft någon från komiténs flertal afvikande mening i detta hänseende. Dessutom får icke förbises det fall, hvarom chefen för flottans stab dock ej yttrar sig, men som komiterade upptaga till en ganska utförlig behandling, nämligen att ett hufvudanfall mot vårt land företages under vintern, och då lärer väl intet tvifvel råda, att detsamma utföres öfver vår norra landgräns. Åtskilliga omständigheter, närmare angifna i komiténs betänkande, tala för att vi måste göra oss beredda på att möta ett anfall äfven under nämnda årstid, hvarförutom vår egen krigshistoria är lärorik nog i detta afseende. Hvad chefen för flottans stab anført rörande öfre Norrlands jemförelsevis ringa betydelse i strategiskt afseende liksom ock beträffande en inre jernväg genom Norrland, hvilken, då det är fråga om landets försvar i dess helhet, skulle kunna ersätta en fästning, är utförligt nog bemött af komitén. Jag vill endast erinra derom, att har först-nämnda landsdel en gång af en anfallscorps besatts, lärer på grund af militärgeografiska och (land-)strategiska förhållanden, hvilka här icke lämpligen kunna meddelas, försvaret af den öfriga delen af Norrland möta de allra största svårigheter, och hvad förlusten af ena hälften af vårt land innebär torde ligga i öppen dag.

Beträffande den af chefen för flottans stab såsom replipunkt för flottan förordade nya befästningsanläggningen vid Ångermanelfvens mynning, anser jag i likhet med honom en sådan replipunkt vara af stort värde; deremot kan jag icke dela hans uppfattning, att en dylik befästningsanläggning bör föregå anläggandet af en landfästning i Norrland. Då ett anfall öfver landgränsen, såsom möjligt att utföra under *alla* förhållanden, är på samma gång mycket sannolikare och, såsom af komiténs betänkande äfven framgår, vidare farligare än en sjöexpedition med mellersta delen af Norrland såsom mål, synes intet tvifvel gerna kunna råda derom, att tryggandet af landgränsen, som ligger helt och

hållet öppen för anfall, är en angelägenhet, hvars ordnande bör föregå ifrågavarande replipunkts anläggning.

Till sist synes böra erinras om, att förevarande fästning skulle hafva en vigtig uppgift att fylla vid upprätthållandet af vårt lands neutralitet i händelse af krig mellan vissa oss närgränsande stater, ett förhållande, hvilket ock med mycken styrka framhållits såväl af ifrågavarande komité för utredning rörande landets fasta försvar som af den år 1888 för behandling af hit hörande frågor förordnade s. k. neutralitetskomitén.

Med afseende på *Göteborgs* befästande åt sjösidan, erinrar komitén till en början om stadens betydelse såsom Sveriges näst största importort, med utmärkt hamn, varf, verkstäder och andra tillgångar, hvilken betydelse anses vara så stor att en eröfring eller ett bombardement af staden icke allenast skulle vara moraliskt nedslående utan ock i materielt afseende afsevärdt minska vår motståndsförmåga. Då tillika ingenting hindrade en främmande flotta att när som helst inlöpa i stadens hamn, insåges lätt, att äfven under förvecklingar, hvaraf vårt land icke direkt berördes, en sådan flotta blott genom att hota med brandskattning kunde tvinga oss till steg, som kunde blifva ödesdigra för hela landet. Dertill komme äfven, att Göteborg vore särdeles lämpligt såsom en nödvändig replipunkt för vår flotta under dennas eventuella operationer i våra vestliga farvatten. Efter att hafva omnämnt, hurusom den stora betydelse, staden sålunda i händelse af krig egde, föranledt, att behovet af dess befästande på senare tiden allt mera gjort sig gällande, öfvergå komiterade, såsom närmare synes af sammandraget af komiténs betänkande, till en redogörelse för de olika förslag, som i detta afseende uppgjorts. Slutligen afgifva komiterade sitt eget förslag till befästningsanordningar vid Göteborg.

Enligt detta förslag, som i det stora hela öfverensstämmer med den af chefen för fortifikationen förut ingifna och i statsverkspropositionen till 1896 års Riksdag omnämnda planen, om ock åtskilliga inskränkningar i denna äro vidtagna, skulle försvarsanordningarna hufvudsakligen utgöras af en stängsellinie i Göta elfs mynning, flankerad af ett snabbeldsbatteri samt ett fäste på Vesterberget för grofva kanoner till beskjutning af farvattnet framför stängsellinien. Kostnaden för nämnda anordningar beräknas uppgå till 1,900,000 kronor, hvartill skulle komma kostnaden för minspärrningen, upptagen till 500,000 kronor.

Mot det förslag komitén sålunda afgifvit hafva herrar H. Andersson och K. A. Kihlberg hvar för sig anmält reservation. Af skäl, som närmare framgår af sammandraget öfver komiténs betänkande, biträder den förre komiténs förslag med undantag af den del, som rör fästet på Vesterberget, medan den senare håller före, att inga fasta försvarsanstalter vid Göteborg äro af behovet påkallade.

Båda reservationerna hafva af myndigheterna upptagits till bemötande, och framhållas dervid bland annat, hurusom åtminstone *en fullt tryggad* replipunkt på vestkusten för flottan borde finnas, och att följaktligen icke någon inskränkning i de af komitén föreslagna befästningsanordningarna och ännu mindre ett fullkomligt uteslutande af dessa kunde motiveras.

Komiténs nu omnämnda befästningsförslag har äfven af myndigheterna gjorts till föremål för en i enskildheter gående granskning. Sålunda påvisa chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstaben uti sitt gemensamma utlåtande, att uteslutandet af det i chefens för fortifikationen förslag upptagna kastbatteriet, hvilket uteslutande komiterade af besparingsskäl ansett sig kunna företaga, ehuruval de ingalunda förbisett de härmed följande olägenheterna, skulle medgifva fientliga fartyg att, förankrade i skydd af vissa holmar och skär, bombardera staden, hvadan nämnda myndigheter anse, att ett dylikt batteri förr eller senare måste komma till utförande. Vidare påyrkas af nämnda myndigheter en del förändringar i de af komiterade föreslagna befästnings- och bestyckningsåtgärderna, afseende ett effektivare skydd af staden och hamnen utan väsentligt ökad kostnad. Slutligen visas, huru beroende af hvarandra de af komitén föreslagna verken äro med hänsyn till kostnaderna, i det att ett uteslutande af fästet på Vesterberget med nödvändighet medför en väsentligt ökad kostnad af minflankeringsbatteriet, så vida ej detta senare mycket snart skall tystas i händelse af anfall. Under förutsättning, att med det ofvannämnda kastbatteriets anläggning kunde anstå till tiden efter 10-års periodens slut, erfordrades, enligt samma myndigheters mening, ingen större ökning i den af komitén angifna kostnadssumman, än 30,000 kronor, hvartill dock en per mille fonden, som vid 1899 års slut beräknades uppgå till 270,000 kronor, kunde lemna tillgång.

Chefen för flottans stab framhåller i sitt utlåtande, att, med de inskränkningar komiterade föreslagit i det af vederbörande myndigheter afgifna förslaget till befästnings- och bestyckningsanordningar vid

Göteborg, dessa befästningar, enligt hans åsigt svårigen skulle kunna motstå ett allvarsamt anfall. Äfven håller han före, att det vore fördelaktigare om minspärrningen förlades i en annan linie. På grund häraf föreslår bemälda chef, att det omnämnda kastbatteriet utföres, samt att frågan om minliniernas läge tages under förnyad pröfning. Äfven föreslås, att flytande bevakningsmateriel anskaffas för en kostnad af 66,000 eller eventuellt 88,000 kronor.

För egen del har jag i föregående underdåniga anföranden till statsrådsprotokollen betonat, hurusom jag anser Göteborg vara af sådan vikt och betydelse i både politiskt, ekonomiskt, strategiskt och sjöstrategiskt afseende, att icke allenast hamnen medelst befästningar borde spärras för insegling af fientliga fartyg, utan staden ock genom samma medel skyddas mot bombardering. Det torde vara utan exempel, att en kuststad af Göteborgs storlek och vikt, som dertill så jemförelsevis lätt kan tryggas mot anfall från sjösidan, lemnas helt och hållet öppen till pris åt förstkommande fientliga kryssare. Erfarenheten från de senaste krigen gifver oförtydbart vid handen, huru litet folkrätten respekteras, när man kan vinna fördelar genom att kränka den, och svårigen lärers densamma under alla förhållanden skydda Göteborg mot bombardering eller brandskattning. Men äfven om så vore, åstadkommes icke genom ett vädjande till denna rätt någon tryggad replipunkt för vår flotta, och ej heller hindras en fiende att besätta staden och tillgodogöra sig dess resurser, att icke tala om hvilka följder förlusten af den i strategiskt afseende viktigaste punkten i hela vestra Sverige skulle hafva under ett krig i denna del af landet. Det torde således vara uppenbart, att Göteborg, nu som förut — såsom af den i komitébetänkandet intagna historiska redogörelsen öfver Sveriges befästningsväsende framgår, har inloppet till staden alltid, ända till för 30 år sedan, varit befäst — måste medelst befästningar skyddas för anfall från sjösidan.

Beträffande dessa befästningars beskaffenhet synes mig komiténs förslag, med de af arméns myndigheter föreslagna ändringar och tillägg, vara väl afpassadt efter förhållandena. Härvid ber jag särskildt få påpeka nödvändigheten af, att det förenämnda kastbatteriet, hvars betydelse äfven af chefen för flottans stab framhålles, kommer till stånd. Komitén sjelf har uti föregående afdelningar af betänkandet kraftigt betonat kasteldens värde under kustbefästningars strid mot fartyg, och då här, i motsats till hvad förhållandet är vid Karlskrona, endast ett kastbatteri skulle finnas, synes mig detta omöjligt kunna

undvaras. Enligt från vederbörande myndigheter lemnad uppgift skulle kostnaden för nämnda kastbatteri jemte bestyckning uppgå till 762,000 kronor. Att, såsom chefen för flottans stab föreslår, anordna minspärrningen i en yttre linie har visserligen sina stora af honom påvisade fördelar, men då en sådan anordning skulle medföra en betydligt ökad befästningskostnad och icke är bestämdt nödvändig, synes mig det af komitén föreslagna alternativet böra förordas. Beträffande nämnda chefs förslag om anskaffning af rörlig bevakningsmateriel, torde jag få hänvisa till hvad jag i fråga om anskaffning af dylik materiel här ofvan yttrat.

Kostnaden för Göteborgs befästande åt sjösidan, på sätt jag nu förordat, skulle belöpa sig till 2,692,000 kronor och med 1,188,000 kronor understiga det i 1896 års statsverksproposition angifna kostnadsbeloppet. I dessa belopp är dock icke kostnaden för minspärrningen upptagen.

Af de i förutnämnda betänkande af den 21 juni 1892 angående Sveriges fasta försvar ifrågasatta *öfriga befästningar* hafva komiterade afhandlat följande:

a. *Befästningar till skydd för farleden till Stockholm genom Fällström.*

Frågan om nämnda farleds befästande hörde enligt komiterades uppfattning nära tillsammans med den i den historiska öfversigten öfver Sveriges befästningsväsende omnämnda frågan om anläggandet af en kanal genom det s. k. Moran-Edet, så att äfven större fartyg skulle kunna begagna sig af denna farled. Då emellertid sistnämnda fråga ännu ej vore afgjord, ansåge sig komiterade, efter att hafva erinrat om den stora betydelsen ur försvarssynpunkt af sagda kanals anläggning, sakna anledning såväl ingå i en närmare pröfning af de utaf chefen för fortifikationen uppgjorda alternativa förslagen till befästningsanordningar till skydd för farleden i fråga som afgifva eget förslag i ärendet.

För egen del har jag, i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna, intet att erinra mot denna komiterades uppfattning.

b. *Positionerna i Stockholms yttre skärgård.*

Med framhållande af nämnda positioners värde för försvaret ansåge sig dock komiterade, som från vederbörande myndigheter infordrat uppgift på kostnaden för deras anordnande, af sparsamhetsskäl icke böra förorda desammas permanenta befästande.

Gent emot denna uppfattning hafva såväl de armén tillhörande

myndigheterna som i synnerhet chefen för flottans stab framhållit nödvändigheten, enligt deras åsigt, af att nämnda positioner redan i fredstid gjordes fullt i ordning för sitt ändamål.

Ehuruväl jag, såsom af ofvannämnda betänkande den 21 juni 1892 framgår, fullkomligt inser de stora fördelar, som genom nämnda positioners permanenta befestande skulle tillskyndas försvaret i Stockholms skärgård, anser jag dock, att, då de kostnader, som berörda åtgärd — äfven om man inskränkte sig till de enklaste befestningsanordningar — skulle erfordra, uppgå till det jemförelsevis betydliga beloppet af närmare 2 millioner kronor, hvarförutom en tillökning af fästningsartilleripersonalen äfven blefve erforderlig, man för den närmaste framtiden måste afstå från en sålunda beredd yttre försvarslinie och i stället tills vidare koncentrera alla ansträngningar på att göra den inre linien, som alltid måste utgöra hufvudförsvarslinien, vid Vaxholm och Oscar-Fredriksborg så motståndskraftig som möjligt.

c. *Befästningar till skydd för farleden till Stockholm genom Södertelge kanal.*

Med afseende på denna farled framhålla komiterade bland annat, att, då densamma på grund af kanalens ringa djup och slussens inskränkta dimensioner icke kunde befaras af annat än mindre fartyg, på samma gång den i händelse af behof vore lätt att spärra, de fördelar, som genom farledens befestande skulle tillförsäkras vår flotta vid försvaret af Stockholms skärgård, icke borde tillmätas den afgörande betydelse, att de skulle föranleda anläggningen af permanenta befestningar för ifrågavarande ändamål.

Chefen för flottans stab har dock, såsom af sammandraget öfver myndigheternas utlåtanden framgår, en motsatt mening och påyrkar, af anförda skäl, såväl att dylika befestningar böra komma till stånd, som ock att flytande bevakningsmateriel för berörda farled måtte anskaffas.

Hänsynen till nödvändigheten att ej på för många håll splittra anslagen till det fasta försvaret föranleder mig att äfven i denna fråga ansluta mig till komiterades mening.

d. *Stockholms befestande åt landssidan.*

Denna otvifvelaktigt mycket viktiga fråga är af komitén ganska utförligt afhandlad. Sedan komiterade erinrat om de af föregående komitéer afgifna förslagen till hufvudstadens permanenta befestande — alla omnämnda i historiken öfver Sveriges befestningsväsende — och visat, hurusom de i det första förslaget angifna kostnaderna, hvilka redan de voro efter våra förhållanden betydliga nog, vid hvarje nytt förslags framträdande ganska väsentligt ökats, lemna de en redogörelse för det senaste inom

fortifikationen utarbetade, ännu ej fullt färdiga befästningsförslaget. Detta senares utförande skulle betinga en kostnad af, approximativt beräknadt, minst 26,600,000 kronor, oberäknadt den till 6,190,000 kronor beräknade kostnaden för i samband med nämnda befästningar stående anläggningar i skärgården. Oaktadt befästningsanordningarna skulle draga en så högst betydande kostnad, vore det ej fråga om att omdana staden till en modern lägerfästning, jämförbar med de befästade större städerna i utlandet, utan endast »att lemna de till Stockholms omedelbara försvar afsedda trupperna ett kraftigt stöd, skydda staden mot direkt beskjutning och på samma gång hindra en anryckande fiende att utan framförande af belägringsartilleri bemäktiga sig densamma». Komiterade redogöra derefter för den i chefens för generalstaben meromnämnda betänkande angående Sveriges fasta försvar angifna betydelsen af hufvudstadens befästande och öfvergå slutligen till sin egen uppfattning af föreliggande fråga. Enligt denna uppfattning borde berörda fråga först bringas på tal, då vår härordning nått en sådan utveckling, att fältarmén icke behöfde i någon högre grad försvagas genom afdelandet af besättningstrupper till Stockholm, hvarförutom med fog kunde ifrågasättas, huruvida vårt lands tillgångar skulle medgifva Stockholms befästande under den närmaste framtiden, utan att man på samma gång måste afstå från större delen af de utaf komitéen föreslagna befästningarna. Dessa senare borde emellertid gifvas första rummet bland annat därför, att de alla, utom Karlsborg — om nödvändigheten af hvars fullbordande dock ingen meningsskiljaktighet funnes — äfven afsåge upprätthållandet af vår neutralitet. Till sist betonas dock, att, när våra tillgångar medgäfvit icke allenast att utföra permanenta befästningar till Stockholms tryggande utan ock att upprätta och underhålla de truppförband, särskildt af fästningsartilleri, som erfordrades för den sålunda danade fästningens besättning, frågan om Stockholms befästande åt landssidan borde skjutas i förgrunden. Till dess borde enligt komiténs åsigt hufvudstadens försvar åt nämnda håll öfverlåtas åt de rörliga stridskrafterna med stöd af fältbefästningar.

Mot komiténs uttalanden i denna fråga har ingen af myndigheterna haft någon erinran att göra.

Då de åsichter i förevarande fråga, som sålunda framställas af komitéen, öfverensstämma med dem, som jag, såsom chef för generalstaben, i förtnämnda betänkande uttalat, och hvilka jag, sedan detta betänkande afgafs, icke haft någon anledning frånga, torde jag här kunna inskränka mig till att instämma i hvad komiterade i sagda ärende anfört.

e. *Åtskilliga kuststäders tryggande medelst befästningar och minor mot anfall från sjösidan.*

Såsom af sammandraget öfver komiténs betänkande närmare framgår hafva komiterade tagit under ompröfning frågan om åtskilliga af våra större kuststäders tryggande medelst fasta försvarsanordningar mot anfall af fientliga örlogsfartyg, men dervid kommit till det resultat, att, då dessa anordningar, äfven der desamma utan orimliga kostkostnader kunde utföras, dock i hvarje fall skulle betinga en betydande kostnad, de borde stå tillbaka för de af komiterade föreslagna, såsom viktigare ansedda befästningsanordningarna. Beträffande slutligen anordnandet af tryggade replipunkter för vår flotta vid försvaret af Norrlands kust, erinra komiterade visserligen om denna frågas vikt, men anse dock, af anförda skäl, att de icke borde ingå på en närmare pröfning af densamma.

Vidkommande frågan om tryggandet af vissa af våra större handelsstäder mot anfall från sjösidan har jag vid föregående tillfällen för Eders Kongl. Maj:t framlagt mina åsikter härutinnan och inskränker jag mig därför till att instämma i komiténs här ofvan anförda åsigt.

Af hvad jag sålunda i underdånighet anført, framgår, att den samfälda kostnaden för ordnandet af landets fasta försvar såsom komitéen föreslagit med tillägg af sådana befästnings- och bestyckningsanordningar, som myndigheterna funnit vara oundgängligen nödvändiga och jag i det föregående förordat, skulle uppgå till ett belopp af 23,625,594 kronor, oberäknadt de kostnader, som kunna betäckas med en permille fonden, hvarförutom kostnaden för minspärrningen vid Göteborg, som af komitéen ej inräknats i slutsumman, ej heller upptagits. Nämnda belopp öfverstiger den i komiténs betänkande angifna samfälda kostnads-summan af 21,024,500 kronor med i rundt tal 2,600,000 kronor eller fördeladt på 10 år omkring 260,000 kronor om året, men understiger deremot den i 1898 års statsverksproposition angifna kostnadssumman för genomförandet af den förutnämnda mera omfattande befästningsplanen med i rundt tal 9,375,000 kronor.

Såsom jag redan i det föregående antydt, finner jag den af komiterade föreslagna *tidrymden*, inom hvilken den af dem föreslagna befästningsplanen skulle komma till utförande eller 10 år, vara väl afpassad efter förhållandena, särdeles då afseende måste fästas såväl på nödvändigheten af att så vidt möjligt begränsa årsanslagen som ock på önskvärdheten af att inom landet utföra för befästningarna erforderlig artilleri- och pansarmateriel. Likaså synes mig komiténs förslag till *fördelning på perioder*, nämligen 1 period om 4 år och 2 perioder, hvardera om 3 år, af de för ordnandet af landets fasta försvar af densamma föreslagna befästnings- och öfriga anordningar samt af kostnaderna härför väl motiveradt, om än en del mindre jemkningar, föranledda, utom af den ökade totalkostnaden, äfven af myndigheternas erinringar, synas böra göras. Enär emellertid frågan om fästningsartilleripersonalens organisation ännu icke är så utredd, att densamma kan framläggas till Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens pröfning -- ett förhållande, till hvilket jag anhåller i det följande få återkomma -- men denna fråga står i det närmaste samband med den om anläggandet af en ny fästning, synes skäl vara för handen att ej nu i enlighet med komiterades förslag för Riksdagen framlägga hela den för första perioden föreslagna arbetsplanen med äskande af det för densammas genomförande erforderliga anslagsbeloppet. Det synes mig derföre, som borde den af komitén föreslagna första perioden lämpligen delas i tvenne, hvardera om 2 år. Under den första af dessa, omfattande åren 1899 och 1900, vill jag icke ifrågasätta höjning af de utaf komitén beräknade årsanslagen, oaktadt slutsumman af kostnaderna för ordnandet af landets fasta försvar i enlighet med hvad jag här ofvan förordat, såsom nyss nämndes, öfverstiger den slutsumma, hvartill komitén kommit. Under denna första af mig föreslagna period borde årsanslagen, 3,000,000 kronor, för hvarterdera året användas till stärkandet af landets nuvarande fasta försvar, hvarjemte den för Göteborgs befästande afsedda en per mille fonden då borde utgå. De befästningsanordningar, hvartill denna senare skulle användas, äro nämligen till omfånget så inskränkta, att en lösning af frågan om fästningsartilleripersonalens organisation icke behöfver föregå beslutet om deras anläggning. På så sätt skulle vid nämnda 2-årsperiods slut det fasta försvaret å Stockholms sjösida samt vid Karlskrona till sina hufvudsakligaste delar vara fullbordadt, de viktigaste befästnings- och bestyckningsanordningarna vid Färösund färdiga och inloppet till Göteborg nödtorftigt spärradt, hvarförutom arbetet på Karlsborgs fästningsbyggnad,

hvertill på hittills vanligt sätt 200,000 kronor om året skulle afses, då också fortskridit i ej ringa mån, åtminstone hvad kärnfästningen beträffar. Vid andra periodens början torde frågan om fästningsartilleripersonalens organisation hunnit fullständigt utredas och tiden vara inne att påbörja anläggandet af en fästning vid Boden till stöd för försvaret af öfre Norrland. Fästningen skulle i alla fall vid den af mig föreslagna andra periodens slut — det vill säga vid utgången af den i komiténs betänkande angifna första perioden — kunna vara i så vidsträckt omfattning påbörjad och förd framåt, att man kunde hysa grundad förhoppning om, att densamma blefve försatt i försvarbart skick samtidigt med att den mot gränsen ledande jernvägen nådde sitt slutmål.

Med afseende på *fästningsartilleripersonalens* organisation går komiténs förslag i hufvudsak ut på att organisera denna personal — utom Gotlands artillericorps' fästningskompani — på 2 regementen, nämligen ett landfästningsartilleriregemente om 10 kompanier, tillhörande landförsvarsdepartementet samt afsedt för Karlsborg och Boden, och ett sjöfästningsartilleriregemente om 12 kompanier, hörande under sjöförsvarsdepartementet och afsedt för Karlskrona och Göteborg. Kostnaden för organisationen skulle för båda regementena tillsammans uppgå till 1,228,000 kronor och öfverstiga den nuvarande kostnaden för nämnda personal med 518,600 kronor, allt i runda tal.

Såsom af sammandraget öfver myndigheternas utlåtanden synes, äro mot ingen afdelning af komiténs betänkande så många erinringar framställda som mot denna. Men icke nog med att samtliga myndigheter hafva från komiténs mening skiljaktiga åsikter rörande den lämpligaste organisationen af ifrågavarande personal, de af dem sjelfva afgifna förslagen till sådan organisation skilja sig till och med i sina hufvudgrunder från hvarandra.

Sålunda anse chefen för fortifikationen, generalfälttygmästaren och t. f. chefen för generalstaben i sitt gemensamma utlåtande, att artilleritruppen på Vaxholm och Oscar-Fredriksborgs fästning fortfarande bör höra under landförsvarsdepartementet och utgöra en särskild corps, att Göteborgs fästningsartilleripersonal bör tagas af Karlskrona artillericorps, hvilken bibehålles såsom sjelfständig sådan, att Karlsborg och Boden böra erhålla hvar sin sådan corps, att Gotlands artillericorps' fästningskompani måste ökas till numerären o. s. v., hvarjemte påpekas nödvändigheten att öka ingenjörtruppernas antal. Chefen för flottans stab tillstyrker deremot Vaxholms artillericorps' öfverflyttning till sjöförsvars-

departementet och sammanslagning med Karlskrona artillericorps, men gör åtskilliga erinringar i öfrigt mot komiténs förslag, hvarjemte han hemställer, huruvida icke det fasta minförsvarets personal borde öfverföras till kustartilleriet, i hvilket afseende han anser en utredning böra åvägabringas. Stationsbefälhafvaren i Karlskrona anser, att, om ett sjöfästningsartilleriregemente skulle komma till stånd och detta jemte samtliga sjöfästningarna, såvidt angår bestyckning och bemanning, komme att lyda under sjöförvarsdepartementet, äfven det fasta minförsvarets personal borde komma att tillhöra nämnda regemente, och föreslår stationsbefälhafvaren vissa organisationsåtgärder i samband härmed. Chefen för Karlskrona artillericorps, tillika kommandant å befästningarna vid Karlskrona, afgifver ett särskildt utförligt motiveradt och af fullständiga stater åtföljdt förslag till organisation af sjöfästningsartilleripersonalen, upptagande en öfverstyrelse och *tvenne* regementen, ett för Vaxholm och Oscar-Fredriksborg med detaschement i Göteborg och ett för Karlskrona. Slutligen har äfven marinförvaltningen sin egen från kommandantens i viss mån afvikande mening rörande vissa delar af organisationen.

Häraf torde framgå, att föreliggande, utan tvifvel ganska svårösta fråga ännu icke erhållit sådan utredning, att den kan till Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens afgörande framläggas, utan anser jag, att densamma bör efter ytterligare utredning tagas i förnyadt öfvervägande. Gifvetvis borde då ock frågan om den till det fasta minförsvaret hörande personalens öfverflyttning till sjöfästningsartilleriet underkastas allvarlig ompröfning.

Chefen för fortifikationen samt generalfälttygmästaren hafva i sina ofvanomförmälda underdåniga skrivelser den 15 november 1898 till en början lemnat en redogörelse för de anslag, som under senare år beviljats till befästningsarbeten och bestyckning å rikets fästningar. Med erinran, att oaktadt dessa anslag mycket ännu återstode att i nämnda afseenden åtgöra, anför chefen för fortifikationen och generalfälttygmästaren vidare, att, sedan befästningskomiténs betänkande och myndigheternas yttranden deröfver numera till Eders Kongl. Maj:t inkommit, frågan om landets befästningar och deras bestyckande vore införd i ett nytt skede. Visserligen saknade chefen för fortifikationen och generalfälttygmästaren kännedom om det beslut, som Eders Kongl.

Maj:t kunde komma att fatta med anledning af den genom ofvannämnda betänkande och yttranden åstadkomna utredning, af hvilken orsak de också funne det olämpligt att för närvarande framlägga vare sig ett detaljeradt underdånigt förslag angående medel för fästningsbyggnader och anskaffning af fästningsartilleriemateriel under år 1900, eller förslag till en per mille fondens användande för Göteborgs befestande, men då det å ena sidan vore deras skyldighet att för Eders Kongl. Maj:t angifva de anslagsbehof, som fölle inom fortifikationens och artilleriets områden, och det å andra sidan syntes vara obestriddigt, att det för behörigt tillgodoseende af vårt lands fasta försvar kräfdes åtminstone så stora årsanslag, som komitén föreslagit, hemställde de under åberopande af den utredning och motivering, hvilka förebragts i komiténs betänkande, jemförda med det deröfver af t. f. chefen för generalstaben och dem afgifna gemensamma yttrande, det Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att *dels* medgifva Eders Kongl. Maj:t rättighet att under 1899, utöfver de 1,500,000 kronor af det på extra stat för samma år uppförda anslag af 3,000,000 kronor, öfver hvilka Eders Kongl. Maj:t enligt senaste Riksdags beslut egde att förfoga för anskaffande af artilleri- och pansarmateriel till redan befintliga fästningar, använda återstoden af sagda extraordinarie anslag, jemväl 1,500,000 kronor, till stärkande af landets *nuvarande* fasta försvar, samt *dels* likaledes för landets fasta försvar, dock utan nyssnämnda inskränkning, till utgående på extra stat för år 1900 anvisa 3,000,000 kronor, af hvilken summa då särskildt för Karlsborg med Vaberget skulle afses 200,000 kronor.

Af hvad jag ofvan i underdånighet anført rörande fördelningen på perioder af kostnaderna för ordnandet af landets fasta försvar, torde framgå, att, ehuruväl jag i likhet med chefen för fortifikationen och generalfälttygmästaren anser, att Eders Kongl. Maj:t bör af Riksdagen äska medgifvande att under innevarande år förfoga äfven öfver återstoden af det anslag af 3,000,000 kronor, som sistlidne års Riksdag beviljade till stärkande af landets nuvarande fasta försvar — af hvilket anslag hälften eller 1,500,000 kronor redan, jemlikt Riksdagens beslut, af Eders Kongl. Maj:t disponerats — samt äfven håller före, att ett anslag af likaledes 3,000,000 kronor bör under nästkommande år utgå till det fasta försvaret, jag dock hyser den från sagda myndigheters åsigt afvikande meningen, att sistnämnda belopp bör användas, i likhet

med ofvannämnda af 1898 års riksdag beviljade anslag, till stärkande af vårt lands *nuvarande* fasta försvar. Detta hindrar dock ej, att jag på de i det föregående anförda skäl äfven ifrågasätter, att en per mille fonden, som ju är afsedd till Göteborgs befestande, redan nu må få för sitt ändamål användas och sålunda utgå med en del i år och med återstoden nästa år.

Som af det till utgående under nästkommande år ifrågasatta anslag den del, som afser Karlskrona befestningars och batteriernas vid Fårösund bestyckning, hör under statsrådets och chefens för sjöförsvarsdepartementets föredragning, läser bemälde departementschef beträffande denna del af anslaget hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan. Enligt af vederbörande myndigheter verkställda detaljberäkningar skulle för nämnda ändamål afses ett belopp af 800,000 kronor. På min underdåniga föredragning skulle således af Riksdagen äskas återstoden af det ifrågasatta årsanslaget, eller 2,200,000 kronor.

På grund häraf hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att

dels medgifva Eders Kongl. Maj:t rätt att under innevarande år använda den ännu ej disponerade återstoden, 1,500,000 kronor, af det utaf 1898 års Riksdag på extra stat för år 1899 *till stärkande af landets nuvarande fasta försvar* beviljade anslag;

dels för samma ändamål på extra stat för år 1900 bevilja ett belopp af 2,200,000 kronor;

dels ock medgifva *ej mindre* att 50,000 kronor af en per mille fonden må under innevarande år ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för att användas *till befestningsarbeten jemte bestyckning och anordningar för försvarets ledning vid inloppet till Göteborg, än äfven att för samma ändamål* nämnda fonds återtod, beräknad till 220,000 kronor, må få under år 1900 användas.

Intendenturbehof.

Intendenturutrustning.

I underdånig skrifvelse den 5 december 1896 redogjorde general-intendenten i detalj för de mest trängande bristerna i arméns intendenturutrustning, hvilka — hufvudsakligen härledande sig från den ökning i arméns krigsstyrka, som genom Eders Kongl. Maj:ts med urtima Riksdagen år 1892 fattade beslut numera inträdt — syntes böra framför andra tillgodoses, derest icke en ifrågakommande mobilisering skulle, vidkommande denna utrustning, alldeles äfventyras.

[26.]
Anslag till
intendentur-
rustning.

Af den sålunda lemnade utredningen framgick, att samtliga dessa brister skulle för utjemnande kräfvat ett belopp af 1,830,920 kronor, af hvilket 1897 års Riksdag på Eders Kongl. Maj:ts framställning på extra stat för år 1898 beviljade 536,980 kronor. Af det beräknade medelsbehofvet för ifrågavarande mest trängande brister återstod således 1,293,940 kronor, hvaraf Eders Kongl. Maj:t föreslog 1898 års Riksdag att för 1899 anvisa 794,570 kronor, hvarmed afsågs att anskaffas:

15,000 par stöflar	för kr. 165,000: —
13,540 ränslar	» » 186,000: —
Sjukvårdspersedlar	» » 21,800: —
675 par packfickor	» » 12,100: —
655 sadlar med tillbehör	» » 60,200: —
Öfrig hästutredning	» » 18,100: —
4 flyttande sjukhus	» » 136,520: —
Materiel, ingående i fordonens belastning	» » 146,400: —
Sjukhuståg	» » 48,450: —
eller tillhopa kr. 794,570: —	

då till följande år skulle återstå att anskaffa:

15,000 par stöflar	för kr. 165,000: —
4 flyttande sjukhus	» » 136,520: —
Sjukhuståg	» » 48,450: —
Etappsjukhus och reservetappsjukhus	» » 145,800: —
Etappsjukstall och reservetappsjukstall	» » 3,600: —
eller tillhopa kr. 499,370: —	

Riksdagen fann icke annat att anmärka mot den meddelade planen för anskaffande af intendenturutrustning, i hvilken, såsom nämnt är, ingingo 30,000 par stöflar, än att, då lämpligheten af att i större mängd tillverka och i förråden förvara stöflar för arméns behof icke vore i erforderlig mån utredd, en anskaffning af 6,000 par dylika persedlar tillsvidare borde vara tillräcklig för att tillfälle till förvärfvande af erfarenhet i detta afseende kunde beredas inom arméns samtliga trupper. I enlighet med denna uppfattning afdrog Riksdagen från återstående beloppet för tillgodoseende af de mest trängande bristerna i arméns indententurutrustning, 1,293,940 kronor, värdet af 24,000 par stöflar eller 264,000 kronor, samt beviljade af återstoden, 1,029,940 kronor, ett belopp af 529,940 kronor att på extra stat år 1899 utgå.

I sin ofvanomförmälda skrifvelse den 2 november 1898 har generalintendenten anført, att då han först under år 1899 kunde blifva i tillfälle att lemna den af Riksdagen önskade utredningen om lämpligheten af den ifrågasatta vidare stöfvelanskaffningen, som ju hos Riksdagen borde få stöd af erfarenheten från den anskaffning af 6,000 par stöflar, hvartill medel anvisats, nödgades generalintendenten inskränka sig till att, med fasthållande af omförmälda nyanskaffningsplan, mot hvilken Riksdagen icke haft något att erinra, hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska för intendenturutrustningens kompletterande enligt samma plan återstående 500,000 kronor.

Åberopande hvad generalintendenten sålunda anført hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att till anskaffning af intendenturutrustning åt armén på extra stat för år 1900 anvisa 500,000 kronor.

Lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpligtige.

[27.]
Anslag till
lakan och
handdukar åt
icke garniso-
nerade armén
och de värn-
pligtige.

Den af generalintendenten gjorda framställning, för hvilken jag nyss redogjort, afser att fylla sådana brister i arméns intendenturutrustning, hvilka vid en blifvande mobilisering skulle träda i dagen; men äfven i den för armén på fredsfoot afsedda intendenturutrustningen förefinnes en brist, hvilken måste afhjelpas. Härom anför arméförvaltningen å intendentdepartementet i sin ofvanomförmälda underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 hufvudsakligen följande.

Den första uppsättningen af sängkläder och handdukar åt indelta armén och de värnpliktige hade egt rum på grund af Riksdagens beslut år 1877 och Eders Kongl. Maj:ts derpå grundade bref af den 1 juni samma år. Vid denna tid vapenöfvades de värnpliktige endast 15 dagar under den varma årstiden hvarje år; uppsättningen hade därför inskränkt sig till endast ett madrassvar, ett putvar, en filt och en handduk per man. Detta kunde med hänsyn till den korta öfnings-tiden tillfredsställa billiga anspråk, men sedan öfnings-tiden för de värnpliktige utsträckts ända till 90 dagar, måste det anses oeftergifligt, att denna utrustning ökades, så att det blefve möjligt att efterleva tjänstgöringsreglementets för armén i sundhetens och renlighetens intresse meddelade föreskrifter, att madrassvar skulle tvättas åtminstone hvar tredje månad samt lakan och putvar ombytas hvar annan vecka och handdukar hvar vecka.

Tid efter annan inkomme till arméförvaltningen requisitioner på sängkläder och handdukar på det att berörda föreskrifter måtte kunna iakttagas. Detta hade föranlett arméförvaltningen att låta uppgöra förslag till förnyad plan öfver sängkläder och handdukar för ifrågasvarande delar af armén, och öfver detta förslag hade yttranden infordrats från vederbörande fördelningsintendenturer. Dervid hade ifrågasatts, att, i stället för ytterligare en omgång sängkläder (madrassvar och putvar) anskaffa 2 par lakan per bädd; i likhet med fördelningsintendenturerna och militärbefälet på Gotland ansåge arméförvaltningen detta sista alternativ, om än något dyrare, vara att föredraga såsom i hög grad bidragande till truppens välbefinnande.

Gjorda utredningar hade visat, att en ytterligare uppsättning madrassvar, putvar och handdukar, beräknad i rundt tal till 7 kronor per omgång, skulle för erforderliga 57,675 omgångar betinga en kostnad af 403,725 kronor, hvaremot anskaffningskostnaden för behöfliga 115,350 par lakan (2 par per bädd) och 57,675 handdukar skulle belöpa sig till 418,143 kronor 75 öre eller 14,418 kronor 75 öre mera.

Med ledning af den erfarenhet, som vunnits vid garnisonerade armén, hade vidare den årliga underhållskostnaden för den icke garnisonerade arméns och de värnpliktiges hela sängklädesmateriel, sedan den ökats med 2 par lakan och en handduk per man, beräknats till 159,183 kronor. Till bestridande af denna kostnad funnes för närvarande icke annan tillgång än ett belopp af 38,232 kronor, som vid 1896 års reglering af anslagen under fjerde hufvudtiteln tillgodoförts *anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén*. Då det emellertid vore önskvärdt, att samtliga

kostnader för underhåll och tvätt af sängkläder och handdukar vid den icke garnisonerade armén och för de värnpligtige — i likhet med hvad redan egde rum i fråga om halmen till sängklädernas stoppning — finge bekostas af vederbörligt vapenöfningsanslag, ansåge arméförvaltningen oförmålta belopp 159,183 kronor böra fördelas med $\frac{1}{3}$ på anslaget till *det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar* och med $\frac{2}{3}$ på anslaget till *de värnpligtiges vapenöfningar*, hvaremot anslaget till arméns kasernutredning kunde minskas med förenämnda 38,232 kronor.

Af dessa skäl hemställer arméförvaltningen, att Eders Kongl. Maj:t behagade göra framställning till Riksdagen derom, att 418,143 kronor 75 öre anvisas på extra stat för anskaffande af 57,675 handdukar och 115,350 par lakan, och att anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar ökas med 53,061 kronor samt anslaget till de värnpligtiges vapenöfningar med 106,122 kronor, men anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén minskas med 38,232 kronor.

Denna arméförvaltningens framställning är i hög grad behjertansvärd. Då lakan ej tillhandahållas, ligger karlen omedelbart på madrassvaret; genom hudutdunstningen och hudens ständiga affjällning samt genom vid huden och kläderna häftande dam och orenlighet nedsmutsas dervid madrassvaret lika mycket, som lakanen eljest skulle gjort. På grund af den ringa tillgången på madrassvar och putvar, har det inträffat, att dessa persedlar måst användas i 2 å 3 månader och understundom af flere omgångar värnpligtige, utan att ombyte eller tvättning skett. Det helsovådliga häri framträder uppenbart, då man besinnar, huru lätt smitta öfverföres från en person till en annan genom användandet af samma sängkläder och att tuberkulos och andra infektionssjukdomar, hvarmed värnpligtige kunna vara behäftade, icke alltid vid läkarebesigtningen kunna iakttagas, enär de först derefter komma till utbrott.

Arméförvaltningens ofvannämnda framställning finner jag mig således ur sundhetens och snygghetens synpunkt böra understödja, men då det för anskaffande af oförmålta parti lakan och handdukar erforderliga beloppet är jemförelsevis stort, anser jag, att detsamma, afrundadt till en jemn summa, bör fördelas på två år, af hvilken fördelning vidare följer, att för underhållet af ifrågavarande persedlar de båda här ofvan nämnda vapenöfningsanslagen för år 1900 behöfva

höjas allenast med hälften af de utaf arméförvaltningen föreslagna beloppen eller i jemna tal respektive 26,530 kronor och 53,060 kronor, hvaremot anslaget till arméns kasernutredning torde kunna minskas med hela det föreslagna beloppet 38,232 kronor, allt på sätt här ofvan under [13.], [14.] och [17.] säges.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att till anskaffning af lakan och handdukar åt icke garnisonerade armén och de värnpligtige på extra stat bevilja 418,144 kronor samt till utgående under år 1900 deraf anvisa 209,072 kronor.

Diverse behof.

Reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän.

Till bestridande af kostnaderna för officerares utsändande till främmande länder i ändamål att inhemta upplysningar rörande krigsväsendet och såsom bidrag till de kostnader, officerare måste vidkännas under anställning i utländsk krigstjänst eller eljest under resor utom lands för utbildning i sitt yrke, har under en följd af år anslagits ett belopp af 9,000 kronor; och hafva, i följd af 1883 års Riksdags beslut, medel från detta anslag utgått jemväl för att bereda tjenstemän vid intendenturen tillfälle att genom besök i främmande land tillgodo-göra intendenturen den der vunna erfarenheten, i hvad till en armés hushållning hör.

Då ett dylikt anslag fortfarande är af nöden, hemställer jag

att för år 1900 må till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän äskas ett anslag af 9,000 kronor, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

[28.]

Anslag till
reseunderstöd
åt officerare,
m. fl.

Skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande.

[29.]

Anslag till
skarpskytte-
väsendets
och skjut-
skicklighetens
befrämjande.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 26 sistlidne november har centralstyrelsen för Sveriges frivilliga skytteföreningar anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till näst sammanträdande Riksdag aflåta proposition om förhöjning af det för ofvan angifna ändamål beviljade anslag å 120,000 kronor till 160,000 kronor; och har centralstyrelsen till stöd för denna sin anhållan anført, att den frivilliga skytterörelsen numera vunnit en sådan utbredning och för närvarande befunne sig i ett sådant läge, att ökad statsunderstöd vore synnerligen behöfligt, för såvidt rörelsen skulle kunna bibehållas på sin uppnådda ståndpunkt och bringas ytterligare framåt. Särskildt vore det i några hänseenden, som ett rikligare understöd vore af behovet påkalladt, nämligen till beredande af fri ammunition åt värnpliktige skyttar samt till pris vid täflingar inom skytteföreningar och skytteförbund, hvarjemte till följd af det oupphörliga nybildandet af skytteföreningar behovet af anslag till skjutbanors anläggande gjort sig altmera gällande. Såväl till följd af den betydliga ökningen af skyttar under och i värnpligtsåldern, hvilka i allmänhet befunne sig i en sådan ställning, att de icke kunde bekosta nödig ammunition, som med hänsyn till de stora uppoffringar i öfrigt, hvilka de enskilde skyttarne måste underkasta sig för att kunna deltaga i skjutningen, vore utan tvifvel krafvet på ökad understöd för anskaffande af ammunition det allra förnämsta. Men af ej mindre betydelse för vidmakthållande af intresse för skytterörelsen vore de offentliga täflingsskjutningarna. Dessa vore nämligen för skyttarne, som under årets lopp träget öfvat sig, en välförtjent och välbehöflig uppmuntran samt den bästa sporren för såväl skyttarnes som den stora allmänhetens intresse.

Om således dessa båda synnerligen behjertansvärda anslagskraf genom ett förhöjdt statsunderstöd kunde tillgodoses, så skulle, enligt centralstyrelsens öfvertygelse, skytterörelsen kunna bringas till en sådan utbredning, att den sannolikt skulle komma att omfatta det stora flertalet af dem, som i händelse af krigsfara komme att inkallas till tjänstgöring. Derigenom skulle också skytterörelsen kunna på ett mera tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, att vara en förskola för dem, som ännu ej uppnått värnpligtsåldern, och en fortsättningsskola för de värnpliktige.

Under förutsättning, att anslag till det ofvan ifrågasatta beloppet beviljades, hade styrelsen tänkt sig följande fördelning af detsamma:

Till understöd åt skytteföreningarna	kronor	54,880: —
» d:o åt skytteförbunden	»	35,000: —
» fri ammunition	»	30,324: —
» centralstyrelsen	»	10,500: —
» arfvoden åt Kongl. Maj:ts ombud i skytteförbunds styrelser	»	4,800: —
» anskaffande af skyttemärken	»	3,500: —
» skjutbanors ordnande	»	20,996: —
tillhopa kronor		160,000: —

Arméförvaltningen å civila departementet har i sitt öfver ifrågasvarande framställning afgifna underdåniga utlåtande tillstyrkt nådigt bifall till densamma, under förutsättning, att plats i budgeten kunde, vid jämförelse med andra viktiga anslagsfordringar för landtförsvaret, åt den begärda anslagsökningen beredas.

Med den korta öfningstid, som beskäres våra värnpligtige, är det förenadt med de största svårigheter att bibringa dem nöjaktig skjutfärdighet. Det måste därför vara det frivilliga skytteväsendets förnämsta uppgift att uppmuntra de värnpligtige att genom flitigt deltagande i skjutöfningar före och efter öfningstiden i hären förvärfva skicklighet i denna en soldats allra viktigaste utbildningsgren. Med hänsyn till denna skytteväsendets uppgift och till den ytterligare utveckling detsamma under senare år erhållit, kan anslagets nuvarande belopp icke anses vara för ändamålet tillräckligt; jag anser således tidpunkten vara inne att tillmötesgå centralstyrelsens för skytteföreningarna kraf på förhöjdt statsunderstöd och hemställer därför, under hänvisning i öfrigt till hvad centralstyrelsen till stöd för sin framställning anført, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande på extra stat för år 1900 bevilja 160,000 kronor, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.